Petru Popovici

Lumini peste veacuri

Isus a zis: „Voi sunteți lumina lumii.”
(Ev. Matei 5:14)

CUPRINS:

1. Cuvânt înainte. 5
2. Policarp. 7
3. Augustin. 9
4. JohnWycliffe. 15
5. Savonarola. 21
6. Jerome de Praga. 30
7. JanHus. 35
8. Thomas Cranmer. 44
9. Balthasar Hubmaier. 55
10. MennoSimons. 62
11. JohnMilton. 66
12. RichardBaxter. 80
13. Jonatan Edwards. 82
14. DavidBrainerd. 88
15. JohnWesley. 103
16. GeorgeWhitefield. 117
17. JohnKnox. 131
18. GeorgeMiiller. 135
19. JohnSmyth. 150
20. RogerWilliams. 155
21. Zinzendorf. 164
22. Johann Gerhard Oncken. 173
23. V. Gh. Pavlov. 182
24. GeorgeTruett. 183
25. Kagava. 191
26. HenryMoorhouse. 203
27. GipsySmith. 208
28. HelenKeller. 213
29. Wernher von Braun. 223
30. WilliamBooth. 230

31. RobertMcCheyne. 233

CUVÂNT ÎNAINTE.

Încă din copilărie mi-au plăcut biografiile. Le citeam cu plăcere şi le savuram. Caracterele nobile, care au fost bine-cuvântări pentru alții, stârneau în mine dorința şi ruga să devin şi eu folositor şi binecuvântat pentru alții. Apoi am constatat aceeaşi afecțiune pentru biografii la majoritatea tinerilor; ba chiar şi cei încărunțiți de zile iubesc o aşa lectură. De aceea, am căutat să lucrez această colecție de biografii. Din mulțimea mare de lumini ale lui Dumnezeu, aşezate să lumineze într-un loc întunecos, am ales doar câteva spre învățătură că pentru a lumina nu e necesar să fii bogat, sau învățat, sau cu o sănătate de oțel, ci trebuie să fii aprins de Duhul Sfânt cu dragoste pentru Dumnezeu şi pentru lumea pierdută. Ei au luminat în timpul vieții, iar prin lucrările lor, prin exemplul trăirii au luminat peste veacuri. La unele biografii am început să lucrez cu 25 ani în urmă, dar abia acum au ajuns să vadă lumina tiparului.

Lucrarea de față nu e o traducere, ci o prelucrare după mai mulți autori pe care i-am consultat. Despre unii sunt lucrări voluminoase, dar eu am căutat să iau doar ce mi s-a părut mai important şi mai folositor. A trebuit să cercetez zeci de volume, insă nu-mi pare rău, munca mi-a fost răsplătită din plin, căci eu însumi am fost inspirat, am primit lumină de la aceste lumini peste veacuri. Şi sunt ferm convins că şi cel în mina căruia va ajunge această carte, în părtăşia cu sfinții Domnului, va dori şi el să devină un copil al Domnului: mai sfânt, mai rugativ, mai ascultător de Domnul, mai harnic în măreața lucrare la care, prin harul Său, am fost făcuți părtaşi.

Sufletele ce trăiesc în întunericul păcătoşeniei au nevoie disperată de lumină. Oare vei fi tu unul care să primeşti lumina şi apoi să o împărtăşeşti altora? Vrei tu să fii o lumină aprinsă, chiar dacă trebuie să te topeşti, să te consumi? Eu mă rog ca Domnul, prin Duhul Sfânt, să folosească aceste lumini, ca să te aprindă pentru El. Atunci te vei uni şi tu cu mine în rugă de mulțumire către Dumnezeul oricărui har, care ne-a dat o menire aşa de scumpă, să fim lumini.

Datorez mulțumire şi ajutoarelor pe care mi le-a dăruit Domnul: tânărului Dan Cristea care a dactilografiat această lucrare, fraților Victor Dumitrescu şi Vladimir Pahomi care, fără sa fie tipografi, au tipărit-o şi multor altora care au muncit, ca tu să o poți citi. Iar toată gloria să fie adusă Domnului, singurul care o merită.

22 noiembrie 1981”

PETRU POPOVICI

POLICARP.

Policarp a fost unul din creştinii de seamă care a făcut legătură între apostolii Domnului Hristos şi creştinii din secolul al doilea. El a fost convertit prin apostolul Ioan şi mai târziu a fost ordinat tot de Ioan ca păstor sau episcop al bisericii din Smirna. El nu e pomenit cu numele în Noul Testament, dar se crede că el ar fi fost îngerul bisericii din Smirna, căruia i se adresează de către Domnul scrisoarea din Apocalipsa.

Într-o scrisoare a lui Irineu către Florin, Policarp e numit „binecuvântatul şi apostolicul presbiter." Scrisoarea e păstrată în lucrarea istoricului bisericesc Eusebiu. Irineu descrie discuția sa cu Policarp şi cum acesta istorisea cele relatate de apostolul Ioan şi de ceilalți care au văzut pe Domnul. Deci, el a auzit învățătura şi minunile Domnului Isus Hristos din gura martorilor oculari. El a fost un elev al apostolului Ioan cu care a petrecut mulți ani.

Nu ştim precis data naşterii sale, unii dau anul 65 A. D. iar alții anul 70, dar documentele arată că a trăit până în anul 166 A. D., când a fost martirizat. Policarp a fost un bun cunoscător al Scripturilor. El era familiar cu scrierile Noului Testament deşi nu erau încă puse împreună şi a căutat să păstreze în biserică învățătura curată a Evangheliei. El a avut mai mulți elevi pe care i-a instruit în cunoaşterea Scripturilor. Unul din ei a fost Irineu.

Întrucât creştinismul era în faza primară, s-au ivit şi o seamă de învățături străine. Marcion, un gnostic care respingea Vechiul Testament şi accepta doar Evanghelia după Luca şi epistolele pauline, a căutat să învețe că Hristos Domnul nu a avut corp omenesc ca noi. Această învățătură în mod indirect anula valoarea jertfei Sale, căci dacă n-a avut corp ca pământenii, înseamnă că nici nu a suferit. Atunci Ignatius a scris lui Policarp: „După cum vântul îl cheamă pe comandantul corăbiei, aşa vremurile te cheamă pe tine, aşa vremurile cheamă la studiu reverent şi fără teamă în Biserică."

Pe de altă parte, a început să se ivească clericalismul. Păstorul bisericii din Roma, a început să se considere mai mare decât ceilalți şi încerca să se impună să fie ascultat. Calcularea datei Pastelor a produs o neînțelegere. Cei din răsărit au stabilit o dată, episcopul din Roma Anicetus a stabilit altă dată. Atunci Policarp a făcut o călătorie la Roma să aplaneze neînțelegerea. Era prin anul 154. S-a întâlnit cu Anicetus, au avut un timp plăcut împreună, dar niciunul nu a fost gata să cedeze. Tot în această vreme, Policarp s-a întâlnit cu mai mulți ucenici ai lui Marcion, cărora le-a spus că el a primit învățătura de la martori oculari, care au afirmat că Isus S-a născut şi a avut corp omenesc. Astfel, pe unii i-a readus înapoi în Biserică. Se spune că într-o zi, 1-a întâlnit chiar pe Marcion pe străzile Romei. Când Marcion 1-a strigat, Policarp 1-a ignorat. Atunci Marcion a strigat mai tare: „Nu mă cunoşti?" – „Da, a zis

bătrânul Policarp, cunosc pe întâiul născut al Satanei" – şi şi-a văzut de drum.

Policarp a fost animat şi de un spirit misionar. Chiar dacă nu a putut să facă vizite altor biserici, simțea cu ei, se interesa de ei şi căuta să le scrie. Istoricul Eusebiu spune că de la el ne-a rămas o scrisoare care a fost adresată fraților din Filipi. Această epistolă arată că el cunoştea scrierile Noului Testament şi dă o seamă de citate. Policarp a fost un umil slujitor al lui Hristos. În scrisoarea către biserica din Filipi, el a scris: „Nici eu, nici vre-un altul ca mine nu poate atinge înțelepciunea binecuvântatului şi gloriosului Pavel, care a fost printre voi. şi care de-asemenea în absență v-a scris o epistola, din care vă puteți edifica în credința dată vouă."

Pentru că era un creştin cu mare influență când s-a pornit un val de persecuții, poporul a strigat să fie prins Policarp. Suferințele, statornicia şi martirajul său le-am descris în cartea „Graiul martirilor din secole."

AUGUSTIN.

Augustin Aurelian s-a născut la 13 noiembrie, 354 după Hristos, la Tagaste în Africa de nord, nu departe de Carta-gina. Pe tatăl său îl chema Patricius, iar pe mamă Monica. Tatăl era păgân şi ducea o viață libertină, mamă-sa în schimb era o bună creştină şi trăia o viață sfântă. Ea 1-a crescut în învățătura creştină. Şcoala a urmat-o în oraşul său, apoi a continuat-o în oraşul vecin Madaura.

La vârsta de 17 ani – fiindcă prezenta o minte sclipitoare. – părinții l-au dat să studieze literatura la Cartagina. Apoi şi-a completat studiile cu retorica şi filosofia. Aici a studiat filosofia lui Cicero în opera sa numită Hortenzius şi a prins gust de cugetare.

Când a plecat de acasă, mamă-sa 1-a îndemnat să se păzească de păcatul desfrâului, dar viața imorală din jur şi influența liberalistică a tatălui, l-au făcut ca departe de părinți să lapede învățăturile mamei şi să se dea desfrâului. Astfel, la 18 ani a avut un copil ilegitim. Lepădase învățătura creştină, ajunse-se cu totul decăzut.

Prin anul 374, la vârsta de 20 ani a revenit în oraşul său natal la Tagaste şi a deschis o şcoală de gramatică. Dar aici a stat numai un an şi s-a mutat din nou la Cartagina unde şi-a deschis o şcoală de retorică pe ulița bancherilor. Unii din copiii celor mai bune familii a ajuns să-i aibă în şcoala sa. Timp de nouă ani a continuat să predea retorica şi îşi câştigase o bună reputație ca profesor. Era mândru că elevii lui de azi vor fi conducătorii de mâine ai lumii latine. Dar într-o zi o ceată de huligani gălăgioşi, foşti elevi de ai lui, au intrat în şcoală, au început să vocifereze la el, apoi i-au apucat masa birou, i-au sfărâmat-o, iar bucățile le-au scos afară şi le-au ars. Atunci a hotărât să închidă şcoala şi să plece la Roma ca să-şi deschidă acolo o şcoală.

În perioada aceasta, el acceptase învățătura maniheilor, un fel de amestec de religia lui Zoroastru cu unele învățături creştine. Secta aceasta apela la raţiune, la cunoaşterea perfectă şi pretindea că are adevărul pur. Timp de nouă ani, Augustin a fost adeptul acestei secte.

În tot acest timp, mamă-sa era adânc îndurerată de starea lui. Ea s-a dus la un presbiter şi a stat cu el de vorbă despre Augustin. În timpul discuției, a podidit-o un torent de plâns. Când s-a mai liniştit, presbiterul a zis: „Este imposibil să piară fiul unor aşa lacrimi." Pentru mai mulți ani, aceste cuvinte au fost pentru ea ca un mesaj din cer.

Augustin având unele nedumeriri cu caracter ştiințific, înainte de a pleca la Roma, a avut o întâlnire cu episcopul Faustus, cel mai renumit învățător al maniheilor. Întrebân-du-1 despre diferența de păreri între manihei şi greci în ce priveşte astronomia, episcopul şi-a mărturisit ignoranța sa şi dezinteresul în această chestiune. Aceasta 1-a deziluzionat pe Augustin şi 1-a făcut să renunțe la maniheism. Prin anul 383 cu credința sa zdruncinată şi cu cariera ruinată de huligani, Augustin s-a decis să plece la Roma. Când a aflat mamă sa despre aceasta, a stăruit de el să nu meargă în cetatea aceea stricată. Totuşi, pe ascuns, el şi-a pregătit bagajele de plecare.

În ziua când a plecat să ia corabia spre Roma, a constatat că mamă-sa era în urma lui. El s-a oprit şi i-a spus că nu pleacă, ci doar se duce pe corabie să întâlnească pe un prieten, iar ea să-1 aştepte la capela Sf. Ciprian de pe deal până se întoarce. O minția. Monica 1-a aşteptat la capelă toată noaptea, dar el n-a mai venit. Corabia şi-a ridicat pânzele şi 1-a dus la Roma. Monica şi-a dat seama că a fost înşelată de fiul ei şi aceasta a mărit mult durerea ei, dar pe de altă parte a determinat-o să se roage şi mai intens pentru mântuirea fiului ei.

Ajuns la Roma, Augustin s-a îmbolnăvit rău de febră. Era aproape de moarte. Insă nici chiar atunci nu a căutat să se apropie de Dumnezeu. După ce s-a făcut mai bine, a început să caute adevărul la filosofii greci. A studiat platonismul şi scepticismul, dar n-a găsit pace. A trăit doi ani de mari fră-mântări lăuntrice.

În marea metropolă de pe cele şapte coline, restabilit deplin în sănătatea sa, Augustin şi-a deschis o şcoală de retorică. După un an, un înalt demnitar 1-a numit profesor de retorică la Milano. În acest oraş, cel mai de influență om era un creştin, episcopul Ambrosie. Era natural ca noul profesor să caute să-1 întâlnească. Ambrosie i-a spus un bun venit în oraşul lor, s-a întreținut cu el şi i-a câştigat simpatia. Aceasta 1-a determinat pe Augustin să dorească să-1 asculte pre-dicând.

După ce 1-a auzit odată, Augustin a recunoscut că stilul său e sclipitor. Ascultând mesajul creştin cu spirit critic a început să zărească adevărul şi să-şi zică despre credința mamei sale că nu e chiar irațională.

Atunci a sosit Monica la Milano. El a spus mamei sale că nu mai este maniheist, şi a adăugat că încă nu e creştin. Pentru Monica aceste spuse au fost un îndemn la mai multă rugăciune. Împreună cu fiul ei, Monica a luat parte în mod regulat la întrunirile bisericii creştine din Milano.

Odată Ambrosie a ținut o predică despre regele David. El a zis: „Că a păcătuit a fost omeneşte, că s-a pocăit însă a fost ceva excepțional. Oamenii îl urmează pe David în păcă-tuire dar îl părăsesc când el se ridică şi mărturiseşte păcatul, când se pocăieşte." Trecutul lui Augustin i-a apărut în față. David s-a pocăit, dar el nu a făcut aceasta. Încet, încet necredința lui a început să se spulbere. El a devenit convins că Isus a fost născut din fecioară şi că Biblia e o carte inspirată. O mărturie puternică a fost viața sfântă a mamei. Ea nu era egală cu el în învățătură, dar îl depăşea cu mult în caracter.

Mai avea încă un mare obstacol. El credea că nu se poate scăpa de viața sa imorală. Dorea să devină creştin, dar simțea că nu-şi poate birui poftele şi patimile. Era prea robit de păcat. Nu vedea cum ar putea el să trăiască viața creştină în curăția ei. Vechiul fel de viețuire nu-1 mai mulțumea, viața îi devenise o luptă. În iulie, anul 386, el a împărtăşit prietenului său Alypius frământările sale. De odată a izbucnit în plâns. Numaidecât a ieşit afară în grădină, a îngenunchiat sub smochin şi a început să strigef „Doamne, până când vei fi mânios împotriva mea? Nu-ți aduci aminte de păcatele tinereții mele? Până când vei zăbovi? Mâine, poimâine? De ce nu astăzi? Doamne, de ce nu pui capăt păcătoşeniei mele chiar în această oră?" în acel moment în grădina vecinului a auzit pe o fetiță cântând: „Toile, lege! Toile, lege!" adică „Ia, citeşte! Ia, citeşte!" El s-a întrebat dacă fetița se joacă sau că e o poruncă divină pentru el să ia Biblia şi s-o citească. S-a dus a luat manuscrisul epistolei către Romani care îl avea acolo pe o masă şi pasajul pe care i s-au oprit ochii a fost acesta: „Să trăim frumos, ca în timpul zilei, nu în chefuri şi în beții; nu în curvii şi în fapte de ruşine; nu în certuri şi în pizmă, ci îmbră-cați-vă în Domnul Isus Hristos, şi nu purtați grijă de firea pământească, pentru ca să-i treziți poftele."

După ce a citit textul, el îl arată lui Alypius zicând: „M-am îmbrăcat în Isus Hristos şi inima mea e plină de lumină păcii." Amândoi s-au dus la Monica şi i-au istorisit totul. Astfel, după 32 de ani, rugăciunile ei au fost ascultate. Ea s-a bucurat nespus. După aproape un an de rugăciune, post şi studiu special, la Paşte în anul 387 după Hristos, Augustin a fost botezat de Ambrosie, împreună cu fiul său Adeodatus, care avea 14 ani, şi cu prietenul său Alypius.

În perioada între convertire şi botez, Augustin a scris o lucrare cu caracter filosofic numită Soliloquia (De vorba cu sine însuşi). În ea tratează despre cunoaşterea adevărului.

După pocăința sa, Augustin s-a gândit să se întoarcă la Tagaste şi să trăiască o viață liniştită în biserica creştină de acolo. În timp ce aştepta la Ostia după corabie ca să plece spre Africa, Monica, buna lui mamă, a murit. Era în vârstă de 56 ani. A fost răpusă de friguri. Cu vreo cinci zile înainte, ea îi spusese: „Speranța mea pentru lumea acesta s-a realizat.

O singură dorință am mai avut în această viață: să te văd pe tine creştin, înainte de a muri." La scurt timp apoi a murit şi fiul său.

Moartea mamei şi a fiului 1-a făcut să-şi schimbe planul şi să mai rămână încă un an şi jumătate la Roma. În acest timp a scris patru cărți. Nu-şi dădea seama atunci că această lansare în arta scrisului îl va face o mare binecuvântare şi va influența creştinismul pentru mai multe veacuri.

În anul 388, când s-a dus în Africa, el a vândut moşia tatălui său şi banii a împărțit săracilor. A reținut doar o casă pentru comunitatea creştină din Tagaste. Timp de trei ani, Augustin s-a dedicat meditației şi a continuat să scrie.

În anul 391, el a vizitat biserica creştină din Hippo Regius, un oraş la vest de Cartagina, lângă mare. Membrii bisericii l-au primit cu multă bucurie. Mai târziu frații din Hippo au hotărât să fie ordinat ca ajutor al batonului presbiter Valerius. El a rămas la Hippo, iar în anul 396 Valerius a murit şi i-a luat el locul, în fruntea bisericii din Hippo. Următorii 34 de ani au fost foarte rodnici. În timpul vieții sale, Augustin a scris peste 70 de cărți, dintre care două sunt recunoscute şi azi în literatura universală ca şi cărți de o deosebită valoare: „Cetatea lui Dumnezeu" şi „Mărturisiri." Cartea „Cetatea lui Dumnezeu" a fost inspirat să scrie când căpetenia goților Alaric a capturat Roma în anul 410 după Hristos. In ea, Augustin descrie originea şi dezvoltarea a două cetăți. Una „Cetatea acestui pământ" care e compusă din oameni ce trăiesc pentru ei înşişi şi lucrări materiale. În contrast cu aceasta e „Cetatea lui Dumnezeu" care e formată din oameni inspirați de dragostea lui Dumnezeu, care trăiesc pentru Dumnezeu, pentru folosul altora. Augustin considera toată istoria ca pregătire a acestor două cetăți. Ea era o apărare a creştinității contra acuzelor ridicate de păgâni.

Cartea „Mărturisiri" sau „Confesiuni" a fost supranumită „una din o sută de cărți mari ale vremii." în cartea aceasta el vorbeşte cu Dumnezeu. O frază mult citată din ea este: „Tu ne-ai făcut pentru tine şi sufletele noastre nu se odihnesc până nu se odihnesc în Tine." în această carte se găsesc datele biografice ale vieții sale şi o analiză a" comportării sale în diferite clipe grele, în momente de criză. Ne înfățişează viața de patimi cu consecințele lor dezastruoase; convertirea; cum de la viața ruinată de păcat a ajuns la o altă viață; ispite prin teatru şi amfiteatru; viața viitoare; etc. Cartea e o frumoasă scriere apologetică pentru noii

convertiți. Ea a fost scrisă prin anul 400 după Hristos pe când era presbiterul bisericii creştine din Hippo.

În scrierile sale contra pelagianismului, care tăgăduia căderea omului şi păcatul din firea lui, Augustin arată că omul e corupt în firea sa şi că îi este cu neputință să se mântu-iască singur, dar poate fi mântuit într-un singur fel: prin harul lui Dumnezeu arătat în Hristos şi că se poate bucura de acest har prin credință. Din aceste scrieri a fost inspirat Martin Luther când a formulat învățătura mântuirii prin credință şi a rupt cu catolicismul.

Augustin a fost un gigant în viața bisericească, dar nici el nu a fost desăvârşit. Şi el are unele scrieri pe care nu le putem accepta. El a pledat pentru o clasă privilegiată de clerici; el a cerut pedepsirea celor ce se abat de la învățătura bisericii, astfel s-a născut inchiziția: el a scris că până la judecata de apoi sufletele trec printr-un foc curățitor şi de aici a luat naştere învățătura despre purgatoriu; el a susținut predestinația, că Dumnezeu din veci pe unii i-a rânduit pentru rai, iar pe alții pentru iad. E bine ca noi să discernem adevărul prin lumina Bibliei, iar când cineva e de altă părere, noi să rămânem lângă învățătura Bibliei (Gal. 1:8).

La 28 august anului 430, în timp ce oraşul Hippo se afla asediat de Vandali, sub conducerea lui Geiseric, Augustin a trecut la cele veşnice. El a fost ultimul presbiter sau episcop de Hippo, căci în anul 432, oraşul a fost ars de Vandali şi niciodată nu s-a mai ridicat la faima ce a avut-o înainte.

Viața lui Augustin arată că Dumnezeu e gata să schimbe viața celui decăzut şi să facă din ea o glorie pentru numele Său, o mare binecuvântare pentru alții, chiar peste veacuri, şi să dea un renume mult mai presus de slava deşartă a lumii.

JOHN WYCLIFFE.

Biserica Protestantă din Anglia susține că îşi are originea în Biserica Primară a Britaniei. Începutul creştinismului în acele insule e învăluit în ceața istoriei şi nu se poate preciza în mod hotărât cine le-a vestit Evanghelia de prima dată, „dar e sigur – zice Episcopul Jewel – că Biserica din Brita-nia, acum numită anglicană, nu a primit credința prima dată de la Roma." Unii autori printre care sunt: Usher, Stillingfleet şi Godwin cred că biserica a fost înființată de apostolul Pavel în perioada dintre prima şi a doua întemnițare a sa la Roma. Alții înclină să creadă că creştinismul a fost introdus prin anul 58 de către Bran, tatăl lui Caractacus, care a fost deținut şapte ani ca ostatic la Roma. La pretenția catolicilor că Papa Eleutherius ar fi fost apostolul bretonilor, apologeții englezi dau replica: „Regele Lucius a fost botezat aproape cu 150 de ani înainte de Constantin, primul împărat creştin, care şi el s-a născut tot în insulele britanice, şi credința a fost plantată aici cu mult înainte, fie de Iosif din Arimatea, de Simon Zelotul sau de greci." Datorită faptului că britanicii sărbătoreau Pastele ca cei din Răsărit şi nu ca Roma,

îndreptăţeşte susţinerea că ei au primit creştinismul din Răsărit şi nu de la Roma.

Cineva susține că Augustin ar fi fondatorul bisericii creştine din Anglia. El a vizitat Anglia în anul 597. Dar pretenția aceasta e spulberată de faptul istoric că biserica creştină a existat cu mult înainte şi că ea deja a avut martorii ei. Biserica Romei, prin trimiterea lui Augustin şi a altor însărcinați ai ei, a dorit doar să-şi extindă autoritatea şi asupra lor. Aşa se explică faptul că mereu au existat stări de tensiune între creştini din Anglia şi Biserica Romei. Întotdeauna au fost oameni care citind Biblia, Cuvântul lui Dumnezeu, nu s-au putut mulțumi cu o religie formală, ci au căutat să trăiască după adevărul Evangheliei, demascând creştinismul formal şi trezind pe alții la o viața nouă. Aceşti făclieri ai adevărului erau gata de orice sacrificiu. Un astfel de bărbat neînfricat a fost John Wycliffe.

El a fost denumit „Luceafărul de dimineață al Reforma-ției." Era de sânge saxon, născut prin anul 1320 la Hipswell, aproape de Richmond, Yorkshire, Anglia. A studiat la Bal-lion College din cadrul Universității Oxford, care pe aceea vreme avea 30.000 studenți. A fost foarte silitor la învățătură, iar la terminare a rămas profesor la Oxford, dovedindu-se unul dintre cei mai învățați oameni ai vremii sale. În filosofie, el a aparținut curentului realist în contrast cu marea majoritate care aparținea curentului nominalist. O mare influență asupra gândirii sale au exercitat scrierile lui Augustin.

În anul 1365 a intrat în grația prințului John de Gaunt, fiul regelui englez Edward al III-lea, datorită viguroasei apărări a dreptului coroanei de a limita autoritatea temporală a bisericii. În 1366 se pare că a devenit unul din capelanii curții regale. In 1372 şi-a luat doctoratul în teologie la Oxford. In 1374 a fost numit de rege preot în oraşul Lutter-worth. In timpul acesta, a scris în limba latină o seamă de pamflete cu motivări ce justificau refuzul Angliei de a plăti tributul pretins de papa. În acea vreme erau doi papi: unul la Avignon în Franța şi altul la Roma. Anglia nu mai plătise tribut papei de 33 ani. În anul 1365, Papa Urban al V-lea de la Avignon a scris o scrisoare regelui Edward al III-lea cerându-i să plătească tributul. Cum Anglia se afla în război cu Franța, ei nu au fost gata să trimită bani pentru înarmarea duşmanului lor. Regele a supus cererea parlamentului şi hotărârea a fost să nu se dea nici un tribut.

În anul 1375, el a fost numit în comisia regală ce urma să confere cu ambasadorii papei la Bruges, Belgia. La fel a fost însărcinat de rege să facă parte dintr-o comisie ce avea să negocieze pace cu Franța. Un an mai târziu, Wycliffe a enunțat „doctrina stăpânirii cum se găseşte în har", conform căreia atât autoritatea eclesiastică cât şi cea seculară sunt conferite în mod direct prin harul lui Dumnezeu; în consecință, când deținătorul săvârşeşte păcate de moarte, el pierde această autoritate.

În legătură cu această, el acuză biserica catolică de venalitate, corupție şi fel de trai cu totul lumesc. Aceasta a făcut-o în predici atât la Oxford cât şi la fel pe calea scrisului. Pamfletele lui circulau ca pâinea caldă prin toată Anglia. Autoritatea seculară a papei era subminată din temelii în mijlocul poporului englez, care era sătul de o aşa autoritate.

Drept rezultat al acestor acțiuni, Papa Grigore al Xl-lea a dat o bulă prin care îl acuza pe Wycliffe de erezie şi-1 soma să se prezinte înaintea lui William Courtenay, episcopul Londrei. Datorită unor mari manifestări de protest făcute de populație, interogarea aceasta a fost anulată. În anul 1378 a fost somat a doua oară să se prezinte la Lambeth. Dar datorită protecției reginei Ioana, mama tânărului rege Richard al II-lea, a scăpat doar cu o mustrare scrisă. Suportul ce-1 avea din partea casei regale, din partea nobililor, din partea oamenilor învățați 1-a înfuriat pe papa. Vedea cum cresc în Anglia sentimentele reformei şi cum scaunul papal pierde controlul.

Pe de altă parte, Wycliffe, văzând asentimentul poporului, a devenit mai îndrăzneț. El a pledat pentru restructurarea învățământului teologic fără intervenția papei sau a prelaților străini. A cerut ca Biblia să fie luată ca singura sursă a adevărului. A tăgăduit doctrina infaibilității papei şi a conciliului. A denunțat învățătura despre transubstanțiere şi purgatoriu. Susținea că clerul nu e să stăpânească, ci să slujească poporul. Aceste învățături incendiare au ajuns să fie duse şi peste hotare. Pamfletele lui, în secret, au ajuns să fie purtate în multe țări ale Europei. Ele erau un fel de strigăt de trezire, încă nu exista tiparul, dar erau copiate cu grijă şi date din mână în mână, îndeosebi intelectualilor.

Wycliffe a protestat cu toată energia lui împotriva purtării scandaloase a călugărilor cerşetori, împotriva închinării la icoane, la moaşte, împotriva celibatului preoților, împotriva indulgențelor, împotriva folosirii în biserică exclusiv a limbii latine prin care se ascundea Biblia de a putea fi înțelesă de popor. „Dați poporului Biblia – zicea el – şi atunci şi numai atunci ei se vor mişca cu privire la libertate şi educație şi vor acționa ca atare în cele religioase, politice şi sociale.” în mai 1378 s-a ținut un conciliu în marea sală a mănăstirii călugărilor negri din Londra. La conciliu au fost episcopi, profesori de teologie, preoți, stareți, călugări. Wycliffe a trebuit să se înfățişeze pentru judecată, şi i s-a cerut să-şi retragă învățăturile. Dar el nu numai că nu a fost gata să-şi retragă învățăturile, ci plin de îndrăzneală a început să atace toată corupția bisericii, să demaşte sistemul gigantic de fraudă al papalității cu vânzarea iertării păcatelor, cu slujbe pentru scoaterea din purgatoriu a sufletelor morților. După trei zile de judecată, învățăturile lui au fost condamnate, iar el a fost excomunicat. Fiindcă era om de mare renume, fiindcă avea ocrotirea casei regale şi prea mult popor de partea sa, conci-liul nu a trecut la condamnarea sa.

Atunci a trebuit să părăsească catedra de profesor, i s-a interzis să predice şi a trebuit să retragă cu totul la Lutter-worth. Aici el s-a apucat de traducerea Bibliei din limba latină, traducerea Vulgata, în limba engleză. Timp de 15 ani a muncit din greu ca să pună Biblia în mâna poporului său. Cum termina anumite porțiuni din Biblie, ele erau copiate cu mână şi~răspândite în popor. Ca toată Biblia să fie copiată se muncea 10 luni. Astfel că o Biblie întreagă era foarte costisitoare şi poporul de rând nu putea să o aibă. Atunci el a angajat o seamă de preoți săraci şi studenți la teologie, care mergeau prin comune şi citeau oamenilor Evanghelia. Ei şi-au însuşit învățăturile lui Wycliffe şi odată cu citirea Bibliei le răspândeau în popor. Aceşti predicatori au fost numiți „lolarzi." Ei s-au înmulțit foarte mult. Ei se găseau în toate păturile sociale, între țărani şi între baroni, chiar şi în chilioarele călugărilor. Cuvântul lolard însemna flecar, leneş şi era dat în bătaie de joc. Curând însă, datorită creşterii rapide în număr a lolarzilor, acest nume de râs, a devenit o pricină de groază. Toți cei ce acceptau învățăturile biblice ale lui Wycliffe s-au numit lolarzi. Fiecare lolard căuta să împărtăşească Evanghelia altuia. Fiindcă erau prea scumpe copiile de pe cărțile Bibliei, lolarzii ajutau pe ascultătorii lor să învețe texte întregi pe de rost. A rămas înscris pe paginile istoriei cum o tânără învățată, Alice Collins, a fost chemată la o întrunire să spună din memorie cele zece porunci şi porțiuni din epistolele lui Pavel. In acea vreme era o mare foame după Cuvântul lui Dumnezeu. Unii închiriau pentru bani porțiuni din Biblie pentru o oră, alții dădeau o sarcină mare de fin să aibă un capitol din Biblie pentru o oră.

Creşterea mare în număr a lolarzilor e relatată astfel de un scriitor roman din aceea vreme: „Jumătate din credincioşi părăsesc biserica catolică şi trec de partea lolarzilor." Probabil e o mică exagerare, dar conține şi adevăr. Mai târziu s-au luat măsuri foarte aspre contra lor. Mulți au fost întemnițați în turnul Londrei şi au sfârşit pe rug în Câmpul Fierarilor din Londra. Printre primii au fost Sir John Old-castle şi alți 39 de fruntaşi de-ai lolarzilor, Thomas Badby, William Sautre. S-a pornit o adevărată vânătoare împotriva lolarzilor şi mulți au plătit cu prețul vieții credința lor.

Wycliffe şi-a isprăvit cu bine lucrarea. Anglia a primit pentru prima dată Biblia în limba poporului şi aceasta a fost o mare binecuvântare nu numai pentru Anglia, ci pentru toată Europa. Duşmanii în tot timpul acesta adunau dovezi împotriva lui Wycliffe şi pândeau un moment potrivit să-1 poată aresta şi să-1 pună pe rug, dar bătrânul Wycliffe pe neaşteptate a fost chemat acasă în veşnicii. În ultima duminică din anul 1384, în timp ce servea Cina Domnului credincioşilor din biserica sa, a suferit o paralizie şi a murit pe data de 31 dec. 1384.

După moartea sa, învățăturile şi lucrările sale au fost condamnate în conciliul din Londra în anul 1396, în conciliul din Oxford în anul

1408, în conciliul general ținut la Roma în 1413, precum în a opta sesiune a conciliului din Constanța, Elveția, sâmbătă, 4 mai, 1414. Oricine avea sau citea lucrările lui Wycliffe era pasibil de pedeapsa cu moartea. Tot la această şedință au poruncit deshumarea lui Wycliffe şi arderea osemintelor lui. Această sentință a fost executată în anul 1428, deci după 44 ani de la moartea sa. Cenuşa rămasă a fost aruncată pe râul Swift ca nu cumva să fie întinat pământul. Râul Swift a purtat cenuşa în râul Severn, Severn a dus-o în canalul Bristol şi canalul Bristol a dus-o în ocean, întocmai aşa a fost şi influența Bibliei tradusă de Wycliffe. Ea a ajuns în toate părțile lumii. Şi azi se mai află încă o sută şaptezeci exemplare din aceea traducere a lui Wycliffe. El a aprins un foc pe care toți duşmanii nu au mai reuşit să-1 stingă.

SAVONAROLA.

Tot ceea ce spun istoricii antici despre crimele oribile ale lui Nero şi ale altor împărați ai Romei, se poate spune şi despre Papa Alexandru al Vl-lea, tatăl Lucreției Borgia. Ba uneori chiar i-a întrecut pe toți. Răutatea lui a fost colosală. Simonia, câştigul prin exploatarea celor sfinte, şi omoruri erau cele mai mici din păcatele sale. Sub el, starea de corupție a bisericii devenise îngrozitoare. Dacă nu ar fi dovada grăitoare a faptelor, ar fi de necrezut. Un om, care îşi omorâse pe cele două fiice ale sale, a fost condamnat la moarte, dar în dimineața zilei de execuție fusese pus în libertate pentru plata a 800 ducați. La aceasta, un înalt funcționar al Tribunalului papal a spus în mod calm: „Dumnezeu nu voieşte moartea păcătosului, ci ca el să plătească şi să trăiască."

Niciodată starea morală a lumii creştine, nu a atins o treaptă mai joasă a decăderii. Clasa conducătoare era despotică şi oprimantă, poporul era brutal şi egoist. Şi unii şi alții erau desfrânați şi mişei.

Într-o lume de nelegiuire şi păcat, cine se va ridica să o condamne? Cine îşi va deschide gura să strige împotriva ticăloşiei celor ce-şi ziceau conducătorii spirituali şi dețineau toată puterea? Cultura decadentă a cuprins şi altarele şi amvoanele. S-a făcut o alunecare a predicii spre frumos, spre ceea ce încântă urechea, nu spre adevărul care mişcă inima. S-a dezvoltat o oratorie artificială şi s-a uitat Biblia. Se dădeau citate din clasici şi ilustrații obscene, dar să placă poporului. Să fie de mirare că se mergea vertiginos spre prăbuşire?

În timp ce Columb descoperi America, locuitorii din Florența, Italia, descoperiră în Savonarola pe cel mai mare predicator.

Dacă solul Italiei ar fi fost ca cel al Germaniei, lucrurile ar fi luat o altă întorsătură şi Savonarola, nu Luther, ar fi fost instrumentul de producere al Reformației. Aşa a rămas doar un precursor al reformației protestante.

Girolamo Savonarola s-a născut la 14 septembrie 1452, la Ferrara, Italia. El era al treilea într-o familie de şapte copii, cinci băieți şi două fete. Părinții au avut o cultură aleasă. Deşi erau doar mijlocaşi ca stare

materială, totuşi ei s-au bucurat de o deosebită influenţă la curtea Ducelui de Ferrara. Bunicul său, care i-a dat educaţie în primii ani, era medic renumit la curtea Ducelui. Părinţii săi au intenţionat să-1 dea la medicină, ca să devină succesorul bunicului său. Dar Dumnezeu a avut alt plan cu el.

De mic copil era retras şi tăcut, jocul nu-1 atrăgea prea mult. La şcoală a fost foarte silitor. Ca student i-au plăcut mult artele şi filosofia. L-a studiat pe Aristotel, dar scrierile marelui filosof grec au lăsat dorinţele adânci ale sufletului său nesatisfăcute. Filosofia lui Plato i-a plăcut ceva mai mult. După aceea a citit scrierile lui Augustin şi ale lui Toma d'Aquino. Acestea au fost o adevărată hrană pentru sufletul său. Ele l-au determinat ca de tânăr să-şi predea viaţa sa lui Dumnezeu. Îi plăcea să mediteze, să fie în singurătate. De multe ori se ducea pe câmp sau pe valea râului Po şi acolo uneori cânta, alteori plângea. Când mergea la biserică, îngenunchea şi stătea acolo ore întregi vărsându-şi focul inimii sale tinere lui Dumnezeu. Viciul, stricăciunea, luxul şi belşugul bogătaşilor şi sărăcia lucie, mizeria poporului de rând apăsau greu pe inima lui. Pe lângă acestea, tirania conducătorilor, desfrâul, stricăciunea mare a preoţilor de toate gradele până sus la papa îi umpleau sufletul de durere, într-una din poeziile sale timpurii, el descrie starea de decădere în cuvintele: „S-a răsturnat întreaga viaţă A dispărut virtutea şi orice bine; Nicăieri nu se zăreşte nici o luminiţă Iar de păcat nimănui nu-i e ruşine."

Profunda impresie ce a făcut-o decăderea morală asupra lui i-a produs o tinereţe tristă. El s-a închis în sine, vorbea foarte puţin cu alţii şi mereu se retrăgea în singurătate, unde în faţa lui Dumnezeu îşi descărca tot focul ce ardea în pieptul lui. Acolo ochii lui mari, albaştrii, vărsau lacrimi fierbinţi ce udau pământul unde era proşternut. Rugăciunea era o adevărată uşurare pentru el.

Cam în această vreme, istoricii spun că a avut o scurtă perioadă de destindere. Se îndrăgostise de o tânără florentină din mândra familie Strozzi. Dar totul n-a durat mult, căci fata considerându-se dintr-o familie mai înaltă, el a simţit aroganţa ei şi s-au despărţit. Dezgustat de lume cu păcătoşenia ei, decepţionat cu privire la viitor din pricina acestei fete, negăsind pe nimeni care să-i împărtăşească sentimentele, Savonarola s-a decis să intre într-o mănăstire, să se călugărească.

Astfel, la data de 24 aprilie 1475, pe când ai lui au fost plecaţi la sărbătorirea Sf. Gheorghe, el îşi luă hainele şi plecă la Bologna şi ceru să fie primit în ordinul călugărilor dominicani. Alegerea acestui ordin a fost probabil influenţată de faptul că Toma d'Aquino, scriitorul său preferat, a fost el însuşi dominican. De fapt, el n-a avut pretenţia să fie acceptat ca şi călugăr, ci doar ca ajutor la bucătărie sau la munca din grădină. Acasă lăsase o foaie de hârtie pe care a scris: „Sătul de lume" şi în care arăta că starea de păcătoşenie e ca în Sodoma şi Gomora.

După ce a fost acceptat la Mănăstirea Sf. Dominic, şi şi-a luat în primire chilia sa, Savonarola a scris o scrisoare plină de afecțiune părinților săi, cerându-şi iertare pentru faptul că nu a împărtăşit cu ei acest gând al său. El a căutat să se încadreze în disciplina monastică. Iar în ce priveşte rugăciunea şi postul a reuşit să-i întreacă pe ceilalți. La fel în modestia, umilința şi ascultarea sa. Nu la mult timp după intrarea în mănăstire, el fu numit lector, poziție ce a deținut-o tot timpul cât a stat acolo. Durerile lui spirituale nu au fost cu nimic mai mici în retragerea la mănăstire, căci şi acolo a ajuns să vadă alte păcate ale călugărilor, şi să audă despre altele şi mai mari ale celor de sus. Indignarea lui şi furia împotriva păcatului a crescut tot mai mult şi simțea nevoia să le denunțe. Şi a făcut aceasta într-un poem al său intitulat: „Ruina bisericii."

După ce a petrecut şapte ani în acea mănăstire, în 1481, fratele Girolamo s-a mutat la Mănăstirea Sf. Marcu din Florența. Oraşul Florența era frumos şi poseda o deosebită cultură. În acest oraş numele său a ajuns la mare faimă. Renaşterea italiană era în plină înflorire aici. Familia de Medici, care conducea Florența, au stimulat mult Renaşterea mai ales în ce priveşte învățarea limbilor clasice: latina şi greaca. Ştiind că Florența a fost cuprinsă de Renaştere, Savonarola se aştepta să găsească aici oameni mai curați, mai nobili decât în celelalte oraşe. La suprafață Florența era frumoasă, dar curând el constată că sub poleiala de cultură ce o aveau, decăderea şi corupția erau mult mai mari, locuitorii erau dedați festivalurilor, plăcerilor şi nu se gândeau de loc la Dumnezeu sau lucrurile spirituale.

Anul următor la mănăstirea Sf. Marcu, Savonarola a fost numit instructor al novicilor. O mare parte din timpul său era dat pentru studiul Scripturilor. Cu multă ardoare cerceta toate textele, iar porțiuni mari le memoriza. După câtva timp, el a fost ridicat la rangul de predicator al mănăstirii.

Când a început mai întâi să predice, a avut un succes foarte slab. Vorbirea lui era biblică. El a disprețuit sofismele, vorbirea dulce, încântătoare, care atrage poporul, dar nu are urmări practice. Din contră, el a căutat să atingă conştiința oamenilor, să-i trezească. El era plin de un sentiment că judecata lui Dumnezeu asupra Florenței se apropie. Uneori era trimis la Brescia, la San Geminiano şi chiar în bisericile din Florența. Aici tuna împotriva păcătoşeniei şi a rostit o mie de vaiuri de la amvon. Dar de obicei nu prea era popor cine să-1 asculte. Când a predicat prima dată la biserica San Lorenzo din Florența, erau prezenți doar vreo 25 persoane.

În anul 1482 a fost trimis la Reggio d'Emilia să reprezinte mănăstirea lor la o mare întrunire a călugărilor dominicani. În prima zi, în timp ce călugării discutau dogme, el a stat liniştit. Dar a doua zi, când au ajuns să discute despre disciplină, el s-a aprins şi a început să

vorbească cu multă înflăcărare de păcatele bisericii şi ale clerului. Vorbirea lui a produs o adâncă impresie în toți cei prezenți.

Întorcându-se la Florența, el a început să predice într-o altă catedrală, dar la el venea puțin popor. Cei mai mulți mergeau la marea catedrală Santo Spirito. Acolo predica un călugăr augustinian numit Mariano. Acesta niciodată n-a mustrat păcatele, din contră, lăsa Biblia la o parte şi îşi delecta publicul cu citate din filosofie, din astronomie şi poezie şi toată Florența dădea buzna la el să-1 asculte. Dar Savonarola nu s-a descurajat. Avea o voință de fier. El a zis: „Aceste ornamente elegante vor trebui să dea loc predicării învățăturii simple, dar sănătoase." în rugăciune şi în meditație, el stăruia mereu, aşteptând ca Dumnezeu să lucreze, într-o zi, în timp ce stătea de vorbă cu un călugăr, de odată a căzut într-o răpire: a văzut cerul deschis şi toate calamitățile viitoare ce urmau să vină asupra bisericii au trecut prin fața sa. Şi i s-a părut că o voce 1-a însărcinat să anunțe poporul de toate acestea. Din acel moment, el a fost conştient de misiunea sa divină şi a fost umplut cu putere pentru această slujbă. Poporul a început să alerge cu grămada. Denunțările sale erau cu voce de tunet. El a început să facă expuneri asupra Apocalipsei. Groaznicele urgii divine încremeneau poporul. Bărbați şi femei au început să fie treziți. Lacrimile au început să curgă. De multe ori catedrala răsuna de oftatele, gemetele şi plânsul poporului. Filosoful Pico della Mirandola ne spune cum o predică a lui Savonarola „a făcut să simtă că îi curge o transpirație rece pe şira spinării şi părul i s-a făcut măciucă." în această situație, Savonarola petrecea tot mai mult timp în rugăciune, pentru trezirea Florenței. Predicile lui erau surprinzător de simple, dar erau biblice, directe şi pasiunea sa aprinsă le făcea să fie irezistibile. Multe din ele nu erau în totul după regulile homileticii sau ale stilului, dar întotdeauna ele atingeau anumite ținte morale, spirituale. El îndemna pe fiecare să nu țină la religia formelor, ci „doctrina lui Hristos să fie ceva viu în fiecare şi dacă ar trebui, să fie gata să sufere martirajul Lui."

Pe la începutul anului 1491, Biserica San Marco a devenit prea mică pentru mulțimile ce veneau să-1 asculte. Florența era mişcată de predicile lui zguduitoare. Atunci el hotărî să se mute la Domul Florenței, marea catedrală a oraşului. Aici a predicat timp de opt ani. Pentru a putea ocupa un loc în catedrală, oamenii se sculau la miezul nopții şi umpleau străzile din jurul catedralei, ca dimineața când se deschideau uşile să poată intra. La deschiderea uşilor, poporul încolonat cu cântări de bucurie, intra în Casa Domnului. Predicile le ascultau cu atâta sete încât atunci când se terminau, lor li se părea că abia au început.

Fața Florenței a început să se schimbe. Stricăciunea de altă dată, carnavalurile, corupția, balurile mascate, bețiile au luat sfârşit. Oamenii au început să strige după mila lui Dumnezeu. Datorită predicilor puternice ale lui Savonarola împotriva păcatului, ei şi-au văzut vinovăția

lor şi cereau iertare. Jocurile de noroc, care se vedeau pe toate străzile, au fost interzise. Mulți din negustorii care au făcut înşelătorii au fost gata să restituie celor păgubiți mari sume de bani. Pocăința florentinilor s-a putut observa şi în aceea că au fost gata să se despartă şi de toate cărțile de stricăciune şi de toate tablourile obscene. Grupe de copii cântând au trecut de la casă la casă şi au adunat tot ce acum poporul considera deşertăciune şi le-au dus în piața publică unde au format o piramidă înaltă de peste 20 metri cu o bază de peste 80 metri în circumferință şi le-au dat foc. Clopotele catedralei răsunau până departe, iar poporul adunat cânta de bucurie în jurul focului ce le mistuia plăcerile şi delectările de altădată. Chiar seara pe străzi, nimeni nu mai fluiera sau cânta cântări desmățate, ci doar imnuri creştine. Florența era de nerecunoscut. Aceasta era în anul 1497.

Influența mare a lui Savonarola şi schimbarea poporului n-a fost privită cu ochi buni de Lorenzo de Medici care stăpânea asupra Florenței. El a devenit alarmat. La început a încercat prin mită şi făgăduieli, apoi prin constrângeri şi amenințări să-1 facă pe Savonarola să nu mai denunțe păcatele poporului şi ale conducătorilor, în special ale sale. Dar Savonarola, neînfricat, a continuat să predice cu mai multă tărie. Atunci Lorenzo 1-a plătit pe călugărul Mariano, care altădată avea mulțimile Florenței la predicile sale, să-1 atace pe Savonarola. Într-o predică a prezis că atât Lorenzo, cât şi Papa şi regele oraşului Neapole vor muri în decurs de un an. Lucru ce s-a şi petrecut întocmai. În timp ce Lorenzo era pe patul morții nu a trimis după favoritul său Fra Mariano, ci a trimis un sol la Savonarola să-1 cheme să vină la el. Savonarola, care până aici i s-a opus, nu a fost gata să asculte de invitație. El a zis solului: „Nu sunt eu omul pe care îl doreşte. Eu nu voi consimți cu el. Nu e bine să mă duc să-1 văd." Lorenzo a trimis din nou după el şi a promis că e gata să-1 asculte orice i-ar cere. Atunci Savonarola a plecat la frumoasa vilă Carregi aşezată într-o grădină cu măslini, unde Lorenzo trăgea să moară. Când 1-a văzut, acesta i-a zis: „Sunt trei lucruri care mă aruncă în disperare şi nu ştiu dacă Dumnezeu mă poate ierta: jefuirea Volterei, despoierea de bunuri a lui Monte della Fanciulle şi masacrul lui Pazzi."

Savonarola i-a răspuns: „Lorenzo, nu trebuie să disperi. Dumnezeu e milos şi va avea milă de tine dacă eşti gata să faci trei lucruri pe care ți le cer." – „Care sunt cele trei lucruri?" a întrebat Lorenzo. „Întâi trebuie să ai o credință mare şi vie că Dumnezeu poate şi vrea să te ierte," a zis Savonarola. „Acesta e un mare lucru şi cred aceasta", a zis Lorenzo. „Al doilea, e necesar ca tot ce ți-ai însuşit prin acaparare, prin luare cu forța de la alții, să fie restituit de tine, iar copiilor tăi să le laşi doar ce a fost al tău să se mențină ca cetățeni particulari." Această cerință a fost grea, dar după câteva momente de tăcere, a zis: „Da, voi face şi aceasta." – „Şi ultima, e necesar să restaurezi Florenței libertatea şi forma de

guvernământ popular după obiceiul ei republican." La auzirea acestei cerințe, Lorenzo s-a întors cu fața la perete şi nu i-a dat nici un răspuns. Savonarola, văzând aceasta, s-a sculat şi a plecat.

La un an şi jumătate după moartea lui Lorenzo, Carol al VHI-lea, regele Franței, a invadat Italia, a jefuit oraşul Neapole şi s-a înaintat spre Florența. Cu mult timp înainte, Savonarola le-a proorocit că va veni „un nou Cirus de peste Alpi care va pedepsi poporul pentru păcatele sale." Acum lumea îngrozită a dat buzna în Domul Florenței să audă ce le spune Savonarola. În fața acestei situații, Savonarola i-a îndemnat pe toți să se pocăiască de toate păcatele, iar el a plecat în fruntea unei delegații să-1 întâmpine pe regele Carol şi să-1 roage să cruțe Florența. Regele a intrat şi a stat un timp în Florența, dar Savonarola 1-a înştiințat să plece, dacă vrea să nu atragă asupra sa mânia lui Dumnezeu. Astfel Carol a părăsit Florența.

Într-o duminică din această vreme, când marea catedrală era tixită de popor, Savonarola, plin de înflăcărare a urcat la amvon şi ridicând crucifixul a strigat cât a putut mulțimii: „Florența, iată Acesta este Domnul Universului şi ar vrea bucuros să fie şi al tău. Vrei tu să fie El Regele tău?" La această întrebare, mulțimile au început să strige, unii cu ochii plini de lacrimi: „Trăiască Hristos, Regele nostru!" întrucât în timpul invaziei franceze, casa domnitoare de Medici a fost răsturnată, poporul Florenței discuta ce formă de guvernământ să adopte. Atunci au hotărât ca Savonarola să fie în fruntea guvernului republicii. Florența să fie condusă după legile lui Dumnezeu. S-au abolit toate torturile, s-a legiferat o forma justă de taxare, s-au interzis jocurile de noroc, s-au acordat anumite favoruri populației sărace, s-au uşurat dobânzile celor ce erau datornici, au fost întocmite o seamă de alte legi pentru binele poporului şi a fost înființată o curte de apel. Legile şi forma democratică de guvernământ a Florenței din acea vreme au servit ca model pentru toate popoarele chiar din epoca noastră modernă.

Dar triumful lui Savonarola a fost de scurtă durată. De multe ori în predicile sale, Savonarola le-a spus ca el are să fie martirizat. El îşi dădea seama ce se petrecea în umbră.

Pe de o parte, partida opozantă a lui Arrabbiati şi partizani nepocăiți ai familiei de Medici au început să se grupeze şi căutau să atragă şi pe alții de partea lor. Pe de altă parte, Papa Alexandru al Vl-lea, denumit Borgia, unul din cei mai desfrânați papi, auzind că Savonarola denunță vehement păcatele clerului şi chiar pe ale papei, s-a gândit să-1 cumpere oferindu-i tichia roşie de cardinal. „Tichie roşie? Eu vreau o tichie de sânge!" i-a răspuns Savonarola. Atunci papa a recurs la amenințări, dar nici acestea nu l-au făcut să tacă. Din contră, parcă mai rău l-au întărâtat. Atunci papa 1-a chemat să răspundă de greşelile făcute. Fiindcă acesta nu voi să se supună, a fost învinuit de erezie şi fu excomunicat. Într-o zi, agenții papei îl prinseră şi-1 duseră la Roma. Aici

a fost supus celor mai grele torturi. Mielul ajunsese în gura lupului. Se spune că în tortura împletită cu interogatoriul, numai mâna dreaptă i~a fost cruțată ca să poată semna procesul verbal. Toate torturile n-au putut să-1 doboare pe cel ce s-a ridicat împotriva păcatului, după cum nici momelile, blidul de linte, odinioară nu l-au putut cumpăra.

În cele din urmă, a fost judecat şi condamnat la moarte prin spânzurare, iar trupul să-i fie ars. După ce s-a dat sentința, l-au mai lăsat în viața o lună de zile, pe care a trăit-o în celula grea a închisorii rugându-se şi scriind cu dreapta lăsată întreagă, nişte meditații de toată frumusețea la Psalmul 51. Aceste meditații le-am găsit la Sibiu prin anul

1946. Erau tipărite în limba romană. Iată câteva fraze la versetul: „Ai milă de mine, Dumnezeule!" – „Adâncul păcătoşeniei cheamă adâncul milei. Adâncul înghite adâncul.

— Adâncul milei înghite adâncul păcătoşeniei."

Pe data de 23 mai 1498 sentința a fost executată. Savonarola împreună cu doi ucenici ai săi, Dominico şi Silvestra, au fost spânzurați în piața publică din Florența, în fața unei mari mulțimi adunate. Ultimele sale cuvinte au fost: „Domnul meu a suferit atât de mult pentru mine. O, Florența, ce ai făcut tu astăzi?" Era însă plin de linişte şi tărie. După moarte, trupurile le-au fost arse.

JEROME DE PRAGA.

Mulți din sfinții Domnului, caractere mai sclipitoare decât briliantele şi mai scumpe ca diamantul, au rămas în umbră, necunoscuți ca aurul ascuns în întuneric în straturile munților. Aşa a fost şi Jerome de Praga. El nu a fost mare lider, dar ca şi Aquila şi Priscila care l-au instruit pe ilustrul Apolo, aşa Jerome 1-a aprins pe Jan Hus pentru Dumnezeu. El era cu câțiva ani mai mare ca Hus.

Jerome s-a născut în anul 1360 la Praga. Se pare că părinții au avut o situație bună căci şi-a făcut studiile la Universitatea din Praga. La terminarea studilor a fost făcut cavaler la curtea Regelui Boemiei. Apoi a făcut o călătorie pe la universitățile din Europa şi s-a oprit la Oxford, unde şi-a continuat studiile. Acolo a făcut cunoştință cu învățăturile lui Wycliffe. Fiindcă cunoştea bine engleza, multe din pamfletele lui le-a tradus în limba poporului său. În anul 1407 s-a reîntors la Praga. În secret, a adus cu sine lucrările lui Wycliffe. La Praga a împărtăşit lui Hus noile învățături. Deşi nu era preot, totuşi fiind un om cu o aleasă cultură, i s-a dat prilejul în multe rânduri să vorbească studenților şi poporului la anumite întruniri şi chiar să predice de la amvonul catedralei. Întotdeauna îndemna poporul să se apropie de Dumnezeu fără ajutorul mijlocit al icoanelor, să studieze şi să trăiască Biblia şi denunța abuzurile şi corupția ierarhiei bisericii catolice. Împreună cu Jan Hus a lucrat mână în mână la trezirea spirituală a multora.

Gnd Hus a fost arestat la conciliu din Constanța, Elveția, Jerome a plecat la 4 Aprilie 1415 din Praga cu gândul să-1 poată, scăpa. Ajuns la

Constanța a discutat în secret cu mai mulți din nobilimea Boemiei şi constatând că nu e chip să-1 poată scăpa, el s-a adresat împăratului Sigismund al Germaniei, care a garantat protecția lui Hus. El îi scrise că e gata să meargă în fața conciliului şi să mărturisească pentru Hus, dacă acesta îi asigură protecția, dar acesta nu i-a dat nici un răspuns; atunci a făcut scrisori şi le-a pus la uşa a o seamă de cardinali, dar nici aceştia nu i-au dat nici un răspuns. Fiind sfătuit că e mai bine să se reîntoarcă în Boemia, el a luat scrisori de la mai mulți nobili din Boemia care erau la acel conciliu în care atestau că nu a fost primit să depună mărturie la Conciliu. Cu aceste măsuri de precauțiune, el a încercat să se reîntoarcă la Praga. Pe drum, a fost oprit de un ofițer al ducelui de Sulzbach în localitatea Hirschau din Bavaria, a fost arestat şi întemnițat în castel. Ducele Lspera să primească unele favoruri din partea conciliului predându-1 pe Jerome. El a informat imediat conciliul şi a cerut îndrumări ce să facă cu Jerome. Aceştia i-au cerut să-1 trimită în stare de arest la Constanța. Acolo a fost aruncat în închisoarea din turnul Constanței cu lanțuri grele la mâini şi cu picioarele în butuci. El a rămas în acea stare până după arderea pe rug a lui Hus. Torturile au fost foarte grele. Cu picioarele în butuci ridicate sus şi cu capul în jos era ținut până îşi pierdea conştiința, apoi iarăşi îl duceau în celulă. Dus în fața conciliului şi amenințat că va fi supus la torturi şi mai grele dacă nu îşi retractează ce a zis şi ce a scris împotriva bisericii Romei, Jerome îngrozit de ceea ce i se întâmplase lui Hus, într-un moment de slăbiciune, a repetat după ei că îşi retrage totul şi că recunoaşte că atât Wycliffe cât şi Hus au fost eretici. Acum i s-a aplicat un tratament mai uşor, dar nu a fost eliberat cum se aştepta el.

Duşmanii lui nu au avut încredere în retractarea făcută, şi-au dat seama că nu a fost din convingere, ci doar din constrângere. Astfel i-au cerut să mărturisească toată erezia de care s-a făcut vinovat. El a spus că o face numai în fața tuturor. Din nou a fost adus în fața plenarei conciliului. Atunci spre înmărmurirea tuturor şi spre gloria adevărului, el a renunțat la retractarea făcută şi a cerut permisiunea să pledeze pentru cauza sa. Refuzându-i-se, plin de indignare, el a strigat: „Ce barbarie e aceasta? Timp de 340 de zile am fost deținut în fel de fel de închisori. Nu există mizerie sau lipsă pe care să n-o fi experimentat. Duşmanilor mei le-ați acordat timp nelimitat să mă acuze, iar mie îmi interziceți cea mai mică oportunitate de a mă apăra. M-ați prezentat ca un eretic fără să aveți cea mai slabă cunoştință de doctrina mea; mă considerați ca un duşman al credinței fără să ştiți ce cred. Sunteți un conciliu general şi în mijlocul vostru trebuie să se concentreze toată gravitatea, înțelepciunea şi sfințenia; totuşi şi voi sunteți oameni şi sunteți seduşi de aparențe. Cu cât vă e poziția mai înaltă, cu atât ar trebui să vă fie grija mai mare să nu deviați în nebunie. Cauza pentru care pledez nu e a mea, e cauza tuturor oamenilor, e cauza

creştinismului: e cauza care afectează drepturile posterității." în a treia zi de la începerea procesului lui, după examinarea martorilor acuzării, i s-a permis şi lui să se apere. El însă era istovit. Torturile aplicate şi mizeria celulei au fost groaznice. Pereții erau umezi, aerul înecăcios din cauza murdăriei în care înota. Peste tot roiau mii de păduchi şi alte insecte care căutau să-i sugă sângele. Jerome se gândea că o să fie mâncat de viu aici. Nu putea nici să mănânce, nici să doarmă. Umbla în celulă dintr-un colț în altul, ca o fiară în cuşcă. Timpul îndelungat ținut în celula neagră 1-a făcut că abia se mai ținea pe picioare. Dar când i s-a dat să se apere, i s-a aprins verva lui de altădată. El a apelat la simțul de dreptate, de justiție cu atâta forță încât se părea că va zdrobi şi pe cei mai înrăiți duşmani. El a început să dovedească din istorie cum bărbați mari şi virtuoşi au fost condamnați şi executați şi cum generațiile următoare le-au recunoscut meritele şi le-au dat cinste. El şi-a descris viața şi conduita sa curată şi a demonstrat cum şi cei mai sfinți oameni erau diferiți de ceilalți în anumite păreri. A precizat că nemulțumirile sale au fost cu privire la anumite abuzuri ale preoților, dar că el crede că biserica trebuie să se îndru-meze în totul după învățătura Evangheliei, că ea îşi are rolul ei precis şi că nu trebuie să fie prostituată în festivaluri şi alte lucruri nedemne.

Când şi-a terminat pledoaria, conciliul a dat sentința de condamnare la moarte. Adevărul nu i-a înduplecat, căci cruzimea şi intoleranța îi stăpânea pe toți. Întrucât Jerome nu a fost preot, nu a fost supus la ceremonia degradării, doar că i-au pus pe cap o tichie pictată cu draci roşii. După ce i-au pus-o pe cap, el a zis: „Domnul nostru Isus Hristos când a suferit moartea pentru mine, unul din cei mai mari păcătoşi, a purtat o cunună de spini pe capul Său; pentru Numele Său şi eu sunt gata să port această tichie." Execuția la fost amânată cu două zile, căci sperau că se va lepăda de credința sa. Cardinalul de Florența a căutat să-1 convingă să renunțe la toate învățăturile sale şi să se reîntoarcă la maica biserică catolică. Dar toate stăruințele sale au fost zadarnice. Jerome a rămas neînduplecat, gata să-şi pecetluiască crezul cu sângele său.

Atunci l-au dus la locul de execuție. Pe drum arăta vesel şi a cântat mai multe cântări spre slava Domnului. Când a ajuns la locul unde şi Hus a fost martirizat, el a îngenunchiat şi s-a rugat cu mult foc. Apoi s-a ridicat şi a îmbrățişat stâlpul la care trebuia să fie legat. Iar când executorul a mers să pună foc lemnelor de la spatele lui, el i-a zis: „Vino şi pune focul aici în fața ochilor mei, căci dacă mi-ar fi fost frică, nu aş fi venit aici, mai ales că am avut atâtea ocazii să scap." Când flăcările au început să-1 învăluie, el cânta o cân-tare, iar ultimele cuvinte auzite au fost: „Acest suflet în flăcări, ți-1 ofer, Hristoase, Ție!"

Lumina Evangheliei adusă de el la Praga însă nu a putut fi stinsă de hotărârile cardinalilor sau a conciliului. Cei ce au urmat învățăturile

Evangheliei vestite de Jerome şi Hus au ajuns să se numere cu zecile de mii, cu sutele de mii. S-au depus eforturi să fie stârpiți, au fost trimişi soldați, regimente întregi, dar husiții s-au apărat cu mult curaj. Atunci papa împreună cu împăratul Sigismund al Germaniei au trimis în Boemia o armată de 180000 cruciați, dar n-au putut să-i înfrângă pe husiți. Se spune că luptătorii papei şi ai împăratului numai la auzul cântărilor din armata husită fugeau îngroziți.

Un chibrit mic poate aprinde o mare pădure. Jerome a aprins Boemia pentru Dumnezeu. Vântul nu a stins focul, ci doar 1-a purtat mai departe şi 1-a făcut să ardă cu mai multă intensitate.

JAN HUS.

O altă revoltă serioasă împotriva supremației papale a urmat în Boemia. Aici încă de prin veacul al IX-lea Biblia a fost tradusă şi serviciile religioase se făceau în limba poporului. Lucrul acesta nu a plăcut papei, de aceea când puterea scaunului papei s-a întărit, Papa Grigore al Vll-lea dădu un edict prin care interzicea oficierea serviciilor divine în limba cehă. El spunea că e „bineplăcut lui Dumnezeu cel Atotputernic, ca adorarea să se facă într-o limbă necunoscută şi că nerespectarea acestei reguli a pricinuit multe rele şi erezii." Prin aceasta se căuta menținerea poporului în întuneric, iar preoțimea să trăiască cum vrea şi să poate lua cât mai mulți bani cu ajutorul celor sfinte.

Din cauza persecuțiilor crunte dezlănțuite împotriva Val-denzilor şi Albigenzilor din Franța şi Italia, o mare parte din aceşti credincioşi sinceri au apucat drumul pribegiei şi au ajuns până în Boemia. Aici, cu toate că n-au avut curajul să predice pe față învățăturile lor evanghelice, totuşi au lucrat în taină şi au păstrat peste veacuri flacăra credinței adevărate. Aveau înlesnirea că Evanghelia era tradusă în limba poporului. De aceea, nu o dată oameni luminați de adevărul sfânt, s-au ridicat, chiar înainte de Hus, şi acuzau cu toată vehemența păcatele clerului, decăderea bisericii şi stricăciunea poporului, chemând oamenii sa se întoarcă cu adevărat la Dumnezeu. Mulți dintre aceştia au avut să plătească credința lor cu moartea de martir.

Într-o aşa stare, în anul 1367, într-o familie simplă s-a născut Jan Hus. Încă din fragedă copilărie a rămas orfan, căci i-a murit tatăl. Mamă sa era o bună credincioasă şi a căutat să-i dea o creştere în temerea de Dumnezeu. A făcut şcoala în comuna sa, apoi intră în universitatea din Praga, unde a fost primit să studieze gratuit din cauza că era sărac. Se spune că mama sa 1-a însoțit şi când s-au apropiat de oraş, ea îngenunchie alături de băiatul ei şi ceru ca Tatăl orfanilor să-i dea binecuvântarea şi să-i poarte de grijă. O, de ar face părinții şi azi acelaşi lucru când îşi trimit copiii la oraş la şcoală.

În 1396 termină cu bine universitatea şi fiind binevăzut, e luat ca profesor. Având un deosebit succes, în anul 1401 e numit decan al facultății de filosofie, iar în 1403 e ales rector al universității. În anul

1402, el intră în tagma preoțească fiind hirotonit ca preot catolic al capelei Betleem. Înaintaşul său la capela Betleem a dat mare importanță predicării Evangheliei în limba poporului. Cu toată opoziția papei, Hus păstra obiceiul acesta. Amvonul acestei capele avea să-i arate convingerile sale, îndrăzneala sa, tăria sa. Aici învață să simtă cu poporul, să se înfrățească cu ei.

Cu câțiva ani înainte, în Anglia, un preot catolic numit John Wycliffe (1320-1384), professor la Oxford, a protestat cu toată puterea împotriva purtării scandaloase a călugărilor cerşetori şi a superstițiilor din biserica catolică. El pretindea că toate învățăturile bisericii care sunt în contrazicere cu Sfânta Scriptura, singurul izvor de învățătura pentru creştini, să fie scoase afară. Între acestea se cuprindeau: celibatul la preoți, liturghia, purgatoriul, închinarea la icoane, rugăciunile către sfinți, folosirea la slujbele religioase exclusiv a limbii latine, ascunderea Bibliei de popor, indulgențele etc. Wycliffe a tradus Biblia în limba engleză, punând-o în mâna poporului, iar prin o serie de scrieri căută să arate abaterile bisericii de la adevărul Evangheliei. Aceste învățături au produs multă vâlvă. Un om învățat din Praga numit Jerome, care fusese prin Anglia, la înapoiere, a adus cu el scrierile lui Wycliffe. Jerome se împrieteni cu Hus şi-i împrumută scrierile lui Wycliffe. Ajuns în posesia acestor scrieri, Hus le studie cu de-amănuntul. El văzuse şi până atunci unele lucrări nepotrivite, dar acum ochii i se deschiseră şi văzuse toată decădera bisericii şi adevăratul caracter al papalității. Hus adoptă aproape toate vederile lui Wycliffe.

Înainte s-a interesat numai de filosofie şi de teologia scolastică, acum s-a apucat în mod sârguincios de studierea Bibliei. De la amvonul capelei Betleem, cât şi de la catedra Universității, Hus începu să denunțe păcatele clerului, lucru care în scurt timp îi atrase mulți duşmani. Fiind însărcinat să facă o anchetă la o biserică din apropierea oraşului Praga, unde se pretindea din partea unor preoți catolici că se fac minuni chiar cu sângele lui Hristos, el nu ezită să demaşte toată înşelătoria, distrugând astfel faima acelui loc şi îndemna poporul să nu umble după semne şi minuni, ci să cerceteze Scripturile.

În 1409, papa opreşte folosirea scrierilor lui Wycliffe şi porunceşte arderea lor, oriunde s-ar găsi. Aceasta grăbi conflictul între Hus şi arhiepiscopul său. Hus nu se intimida şi continuă să predice cu mai multă îndrăzneală învățăturile lui Wycliffe.

Opoziția eclesiastică crescu zi de zi împotriva lui. În 1410, arhiepiscopul din Praga, gelos pe faima lui Hus şi rănit de atacurile lui, a convins pe papa Alexandru al V-lea că primejdia husită e mare, aşa că acesta publică o „bulă" prin care interzise lui Hus să mai predice şi îl soma să se prezinte la Roma în fața papei. Hus, susținut de rege, de universitate şi popor nu dădu atenție invitației, ci merse chiar mai departe. El şi simpatizanții lui au afirmat că nici papa, nici episcopul nu

are dreptul să tragă sabia: că indulgențele sunt fără valoare, că nu banii, ci pocăința condiționează iertarea, că Statul poate confisca averile bisericeşti care sunt întrebuințate de preoți contrar legilor, iar o bulă papală adusă la Praga în 1412, prin care se vestea iertarea păcatelor celor ce vor da bani pentru armata papei, a fost combătută, poporul îndemnat să nu dea bani şi bula arsă.

Fiindcă Hus nu se prezentă în fața papei, acesta îl judecă şi condamnă pe Hus, iar oraşul Praga e pus sub anatemă. Aşa ceva pe vremea aceea însemna mult. O aşa sentință rostită asupra unui oraş băga în groază pe locuitorii lui.

Catolicii erau învățați că papa deține cheile cerului şi ale iadului, că regiunea anatematezată va fi lipsită de binecuvân-tări, că cei ce mor sunt excluşi de la fericire, până când papa va găsi cu cale să ridice anatema. In tot timpul acesta, bisericile erau închise, serviciile divine erau suspendate, cununiile erau oficiate în curtea bisericii, iar morții nu se îngropau în cimitir, ci în dunga şanțului sau pe câmpii.

Când trimişii papei au adus sentința aceasta la Praga, oraşul se cutremură. Hus era socotit ca fiind cauza tuturor nenorocirilor. Numărul celor ce cereau ca Hus să fie predat papei creştea din zi în zi. Nu i se mai dădu voie să predice la capela Betleem. De aceea el se despărți de membri săi iubiți şi se retrase la țară. Pretutindeni pe unde a ajuns, a predicat Evanghelia. El ținu întruniri pe câmp. Sute şi mii de oameni se adunară să-1 asculte şi erau gata să-i urmeze învățăturile. El atacă indulgențele şi spuse oamenilor să nu-şi mai dea banii pe ele, căci nu pot să dea mântuire, proclamă Scripturile, Cuvântul lui Dumnezeu, ca singura autoritate supremă şi că nici papa, nici împăratul nu trebuie ascultat, dacă poruncile lor nu se potrivesc cu Cuvântul lui Dumnezeu. În felul acesta încercarea papei de a înăbuşi lucrarea Evangheliei, mai degrabă a slujit la răspândirea ei. Şi pe acolo îşi aduse aminte de credincioşii de la capela Betleem, care prin el se apropiaseră de Dumnezeu. Spre mângâierea şi lămurirea lor că nu s-a lepădat de adevărul descoperit, aşa cum pretindeau unii, el le-a scris o scrisoare în care spunea: „Să ştiți că numai îndemnat de învățătura şi exemplul lui Hristos m-am retras din mijlocul vostru, spre a nu deveni pentru cel cu gânduri rele o pricină de osândă veşnică şi pentru cei buni un motiv de întristare şi persecuție. M-am retras pentru că preoții nelegiuiți să nu poată opri cu desăvârşire predicarea Cuvântului lui Dumnezeu între voi. Nicidecum nu v-am părăsit spre a tăgădui adevărul divin pentru care cu ajutorul lui Dumnezeu sunt gata să mor."

În acest timp, lumea catolică era rău frământată. Trei papi se luptau între ei şi numaiavând bani pentru susținerea armatelor lor, au pus în vânzare darurile, slujbele şi bine-cuvântările bisericii. Pentru curmarea acestei stări, precum şi pentru introducerea unor reforme în biserică, împăratul Sigismund ceru papei Ioan al XXIII-lea convocarea

unui sinod. Sinodul fu convocat şi se adună la Constanța, Elveția, în noiembrie 1414. S-au prezentat 18000 de episcopi, 2400 cavaleri şi vreo 80000 particulari veniți din toate părțile. La acest sinod fu invitat şi Hus ca să se justifice în privința învățăturilor răspândite de el. Împăratul Sigismund îi dădu un bilet de liberă trecere şi îl asigură că nu i se va întâmpla nimic. Regele Boemiei îi dădu şi el un bilet. Credincioşii îi cerură să nu plece ca să nu i se întâmple ceva rău. El îşi dădea seama de primejdie şi totuşi fu gata să plece. Într-una din scrisorile sale adresate prietenilor săi din Praga, el scrise: „Frații mei. Eu plec cu un bilet de liberă trecere de la rege spre a mă prezenta înaintea duşmanilor care mă urăsc de moarte. Mă încredințez deplin Dumnezeului Atotputernic şi Mântuitorului meu. Sper că va asculta rugăciunile voastre arzătoare, ca să pună prudența şi înțelepciunea pe buzele mele, aşa încât să le pot rezista şi să-mi dea Duhul Său Sfânt spre a mă întări în adevăr, astfel încât să pot înfrunta cu bărbăție ispitele, închisoarea şi dacă va fi necesar chiar o moarte crudă. Isus Hristos însuşi a suferit pentru aleşii Săi iubiți. Să ne mirăm oare că ajungem şi noi să suferim cu îndelungă răbdare orice pentru mântuirea noastră? El e Dumnezeu, iar noi făpturile Sale; El e Domnul nostru, iar noi suntem servii Săi; El e stăpânul lumii, iar noi nişte bieți muritori vrednici de ocară. Cu toate acestea, El a suferit. De ce să nu suferim şi noi? De aceea, iubiții mei, dacă moartea mea trebuie să contribuie la gloria Sa, rugați-vă ca ea să vină repede, şi El să-mi ajute să pot suporta cu credincioşie orice rău, oricare ar fi el. Dar dacă ar fi mai bine să revin între voi, să ne rugăm lui Dumnezeu să mă înapoiez fără pată de la acest Sinod, adică fără să fi suprimat o iotă din adevărul Evangheliei, cu scopul de a lăsa fraților mei o strălucită pildă de urmat. Se poate, deci, să nu mai vedeți niciodată fața mea în Praga, iar dacă este voia Dumnezeului Atotputernic de a mă reda vouă, atunci să înaintăm cu o inimă hotărâtă în cunoaşterea şi iubirea legii Sale.” în primele zile la Constanța, Hus se bucură de libertate deplină. Chiar şi papa îi dădu asigurări că nu i se va întâmpla nimic rău. Dar nu mult după aceasta, în ciuda tuturor declarațiilor, el fu arestat din ordinul papei şi aruncat în temniță. Mai târziu a fost transferat într-un castel fortăreață, unde a fost ținut ca prizonier. N-a trebuit să treacă mult timp şi papa însuşi a ajuns şi el în acel castel fortăreață, fiind vinovat de păcate mult mai grele decât acelea împotriva cărora vorbea Hus. Ceilalți doi papi care nu erau de față fură destituiți şi un altul ales în locul lor. Arestarea lui Hus a produs nemulțumiri în rândurile nobililor din Boemia şi a Universității din Praga, care protestă cu energie împotriva acestei măsuri. Dar totul a fost zadarnic. Împăratul a fost convins că nu trebuie să-şi țină cuvântul dat față de un eretic. Tot timpul Hus zăcea în închisoare. Aerul umed şi mucegăit al celulei îl slăbise şi îi provocase friguri. Abia după 7 luni, în iunie 1415, fu adus încărcat cu lanțuri în fața împăratului şi a cardinalilor spre a fi ascultat.

Aici el protestă cu multă îndrăzneală împotriva corupției clericilor şi răspunse la învinuirile aduse. Când i s-a cerut, să-şi retracteze învățăturile sale, el a răspuns că e gata să o facă, dacă i se va dovedi cu Biblia că sunt greşite, altfel şi le menține.

De la Sinod a fost dus din nou la închisoare. Aici au încercat în tot felul să-1 convingă a-şi retrage învățăturile, dar el a rămas tare. În toate suferințele, el a simțit puterea lui Dumnezeu care-1 susținea şi-i dădea pace deplină sufletului său. Într-o scrisoare adresată unui prieten, el a spus: „Am scris această scrisoare în închisoare cu mâna în lanțuri, aşteptând mâine sentința mea de moarte. Atunci când, cu ajutorul lui Isus Hristos, ne vom întâlni în minunata pace a vieții viitoare, veți afla cât de îndurător a privit Domnul spre mine ~şi cât de mult m-a sprijinit în mijlocul crudelor mele ispite şi încercări."

Când l-au adus pentru ultima oară înaintea Sinodului, erau de față acolo împăratul Sigismund, prinții imperiului, delegații regali, cardinalii, episcopii şi preoții, toți îmbrăcați în haine strălucitoare şi pe lângă ei mulțimea de vizitatori veniți din toate părțile. Hus refuză să-şi retragă învățăturile şi să se lepede de credința lui. Când i s-a spus să-şi aleagă între a tăgădui învățăturile sau a suferi moartea, el spuse că preferă mai degrabă moartea. Apoi îndreptându-se spre împărat zise: „M-am înfățişat înaintea Sinodului, de bună voie, sub protecția publică şi pe baza cuvântului de onoare al împăratului, care e de față." Acesta roşi de ruşine, dar nu-i mai acordă protecția lui. El însă nu tremura de frică. Ştia că suferă pentru o cauză dreaptă, că adevărul e de partea lui. Şi credea în biruința adevărului Evangheliei, cu toate că el va cădea în luptă. Primise de altfel încredințarea din partea Domnului despre aceasta. Într-un vis el se văzu din nou în capela Betleem din Praga. Aici văzu pe papa şi episcopii săi încercând să şteargă chipurile lui Hristos pe care le pictase pe pereți. Aceasta îl întrista, dar a doua zi se făcea că mai mulți pictori se străduiau să refacă tablourile în culori mai frumoase şi chiar mai multe ca număr. Când au terminat lucrarea, pictorii înconjurați de o mare mulțime, strigară: „Să vie acum papii şi episcopii, căci nu le vor mai putea şterge niciodată." El a înțeles că nu e vorba de chipul lui Hristos pictat pe pereți, ci de inimile oamenilor care formează biserica. Istorisind acest vis, el adaugă: „Susțin ca ceva sigur că chipul lui Hristos nu va mai fi şters niciodată. Au vrut să-1 nimicească, dar va fi din nou pictat în toate inimile de predicatori mult mai buni decât mine." în ziua de 6 iulie 1415, Sinodul a dat următoarea sentință: „Jan Hus, ca eretic înverşunat, care a răspândit învățături false şi agitatoare, înşelând multă lume, şi-a bătut joc de scaunul apostolic şi de sfânta maică biserică, dove-dindu-se incorigibil, se despoaie de demnitatea de preot şi se dă pe mâna tribunalului lumesc." Sentința a fost executată imediat, rupând de pe el haina de preot. El fu condamnat la moarte pe rug. Pe cap i-au pus o tichie de eretic făcută din hârtie pe care erau zugrăviți trei

demoni care se luptau pentru capturarea unui suflet. „Cu cea mai mare bucurie. – zise Hus – vreau să port această coroană de dragul tău, o Isuse, care ai purtat o cunună de spini pentru mine."

După ce l-au degradat public cu o întreagă ceremonie executată de preoți şi episcopi, care mereu rosteau blesteme, clericii îi spuseră: „Acum predăm sufletul tău diavolului." La aceasta, Hus răspunse, ridicând ochii spre cer: „Şi eu predau în mâinile Tale, o Isuse, sufletul meu răscumpărat de Tine."

El fu luat apoi şi condus spre locul de execuție. O mare mulțime compusă din clerici îmbrăcați în odăjdii strălucitoare, ostaşi, locuitori din Constanța şi musafiri îl însoțiră. El se apropie de stâlp cântând Psalmul 23. Ajuns în fața stâlpului, el îngenunchie şi se rugă, apoi se aşeză lângă stâlp şi călăii trecură lanțul peste pieptul şi pe după gâtul lui legându-1. Înainte de a i se pune focul, mai fu somat încă o dată să se lepede de ereziile lui. „Ce erezii? – strigă Hus – de ce să mă leapăd când nu mă ştiu vinovat de nici o erezie? Chem pe Dumnezeu ca martor că tot ce am scris şi tot ce am propovăduit nu am făcut cu alt scop decât pentru mântuirea sufletelor de păcate şi de la pierzare şi de acea sunt bucuros să pecetluiesc cu sângele meu adevărul pe care l-am scris şi predicat." Apoi îndemnă pe cei din jurul său să asculte mai mult de Dumnezeu decât de oameni. Focul fu aprins şi flăcările cuprinseră trupul său. El se rugă cu voce tare: „Isuse, Fiul lui Dumnezeu, ai milă de mine." Mult timp prin fum şi flăcări se puteau vedea buzele lui mişcându-se şi se putea auzi glasul lui rugându-se lui Dumnezeu. După ardere, cenuşa lui a fost aruncată în Rin, ca nici pământul să nu fie pângărit de rămăşițele ereticului.

Sinodul din Constanța adoptă 24 articole contra doctrinei lui Jan Hus. Iată ce spune articolul 23: „Oricine ar cuteza, după sentința sinodului, să susțină sau să profeseze ereziile lui Hus şi ale lui Jerome de Praga, va fi condamnat la rug, ca şi căzut în erezie." Dar toate aceste măsuri departe de a fi putut înăbuşi focul sfânt aprins de Dumnezeu în inimile oamenilor.

Vestea arderii pe rug a lui Hus s-a răspândit în Cehoslovacia cu iuțeala fulgerului şi a produs mare tulburare. Un număr de 452 de nobili dintre cei mai de seamă au adresat papei o scrisoare prin care îl încunoştințau că ei sunt gata a-şi jertfi averile lor şi viața, pentru ideile evanghelice ale lui Hus. Împotriva urmaşilor lui Hus s-au luat măsuri draconice în executarea hotărârii Sinodului de la Constanța, dar ei au rezistat. În ziua de 22 iulie 1419, deci după patru ani de la martirajul lui Hus, urmaşii lui s-au adunat pe un munte în număr de vreo 42000 de suflete şi au prăznuit Cina Domnului după învățătura Evangheliei şi nu după aceea a bisericii catolice. Când Luther şi-a început lucrarea de reformă, husiții aveau deja vreo 400 biserici organizate cu peste 200000 de membrii. „Lumina luminează în întuneric şi întunericul n-a biruit-o."

La 10 iulie 1955, în oraşul Tabor, Cehoslovacia, a avut loc comemorarea a 540 de ani de la moartea lui Hus. Cu acest prilej s-au adunat aici 80000 de oameni. „Faptele lor îi urmează." Apoc. 14:13 „Dicționarul Enciclopedic ilustrat Cartea Românească" de I. A. Candrea şi Gn. Adamescu, apărut la Bucureşti în 1931, spune că după moartea lui Jan Hus, ideile lui au trecut de teritoriile ocupate de cehi, iar după unii istorici chiar şi în Transilvania şi în Moldova ar fi fost o influență şi că numele oraşului Huşi ar fi în legătură cu aceasta.

Istorici şi filologi romani ca N. Iorga, I. A. Candrea, S. Puşcariu, N. Cartojan şi alții sunt de părere că primele traduceri de texte religioase în limba romană s-au făcut tot datorită acestei influențe husite. Deci şi poporul nostru a primit binecuvântări spirituale prin Jan Hus. Este viața ta o binecuvântare pentru mulți?

THOMAS CRANMER.

Thomas Cranmer s-a născut în anul 1489, la Aslacton, Nottinghamshire, Anglia. Se trăgea dintr-o veche familie a normanzilor care a venit aici cu Wilhelm Cuceritorul. Tatăl lui a murit în tinerețe şi el a rămas orfan de mic copil. Gnd avea 14 ani a fost trimis de mamă sa la Universitatea Cambridge spre a fi educat. După ce şi-a terminat studiile, întrucât era foarte abil, a fost ales ca asistent şi a deținut această poziție până la căsătoria sa în 1521. Soția sa a murit doar după un an de la căsătorie şi el şi-a ocupat din nou postul de asistent. In anul următor a primit titlul de doctor în teologie şi posedând cunoştințe bogate în teologie a fost ales ca lector de teologie la colegiu şi însărcinat de universitate cu examinarea tinerilor care studiau pentru a deveni vestitori ai Evangheliei. In timp ce îşi împlinea această slujbă, el a încurajat în mod deosebit studiul Bibliei, studiu foarte neglijat pe atunci.

O ciumă grozavă care bântuia în unele părți ale Angliei şi chiar în multe părți ale Europei în acea vreme, a izbucnit la Cambridge imediat după ce şi-a reluat postul în primire. Spre a fi feriți, el cu câțiva elevi s-au mutat la mănăstirea Walham. Aici 1-a întâlnit pe Gardiner şi pe Fox, unul secretarul, iar celălalt duhovnicul regelui Henric al VIIMea. Cum regele dorea să dea divorț de regina Cathe-rine de Aragon, Gardiner ca şi Fox l-au întrebat pe Cranmer ce se poate face în privința aceasta şi Cranmer i-a sfătuit să scrie universităților engleze şi chiar străine spre a le cere părerea în ce priveşte legalitatea divorțului. Sfatul a fost aşa de bine gândit încât Cranmer a fost prezentat regelui, care 1-a întrebat îndeaproape asupra acestui subiect şi i-au plăcut aşa de mult vederile sale încât i-a cerut să-şi scrie părerile pe hârtie. După aceea, regele 1-a făcut capelan al său şi i-a acordat favoruri de care s-a bucurat tot timpul vieții regelui.

Apoi Cranmer a fost trimis prin străinătate la Paris, la Roma şi alte oraşe. In timp ce era plecat, arhiepiscopul de Canterbury a murit şi regele se hotărî să-1 facă pe Cranmer arhiepiscop. Îi porunci numaidecât

să se întoarcă în Anglia. Pe data de 30 martie 1533 a fost făcut arhiepiscop. La consacrarea sa, el primi din partea papei obişnuita bulă, dar el a refuzat să facă obişnuitele jurăminte față de papa, fiindcă în călătoriile sale, el a avut mult de-a face cu reformatorii germani şi a citit cărțile lui Luther. De aceea nu se duce la Roma căci ținea ascuns faptul că e însurat. Circulau tot felul de legende că o ține pe Margaret Orlander într-o ladă găurită. Primul serviciu al lui i Cranmer – totdeauna gata să asculte de stăpânul său – a fost să acorde divorțul regelui şi al doilea a fost să-1 căsătorească cu Anne Boleyn. Întrucât noua regină favoriza reformația, a avut de câştigat pentru un moment. Dar tragicul sfârşit pe eşafod al nefericitei Anne şi temperamentul schimbăcios al regelui le-a adus mari greutăți. Duşmanii reformei au prins prilejul şi şi-au reînceput activitatea. Cranmer a fost atacat de Gardiner chiar în Parlament, a fost acuzat şi mai mulți lorzi din consiliul privat au cerut regelui să îngăduie arestarea şi întemnițarea arhiepiscopului în turnul Londrei. Regele, suspectând motivele lor, după ce citi petiția, o puse la o parte.

La câteva zile după ce Henric a primit petiția împotriva lui Cranmer, el porunci să-i pregătească barca spre a face o plimbare pe Tamisa. Qnd vâslaşii au ajuns cu regele la podul Lambeth, el privi şi văzu pe Cranmer stând pe pod, căci arhiepiscopul auzise trompetele gărzii regale din barcă şi a venit să salute pe rege. Când Henric îl zări pe Cranmer, porunci vâslaşilor să tragă la țărm. „Ah, capelanul meu. – zise regele către arhiepiscop – vino cu mine în barcă.” Cranmer îl ceru să-i dea voie să-şi ia barca sa şi să meargă în urma regelui. Regele însă îi spuse: „Nu, trebuie să vii cu mine în barcă căci doresc să-ți vorbesc.” Când regele şi arhiepiscopul s-au aşezat alături în barcă, regele îi zise: „Am veşti din Kent, pentru tine, domnul meu.” Arhiepiscopul întrebă: „Veşti bune, sper?” „Sunt aşa de bune că eu ştiu acum cine e cel mai mare eretic în Kent” şi zicând aceasta scoase de pe mânecă învinuirile contra arhiepiscopului şi predicatorilor săi şi-i dădu să le citească.

Qnd Cranmer citi articolele şi se văzu atacat atât de violent, fu alarmat. El îngenunchie la picioare şi-i ceru să însărcineze o comisie care să cerceteze acuzațiile dacă sunt adevărate. „într-adevăr, zise regele, aşa mă gândesc şi tu vei fi primul însărcinat împreună cu doi sau trei pe care tu-i vei alege.” „Atunci, zise arhiepiscopul, Măria Voastră veți gândi că cercetarea nu e sinceră, dacă eu ar trebui să fiu judecător al meu.” Dar el a fost însărcinat în ciuda protestului său.

După trei săptămâni s-a văzut că nimic nu se putea dovedi împotriva lui Cranmer şi că întreaga chestiune era o conspirație împotriva arhiepiscopului. Regele îi spuse atunci arhiepiscopului să-i numească 12 sau 16 din ofițerii şi gentilomii săi care să fie discreți, înțelepți şi curajoşi.

Acestora le dădu ordine să cerceteze casele, dulapurile şi camerele tuturor acelora care au fost suspectaţi de a fi conspirat (fie în catedrală, fie în afară) şi aveau ordinul să aducă la rege şi arhiepiscop orice scrieri ar fi găsit la ei. Aceşti oameni au plecat imediat în cercetare şi după 4 ore întregul complot a fost descoperit, găsindu-se scrisori, unele de la episcopul de Winchester şi alţii. Astfel că începutul şi sfârşitul conspiraţiei a fost scos la lumină. Printre alte hârtii, două scrisori au ajuns în mâinile lui Cranmer, care-1 denunţau ca eretic: una de la Dr. Thornton din Dover şi alta de la Dr. Barber. Aceştia amândoi au fost găzduiţi de arhiepiscop în casa sa şi îi erau îndatoraţi pentru multe favoruri, dar ei în mod mârşav au conspirat cu Gardiner să-i ia viaţa. Qnd Cranmer descoperi mârşăvia lor, îi chemă în birou şi le spuse că a fost acuzat în mod fals de unii în care el totdeauna şi-a pus cea mai mare încredere şi ie-a cerut sfatul cum ar trebui să-i pedepsească. Ei, fiindcă nu bănuiau că ar fi vorba de ei, îi răspunseră: „astfel de netrebnici ar trebui spânzuraţi fără nici o cercetare." Auzind aceasta, arhiepiscopul îşi ridică mâinile în sus şi strigă: „Milostive cerule, în cine să te mai poţi încrede?" Şi apoi îşi scoase din sân scrisorile şi-i întrebă dacă le cunosc. Qnd îşi văzură scrisorile lor puse în faţă, au fost năuciţi, au căzut în genunchi şi i-au cerut iertare. Cranmer le spuse că îi iartă, dar să nu se mai aştepte să se încreadă în ei.

După moartea regelui Henric al VUI-lea, fiul sau Edward al Vl-lea a fost multă vreme sub influenţa lui Cranmer. Prietenii reformaţiei au putut să facă multe schimbări în forma de închinăciune a bisericii. Tutorele regelui era Edward Seymour, duce de Somerset, care intenţiona să transforme Biserica Engleză într-una protestantă. Predici au fost compuse de arhiepiscop. Notiţele lui Cranmer asupra Noului Testament au fost traduse şi puse în biserici. Cranmer publică „Biblia Engleză" ajutat de Thomas Crom-well. Tainele erau administrate în amândouă felurile şi liturghia era citită în limba engleză. Ridley, bunul prieten al arhiepiscopului şi unul din cei mai activi luptători pentru reformă, 1-a ajutat în formarea a 42 articole de credinţă care au fost revăzute de ceilalţi episcopi şi teologi.

Partizanii reformei au avut însă timp scurt. Edward după o domnie de numai 6 ani a murit. Bărbaţii care au fost cei mai activi în introducerea reformei în închinăciune, au devenit ţinta persecuţiei.

Pe tron se urcă regina Măria şi Cranmer fu arestat, întemniţat şi în cele din urmă osândit la moarte. El fu condamnat pentru trădare, dar cerând clemenţa, fu iertat. Însă spre a satiface invidia lui Gardiner şi propria sa ură amară pentru faptul că a luat parte activă, ajutându-1 pe Henric al VIH-lea să divorţeze de mama ei, regina Măria îl acuză de erezie. Prietenii lui Cranmer, care au prevăzut dezlănţuirea furtunii l-au sfătuit să se refugieze în Germania, dar el n-a vrut şi curând a fost arestat şi trimis în turnul Londrei, care era tixit de prizonieri.

Cranmer a fost aruncat într-o celulă mică cu Ridley, Lathimer şi Bradford. După un timp cei trei au fost scoşi din turnul Londrei şi duşi la Windsor, iar de acolo la Oxford spre a se apăra înaintea unei comisii compuse din cei mai proeminenți bărbați ai universităților Oxford şi Cambridge. Dar soarta lor era hotărâtă mai înainte de cercetare. Toți au fost pronunțați ca eretici şi condamnați la moarte. Servitorii lui Cranmer, care până aici aveau voie să-i slujească, au fost trimişi acasă şi el singur întemnițat în închisoarea comună de la Oxford.

Cum însă era necesară aprobarea papei spre a da legalitate sentinței, o nouă delegație a fost trimisă anul următor la Roma şi la înaltul altar al bisericii Sfânta Măria. Cranmer a fost cercetat şi condamnat iarăşi.

După aceasta, episcopul Bonner şi episcopul Thueby au venit de la Londra împuterniciți să procedeze la aşa-numita degradare a arhiepiscopului. Când au venit la Oxford, Cranmer a fost adus înaintea lor şi ei îi citiră ordinul de execuție din partea papei. Aici prizonierul era declarat ca neascultător pentru că nu a fost gata să meargă în persoană la Roma spre a răspunde învinuirilor aduse – deşi aceasta nu avea temei, căci episcopii îl ținuseră întemnițat în Anglia. Ordinul de execuție spunea că problema a fost cercetată în mod imparțial la Roma, că mărturii de ambele părți au fost examinate şi că însuşi avocatului arhiepiscopului i s-a permis să-i facă cea mai bună apărare. „Ah – strigă Cranmer auzind acestea – ce minciuni sunt toate acestea? Eu am fost încontinuu în închisoare şi niciodată nu mi s-a permis să am vreun avocat sau apărător aici, acasă, cum se poate să fi avut avocat la Roma?” Când Bonner şi-a terminat citirea, au procedat la degradarea lui. Spre a-1 face obiect de batjocură, haina preoțească pe care i-au pus-o pe el, în loc de a fi obişnuita haină scumpă şi ornamentată, era făcută din haine vechi şi zdrențe, iar ca insultă îi spuseră: „Şefule de Canterbury.” Această ceremonie fiind isprăvită, îl îmbrăcară într-o haină zdrențuită de simplu muncitor şi-1 uimiseră înapoi la închisoare. Aici Cranmer fu păzit ca nu cumva cineva din prietenii lui să vină la el. Atât de mare a fost vigilența vrăjmaşilor săi încât o persoană simpatizantă a fost luată în custodie de Bonner şi abia aşa a scăpat de cercetări şi suferință, căci a trimis lui Cranmer o sumă oarecare de bani, să-şi procure cele necesare.

Cranmer a fost mutat în diferite închisori timp de aproape trei ani. Aici a auzit de martirajul tovarăşilor săi de puşcărie, Ridley şi Lathimer, dar execuția sa era încă amânată. Între timp s-au făcut toate eforturile spre a-1 determina să se lepede. Ca măsură mai blândă l-au mutat din închisoarea sa în locuința decanului Bisericii lui Hristos unde au folosit toate argumentele convingătoare să se lepede de credința sa. Înfuriați de refuzul său, l-au mutat în cea mai grozavă parte a închisorii unde a fost mai înainte şi a fost tratat cu cea mai mare asprime. Trupul bătrânului nu a mai putut rezista acestor torturi şi nu după mult timp, el semnă un

formular de lepădare din care redau o parte: „Eu, Thomas Cranmer, fost episcop de Canterbury, renunț, urăsc şi detest toate formele de erezie şi rătăcire ale lui Luther, Zwingli, precum şi toate celelalte învățături care sunt contrare cu doctrina curată şi adevărată şi eu cred constant în inima mea şi mărturisesc cu gura mea singură una biserică vizibilă, sfântă şi catolică, fără care nu este mântuire şi recunosc pe episcopul Romei a fi capul suprem pe pământ pe care îl recunosc a fi cel mai înalt episcop şi papă şi vicar al lui Hristos căruia toți creştinii trebuie să-i fie supuşi.

„Mă supun Bisericii şi capului ei suprem şi Majestăților lor Filip şi Mana, rege şi regină al acestui imperiu al Angliei şi tuturor legilor şi ordinelor fiind gata totdeauna să-i ascult ca un credincios supus. Şi Dumnezeu este martorul meu că am făcut aceasta nu pentru favoare şi de teama vreunei persoane, ci de bună voie şi din conştiința mea proprie şi spre învățătura altora."

Această lepădare a arhiepiscopului imediat a fost tipărită şi răspândită în toată țara. Ca dovadă că era originală era semnată cu numele lui Thomas Cranmer, iar mai jos numele a doi martori, Henry Sidal şi călugărul John de Villa.

Cu toate că făcuse aceasta Cranmer nu avea nici o asigurare că viața îi va fi cruțată. Regina, care primise şi ea cu bucurie declarația lui de lepădare de credință nu şi-a schimbat cu nimic gândurile ei de răzbunare pentru partea activă pe care el a avut-o în divorțul mamei ei. Astfel, după ce avuse o şedință secretă cu miniştrii ei, hotărî ca ziua execuției lui să fie 21 martie 1556. Mai înainte de execuție, el trebuia să apară în fața publicului şi să-şi citească personal declarația de lepădare de credință. În scopul acesta, călugărul spaniol John de Villa a fost trimis la el la închisoare să-i ceară să facă o copie de pe declarația primă şi să o păstreze la el. Cranmer a făcut copie, dar suspectând în ce scop va fi întrebuințată şi văzând că toate făgăduințele nu l-au putut scăpa de la rug, el scrie o altă hârtie în care îşi retrăgea lepădările lui şi îşi declara întregul devotament credinței reformate. Pe aceasta o păstră în sân cu gândul s-o folosească la momentul oportun.

Când a sosit ziua, Lord Williams, Sir Thomas Bridges, Sir John Brown şi alți judecători şi nobili din consiliul reginei au mers la Oxford cu o suită întreagă de urmaşi. De asemenea, o mare mulțime s-a adunat din împrejurimi. Unii se aşteptau să-1 audă pe Cranmer cum mărturiseşte cu umilință convertirea lui față de Roma, alții printre care erau mulți din prietenii lui de odinioară, sperau ca arhiepiscopul, care petrecuse o viață lungă în studiul şi în pre-dicarea Evangheliei lui Hristos, nu va dezerta acum, ca ultim act al slujbei sale.

Încordarea a fost la culme când Cranmer a fost văzut că e dus între doi călugări de la închisoare la biserica Sf. Măria. Înaintea lui mergea primarul oraşului, iar în urma lui erau consilierii municipali.

Când au intrat în biserică, lui Cranmer i s-a spus să se urce pe o platformă care a fost ridicată alături de amvon. Cum stătea acolo, în mulțimea curioasă care a umplut biserica, el prezenta un spectacol trist fiecărui ochi care nu era orbit de patimi sau prejudecăți. El, care a fost arhiepiscop metropolitan şi primat al întregii Anglii, precum şi sfetnicul particular al regelui, acum era îmbrăcat într-un halat jerpelit şi zdrențăros, cu o pălărie veche pe cap, drept dispreț al tuturor. Stând acolo în zdrențele lui, el îşi întoarse fața către un stâlp de piatră şi ridicându-şi mâinile spre cer se ruga fierbinte lui Dumnezeu. Preotul care a fost însărcinat să țină predica cu această ocazie era Dr. Cole, care se sui în amvon şi îşi începu cuvântarea. Numaidecât el se dădu la insulte pline de amărăciune împotriva lui Cranmer, spunând că e unul care a căzut în greşeli vătămătoare şi nu numai că le-a apărat prin scrierile lui şi cu toată puterea lui, dar a atras şi pe alții să facă aceasta. În încheiere, vorbitorul îndemna pe Cranmer să meargă la moarte într-un duh umilit şi mâhnit. A arătat că dă slavă lui Dumnezeu, că deşi pocăința lui a fost înceată, greoaie, totuşi ea a fost sinceră şi că până în cele din urmă el a ajuns să dovedească aceasta semnând lepădarea de credință avută şi că s-a întors din rătăcirea lui, devenind un convertit căit la adevărata credință. Tot timpul Cranmer a stat pe platformă cu mâinile ridicate şi cu ochii spre cer, dar acum şi-a lăsat mâinile în jos şi a privit spre pământ, ca şi cum i-ar fi fost ruşine. Lacrimile au început să-i brăzdeze fața şi întreaga înfățişare arăta o durere şi ruşine adâncă. După ce Cole şi-a terminat cuvântarea, poporul a început să iasă din biserică, dar el îi opri strigând: „Fraților, pentru ca niciunul să nu se îndoiască de convertirea şi pocăința întemnițatului, îl veți asculta pe el vorbind. Acum, vă rog, domnule Cranmer, faceți ceea ce ați promis şi încunoştiințați publicul de adevărata Dumneavoastră mărturisire de credință, ca să înlăturați orice suspiciune şi ca fiecare de aici să ştie că Dumneavoastră sunteți un catolic într-adevăr.” „O voi face cu bucurie” – spuse arhiepiscopul şi scoțându-şi gioarsa de pălărie de pe cap, el vorbi astfel: „Oameni buni, prea iubiții mei frați şi surori în Hristos, vă cer din inimă să vă rugați pentru mine Dumnezeului Atotputernic ca El să-mi ierte toate păcatele şi greşelile mele, care sunt multe, fără număr şi întrec orice măsură. Dar un lucru întristează conştiința mea mai mult decât toate celelalte, despre care cu voia lui Dumnezeu vă voi vorbi după aceea. Dar oricât de multe şi oricât de mari pot fi păcatele mele, vă rog să vă rugați lui Dumnezeu să mi le ierte pe toate” şi zicând aceasta, îngenunchie şi se rugă un timp, apoi ridi-cându-se, zise: „Şi acum, întrucât am ajuns la sfârşitul vieții mele de pe pământ şi sunt aproape să încep viața viitoare, fie împreună cu Hristos în bucurie veşnică, fie în iad pe veci în dureri, vă voi mărturisi adevărata mea credință, fără vreo decepție, căci acest moment nu e ca să ne înşelăm, căci n-are importanță ceea ce am spus sau am scris în trecut.” „întâi eu cred în Dumnezeu,

Tatăl Atotputernic, Făcătorul cerului şi al pământului şi cred fiecare articol al credinţei creştine, fiecare cuvânt şi propoziţiune învăţată de Hristos, Mântuitorul nostru, de apostolii săi şi de profeţii din Noul şi Vechiul Testament.

„Şi să vin acum la marele lucru care îmi tulbură conştiinţa aşa de mult, mai mult decât tot ce am făcut şi am zis în întreaga mea viaţă şi aceasta este răspândirea unei scrisori contrare cu adevărul, la care renunţ şi o refuz ca lucruri scrise cu mâna mea contrare cu adevărul pe care l-am gândit în inima mea, le-am scris cu teama morţii şi cu gândul de a-mi scăpa viaţa. Renunţ la toate aceste hârtii, semnate cu mâna mea, după degradarea mea, ca false şi neadevărate, căci am scris multe lucruri neadevărate. Şi întrucât această mână a mea a greşit scriind contrar inimii mele, de aceea această mână a mea va fi nimicită, mai întâi pedepsită. Când voi ajunge la rug, ea va fi arsă mai întâi.

„Cât despre papa, îl resping ca pe un duşman al lui Hristos, ca pe Antihrist, cu toată doctrina lui falsă. Cât despre taine, eu cred cum am învăţat în cartea mea contra episcopului de Winchester, carte care învaţă atât de adevărat doctrina tainelor, încât eu cred că va rămâne până în ziua de apoi."

Auzind această îndrăzneaţă mărturisire de credinţă, cea mai mare parte din popor erau miraţi şi priveau unii la alţii înmărmuriţi. Dar dacă poporul de rând a fost surprins, preoţii şi teologii ale căror planuri aşa de ticluite s-au prăbuşit, au fost dublu surprinşi şi tot aşa de înfuriaţi. Căci ei aşteptau încrezători să triumfe asupra reformatorilor zdrobindu-i pentru totdeauna după această lepădare publică a conducătorului lor. Dar în loc să aibă o umilă cerere de iertare, el cu atâta îndrăzneală şi-a retras toate tăgăduirile lui şi în mod făţiş s-a dovedit nezguduit în credinţa lui.

S-a deslănţuit o furtună. Duşmanii lui au început să strige şi să ţipe, unii însă trăgându-1 de zdrenţe, l-au oprit înainte de a fi terminat cuvântul şi-1 numeau „trădător", aducându-i aminte de lepădările făcute înainte. Dar acestea toate, după cum ei înşişi îşi dădeau seama, erau nefolositoare. Nici un alt tratament nu-i mai puteau face unui om condamnat deja să fie ars, el putea muri doar o singură dată. De aceea nu încetau să strige şi să ţipe că e un fals şi înşelător.

La aceste acuzaţii, Cranmer răspunse: „Ah, domnii mei, nu o luaţi aşa. Totdeauna eu am fost un duşman al falsităţii şi un iubitor al adevărului şi niciodată, decât de groaza rugului, am ajuns prefăcut. Şi zicând acestea, lacrimi au început să-i curgă şiroaie. A căutat apoi să vorbească din nou de taine, de papa, dar unii au strigat: „Opriţi gura rătăcitului! Luaţi-1 de acolo!"

Atunci Cranmer a fost coborât de pe platformă şi condus la rug de cei doi călugări spanioli: „Ce nebunie – spuseră ei – te-a făcut să cazi iarăşi în rătăcirea aceasta, prin care vei trage multe suflete cu tine în

iad?" Lor nu le-a răspuns nimic, ci s-a adresat către tot poporul. După puțin timp, au ajuns la stâlp. Era locul unde au fost martirizați Lathimer şi Ridley. Acolo a îngenunchiat şi s-a rugat lui Dumnezeu. Dar nu a stat mult în rugăciune, ci s-a sculat, şi a dat jos hainele până la cămaşă şi s-a pregătit pentru moarte. Cămaşa îi era lungă până la picioare, care îi erau desculțe. Fața lui uscată de lunga întemnițare, era acoperită de o barbă mare şi înfățişarea sa smerită a mişcat toate inimile, atât a prietenilor cât şi a duşmanilor săi.

Atunci, cei doi călugări spanioli de care am pomenit, au început să-l îndemne din nou să se lepede, dar Cranmer, hotărât să rămână statornic, şi-a întors fața de la ei, dând mână cu câțiva bătrâni care erau în jur, luându-şi rămas bun.

S-a întâmplat însă că vrând să dea mâna cu un bărbat numit Ely, acesta şi-a retras mâna, zicând: „Nu e legal să dai mâna cu un eretic şi în deosebi cu unul care atât de fals s-a reîntors la părerile lui de care s-a lepădat." Acest Ely era un student la teologie în colegiul de la Oxford.

Numaidecât a fost adus un lanț şi pus în jurul lui Cranmer, l-au strâns de stâlp. Lemne şi vreascuri au fost îngrămădite în jurul lui, apoi şeriful porunci să se pună focul. Când lemnele s-au aprins şi focul a început să se înalțe, el a fost văzut de toți cei ce erau acolo, cum şi-a întins mâna dreaptă cu care a semnat declarația de lepădare de credință şi o ținea în mijlocul flăcărilor. Aşa a ținut-o fără şovăire, încât tot poporul a văzut-o arzând, mai înainte ca flăcările să-i fi atins trupul său. Cu atâta răbdare şi statornicie a îndurat toate torturile extreme încât era nemişcat ca stâlpul de care era legat. Avea ochii pironiți spre cer şi doar repeta: „Această mână a semnat-o! Această mână nevrednică!" Iar când furia flăcărilor s-a năpustit asupra lui, el a strigat ca şi Ştefan: „Doamne Isuse, primeşte duhul meu!"

Astfel a murit Thomas Cranmer în vârstă de 67 ani.

BALTHASAR HUBMAIER întotdeauna duşmanul de veacuri a urmărit să răpună pe stegarii adevărului, care încolonau mulțimile după ei pe urmele lui Hristos Domnul. Aşa s-a întâmplat şi cu Balthasar Hubmaier.

El s-a născut prin anul 1481 la Friedberg, Bavaria. Nu se ştie nimic clar despre familia sa. Unii susțin că ar fi fost mici agricultori. Încă de timpuriu a fost trimis la o şcoală latină din Augsburg, iar de acolo a mers la universitatea din Friedberg, unde s-a înscris în 1503. Aici a studiat filosofia şi teologia cu Fuck, marele antagonist al lui Luther. Studiile sale sârguincioase a trebuit să şi le întrerupă mergând la Schaffhausen ca învățător spre a-şi câştiga mijloacele necesare pentru a putea termina studiile la universitate. El s-a întors şi şi-a luat diploma în 1511. Înainte de a-şi începe studiile, fiindcă era un tânăr care promitea, toți l-au sfătuit să urmeze medicina, dar el le-a spus că e hotărât să

urmeze teologia, zicând: „Pe ea singură am ales-o, pe ea înaintea tuturor celorlalte."

La Friedberg, el a întâlnit doi oameni care i-au influențat mult viața lui de mai târziu, Johann Heighelin zis Faber şi Johann Meier. Cel dintâi era student, iar cel din urmă profesor. La o discuție ce s-a ivit între profesor şi facultate, Hubmaier a apărat cu căldură cauza profesorului şi 1-a urmat când acesta s-a mutat la universitatea din Ingolstadt. Aici i s-a dat şi lui o catedră de teologie şi a fost numit predicatorul facultății, iar în 1515 a fost numit vice-rector.

În 151(5, este chemat predicator al catedralei din Ratis-bon. Această mutare 1-a scăpat de influența profesorului său şi 1-a făcut să gândească independent şi să se adâncească în studiu personal pentru cristalizarea de păreri şi convingeri. Era un zelos şi adânc cercetător al Scripturilor, în cunoştințe îl egala pe Luther, dar nu şi pe Melanchton şi Erasmus. Nu i-a trebuit mult şr a ajuns să fie recunoscut ca unul din cei mai elocvenți predicatori ai timpului său. Iubea viața curată şi era evlavios în mod sincer, lucrând cu mare râvnă în sânul bisericii catolice.

Prin 1523 părăseşte catedra şi se duce la Schaffhausen, unde avea mai mulți prieteni din vremea când fusese învățător. Aici era în plină reformația elvețină. Nu peste mult timp îl aflăm preot la Waldshut, peste granița Elveției, în Austria. In această vreme încă nu era rupt de biserica Romei şi ținea toate formele catolice în noua sa parohie. Aceasta fie din cauza că nu era convins pe deplin de erorile romano-catolice, fie că sta la îndoială să facă o rupere cu biserica, în nădejdea că poate se va face o trezire lăuntrică.

În mai 1523, merge la Ziirich şi intră în strânsă legătură cu Zwingli. Acesta era la începutul lucrării sale ca reformator. Se înțeleg bine. Amândoi sunt de acord să facă din Scriptură singura regulă de credință şi practică. Hubmaier a înțeles prin aceasta chiar şi părăsirea botezului copiilor. Şi Zwingli a consimțit la aceasta. În unele scrieri şi în predicile sale din această vreme, el nu a ezitat să facă mărturisiri în această privință. La o dezbatere publică ce a avut loc la 26 oct. 1523 în Zurich, Hubmaier îl asista pe Zwingli, era al doilea după el. De aici înainte, el devine un înfocat luptător al reformației şi bun prieten al lui Zwingli. Dar n-au trecut doi ani şi Zwingli începuse să bată în retragere cu botezul oamenilor mari pe baza credinței, rămânând la botezul copiilor mici.

După disputa de la Zurich, Hubmaier s-a reîntors la Waldshut şi a supus clerului şi decanatului de aici, 18 articole de credință în care susținea printre altele: îndreptățirea numai prin credință, cuminicătura nu e o jertfă, ci numai amintirea morții lui Hristos, apoi denunța purgatoriul, icoanele, celibatul preoților şi alte erori catolice. Din 30 preoți, numai trei au avut curajul să treacă de partea lui. Cu toate că nu a avut reuşită cu clerul, căci se temeau să nu-şi piardă pâinea sau chiar

viața, el reuşi să aibă poporul tot de partea lui. În mod treptat, el începu să-şi schimbe felul de a sluji, întâi citind Evangheliile şi Epistolele în limba germană şi mai târziu dând paharul la toți cei ce doreau să se împărtăşească. Din cauza unor aţâţători, acum s-a ridicat o oarecare împotrivire. Văzând aceasta, îşi dădu numaidecât demisia, înainte de Duminica Rusaliilor, dar a fost reales pastor prin voturile aproape unanime ale parohiei.

Auzind despre acestea, episcopul din Constanța i-a cerut lui Hubmaier să se prezinte la el, dar acesta nu dădu importanță somației, zicând: „Ar fi pentru mine un lucra prea mic să stau în fața celui fățarnic." Dieta Austriei, considerând aceasta o insultă, a cerat predarea lui Hubmaier. Cetățenii oraşului au refuzat însă cu îndârjire să-1 predea pe predicatorul lor. Cu toate acestea, văzând cum clocotea furia catolică împotriva lui, Hubmaier a gândit că e mai bine să părăsească oraşul.

La 16 aug. 1524, el se refugie la Schaffhausen. Aici s-a apucat şi a scris broşura sa: „Despre eretici şi acei care i-au ars." Acum a făcut constatarea tristă că reformația lui Zwingli s-a oprit la jumătatea dramului şi nu s-a întors înapoi până la creştinismul apostolic, de aceea şi-a schimbat părerile despre Zwingli şi 1-a părăsit.

În noiembrie 1524 se întoarce iarăşi la Waldshut cu convingerea clară că botezul copiilor e contrar Scripturilor. Dintr-o scrisoare cu data de 16 ian. 1525 adresată lui Geco-lampadius se vede un argument lucrat cu îngrijire împotriva botezului copiilor mici, arătând că e nebiblic. Tot prin vremea aceasta, el calcă celibatul şi se căsătoreşte cu fiica unui cetățean din Waldshut. Apoi în timpul postului el desființează liturghia pe care până acum o ținuse în germană. Scoate afară toate icoanele şi altarele din biserici nefiind conforme cu închinarea din Noul Testament. El şi cu ceilalți preoți dezbracă veşmintele preoțeşti, întrucât nu găseşte nicăieri scris că Domnul Isus ar fi purtat aşa ceva sau să fi poruncit ca slujitorii Săi să-şi facă îmbrăcăminte, şi nici la apostoli nu a găsit scris ceva în aceasta privință. De aici înainte au predicat îmbrăcați în hainele lor obişnuite. Toate acestea, precum şi încetarea practicii de a boteza copiii mici, a produs multă vâlvă în popor. Prin predicile sale înflăcărate ceru revenirea creştinilor la adevăratul creştinism. In acest timp însă, cei care dețineau încă şi puterea eclesiastică şi pe cea civilă plănuiau măsuri violente împotriva lui.

Până acum el predicase botezul nu al copiilor, ci al oamenilor mari, dar el însuşi nu era botezat. Cu alte cuvinte, era un baptist în teorie, dar nu în practică. În primăvara anului 1525, înainte de Paşti, vine din Elveția la Waldshut un oarecare William Remblin şi prin legătura cu acesta, Hubmaier consimte să fie botezat pe baza mărturisirii de credință personală, în ziua de Paşti, Remblin botează pe Hubmaier împreună cu alți membri din biserica lui. Unii spun ca s-au botezat 60, alții că 110. Iar nu mult după aceasta, păstorul însuşi a botezat pe 300 de membri

din turma sa. Această acțiune îndrăzneață a lui Hubmaier a provocat furtună din două direcții: din partea catolicismului austriac şi din partea reformatorilor elvețieni. El îşi dădea seama de urmări, dar nu le-a dat importanță. Avea în vedere un singur lucru: să asculte în totul numai de Cuvântul Domnului, oricare ar fi prețul pe care trebuie să-1 plătească pentru aceasta. Reformatorii elvețieni provocară pe Hubmaier la o dezbatere publică ce avu loc la 5 iunie 1525. In urma acesteia, Hubmaier scrie două broşuri în legătură cu botezul: prima, un dialog „Despre botezul copiilor mici" care nu a fost tipărit decât puțin mai târziu în Moravia şi a doua „Despre botezul creştin al credincioşilor", care a apărut numaidecât şi a avut un mare efect. Zwingli a răspuns cu mare vehemența în broşura sa: „Baptism, Anabaptism şi botezul copiilor mici". De acum înainte, reformatorii elvețieni deveniră cei mai amarnici împotrivitori şi duşmani.

La Waldshut starea s-a înrăutățit foarte mult. În oraş s-a ridicat o partidă tare catolică ce favoriza predarea oraşului la austrieci. Hubmaier a văzut că situația sa era foarte gravă şi de aceea, împreună cu alți 45 de aderenți ai săi şi-au căutat scăparea refugiindu-se la anabaptiştii din Zurich. La 5 dec. 1525, oraşul a fost capturat de trupele austriece. Nu mult după sosirea sa la Zurich, Hubmaier a fost arestat, întemnițat şi tratat cu asprime. Zwingli căută să-1 determine să-şi retragă scrierile, de aceea el personal, precum şi judecătorul Ma-conius şi alții, se duseră la închisoare la Hubmaier. Toate vorbele mieroase, momelile, n-au folosit la nimic. S-au întrebuințat apoi metodele inchizitoriale. După mai multe luni de închisore, unde nu pătrundea nici raza soarelui, nici lumina lunii, iar pâinea şi apa care nu se întâlneau cu zilele, îi erau singura mâncare, i-au distrus sănătatea. În cele din urmă, Zwingli a reuşit să obțină, prin forță, de la Hubmaier, făgăduința că îşi va revizui punctele sale de vedere. Astfel la 6 apr. 1526, a fost scos din închisoare şi dus la marea catedrală unde o mulțime de popor s-a adunat să-1 vadă şi să-1 audă. Urcat la amvon, după o scurtă introducere, umilit în sine a strigat: „Ei m-au constrâns, mă constrâng pe mine, un om bolnav, unul ridicat de pe patul morții, un exilat, unul care a pierdut totul, să învăț a alta credință." Văzând că în loc de tăgăduire, agită poporul, l-au oprit şi l-au dus din nou la închisoare şi l-au pus în lanțuri grele. Numai ziua judecății, care va scoate tot ce s-a făcut în întuneric, va arăta ce tratament i s-a aplicat după aceasta. În cele din urmă, inchizitorii au venit în fața poporului cu un petec de hârtie scris de Hubmaier pe care se afla tăgăduirea scrierilor sale. Astfel la 6 iunie 1526 l-au lăsat slobod cu condiția să părăsească Elveția. Scăpat din lanțuri, el s-a dus la Constanța şi pe la vechile sale reşedințe, Ingolstadt şi Rotisbon, unde prietenii i-au arătat multă bunăvoință. Dar fiindcă nu putea sta aici, el îşi căută azil în Moravia. Cam pe la sfârşitul lui iunie, el ajunge la Nicholsburg. Din cauza prigoanei din Elveția, mulți ana-baptişti şi-au

găsit refugiul în Moravia. Fraţii Lichtenstein, nobili pe a căror moşie se stabilise Hubmaier, erau umani şi toleranţi. Aici el şi-a desfăşurat cea mai rodnică activitate a vieţii sale, cu toate că timpul a fost scurt, doar vreo 15 luni. El şi-a consacrat toate energiile, predicării şi scrisului. Ca evanghelist, predica mereu şi atrăgea mari mulţimi de oameni la ascultarea Evangheliei. Într-un an boteză peste 6.000 de suflete, între care erau şi doi nobili, baronii de Lichtenstein. Astfel mişcarea anabaptiştilor luă un mare avânt şi numărul credincioşilor crescu cu o repeziciune uimitoare. Un istoric din tabăra duşmană socoteşte numărul lor în acest timp la 12.000.

Tot în această scurtă perioadă au fost scrise şi tipărite vreo 15 lucrări deosebite, din care redăm titlurile unora: „Despre Cina Domnului", „Cartea Săbiei". „Forma Botezului", „Libertatea voinţei omenişti", etc.

În faţa acestui progres, forţele întunericului nu puteau sta nepăsătoare. Întâi i-au ridicat o împotrivire lăuntrică, Hans Fat, Iacob Wideman, care erau pentru Hubmaier, trimişi ai lui Satan ca Imineu şi Alexandru faţă de Pavel. Apoi prin arhiducele Ferdinand, devenit Marchiz de Moravia, care dădu ordin şi-1 aresta pe Hubmaier prin Sept. 1527, împreună cu soţia sa şi-i trimise la Viena. Trei luni Hubmaier a fost păzit în închisoare şi teologii catolici împreună cu Faber, colegul său de şcoală, s-au străduit să-1 facă din nou catolic. La 3 martie 1528, a fost condamnat la moarte împreună cu soţia sa pentru erezie. Cine însă au fost adevăraţii eretici? Cei ce se despărţiseră cu totul de păcat şi căutau să se îndrumeze numai după adevărul Evangheliei sau cei ce deţineau puterea şi lăfăiau în toate păcatele, fără să le pese de litera şi duhul Evangheliei? Sentinţa divină îi va arăta în ziua aceea când se va arăta Dreptul Judecător. Dar chiar şi până atunci mintea sănătoasă şi nepărtinitoare îi poate recunoaşte pe slujitorii Dragostei şi pe cei ai Urii.

După şapte zile de la pronunţarea sentinţei, adică la 10 martie 1528, Hubmaier a fost luat şi purtat pe străzile oraşului Viena, iar călăii rupeau cu nişte cleşte carne din corpul său. Şi cum în clipele de agonie ale Domnului Isus din Ghetsemani, Dumnezeu i-a trimis un înger ca să-1 întărească, tot aşa şi pentru Hubmaier, Dumnezeu a făcut ca soţia sa să-i fie îngerul binecuvântat. Tot timpul drumului, ea îl întărea mereu să sufere cu statornicie. Ajuns în piaţa publică, el plecă capul pe butuc şi securea catolică i-1 despărţi de trup. Rămăşiţele pământeşti i-au fost arse, iar cenuşa aruncată în Dunăre. Trei zile mai târziu, soţia sa, fiindcă a rămas credincioasă, cu toate cele văzute, a fost aruncată şi înecată în Dunăre.

„Ei l-au biruit, prin sângele Mielului şi prin cuvântul mărturisirii lor şi nu şi-au iubit viaţa chiar până la moarte." (Apoc. 12:11)

MENNO SIMONS.

Dacă dispariția anabaptiştilor din Germania ar fi fost tot aşa de completă şi în realitate ca şi în aparență, lucrul acesta ar fi ridicat o curioasă problemă istorică greu de explicat: încetarea atât de repede a învățăturii şi practicii evanghelice. Dar cercetătorului istoriei nu-i trebuie mult ca să descopere că anabaptiştii n-au dispărut, ci numai au luat alt nume, Menoniții la început se numeau între ei simplu „frați", iar în limbajul comun pe la mijlocul veacului al şasesprezece-lea au fost cunoscuți sub numele de „menoniți."

Despre Menno, poreclit Simons, ştim prea puțin, doar ceea ce el ne spune despre sine. S-a născut în Witmarson, Friesland, în 1496 sau 1497. A fost educat pentru preoție, iar în 1524 a preluat îndatoririle de preot în Pingjum, satul tatălui său. Un an după aceasta, pe când oficia slujba la altar, i-a venit gândul că pâinea şi vinul de la Cina Domnului nu ar fi trupul şi sângele lui Hristos, dar a lepădat ideea aceasta ca o ispită a diavolului. El s-a temut să studieze Scripturile, ca nu cumva să se rătăcească. Viața lui era lipsită de evlavie. După un timp, el a început, totuşi, să studieze Scripturile şi a primit ceva lumină, deşi inima lui încă nu era schimbată.

Din fire era pornit împotriva anabaptiştilor.

Pe când era în această stare, Menno a auzit despre martirajul unuia Sicke Freerks sau Friericks, mai bine cunoscut după porecla sa de Snyder, care îl arăta ca şi croitor. La 30 martie 1531, acest credincios a fost condamnat, după cum spune actul judecătoriei: „spre a fi executat prin sabie, trupul său să fie tras pe roată şi capul său pus în țeapă, fiindcă a fost rebotezat şi stăruie în acel botez," lucru care a fost împlinit întocmai la Lieuwarden. Sângele sărmanului croitor a produs o ceată de urmaşi ai Domnului, pentru care el a dat cu bucurie tot ce a avut, chiar şi viața sa. Martirajul acestuia 1-a condus pe Menno Simons, după o lungă şi grea luptă lăuntrică, la o acțiune decisivă.

La început, el a fost doar surprins auzind că acest om a suferit din cauza a ceea ce ei numeau al doilea botez. El a studiat Scripturile, dar n-a putut găsi nimic în ele despre botezul copiilor mici. A consultat apoi pe Luther, Bucer şi Bullinger, dar ei nu l-au ajutat, căci el văzu că argumentele prin care ei susțineau practica botezului copiilor mici nu aveau nici o bază în Scripturi. Cu toate că ajunsese treptat la o cunoştință mai deplină a adevărului lui Dumnezeu şi la o îndreptare oarecare a vieții sale exterioare, totuşi se reținea de la ceea ce ştia că trebuie să facă. El era fire ambițioasă şi ezita s-o rupă cu biserica în care nădăjduia să-şi creeze cariera şi să ajungă la faimă. Pentru un timp, el a încercat să facă un compromis conştiinței, predicând adevărul în mod public, de la amvon. În cele din urmă, spune el, cam după nouă luni de aşa predicare, Domnul i-a dat Duhul şi puterea Sa şi atunci el a renunțat la toată onoarea şi reputația lumească, s-a despărțit de biserică

şi erorile ei, supunându-se de bună voie lipsurilor şi sărăciei, alipindu-se de cei pe care îi duşmănea înainte.

Aceasta a fost cam prin anul 1536 şi se pare că intenţia lui Menno a fost să ducă o viaţă liniştită de cercetător şi scriitor. Dar cam după un an, un mic grup de credincioşi veni la el şi îl îndemnară să-şi aducă aminte de nevoile sufletelor sărace, flămânde, şi să-şi folosească mai bine talentele ce le avea de la Domnul. Ca urmare, el începu să predice Evanghelia şi continuă să facă cunoscut adevărul prin grai şi prin scris până la sfârşitul vieţii sale.

Deşi nu fără dese întreruperi, lucrările sale au fost în mod practic foarte rodnice. La început anabaptiştii erau împărţiţi şi descurajaţi. Cei de la Miinster susţineau unele idei cu totul greşite, idei care au provocat o luptă ascuţită, dar greutatea influenţei lui Menno a înclinat balanţa în favoarea curăţiei şi păcii. Împotriva acestor idei, el a scris cartea „Ieşirea de la papalitate," în care arată cum în mod fals au fost învinuiţi de duşmani că apără doctrinele celor de la Miinster, doctrine cu care ei nu se împăcau, ci le respingeau.

Menno a fost un apostol al adevărului, predicând şi înfiin-ţând biserici de-a lungul Europei de Nord, din Franţa până în Rusia. În ciuda celor mai aspre decrete şi a celor mai sânge-roase prigoniri, el şi-a îndeplinit cu credincioşie chemarea şi a găsit întotdeauna, oriunde a mers, oameni gata să asculte Evanghelia. El a întărit un standard de strictă morală, a reprimat toate tendinţele spre fanatism şi treptat a format pe urmaşii săi, pe menoniţi într-un popor blând, paşnic şi moral. Ei puneau un accent deosebit pe botezul prin cufundare al oamenilor mari ce-şi puteau mărturisi credinţa.

Ultimii săi ani au fost petrecuţi în Holstein, unde a şi murit în 13 ian. 1561, în vârstă de 66 de ani.

Ca scriitor, Menno a lucrat numeroase volume. În timpul celor din urmă 10 ani ai săi, el a întemeiat o tipografie şi şi-a asigurat o largă circulaţie a scrierilor sale. Cele mai multe sunt scrise în limba daneză, deşi unele originale au fost scrise în „Oostersch" şi foarte rău traduse în limba daneză. Tipărirea lucrării „Cartea de temelie a adevăratei credinţe creştine," în 1539, a statornicit învăţătura sa doctrinară pe baze solide. Ea s-a deosebit de teologia reformată numai în susţinerea ideii spirituale despre biserica, ca o comunitate de adevăraţi sfinţi şi urmarea necesară a acestei idei, respingerea botezului copiilor mici.

Menno şi-a datorat viaţa sa lungă şi lucrările sale, pe de o parte faptului că s-a mulţumit să lucreze liniştit şi în umbră, pe de altă parte protecţiei pe care a primit-o în diferite timpuri de la anumiţi principi şi nobili care favorizau învăţăturile evanghelice. In câteva rânduri a avut parte de izbăviri deosebite, ce par adevărate intervenţii ale Providenţei pentru el. Fiica sa povesteşte cum un trădător, care s-a învoit ca în schimbul unei sume de bani să-1 dea prins negreşit în mâinile

duşmanilor, după mai multe nereuşite, într-o zi pe când în tovărăşia unui ofițer erau în căutarea predicatorului eretic, l-au întâlnit pe Menno. Menno mergea de-a lungul canalului într-o bărcuță. Trădătorul a tăcut până ce Menno s-a depărtat o oarecare distanță şi a sărit pe mal ca să-şi scape viața. Atunci trădătorul strigă: „iată, pasărea a scăpat!" Ofițerul îl înjură, numindu-1 nemernic, şi întrebându-1 de ce nu i-a spus la timp, acesta îi răspunse: N-am putut vorbi pentru că limba îmi era legată." Se spune ca autoritățile au fost nemulțumite de acest lucru şi omul care garantă prinderea lui, trebui să-şi piardă capul.

Într-adevăr, acest slujitor al lui Dumnezeu a fost urmărit cu multă amărăciune. Guvernatorul din Friesland a publicat o proclamație cu data de 7 dec. 1542, în care declara că oricine dă mâncare, locuință sau orice fel de ajutor lui Menno sau va avea cărțile lui, trebuie expus la pedepsele de erezie. Aceasta n-a fost o vorbă goală. Chiar mai înainte, în 1539, un oarecare Tjaret Reyndertz sau Reynderson a fost acuzat de greşeala că ar fi găzduit pe Menno în casa sa. Din această cauză a fost întins pe roată şi în urmă decapitat. Aceste prigoniri locale şi edicte fără îndoială erau inspirate de edictul general al lui Carol al V-lea, dat la Bruxelles la 10 iun. 1535, care poruncea ca toți anabaptiştii sau rebotezații şi agitatorii lor să fie dați la moarte prin foc, toți cei ce s-au pocăit în mod sincer să fie decapitați, iar femeile să fie înmormântate de vii. Buckle în „Istoria civilizației," socoteşte că în 1546, 30.000 de persoane au fost date morții pentru anabaptism numai în Olanda şi Friesland. Şi totuşi se susține de mulți istorici că acest decret niciodată nu a fost aplicat în mod general. Dacă ar fi fost, țara ar fi ajuns aproape depopulată, pustiită.

În ciuda unor astfel de măsuri, bisericile întemeiate de Menno şi conlucrătorii săi au crescut repede ca număr. Creşterea lor poate fi explicată prin 2 cauze, din care una deja a fost pomenită. Schimbarea numelui a fost mult în favoarea lor. Să fi spus „anabaptist" în acele vremuri provoca acelaşi efect ce-1 provoacă pentru noi, cei de azi, strigătul „dine turbat!" A spune „menonit" în cel mai rău caz stârnea un simțământ de curiozitate: ce adică ar putea fi această sectă nouă.

O ramură a menoniților, în special cei din Lituania, la invitația împărătesei Caterina a Ii-a, au emigrat în Rusia şi acolo au fondat comunități agricole înfloritoare, mai ales în Crimeia. Ei s-au bucurat multă vreme de libertate şi mari favoruri. Abia după 1871, când în urma unui decret imperial i-a văduvit de unele favoruri, ei s-au împrăştiat, emigrând în Olanda, America, şi alte părți.

JOHN MILTON

„Ne întoarcem pentru un moment de la subiectele zilei, să comemorăm cu toată dragostea şi reverența, geniul şi gloria lui John Milton, poet, bărbat de stat, filosof, gloria literaturii engleze, campionul şi martirul literaturii engleze", spunea în secolul trecut Lord Macaulay.

John Milton, prin dragostea față de Biblie şi prin studiile sale a devenit profetul şi poetul libertății într-o perioadă foarte critică a Angliei.

El avea 17 ani la sfârşitul domniei lui Iacob şi cu el trecem în domnia lui Carol I. El a fost născut în Breadstreet (strada pâinii) Cheapside la 9 decembrie 1608. Tatăl său care se numea tot John Milton a fost fiul unui catolic din Oxfordshire, poate agricultor sau poate subpădurar la Pădurea Shotover şi a fost dat afară pentru că şi-a schimbat religia. Astfel, tatăl poetului s-a stabilit la Londra ca notar şi aici a prosperat. El avea gust pentru muzică. În 1601, el a fost unul din cei 22 muzicanți care au publicat douăzeci şi cinci de poezioare, triumful Orianei. În 1614, când fiul poetului era cam de 6 ani, tatăl muzicant s-a unit cu alții în întocmirea muzicii pentru „Lacrimile şi plângerile unui suflet întristat". Şapte ani mai târziu, ca contribuitor la o carte de psalmi, el a armonizat melodiile populare ca „Norwich" şi „York". Astfel, tatăl poetului avea printre prietenii lui, muzicanți şi totodată şi înflăcărați în cele religioase. Unul din aceştia, Thomas Young din Lankarty, după aceea predicator în Suffolk, un bun cunoscător al notelor printre puritani, a fost primul învățător al copilului. Ştim că băiatul a fost foarte dibaci la învățătură şi tot aşa şi la orgă. La 11 ani scria poezii şi a versificat Psalmii dintre care unul şi azi e cântat în biserică şi şcoala duminecală. La 15 ani cunoştea latina, franceza, greaca şi puțin ebraica şi italiana.

În 1622, Young, în vârsta de 35 de ani, a plecat la Ham-burg să fie acolo pastorul adunării negustorilor englezi, iar elevul său a trecut la şcoala Sf. Pavel, unde dl. Gill era director. Tatăl său a insistat prea mult asupra străduințelor copilului la învățătură, lucru care i-a provocat dureri de cap şi a pus baza la slăbirea vederii, căci stătea până târziu la miezul nopții la lecții. La şcoala Sf. Pavel a găsit un prieten bun în Charles Diodate, fiul lui Theodore Diodate, un bun medic în Londra, născut la Geneva, fiul unor italieni protestanți.

Copiii ce au rămas în viață în casa lui Milton au fost Ana, cea mai în vârstă, John şi Christofor, care era cu 7 ani mai tânăr decât John.

În februarie 1625, John Milton a fost admis în Colegiul lui Hristos din Cambridge. Aici din pricina curăției de inimă, a citirii Bibliei şi a felului cum se păzea de orice păcat, a fost poreclit „Domnişoara lui Hristos". În 26 martie, el scria din Londra fostului său învățător Thomas Young, cuvinte pline de căldură: „Cer lui Dumnezeu să mărturisească ce mult vă prețuiesc, ca pe un părinte şi cu ce devoțiune unică v-am urmat întotdeauna în gândire." A doua zi, 27 martie 1625, a fost ziua morții lui Iacob I.

La Cambridge s-a întors şi şi-a continuat studiile, 12 zile după urcarea la tron a lui Carol I. În iarna următoare, primul născut al surorei sale, o fiică, a murit de tuse, iar versurile scrise din durerile acestei familii au deschis seria poemelor lui Milton, pe care le-a continuat,

scriind elegii în latină. La 26 martie, Milton a absolvit colegiul şi a obținut diploma de bacalaureat în arte. În acelaşi an, de Crăciun, fiind în vârstă de 21 de ani, el a scris imnul său „în dimineața naşterii lui Hristos". Poate că atunci i-a venit în minte tânărului Milton să formeze o serie de ode pentru marile sărbători ale bisericii creştine, căci la 1 ianuarie, după oda Naşterii a urmat alta, „Circumcisiunea", iar de Paşti a început poemul „Pătimirea", din care a scris numai opt strofe şi 1-a lăsat. Acest subiect – se spune în notiță – autorul a găsit că e mai pe sus de anii pe care îi avea când 1-a început şi, nefiind mulțumit cu ceea ce a început, 1-a lăsat neterminat.

În 1631, la 9 decembrie, ziua sa de naştere, Milton a scris acel sonet „în pragul celui de al treizeci şi treilea an," care e prefața la întreaga lui viață de om. Aici se referă la aspectul copilăriei sale, îşi simte mintea sa necoaptă, progresul său prea încet, isprăvile prea mici şi adaugă aceste rânduri de dedicare de sine, cărora a rămas credincios tot restul vieții sale: „Totuşi fie puțin sau mult, rapid sau încet, Față de aceeaşi soartă josnică sau înaltă Spre care mă duce Timpul şi Voința cerului: Totul e, dacă am harul să-1 folosesc aşa, Cum din veci a fost în fața Marelui meu Stăpân"

Milton s-a dovedit un student exact în arta sa. Acest sonet, precum şi altele scrise de el, au fost adevărate până în cele mai mici detalii în construcția lor technică, adevărate nu numai în aranjamentul rimei, ci în felul de dezvoltare a gândi-rii pentru care a fost inventată structura acestui fel de poem. Sonetul dedicării de sine al lui Milton a fost scris spre sfârşitul vieții de colegiu. În iulie 1632 şi-a luat diploma cu titlul de M. A. (Maestru al Artelor). La Cambridge, Milton a mai adăugat încă 7 ani de universitate la cei 7 ani de instruire în şcoală. El n-a obosit în studiu, nu a devenit palid, ci floarea tinereții s-a menținut mult timp pe înfățişarea lui foarte senină.

La statură era cu ceva sub înălțimea medie, era subțire, dar drept, viguros şi sprinten, cu părul castaniu deschis, încârlionțat deasupra feței sale ovale, cu ochii cenuşiu închis. Vocea sa se spune că era delicată şi melodioasă. Tatăl său, care cam prin timpul acesta, retrăgându-se complect de la ocupații, s-a stabilit într-o comună de la țară, Horton, nu departe de Castelul Windsor, şi-a destinat pe fiul cel mai mare slujbei în biserică. Dar Milton a simțit – spune el după aceea – că cel ce ar lua o aşa slujbă trebuie să-şi semneze singur sclavia şi să mai facă o juruință pe deasupra; prin acest sentiment, biserica a devenit închisă pentru el. Alegerea lui a fost ca să fie un slujitor al lui Dumnezeu, dar ca poet. Această alegere a produs dojana din partea tatălui său. Într-un poem latin către tatăl său: „Ad Patrem" – scris de Milton la încheierea studiilor universitare, el face aluzie la toate acestea, dar cu multă dragoste şi recunoştință pentru educația aleasă pe care i-a dat-o.

La cei 7 ani de şcoală şi 7 ani de facultate, Milton a adăugat încă 7 ani de instruire specială pentru locul său între poeți. Vreo 6 din aceşti ani i-a petrecut la Horton, de la sfirştul lui iulie 1632 până în aprilie 1638, apoi au urmat 15 luni de călătorie în străinătate.

Viața lui Milton ca scriitor se împarte în trei părți:

1. Perioada poemelor timpurii, în timpul domniei lui Carol I, incluzând „Alegro", „II Penseroso", „Arcadele", „Comus şi Licidas", toate scrise în timpul şederii sale la Horton.

2. Perioada lucrărilor sale în proză, de la 1641 până la sfârşi-tul Comonwealtului. 3. Perioada ultimilor poeme, „Paradisul pierdut", „Paradisul regăsit", „Samson", scrise toate în timpul domniei lui Carol H-lea.

În aprilie 1638, Milton însoțit de un servitor părăseşte Hortonul pentru o călătorie pe continent. Cam prin timpul acesta fratele său mai tânăr, Cristofor, s-a căsătorit şi se pare că a rămas cu tatăl său la Horton. Milton a mers la Paris cu scrisori către ambasadorul englez de acolo prin care a făcut cunoştință cu Hugo Grotius, pe atunci şi el ambasador la curtea franceză din partea Suediei, om care era mult mai avansat decât cei din timpul său, un om care făcea planuri pentru pacea lumii, om care pentru convingerile sale religioase arminianiste a fost condamnat de Sinodul din Dort în 1618, la închisoare pe viață, de unde a scăpat însă după doi ani. De la Paris, Milton pleacă la Nisa, Genua, Leghorn, Pisa, se opreşte 2 luni la Florența, unde face cunoştință cu oamenii învățați de aici. Dar tocmai atunci astronomul Galileo Galilei este aruncat în închisoare. Apoi pleacă la Roma unde se opreşte 2 luni. De la Roma, Milton, în vârstă de treizeci de ani, pleacă la Neapoli. De aici era să meargă în Grecia prin Sicilia când aşa cum scrie el în „A doua apărare a poporului englez", „melancolia care a primit-o cu privire la mişcările civile din Anglia, m-au făcut să-mi schimb hotărârea. Socoteam că e josnic să călătoreşti pentru distracții în timp ce compatrioții mei acasă se luptă pentru libertate.„ Astfel s-a întors înapoi la Roma pentru 2 luni. Aici a fost atacat pentru credința lui, dar s-a apărat cu îndrăzneală. „A fost o regulă – spune el – pe care mi-am pus-o înainte prin aceste locuri, ca niciodată să nu fiu eu primul care să încep vreo discuție despre religie, dar dacă mi se pune vreo întrebare cu privire la credința mea, să o mărturisesc fără rezervă sau teamă.„ A trecut apoi iarăşi prin Florența, a vizitat Lucea, Bologna, Ferrara, s-a oprit o lună la Veneția, a trecut apoi prin Verona, Milano, Geneva, Franța, iar în iulie sau august 1639, după o absență de aproape 15 luni, a ajuns acasă. Când s-a întors, a aflat de moartea prietenului sau Charles Diodati, pe care îl plânge în „Epitaful lui Damon". În urechea lui Diodati, Milton îi şopteşte visul său despre nemurire.

Cam prin acest timp, poeziile lui au căpătat un colorit mai definit. Şi el, ca şi Spencer, s-a întors la o întrebuințare spirituală mai înaltă. El

a căutat după exemple – spune după aceea în „Motivul conducerii bisericii împotriva laicilor” – la Homer, Virgil, Taso şi alţii, precum şi în cărţile poetice ale Noului cât şi ale Vechiului Testament. Îşi căuta planul lucrărilor sale de viitor. Dar aveau să mai treacă ani. Lucrul spre care se avântase sufletul său era să fie câştigat numai „prin rugăciune devotată către Duhul cel veşnic care poate îmbogăţi cu pronunţare şi cunoştinţă, şi poate trimite serafimul Său cu cărbunele aprins de la Altarul Său să atingă şi să purifice buzele celui ce îi este plăcut. La aceasta trebuie adăugat citirea selectă şi cu stăruinţă, observarea constantă, pătrunderea în tot ce pare artă şi în afacerile generoase.”

După ce s-a reîntors din călătorie, Milton s-a stabilit în Londra. Aici a luat la el, spre a-i învăţa, pe cei doi fii ai sorei sale, Edward şi John Philips, unul de 9 ani, iar celălat de 8 ani. În timp ce-şi învăţa nepoţii, în 1640, Milton a schiţat planul dramelor sacre, insistând în special asupra dramei „Paradisul pierdut” ca subiect, sugerând de asemenea ca teme „Afram de la Morea” sau „Răscumpărarea lui Isac”, „Sodoma” „Baptiştii” precum şi alte subiecte din Istoria Britanică. Între timp şi-a schimbat locuinţa cu una mai mare, unde să-şi poate pune toate cărţile şi mai liniştită. Aici a lucrat din greu. Prin acest timp, 1641, şi-a început a doua parte a vieţii sale literare ca bărbat în plină vigoare la 32 de ani, s-a devotat îndatoririlor zilei, atacând probleme arzătoare care priveau libertatea atât de scumpă lui. Această perioadă a durat 20 de ani, adică până a ajuns la vârsta de 52 de ani. El s-a ridicat cu toată puterea împotriva tiraniei şi a opresiunii sub toate formele ei.

În 1641 se dădea o luptă aprigă pentru şi contra episcopatului, luptă la care se alătură şi Milton. El îşi publică primul său pamflet „Despre Reformaţie” ce ataca disciplina bisericească din Anglia şi cauzele care au împiedecat-o până acum: două cărţi scrise unui prieten. In prima parte argumentează că reformaţia bisericii a fost mai mult împiedecată de reţinerea ceremoniilor romano-catolice şi prin acordarea de puteri nelimitate episcopilor, iar în a doua argumentează cu date istorice că influenţa politică a prelaţilor, totdeauna a fost opusă libertăţilor. După acest pamflet care avea nouăzeci de pagini, a urmat imediat altul mai scurt de 24 de pagini în care, cu dovezi din timpul apostolic, ataca episcopatul. Apoi scoate un al treilea pamflet prin care, cu o aserţiune potrivită lui, face praf dintr-un pamflet de apărare al unui episcop. Lupta purtată a dus la excluderea episcopilor din Camera Lorzilor. Aceasta excludere ii determina să scrie alte 2 pamflete în care pledează pentru o conducere bisericească, dar nu ca şi aceea a episcopilor care nu era potrivită în forma ei, ci formarea unui presbiteriu compus din presbiteri şi diaconi care să conducă treburile bisericeşti. Abia acum, în primele luni ale anului 1642, el îşi semnează pamfletele lui. La începutul celui de-al doilea, el îşi afirmă spiritul său ca scriitor în mijlocul disputelor. Datoria îl împovărează. „Desigur – scrie el – fiecărui

om paşnic şi de bine îi este neplăcut să jignească şi să supere mulțimile, i-ar plăcea mult mai mult, fără îndoială, să fie mesagerul bucuriei şi al mulțumirii, care este lucrul de căpetenie al întregii omenirii, decât să se împotrivească propriei lor fericiri. Dar când Dumnezeu porunceşte să ia trompeta şi să sufle un semnal de durere, de alarmă, nu stă în voința omului ceea ce face. Gnd Cu-vântul a fost în inima lui Ieremia ca un foc aprins în oasele lui, zadarnic se străduia să tacă, căci nu putea." Se gândea că dacă sfârşitul bătăliei va fi oprimarea bisericii, cum va putea el să înfrunte la bătrânețe reproşul glasului lăuntric care mereu îi va zice: „Când a fost timpul, tu n-ai găsit nici un singur cuvânt din tot ce-ai citit sau studiat, să-1 foloseşti spre apărarea bisericii?" în acest spirit şi-a continuat Milton scrierile pentru marea cauză a libertății. În înfierbântarea luptei de controversă, duşmanii, numai dacă puteau, argumentau cu bătaia şi închisoarea. Dar Milton niciodată n-a recurs la riposte de felul acesta. El nu a luat parte nicidecum la lupta săbiilor şi nu a scris nici o silabă ca să insufle această luptă. Era împotriva vărsărilor de sânge, şi de aceea, cu toate că nu era regalist, a fost şi împotriva parlamentului, când acesta a dezlănțuit luptele. Fratele său, Cristofor, era regalist, dar diferența de păreri nu a stricat buna armonie dintre ei.

Prin mai sau iunie 1643, s-a căsătorit cu Mary Powell, care se trăgea dintr-o familie de regalişti. El avea 35 de ani şi ea abia 18 ani. La început s-au înțeles destul de bine, dar când s-a izbit de prima greutate, încurajată fiind de părinții ei, ea fuge la casa părintească, de unde avea să se reîntoarcă spre toamnă. Cam prin acest timp, Milton, pe lângă nepoții săi, a mai luat la învățătură şi pe alți copii şi a adus şi pe tatăl său la ei. S-a întâmplat însă că tocmai atunci forțele revoluționarilor de sub comanda lui Cromwell au slăbit, iar regaliştii au câştigat teren şi s-au întărit. Aşa stând lucrurile, familia Powell nu i-a dat voie soției să se întoarcă la Milton, ci au îndemnat-o să se despartă de el. Milton a încercat zadarnic să-şi aducă soția înapoi. Aceste încercări l-au făcut să gândească mult asupra legăturii de căsătorie şi a avut drept rezultat scrierea a două cărți în 1644 cu privire la „Doctrina şi disciplina divorțului", cărți adresate parlamentului.

Dar cea mai de seamă lucrare a sa în 1644 a fost „Areo-pagitica", o adevărată pledoarie pentru libertatea cuvântu-lui şi a scrisului. Încă de prin anul 1628, s-a propus o lege care avea menirea să împiedice tipărirea de cărți. Aprobarea pentru tipărirea oricărui fel de cărți se făcea numai de Arhiepiscopul de Canterbury. Camera înstelată a decretat aceasta. Milton s-a ridicat cu toată vigoarea împotriva unei aşa legi care căuta să îngrădească răspândirea ideilor. El cere să se dea voie controverselor, căci ele scot la iveală adevărul. El insista ca Parlamentul – Areopagul de pe vremea lui – să revoce un decret atât de tiran contra presei.

Milton a avut de luptat şi împotriva presbiterienilor, nu numai împotriva regaliştilor, căci şi ei căutau să impună o domnie spirituală care era diferită numai de nume de aceea pe care o răsturnaseră. Bătălia lui Milton a fost contra oricărui despotism din afară, ce tindea să forţeze conştiinţa oamenilor. La această luptă s-au alăturat şi independenţii şi astfel, în adunarea din Westminster au susţinut ca Biblia să fie dată ca regulă de credinţă şi fiecare creştin să-şi scoată din ea adevărul; ca celor ce cred la fel, să li se îngăduie să formeze biserici, să aibă libertatea să-şi aleagă şi să-şi plătească păstorii lor. Într-un sonet „Noii violatori de conştiinţă sub Parlamentul Lung," Milton ataca aceasta chestiune şi Adunarea de la Westminster care căută să folo-sescă sabia „spre a forţa conştiinţa noastră pe care Hristos a eliberat-o."

La 14 iunie 1645, regele pierde şi ultima bătălie de la Maseby şi Cromwell şi coastele de fier câştigă biruinţa.

Regina fuge în Franţa. Ruina regalităţii a pus familia Powell în greutăţi. În timp ce Milton era în vizită la o rudenie, soţia lui vine şi îngenunchează înaintea lui şi îi cere iertare. Ei se împacă şi pleacă împreună acasă. În 1646, lui Milton i se naşta prima fetiţa, Ania. Ea a fost şchioapă. În 1647, i s-a născut a doua fetiţă, Măria şi tot în acel an i-a murit şi tatăl său.

În 1649, după executarea lui Carol I şi abolirea monarhiei, Milton e numit secretarul latin al Consiliului de Stat, căci latina era limba diplomaţiei pe atunci. Acum ajunge să fie bine cunoscut şi peste hotare. În ţară au început să circule pamflete care căutau să-1 arate pe rege că a suferit ca martir şi că s-a rugat pentru vrăjmaşii săi. Milton e chemat şi însărcinat de Consiliul de Stat să scrie răspunsuri acestor pamflete. Unul se susţinea că e jurnalul zilnic pe care regele 1-a scris în închisoare. Cu toate că sănătatea îi era şubredă, ochiul stâng îşi pierduse vederea, iar celălalt era ameninţat să ajungă la fel dacă se supune la lucru, Milton e gata să-şi apere ţara, scriind în latină pentru întreagă Europa, cum făcuse mai înainte în engleză pentru concetăţenii săi. În timp ce lucra la această apărare, îşi pierde treptat şi vederea ochiului drept. Într-un sonet adresat unui fost elev de al său, el spune: „Totuşi nu argumentez împotriva voinţei cerului. ci mă îndrept mereu înainte. Mă întrebi ce mă susţine? Conştiinţa, prietene, că i-am pierdut în apărarea libertăţii, nobila mea însărcinare de care răsună întreaga Europa de la o margine la alta. Deşi orb, acest gând mă poartă mulţumit."

Lucrarea de apărare i-a dus faima în Europa. Toţi se întrebau cine e acest Milton? Lucrarea era o argumentare pentru responsabilitatea regilor în contra teoriei despre dreptul divin de a porunci în mod absolut supuşilor lor. În încheiere, Milton îndeamnă poporul englez să-şi combată adversarii printr-o sforţare constantă de a întrece toate vorbele rele prin faptele lor bune. Dumnezeu a auzit rugăciunile – spunea el –

dar acum trebuie să dovediți tot atâta dreptate, temperanță şi moderație în menținerea libertății voastre, cum ați dovedit curaj în eliberarea din sclavie.

În 1650, anul în care a apărut această Apărare a lui Milton, i s-a născut un fiu care după câtva timp a murit, în 1652 i s-a născut a treia fiică, Debora, dar atunci la 2 mai şi-a pierdut soția.

Întrucât în Europa, în anul morții soției lui a apărut un apel către Europa în limba latină „Strigătul la cer al sângelui regelui împotriva ucigaşilor englezi", Milton e însărcinat să scrie o „A doua apărare a poporului englez", lucrare ce apare în 1654, deci după ce Cromwell a fost făcut Lord Protector.

Credința lui 1-a făcut să sufere în sufletul său alăturea de frații săi şi această suferință i-a stors poemul „Masacrul de la Piemont." Țăranii de acolo care au fost protestanți au fost omorâți de soldații Ducelui de Savoy, fiindcă au refuzat să-şi schimbe credința. În poem el arăta că ei țineau adevărul curat al primului veac.

În 1654, el e orb complet. Deşii ochii îi erau curați, nervul optic a fost atins de boală (amaurosis). Forțarea prea mare a ochilor în studiu se crede că a adus la această boală, în anul 1656, deci după 4 ani de la moartea soției, care 1-a lăsat cu trei fetițe mici, cea mai mare de 6 ani, iar cea mai mică abia născută, Milton se recăsătoreşte cu Caterine, fiica căpitanului Woodcock. Anul următor moare şi ea, la naşterea primului copil. Într-un sonet cu prilejul morții ei, Milton spune cum s-au înțeles ei şi câtă grijă a purtat ea de fiicele sale. O noapte după moartea ei, a visat-o că venea spre el cu fața voalată, de fapt el n-o văzuse niciodată, nu-i cunoştea fața. În sonetul său el îşi mărturiseşte credința în viața viitoare, spunând: „Eu cred că o voi vedea în ceruri Fără să mai fiu împiedecat de boală."

Şi în timpul acesta îşi primea salariul, dar redus, ca secretar latin la Departamentul Externelor şi a fost asistat în lucru de Andrew Maxwell.

Dându-şi seama de creşterea puterii Presbiterienilor şi de amestecul lor în lucruri care nu erau de ei, Milton adresă Parlamentului „Un tratat al puterii civile în treburile bisericeşti" arătând că nu e legat pentru nici o putere de pe pământ să constrângă pe alții în chestiunile religioase. Iar Parlamentului Lung îi adresă „Considerațiuni cu privire la cele mai bune mijloace pentru înlăturarea profesionismului din biserică", în care argumenta că fiecare păstor să fie susținut de turma sa, şi să nu fie salariat de Stat.

Când Comonwealtul a căzut şi Carol II-lea a fost rechemat, Milton a simțit că libertatea e în primejdie şi fără teamă s-a ridicat împotriva reîntronării monarhiei. Prin aceasta el a riscat totul, dar a îndrăznit să spună adevărul aşa 'cum 1-a văzut. Întoarcerea regelui a adus lui Milton primejdia morții. Marele profet al libertății a fost adus înaintea

Consiliului să răspundă la anumite acuzații, apoi a fost aruncat în închisoare, iar copiile scrisorilor lui au fost arse. După câteva timp i se dădu drumul şi el se stabili la Londra, unde se căsători a treia oară la 54 ani. Acum a început să lucreze poemul său religios „Paradisul pierdut" pe care-1 plănuise mai înainte de lupta pentru libertate. Cartea împărțită în 10 părți a fost terminată în 1665 şi a fost publicată în 1667. Pe când era încă în manuscris, el a prezentat lucrarea lui Thomas Ellwood, unul care venea şi-i citea Biblia. Acesta, după ce cercetă acasă manuscrisul, când i-1 înapoie îi zise: „Tu ai spus multe de Paradisul pierdut, dar ce ai de spus de Paradisul recâştigat?" Milton stătu pe gânduri mult timp, nu-i dădu nici un răspuns. Dar în aprilie 1667 şi a doua lucrare „Paradisul recâştigat" a fost terminată. Acum o prezentă şi pe aceasta lui Ellwood cu cuvintele: „Ție ți se datoreşte aceasta. Tu mi-ai ridicat aceea întrebare când am fost la Chalfont, la care nu m-am gândit înainte."

Milton şi-a lucrat epica lui atât de sublimă după felul lui Homer şi Virgiliu, luând de la părinții bisericeşti doctrina îngerilor şi arhanghelilor, precum şi istoria căderii lui Lucifer, după strigătul proorocului Isaia în cap. 14: 12-15 împotriva împăratului Babilonului. Întrebuințând metoda aceasta, Milton îl aşează pe Adam între forțele cerului şi ale iadului. Astăzi, de la ediția Ii-a din 1674, „Paradisul pierdut" e în 12 cărți în 3 părți egale. În primele 4 cărți, Cerul, Pământul şi Iadul sunt deschise imaginației. În următoarele 4 cărți avem povestirea lui Rafael despre trecut prin care învățăm evenimentele ce au fost înainte de facerea lui Adam. În ultimele 4 avem căderea şi consecințele ei cu viziunea lui Mihail despre viitor. Aceasta include răscumpărarea omului şi întreaga lucrare a lui Dumnezeu cu el, prin Hristos.

În „Paradisul recâştigat", în cele 4 cărți Milton reprezintă lucrurile în altă formă. El redă ciocnirea dintre Hristos şi puterile răului în ispitirea din pustie.

În 1671, el scoate un alt volum, „Samson luptătorul".

Iată cum îşi întrebuința el timpul. Vara se scula dimineața la ora 4, iarna la 5 şi asculta un capitol din Biblie. Era lăsat apoi singur în meditație până la 7. După dejun i se citea şi apoi dicta până la amiază. De la 12 la 1 făcea plimbare sau exercițiu într-un leagăn. La 1 lua masa, apoi până la 6 era ocupat cu muzică, cărți şi compoziții. De la 6 la 8 primea vizite şi stătea de vorbă cu prietenii. La 8 lua cina, iar la 9 se culca, în ultima parte a vieții sale a avut parte de pace, linişte, după atâta trai în lupte, hărțuieli şi istovire. Fiind orb, nu vedea sărăcăcioasa sa locuință, nu-şi dădea seama de întunecimea ei, ci îşi găsea desfătarea cântând la harmoniu şi în vizitele prietenilor săi.

În 1674, Duminecă 8 noiembrie, Milton moare în vârstă de 66 ani.

Spre sfârşitul vieții sale, Milton nu a mai frecventat nici o biserică, fie din cauza că era orb, fie din cauza anumitor dispute şi neînțelegeri pe care aveau Baptiştii din Anglia în aceea vreme. Dar a rămas neschimbat

în convingerile sale. Despre soția sa rămasă văduva se ştie că era membră a Bisericii Baptiste din Nantwich Sheshire şi că avea ca păstor pe Samuel Creton (A history of Baptist, Th. Armitage, N. Y. 1887 pagina 547).

Ca baptist, John Milton spunea că şi-a format sistemul său numai din Biblie. Meditațiile sale asupra textelor Scripturii sunt din cele mai bune. Iar în scrierea sa „Doctrinele creştine", el combate botezul copiilor, mai bine decât oricare alt scriitor baptist.

Iată câteva lucruri pe care le susținea cu toată tăria:

1. Biblia ca singura regulă de credință. El a avut o controversă cu Usher, unul din cei mai învățați prelați din acel timp, cu privire la tradiție şi înaltul prelat a trebuit să cedeze, să abandoneze controversa în fața argumentelor zdrobitoare prezentate de Milton. El a zis: „Nici tradiții, nici Sinoade, nici canoane a vreunei biserici vizibile, cu atât mai puțin sentințele sau hotărârea vreunui judecător sau a unui comitet civil, decât numai Scripturile pot forma judecătorul sau regula finală în materie de religie."

2. El a accentuat doctrina baptistă despre formarea şi guvernarea bisericii. Spunea că trebuie să fie „O părtăşie a sfinților", o „frăție" în stare să-şi mărturisească credința, să învețe doctrinele biblice şi capabili de a încerca prin normele Scripturii şi prin Duhul pe orice învățător sau chiar colectiv de învățători. O astfel de biserică, oricât de mic i-ar fi numărul, e un corp independent: „E în sine o biserică întreagă şi perfectă în ce priveşte drepturile ei religioase, nu are nici un superior pe pământ, fie persoane, adunări sau uniuni față de care i se poate cere să se supună. Slujbaşii ei sunt presbiterii şi diaconii, iar alegerea slujitorilor aparține poporului." Aceasta exclude pe copii de a fi membri.

3. În ce priveşte botezul, susținea că e o orânduire a Evangheliei, că trebuie făcut pe baza de credința personală prin cufundare. A protestat energic contra botezului copiilor mici „cum ar putea copii, care nu înțeleg Cuvântul, să fie purificați? căci nu botezul pe din afară ne curățeşte, ci e mărturia unui cuget curat, cum spuse Petru. Botezul e de asemenea un vot şi întrucât copiii mici nu pot vorbi, nici nu li se poate cere."

El a fost un bărbat cu convingeri clare, cu o dorință înfocată pentru libertate, cu un curaj de nebiruit, cu o voință de fier, cu putere de muncă de titan şi cu o minte sclipitoare de geniu. El e unul din falnicii „cedri din Liban" ai baptiştilor. „Cele două minți originale – spune Lord Macaulay – care au predominat a doua jumătate a secolului XVII au fost baptiştii John Milton şi John Bunyan. Nu ne temem să spunem că, deşi au fost mulți guralivi în cea de a 2-a jumătate a secolului al XVII, totuşi numai două minți au fost care au posedat facultatea imaginației într-un grad foarte înalt. Unul a produs „paradisul pierdut„ iar celălalt „Călătoria creştinului".

RICHARD BAXTER.

Richard Baxter a fost unul dintre marii teologi ai veacului al XVII-lea. El s-a născut în Rowton Anglia, la 12 nov. 1615. El a fost născut din nou pentru împărăția lui Dumnezeu la vârsta de 6 ani şi niciodată n-a ştiut ce însemnează să bea, să chefuiască sau să risipească bărbăția sa în poftele rele. Puterea lui Dumnezeu a fost aplicată înainte ca influențele corupătoare ale păcatului să pună stăpânire pe el. A fost salvat din păcat prin Hristos. După înfruntarea mai multor greutăți, el şi-a făcut studiile pentru preoți. În anul 1638 a fost hirotonit ca preot în biserica anglicană. În 1640 a luat pastoratul bisericii Kidderminster, unde a slujit până în 1642.

Între timp el şi-a dat seama de greşelile bisericii anglicane şi a îmbrățişat convingerile puritane, rămânând mai departe la Kidderminster. De acum el aparținea marei grupări cunoscută sub numele de Neconformişti, fiindcă refuzau să se supună rânduielilor bisericii oficiale. Mai erau numiți şi puritani fiindcă insistau pentru curăție, puritate. M. Berg în cartea sa „Cromwell şi epoca sa" spune că ei cereau să se înlăture din biserică orice urmă de podoabe, icoane, altare, draperii şi geamuri colorate. Ei nu admiteau nici corul, nici muzica de orgă. În locul rugăciunilor citite din liturghie, ei cereau o predică orală, nu le plăcea să facă mătănii atunci când se amintea numele lui Hristos şi nici să închine cu semnul crucii pe cei botezați, să se scoale în picioare în timpul citirii Evangheliei, să îngenunche la împărtăşanie, etc."

La Kidderminster, el şi-a câştigat faima ca predicator puternic în evanghelizări şi în controverse. Moody zice despre el: „Baxter răspândea pe pereții camerii sale de studiu, suflul rugăciunii, iar după ce fu uns cu ungerea Duhului Sfânt, revărsă peste Kidderminster un riu de apă vie şi aduse sute la pocăință." în teologie, el a încercat să împace ideile lui Calvin cu cele ale lui Arminius, în ce priveşte predestinația.

În politică nu s-a putut împăca nici cu autocrația lui Carol I, nici cu acțiunile extremiste ale lui Oliver Cromwell. Influența lui a fost de partea păcii, iar după Restaurare a fost capelan al lui Carol al II-lea.

Pentru convingerile sale religioase a suferit prigoniri în mai multe rânduri. După promulgarea Actului de Uniformitate în 1622, Baxter părăseşte anglicanismul şi e constrâns să părăsească şi biserica din Kidderminster, retrăgându-se la Acton în Middlesek, unde a scris cele mai multe lucrări ale sale. Lucrarea săvârşită de el ca surghiunit şi scos de sub scutul legilor de autorități, a fost mult binecuvântată şi a rămas de o valoare veşnică. Actul de indulgență i-a îngăduit să se reîntoarcă la Londra unde a rămas până în 1685, când judecătorul Jeffreys 1-a aruncat în închisoare, învinuindu-1 pe nedrept de răscoală. A stat în temniță 18 luni.

Cea din urmă parte a vieții sale a petrecut-o în linişte şi pace. Dintre neconformişti, el a fost cel mai fertil scriitor şi controversalist al

vremii. A lucrat peste 160 de scrieri. Din ele, cele mai răspândite şi de mai mare valoare sunt: „Veşnica odihnă a sfinților” şi „O chemare către cei neconvertiți”, cărți ce au fost traduse în mai multe limbi.

Baxter a fost unul din cei mai mari teologi englezi ce a acumulat cunoştințe excepționale fără a avea o pregătire universitară. El e prețuit de toți ca unul care „într-un veac furtunos şi împărțit a pledat pentru unitate şi înțelegere, arătând calea spre odihna veşnică.”

Pietismul puritan al lui Baxter a influențat în mod deosebit pe Philip Iacob Spener, părintele pietismului german.

A murit la Londra în 1691.

JONATHAN EDWARDS.

Unul din cei mai binecuvântați bărbați folosiți de Dumnezeu în producerea trezirilor spirituale în masă, a fost Jonathan Edwards. Predicile sale tăioase deşteptau sufletele. Şi odată deşteptate, intervenea o criză spirituală, îşi dădeau seama de vinovăția lor față de un Dumnezeu mare şi atotputernic, se înspăimântau, agonizau, se aruncau pe genunchi sau cu fața la pământ şi strigau către Dumnezeu să se îndure de ei, să le ierte păcatele. Aceasta s-a petrecut cu sute, cu mii de suflete chiar la o singură predică. Conform unor date statistice, Dumnezeu a trezit prin el a şasea parte din populația Americii de pe acea vreme. Această lucrare e cunoscută în istorie ca „marea trezire.”

Jonathan Edwards s-a născut la 5 oct. 1703 în localitatea East Windsor, Connecticut. Aici tatăl său a fost pastor la biserica Congregațională timp de 63 ani. Mamă-sa a fost tot fiică de pastor.

Frământările politice din acea vreme din Europa au influențat mult situația coloniilor din America. Conducătorii religioşi de pe atunci au devenit preocupați de situația politică, iar treburile religioase şi partea morală au fost lăsate la o parte. Drept urmare, viața bisericilor a intrat în declin. Ba chiar au ajuns să adopte o înțelegere denumită „Legă-mântul de jumătatea drumului” prin care cei neconvertiți erau primiți în biserică cu drept de a participa la toate lucrările, afară doar de dreptul de vot. Aceasta a umplut bisericile puritane cu membri nenăscuți din nou. Astfel, în loc ca biserica să schimbe lumea, s-a petrecut invers, lumea a schimbat biserica. Duhul lumesc a început să se manifeste pretutindeni. A fost o perioadă de prăbuşire spirituală. Dar tocmai această stare a creat climatul prielnic pentru treziri spiritale. Întunericul gros este înainte de revărsatul zorilor. De aceea cei credincioşi nu trebuie să desnădăj-duiască când văd prăbuşirea vieții spirituale şi culmi ale păcătoşeniei. Din contră atunci trebuie să strige mai mult ca oricând către Dumnezeu şi să strige către păcătoşi să se trezească. Atunci Dumnezeu îşi ridică un martor, trâmbiță de argint, prin care Duhul Sfânt face trezirea multora. Aşa a fost în această vreme.

Încă de copil, Jonathan a dat semne de ceva deosebit. La vârsta de 6 ani a început studierea limbii latine. La 10 ani a început să scrie eseuri

despre insecte şi despre ştiinţele naturale. Mintea sa era activă şi ridica o seamă de întrebări, care remarcau spiritul său de observaţie. Astfel în lucrările lui se găseau întrebări ca acestea: „Din cauză că avem doi ochi, de ce nu vedem dublu? De ce munţii văzuţi de la distanţă sunt albaştri?" Botanica, zoologia, fiziologia, geologia şi astro-fizica erau subiecte care îl interesau în mod deosebit.

Mintea sa ascuţită nu se mulţumea cu ştiinţa vremii sale.

Trecând la filosofie, el a ajuns la concluzia că universul pretinde „existenţa eternă a unei minţi atotcuprinzătoare" şi că „nici o fericire nu e solidă şi substanţială afară de fericirea spirituală."

Deasemenea în tinereţe el a avut o seamă de experienţe spirituale. Odată a citit textul din I Timotei 1:17 „A împăratului veciniciilor, a nemuritorului, nevăzutului şi singurului Dumnezeu să fie toată cinstea şi slava în vecii vecilor! Amin." Atunci a scris: „In sufletul meu a coborât un sens al gloriei Fiinţei divine cu totul deosebit de tot ce am experimentat înainte. Am îngenuncheat şi am cerut lui Dumnezeu să mă facă să mă bucur de El, şi m-am rugat cu o deosebită afecţie în privinţa aceasta."

La vârsta de 13 ani a intrat la facultatea Connecticut, renumita Universitate Yale de mai târziu. El deja ştia greaca, ebraica şi latina. Ca copil dese ori se retrăgea la o parte şi petrecea ore întregi în rugăciune. Convertirea sa a avut loc la vârsta de 17 ani. În 1720, înainte de a împlini 17 ani, a absolvit facultatea, reuşind să fie premiantul clasei. Aici la Yale a mai petrecut alţi doi ani studiind teologia. În 1722, deci la 19 ani a fost aprobat ca predicator. La terminarea studiilor teologice a acceptat pastoratul Bisericii Presbite-riene din New York, unde a stat doar 8 luni căci a fost numit profesor asistent la Yale, unde a rămas doi ani. În această vreme s-a amorezat de Sara Pierrepont fiica unuia din fondatorii Universităţii Yale. La 24 ani, pe data de 15 feb. 1727, a fost ordinat ca păstor. În Biserica Congregaţională din Northampton, Mass., una din cele mai prospere comunităţi, 1-a chemat ca ajutor de păstor. Solomon Stoddard, bunicul său avea pastoratul acelei biserici. Şase luni mai târziu s-a dus la New Haven şi s-a căsătorit cu Sara, care avea doar 17 ani.

În anul 1729, murind bunicul său, a preluat toate îndatoririle pastoratului. Se ruga de două ori pe zi şi studia 13 ore pe zi. El îşi lua un subiect, apoi mergea la tăiat de lemne în pădure, se plimba sau făcea o altă lucrare şi în timpul acesta, el medita asupra subiectului.

Căminul lor a fost binecuvântat cu 12 copii, de care Sara purta o grijă deosebită ca nu cumva să-1 conturbe pe soţul ei de la studii. Ea conducea toate treburile gospodăriei. Un observator al căminului lor spune că „niciodată ea n-a trebuit să strige la copiii lor." Pe când Whitefield era necăsătorit, a vizitat casa lor şi a remarcat: „O pereche mai

potrivită nu am văzut." De atunci a început să se roage să-i dea Domnul şi lui o Sara.

Edwards avea obiceiul să-şi scrie predicile, iar la amvon le citea. El ataca vehement păcatele vremii şi trâmbița judecățile dumnezeieşti.

Pe data de 4 iulie 1735, el se afla în oraşul Enfield, Connecticut, unde poporul s-a adunat să-1 asculte. Când a intrat, poporul fără prea mult respect, discutau între ei şi râdeau gălăgios. Ba unii chiar îşi băteau joc de el. Predicatorul Wilbur Chapman ne spune ceva despre evenimentele, care s-au petrecut în vechea biserică, unde a predicat mişcătorul mesaj: „Păcătoşii în mâinile Dumnezeului aprins de mânie," având ca text Deuteronom 32:35. El spune despre Edwards: „El avea un manuscris pe care îl ținea cu amândouă mâinile înaintea feței, aşa că poporul nu-i putea vedea fața. El citea înainte şi poporul a fost puternic mişcat. Un bărbat a sărit sus şi a mers la banca din față, a îngenunchiat şi a strigat: „Domnule Edwards, ai milă de mine. Alții se țineau de speteaza băncii lor ca să nu alunece în pierzare. Eu am văzut stâlpii, pe care unii i-au cuprins în brațe căci li se părea că ziua judecății a coborât peste ei."

Predica aceea a fost memorabilă. Ea a intrat în istorie. Prin ea Dumnezeu a declanşat „Marea trezire spirituală." Gălăgia şi râsetele zgomotoase de la început au amuțit deodată şi au început oftatele şi gemetele, ochii li s-au umplut de lacrimi şi sufletul de groază. Iată câteva pasagii din acea predică: „Numai mila lui Dumnezeu îi reține pe cei răi să nu ajungă în iad în orice moment. Dumnezeu are puterea să arunce pe cei răi în iad. Poate face aceasta în orice clipă. Mâinile oamenilor sunt neputincioase când El se scoală. Nici cel mai tare nu poate rezista, nu se poate împotrivi şi nu poate să se scape din mâna Lui. Pe pământ câte un prinț' întâmpina greutăți întru a supune pe câte un rebel, care s-a refugiat într-o fortăreață şi s-a întărit cu un mare număr de urmaşi. Dar nu se întâmplă aşa ceva cu Dumnezeu. Căci nu există o aşa fortăreață care să te poate apăra de puterea lui Dumnezeu.

„Chiar dacă vrăşmaşii lui Dumnezeu s-ar uni mână în mână şi ar forma o mare mulțime, ei foarte uşor ar putea fi sfărâmați în bucăți. Ei sunt ca pleava pe care o spulberă vântul sau ca miriştea uscată în calea focului. Cât de uşor e pentru noi să strivim un vierme ce se târăşte pe pământ, atât de uşor este pentru Dumnezeu, atunci când găseşte cu cale să arunce pe cei răi, pe duşmanii Săi în iad. Căci ce suntem noi să ne gândim că vom putea sta înaintea Aceluia, la a cărui certare, pământul se cutremură şi stâncile se prăbuşesc?

„Cei răi merită să meargă în iad, merită să fie aruncați acolo. Astfel că dreptatea divină nu e o piedică în această privință. Ea nu obiectează împotriva folosirii puterii Sale în orice clipă. Din contră, justiția divină pretinde o pedeapsă cât mai aspră pentru păcatele lor. Sabia dreptății

atârnă de un fir de păr, deasupra capetelor lor şi numai mâna milei încă o mai reține.

„De fapt, toți cei răi sunt pe drumul spre iad. Ei sunt deja condamnați la chinul veşnic. Ei nu numai că merită să fie aruncați în iad, ci ei au ales să meargă într-acolo. Şi sentința Legii lui Dumnezeu i-a osândit ca de iad să aibă parte (Ioan 3:8). Adâncul e pregătit, focul e gata, cuptorul e înfierbântat, gata să-i primească. Cei răi umblă pe scoarța sfărâmicioasă de deasupra iadului. pe o pojghiță subțire în unele locuri şi nu ştii când se rupe şi te prăbuşeşti în iad."

Prin această predică Duhul Sfânt a lucrat convingerea de păcătoşenia lor la membrii bisericii şi i-a trezit. O groază de iad a pus stăpânire pe toți. Unii din diaconii bisericii şi dintre membri, se spune că au îmbrățişat stâlpii bisericii şi îngroziți strigau după mila Domnului, căci li se părea că deja alunecă în iad. Aşa a început „Marea trezire spirituală."

Toată lucrarea era dumnezeiască, căci Edwards doar citea predica. Nu vorbea înflăcărat şi nu făcea nici cel mai mic gest.

Stilul lui era concis şi țintea la trezirea conştiinței. El era un om rațional, nu sentimental, de aceea nu apela la emoții. Era convins de depravarea firii pământeşti, îşi dădea seama de împietrirea inimii ascultătorilor săi, de completa lor nepăsare față de Dumnezeu şi era conştient că numai printr-o confruntare puternică a poporului cu păcatele sale şi cu consecințele grozave, vor putea să fie şocați, treziți ca să se pocăiască. Ca profeții Vechiului Testament, prin predicile sale stârnea groaza de Domnul din pricina păcătoşeniei lor, ca treziți fiind, să primească dragostea Sa şi să fie mântuiți. Predicile sale erau directe, tăioase, fără înfloriturі poetice, fără gesturi dramatice, fără citate din filosofi, ci biblice, puternic raționale şi însoțite de puterea Duhului Sfânt, care făcea Cuvântul să sfărâme stânca. Pregătirea unei predici era istovitoare pentru el. li lua o zi întreagă de 12-13 ore. Aşa se explică faptul că ele au rămas peste veacuri. Azi, unii folosesc 10-15 minute pentru pregătire, de aceea nu e mirare că unii ascultători nici la terminarea predicii nu ştiu ce li s-a vorbit. Pentru el pregătirea avea două laturi: aceea a minții prin studiu şi aceea a sufletului prin rugăciune.

Se spune că Duminică înainte de a ține acea predică neuitată, care a fost ca o scânteie ce a aprins pădurea, el a îngenunchiat şi s-a rugat mult. Era cumva în dubiu să țină sau nu acea predică. Ştia că poporului îi plăcea să vorbească despre alegere, subiectul mult discutat în acea vreme, iar mesajul primit era neplăcut poporului. După multă rugăciune s-a ridicat de pe genunchi hotărât să predice ce vrea Domnul, nu ce vrea poporul. Duhul Domnului 1-a biruit întâi pe el, apoi a biruit prin el pe alții.

Autorul cărții „America's Great Revivals" spune că trezirea a început cu o tânără. De la ea, focul trezirii a trecut la ceilalți tineri, apoi

la cei bătrâni. Trezirea a cuprins întreg oraşul. Un deosebit interes de lucrurile spirituale a pus stăpânire pe toți. Nu se mai discuta despre afaceri sau despre cele trecătoare, ci despre cele veşnice. Lumea a început să caute pe Dumnezeu. Cei treziți mărturiseau celorlalți cum Dumnezeu a lucrat în viața lor. Clădirea bisericii a devenit neîncăpătoare. În timp de şase luni au fost 300 de convertiți din populația de 1100 a orăşelului lor.

De aici trezirea – ca un foc purtat de vânt – a trecut la alte oraşe. Robert Flood în cartea sa „Oameni care au format America" spune că în timp de doi ani, 1740-1742, între 25.000-50.000 au fost adăugați ca membri la bisericile din New England. Acesta a fost un număr mare, ținând seama că populația în New England pe atunci era abia de 340.000 locuitori.

Hitchcock spune că trezirea care a început în North-ampton curând s-a răspândit în coloniile de sus şi de jos şi a devenit cunoscută ca Marea trezire, cea mai mare deşteptare spirituală din istoria Americii. Ea a început prin Jonathan Edwards.

Prin anul 1744, mişcarea de trezire a încetat. Timp de patru ani Jonathan Edwards nu a avut nici un nou convertit. W. Glyn Evans, în cartea sa „Profiluri de lideri ai trezirii" spune că după 1748 unii au început să critice măsurile lui Jonathan Edwards şi să ceară reinstaurarea „Legământului de jumătatea drumului", prin care şi cei neconvertiți puteau fi primiți în biserică, fără să aibă dreptul de vot şi la masa Domnului. Edwards s-a opus. Ceilalți au montat o opoziție tot mai mare, iar pe data de 22 iunie 1750, după 23 de ani, Edwards a trebuit să părăsească pastoratul bisericii din Northampton.

De la acea dată, el a trecut ca misionar la indienii din Stockbridge, un sat din Massachusetts. Colegii lui academici l-au acuzat că îşi iroseşte acolo în pustiu abilitățile sale intelectuale, dar acolo în timp de şapte ani el a scris o seamă de cărți, care au influențat generațiile următoare. Lucrarea lui a fost binecuvântată şi printre indieni căci mulți au fost convertiți. Deşi a avut o pregătire academică foarte înaltă, a avut şi o minte sclipitoare şi a ştiut să dea mesajul Evangheliei în limbajul cel mai simplu, ca să fie înțeles de indieni.

Biografii lui sunt de părere că el a fost stimulat în această misiune de David Brainerd, care era să-i devină ginere. Acesta a lucrat între ei până a fost răpus de tuberculoză. După moartea lui, Edwards i-a publicat jurnalul său zilnic, care a devenit o mare binecuvântare pentru mulți.

O altă fiică a lui Edwards s-a căsătorit cu Timothy Dwight, care a devenit preşedintele Universității Yale. După o predică a acestuia, o treime din studenți au fost convertiți.

În toamna anului 1757, Edwards a fost ales preşedinte al Universității Princeton (pe atunci era Colegiu). După multe insistențe, el

a acceptat chemarea şi pe data de 16 februarie 1758 s-a mutat la New Jersey. Abia şi-a început activitatea, dar n-a putut face mare ispravă căci la 23 februarie, fiind inoculat contra vărsatului a făcut complicații şi o lună mai târziu, pe 22 martie 1758, în vârstă de 55 ani, a plecat în veşnicie.

Biograful Courtney Anderson spune că cei mai mulți istorici agrează că America a avut în secolul al XVIII-lea două minți strălucite: pe Benjamin Franklin şi pe Jonathan Edwards. Mulți sunt de părere că în alte împrejurări, Edwards ar fi devenit un bărbat de ştiință mai mare ca Franklin. Desigur ca filosof şi teolog el a fost fără pereche în vremea sa.

Cu oameni deosebiți care se lasă în mâna Sa, Dumnezeu e gata să facă lucrări deosebite. Eşti tu cu totul predat Lui?

DAVID BRAINERD.

Cineva a scris: „O scânteie ce sare din nicovala fierarului poate aprinde un oraş. De la o lumină aprinsă pot fi aprinse alte zece mii de luminări. De la viața de rugăciune fără pereche a lui David Brainerd au fost aprinse unele stele strălucitoare pe firmamentul câştigătorilor de suflete.” într-o introducere la o scurtă biografie a lui David Brainerd, lucrată de Dr. Oswald Smith, Dr. A. Gordon a scris: „După ce a murit David Brainerd, William Carey a citit viața sa şi a plecat în India; Robert McCheyne a citit jurnalul său şi a mers ca misionar printre evrei; Henry Martyn a citit jurnalul său zilnic şi a plecat ca misionar în India.” Oswald Smith la fel mărturiseşte că viața lui a fost influențată de acest om şi de aceea fiului său mai mic i-a dat numele lui.

Cine a fost David Brainerd? Cum a trăit şi ce a lucrat încât a putut influența pe alții chiar şi după moartea sa?

David Brainerd s-a născut la 20 aprilie 1718 în localitatea Haddam, statul Connecticut, U. S. A. Tatăl său, He-zechia Brainerd, a murit când el era de nouă ani, iar mamă-sa a murit când era de 14 ani. El a fost al treilea dintre cinci fii şi patru fiice. Rămânând orfan, a făcut cunoştință cu greutățile încă din copilărie. A învățat să citească, dar n-a putut să continue şcoala. Abia în anul 1738, când a ajuns la vârsta de 20 ani s-a apucat serios de studiu. Era foarte sobru şi strict cu sine însuşi. A studiat cu un profesor, iar după moartea acestuia, a studiat cu fratele său.

Ii plăcea viața de evlavie. Mergea la biserică, lua parte la grupuri de rugăciune şi practica zilnic rugăciunea secretă şi deseori postea. Dar nu se bucura de mântuirea sufletului său. Dumnezeu încă nu lucrase la viața lui. Totul era doar o religie a eforturilor personale şi îşi zicea că el nu e aşa rău cum zice Biblia.

În iarna anului 1738, într-o duminică dimineață, inima lui a fost copleşită cu un simțământ al vinovăției sale şi al mâniei lui Dumnezeu. Toată religiozitatea lui a pierit, presupunerile sale că e destul de bun s-au dărâmat. L-a cuprins tulburarea şi groaza de mânia lui Dumnezeu. În

februarie a pus o zi aparte pentru post şi rugăciune şi toată ziua a strigat după mila Domnului, cerându-I să-i arate păcătoşenia sa şi felul de viaţă dorit de Domnul Isus Hristos. Dumnezeu i-a ascultat rugăciunea şi i-a arătat starea sa de păcat încât a ajuns să n-o mai poate suporta.

„într-o noapte – scrie el – în timp ce veneam singur spre casă, mi-am văzut păcatele şi m-am îngrozit atât de mult, încât mi se părea că se va deschide pământul sub picioarele mele şi voi fi înghiţit de viu, iar sufletul îmi va merge de-a dreptul în iad, chiar înainte de a ajunge acasă. Când am ajuns acasă, m-am dus imediat la pat, ca nu cumva ceialţi să observe zbuciumul meu, deşi nu puteam dormi căci mă gândeam că ar fi mare minune dacă nu ajung în iad până dimineaţă." în starea aceasta a continuat până în seara de 12 iulie 1739. Îşi dădea seama că toate eforturile sale să se scape de păcat sunt zadarnice, că nu se poate mântui singur, în aceea seară era din nou prin acel loc singuratic, unde i se arătase păcătoşenia, dar de data aceasta revelaţia a fost cu privire la calea mântuirii. O stare de uimire, de admiraţie a umplut inima lui. Se întreba cum n-a văzut aceasta mai înainte. Acum a înţeles că mântuirea e în totul prin Hristos, primind neprihănirea Lui. Şi se mira de ce lumea întreagă nu vede aceasta? Atunci Duhul Domnului i-a dat lumina Evangheliei şi i-a schimbat viaţa. Şuvoaie de bucurii i-au inundat inima şi o stare de fericire nemai întâl-nită îi stăpânea fiinţa, atât de zbuciumată altădată.

În septembrie a intrat la colegiul Yale, dar se temea că acolo, în mijlocul multelor ispite, nu va putea trăi o viaţă strict religioasă. Dar toată iarna aceea sufletul său s-a bucurat de o bună părtăşie cu Domnul. Şi mereu sufletul său dorea să petreacă tot mai mult cu Domnul. De multe ori la amiază ieşea afară pe câmp şi acolo, în rugăciune, găsea o dulceaţă de nedescris a comuniunii cu Dumnezeu.

Anul următor făcuse eforturi deosebite la studiu şi slăbise mult. În luna august începuse să scuipe sânge. Atunci profesorii l-au sfătuit să întrerupă studiile. El i-a ascultat şi s-a dus acasă. Acolo şi-a găsit desfătară în rugăciune, căci acum avea timp liber să petreacă ore întregi pe genunchi. Şi această stare de bucurie împreună cu odihna şi hrana au influenţat fizicul său încât pe data de 6 noembrie, refăcut, s-a întors la studii. În jurnalul său de marţi 9 decembrie, el vorbeşte despre această desfătare în rugăciune: „Ah, o oră cu Dumnezeu întrece infinit toate plăcerile şi desfătările acestei lumi."

Pe la sfârşitul lunii februarie, studenţii de la Colegiul Yale au trecut printr-o trezire spirituală, datorită predicilor lui George Whitefield. Ce bucurie a avut Brainerd să vadă pe unii şi pe alţii schimbaţi de Duhul Domnului.

În aprilie 1742 a început să studieze teologia ca să devină vestitor al Evangheliei, iar la 29 iulie a fost examinat de o comisie de păstori şi i s-a acordat dreptul să predice Evanghelia.

În ființa lui avea închis un foc sfânt. Cu orice preț, el a dorit să meargă la indienii americani, pieile roşii, să le predice Evanghelia. Pe aceea vreme, indienii erau urâți de colonişti şi chiar decimați. În zadar au căutat unii să-1 convingă că nu are rost să-şi cheltuiască viața pentru nişte sălbatici fără valoare, el a rămas nestrămutat în hotărârea lui de a asculta de această chemare sfântă. Ştia că îl aşteaptă greutăți, că nici indienii nu iubeau pe colonişti, ci purtau o luptă dârză împotriva lor şi natural nu erau gata să accepte religia albilor. Dar el credea cu tărie că Dumnezeu îi poate schimba şi pe indieni.

Anul următor la 1 aprilie a fost trimis ca misionar la indieni. Câmpul lui de lucru, la început a fost în statul New York, apoi s-a extins şi în statul New Jersey şi în statul Pennsylvania. Începutul lucrării între ei a fost foarte greu. El nu cunoştea limba lor şi vorbea numai prin traducere. Ca traducător avea pe un tânăr numit John Wauwaumpequunnaunt. Acesta cunoştea şi limba indiană şi engleza şi scria foarte bine. El era singurul cu care se putea înțelege. Ziua de 20 aprilie, când a împlinit 25 ani, a petrecut-o în post şi rugăciune, mulțumind pentru harul ce i-a fost acordat şi cerând Domnului ca toate necazurile spirituale, întristările şi deprimările lui lăuntrice să-i sfințească tot mai mult sufletul.

Trăind între indieni, el a împărtăşit în totul soarta lor, locuind cu ei într-un wigwam. După câteva timp şi-a construit cu mâinile sale o colibă. A suferit mult din cauza singurătății. Nu avea cui să-i împărtăşească durerile sau de la cine să ceară un sfat. Dar starea aceasta 1-a făcut să trăiască tot mai mult cu Dumnezeu şi Lui să-I spună totul.

După muncă, la câteva luni el se aştepta să vadă rezultate care să-1 mângâie, dar nu a fost niciunul. Necazurile, munca pentru facerea colibei, lipsa de hrană potrivită l-au epuizat. Nici pâine nu avea şi nu era nici de unde să o cumpere. Doar dacă se ducea el sau dacă mergea un altul la oraşul care se afla la 25-30 km. depărtare, putea să cumpere. Dar şi atunci, până ajungea la el, pâinea era acră şi nu o mai putea mânca. Pe la jumătatea lui august a fost foarte bolnav. Nu mai putea nici să se mişte, nici să studieze, dar vorbea despre dorința lui intensă după sfințenie şi o perfectă conformare cu voia lui Dumnezeu. Duminică, 21 august şi-a făcut slujba, dar gândurile i-au fost foarte împrăştiate. La amiază a căzut în fața Domnului şi a început să scoată gemete din cauza că se simțea uscat, sterp, mort. El a scris în jurnalul său: „Vorbind unor suflete nemuritoare în felul în care le-am vorbit, m-am simțit vinovat de parcă le-aş fi ucis." După masă însă, Dumnezeu a binevoit să-i dea ajutor şi a arătat ascultătorilor săi natura şi necesitatea adevăratei pocăințe, iar seara a mulțumit Domnului.

De fapt, el a avut o inimă. foarte simțitoare la nevoile spirituale ale altora. El a acceptat să fie misionar între indieni nu pentru că nu ar fi

fost chemat să accepte pastora-tul vreunei biserici, ci el a simțit că acolo e chemat de Dumnezeu să lucreze. Chiar şi după un an de petrecere printre indieni a mai primit chemări de la câteva biserici. Deşi cunoştea necazurile vieții de misionar, n-a vrut să meargă ca păstor. Ce ar fi fost dacă ar fi ascultat de chemarea oamenilor şi nu de a lui Dumnezeu? Atunci probabil lumea nu ar fi auzit nimic despre David Brainerd.

Greutățile misiunii sale l-au făcut să fie un om ieşit din comun. Pentru orice lucru, pentru orice problemă, el mergea în fața Domnului. El a devenit un puternic bărbat al rugăciunii. Mergea în pădure şi acolo cu fața la pământ agoniza pentru sufletele indienilor. Chiar pe timp rece, cămaşa îi devenea udă de transpirație în timpul rugăciunii. Uneori petrecea toată noaptea în rugăciune. El era slăbit, dar cerea ca puterea lui Dumnezeu să lucreze prin el.

Indienii au început să-1 iubească şi alergau cu grămada să-1 asculte. Când termina predica, de multe ori pleca la altă localitate. Drumul îl parcurgea călare pe cal, iar indienii mergeau şi ei cu el.

Pe la sfârşitul lui decembrie 1744, el cu traducătorul au plecat la Susquehanna. După ce au trecut printr-un groaznic deşert i-a apucat noaptea într-o pădure. Apoi s-a dezlănțuit o fortuna cu ploaie rece din nord de se părea că-i prăpădeşte. Neavând nici un adăpost şi prin ploaia mare nu puteau să facă nici foc, aşa că s-au hotărât să nu se oprească, ci să meargă înainte, în speranța că doar vor găsi vreun loc unde să se adăpostească. Altfel li se părea că nu vor mai ajunge dimineața. Erau uzi până la piele şi vântul era tare şi rece. Dar un necaz aduce alt necaz. Abia au mai mers puțin şi au constatat că li s-au îmbolnăvit caii şi nu îi mai pot duce. Când au străbătut deşertul în noaptea trecută, fiindcă nu era iarbă, caii au mâncat nişte buruieni otrăvite şi acum li s-a făcut rău. Atunci au coborât şi au mers pe jos până ce, din mila Domnului, au dat peste o colibă făcută din scoarță de copaci şi au rămas acolo peste noapte.

După ce au străbătut peste 160 km. au ajuns la localitatea respectivă şi au predicat Evanghelia. Aici au întâlnit indieni dintre ascultătorii săi de dincolo care se mutaseră aici. Aceştia s-au bucurat nespus întâlnindu-1. În partea locului a predicat la vreo şapte-opt triburi distincte prin diferiți translatori. Au petrecut cu ei două săptămâni. Eforturile făcute, condițiile grele, de multe ori au trebuit să doarmă pe pământ sub cerul liber, iar timpul fiind rece, Brainerd s-a îmbolnăvit grav: febră mare, dureri groaznice de cap, de intestine cu evacuare de sânge încât i se părea că nu mai scapă. Ajungând la coliba unui indian negustor, a primit îngăduința să rămână acolo. Şi fără hrană potrivită, fără medicamente, Domnul 1-a ajutat să se facă bine şi după o săptămână a încălecat şi a plecat mai departe să predice şi altora vestea mântuirii. În 30 mai 1745 au sosit înapoi, în această călătorie misionară au străbătut aproape 500 km. Acum era cu totul istovit de puteri.

Psalmistul spunea că „cei ce seamănă cu lacrimi, vor secera cu cântări de veselie”. Aşa a fost şi în viaţa lui David Brainerd. Ziua de 8 august 1745 a fost ziua când au început trezirile spirituale printre indieni.

Lucrând printre indieni a aflat că există un trib foarte fioros care se năpustea noaptea pe furiş asupra satelor locuite de albi, omorau pe toţi cei care-i întâlneau şi prădau totul. Misionarul se hotărî să meargă să le predice şi lor Evanghelia. Într-o zi şi-a luat câteva lucruri necesare, un cort mic în care să doarmă noaptea şi a plecat. Când a ajuns la marginea acelui trib, el şi-a făcut cortul, şi-a plus lucru-şoarele ce le-a adus şi şi-a zis că înainte de a se întâlni cu indienii e bine să petreacă un timp în rugăciune. În timp ce îşi aranja cortul, nişte vânători din acel trib l-au văzut şi s-au dus imediat la şeful tribului şi l-au anunţat că un alb a venit şi şi-a făcut cortul la marginea satului lor. Acesta, înfuriat, chemă pe căpeteniile războinice şi îi informă de îndrăzneala acestui om alb care a cutezat să pătrundă pe teritoriul lor şi şi-a pus cortul fără permisiune la marginea satului lor. Toţi hotărâră că albul acesta trebuie omorât şi câţiva pleacară în grabă să împlinească această hotărâre. Indienii nu luptau pe faţă, ci tactica lor era să dea lovituri pe neaşteptate. Aşa au căutat să procedeze şi cu Brainerd. Tiptil s-au strecurat printre tufişuri împrejurul cortului şi aşteptau clipa când omul alb are să iasă din cort ca şă-1 atace din toate părţile. Dar el nu a ieşit. În mijlocul cortului, el era adâncit în rugăciune. Văzând că nu iese, câţiva s-au strecurat uşor până la uşa cortului şi au văzut pe omul alb în-genunchiat cu spatele către uşa cortului. Auzeau că corbeşte tare cu cineva, dar nu vedeau pe nimeni şi îşi ziceau că trebuie să fie acolo o persoană invizibilă. Brainerd era atât de adâncit în rugăciune pentru suflete acestor indieni încât n-a auzit nici o mişcare a lor. Pe când priveau înmărmuriţi înăuntru deodată zăriră un şarpe mare otrăvitor că se vârî în cort şi în spatele lui îşi ridica capul în sus, părea că acum, acum are să-şi vâre colţii săi în gâtul albului, dar se lăsă jos şi ieşi pe sub cealaltă parte a cortului. Indienii ca împietriţi priviră această scenă. Faptul că albul n-a fost muşcat, era un semn pentru ei că el deţine puteri misterioase. Încet se retraseră, făcură semn şi celorlalţi şi plecară înapoi la şeful tribului căruia îi istorisiră totul. După o vreme, când Brainerd, care se ruga cu ceasurile, şi-a terminat rugăciunea, s-a sculat şi a plecat în sat la şeful tribului. Acesta împreună cu căpeteniile îl primiră bine. El le-a vestit Evanghelia. A petrecut cu ei o vreme. Mai mulţi au fost convertiţi. Atunci i-au povestit planul lor şi cum Dumnezeu i-a împiedecat şă-1 omoare. Ce minunat ştie Dumnezeu să-şi ocrotească copiii Săi!

Încă din luna iunie 1745, Brainerd a observat că Duhul Domnului lucrează la trezirea spirituală a indienilor. Pe de o parte observa că el e folosit cu putere, iar pe de altă parte a văzut la ei o mult mai mare atenţie la ascultarea Evangheliei, o îngrijorare din cauza păcătoşeniei lor,

o sensibilizare a inimii lor împietrite căci au început să verse lacrimi şi s-a trezit în ei dorința după mântuire. Aceasta 1-a făcut să se roage şi mai mult.

În dimineața de 6 august s-au adunat la el acasă o seamă de indieni şi el le-a vorbit din Evanghelie. Abia le-a spus ceva de starea sufletului lor şi au început să le curgă lacrimile, iar unii suspinau şi gemeau. După masă s-au reîntors la locul unde el obişnuia să predice. Erau vreo 55 persoane. Le-a citit din I Ioan 4:10 „Şi dragostea stă nu în faptul că noi am iubit pe Dumnezeu, ci în faptul că El ne-a iubit pe noi, şi a trimis pe Fiul Său ca jertfă de ispăşire pentru păcatele noastre." Indienii au fost foarte atenți. Adevărul divin a avut o surprinzătoare influență şi au devenit îngrijorați de starea lor. Pe 37 din ei i-a podidit plânsul. Şi cu cât el le vorbea despre dragostea plină de milă a lui Dumnezeu, care pentru păcatele lor a trimis pe Fiul Său, pe atât plânsul lor se întețea. El i-a invitat să vină la acest Dumnezeu, să se apropie de El, dar ei au început să scoată strigăte disperate, căci nu se socoteau vrednici să se apropie de un aşa Dumnezeu. Doi din ei în ziua aceea au primit pacea sufletului. Ei au spus că doresc ca Hristos să le spele inimile lor, să le curățească. Brațul Domnului s-a arătat minunat în ziua aceea.

Pe data de 7 august a predicat din Cartea proorocului Isaia 53:3-10. Cuvântul a lucrat la inimile lor. Unii s-au aruncat cu fața la pământ şi strigau după mila lui Dumnezeu. La terminarea serviciului, a constatat că alte două suflete au primit pacea cu Dumnezeu.

În jurnalul său pe data de 8 august el spune: „După masă am predicat indienilor. Erau vreo 65 bărbați, femei şi copii. Le-am vorbit din Ev. Luca 16:16-23 şi am avut o libertate neobişnuită în vorbire. În timp ce vorbeam public, s-a observat un deosebit interes, dar când m-am adresat în mod deosebit la unul şi la altul pe care îi vedeam mai îngrijorați, puterea lui Dumnezeu părea că s-a coborât asupra adunării „ca vâjâitul unui vânt puternic" şi cu o putere uimitoare a doborât totul înaintea lui.

Am stat mirat la influența care a cuprins adunarea şi nu puteam să o compar cu nimic decât cu o forță irezistibilă a unui puternic torent sau cu un potop ce înghite totul şi cu greutatea şi presiunea sa insuportabilă prăvăleşte la vale şi mătură totul din calea lui. Aproape toți, de toate vârstele erau plecați şi abia puțini au putut să-şi rețină şocul acestei surprinzătoare operații. Oameni bătrâni şi femei, care de mulți ani erau epave ale beției şi copii de şase-şapte ani, ca şi persoane de vârstă mijlocie erau în zbucium pentru sufletul lor. Şi am constatat că aceşti copii nu au fost influențați de starea celorlalți, ci îşi vedeau pericolul lor, răutatea inimii lor, mizeria lor fără Hristos, aşa cum s-au exprimat unii din ei.

Chiar şi cele mai împietrite inimi acum au fost obligate să se plece. Un om de seamă dintre indieni, care înainte se socotea drept şi se gândea că starea lui e bună deoarece cunoştea mult mai mult decât toți ceilalți indieni şi care cu o zi înainte cu o mare încredere afirmase că „el e creştin de mai bine de zece ani", acum a ajuns la o solemnă îngrijorare de sufletul său şi plângea amar. Alt om mai în vârstă, care era un ucigaş, un powwow (un conspirator) şi un beţivan notoriu, deasemenea acum cu multe lacrimi striga după milă.

Toți se rugau şi strigau după milă în toate părțile casei şi unii pe afară. Frământarea fiecăruia era aşa de mare pentru sine încât părea că nu vede pe cei din jurul lui, ci fiecare se ruga pentru sine. Şi mă gândesc că zbuciumul i-a făcut să se retragă în sine de parcă fiecare ar fi fost singur într-un mare pustiu sau că nu se gândeau decât la ei înşişi, la propria lor stare şi fiecare se ruga aparte, deşi erau toți împreună. Mi se părea că e exact împlinirea proorociei din Zaharia 12:10,11,12 căci era „o jale mare ca jalea din Hadadrimon" şi „fiecare plângea deosebit, aparte." Mă gândeam că e cumva asemănătoare cu ziua manifestării puterii lui Dumnezeu pomenită în Cartea lui Iosua 10:14. Trebuie să spun că niciodată nu am văzut o aşa zi în toate privințele. A fost o zi în care am stăruit de Domnul ca în aceea zi să zdrobească împărăția întunericului din mijlocul acestui popor." în timp ce se aflau pe genunchi, unii au primit pacea în suflet. Chiar înfățişarea feței li se schimba, nu mai erau crispați, ci senini şi veseli. Duhul Sfânt îşi făcuse lucrarea în inimile lor. Ei rând pe rând se ridicau de pe genunchi uşurați, calmi şi bucuria Domnului curgea din inimile lor. Unii s-au apropiat de prietenii lor care erau încă în zbucium, i-au apucat de mână şi le spuneau ce bun e Domnul Isus, ce dulce e mângâierea pe care El o dă şi îi îndemnau să-şi predea şi ei inima lui Hristos.

Şi încă un caz deosebit s-a petrecut în aceea zi. O tânără indiană, care înainte nici nu ştia că are suflet şi nici nu s-a gândit la aşa ceva, a auzit că ceva curios s-a petrecut printre indieni şi a venit să vadă ce s-a întâmplat. În drum spre ei, s-a oprit pe la locuința lui Brainerd. Când i-a spus că are să predice din nou ea a râs, părea că-şi bate joc, dar a mers la indieni.

Când s-a dus să predice, ea era acolo şi înainte de a-şi termina predica, ea a fost cuprinsă de simțul păcătoşeniei ei, era ca străpunsă de o săgeată şi a început să strige. După ce s-a terminat serviciul de închinăciune, ea s-a aruncat cu fața la pământ, fără să țină seama de ceilalți sau să răspundă la ce îi spuneau ei, ea striga în rugăciune. Brainerd s-a apropiat de ea şi a auzit-o strigând: „Guttummaukalum-meh wechaumeh kimeleh Ndah" adică „Ai milă de mine, ajută-mă să-Ți dau Ție inima mea.„ Timp de câteva ore a repetat mereu aceaşi rugă. Şi David Brainerd îşi încheie jurnalul pe ziua aceea cu cuvintele: „Aceasta a fost cu adevărat o surprinzătoare zi a puterii lui Dumnezeu şi părea

îndeajuns să convingă chiar şi pe un ateu de adevărul, importanța şi puterea Cuvântului lui Dumnezeu."

A doua zi dimineața, a căutat să stea de vorbă personal cu cei ce au primit pacea lăuntrică şi le-a dat anumite îndrumări şi înştiințări, iar după masa s-au adunat din nou să asculte Evanghelia. Au fost vreo 70 la număr. El le-a vorbit din pilda semănătorului. Toți au înțeles foarte bine Cuvântul şi el a lucrat în inimile lor. În timp ce predica, două sau trei persoane, sub convingerea păcătoşeniei lor, au început să strige după mila Domnului. Strigătele lor au determinat şi pe alții să vină la locul de închinăciune. Brainerd a citit pentru toți textul din Matei 11:28 şi a făcut tuturor invitația să vină la Mântuitorul. Toți, afară de doi sau trei, au început să plângă. Duhul Sfânt le arăta starea lor şi trezea în ei dorința după mântuire. Toți cei ce nu erau mântuiți au început să se roage, să ceară îndurare, fiecare aparte. „Guttummaukalummeh, guttummaukalummeh" adică „Ai milă de mine, ai milă de mine" era strigătul fiecărui suflet.

Pentru cine îi cunoştea, era o scenă minunată să-i vezi pe indienii care până ieri, alaltăieri erau bețivani, idolatri şi dansau, acum stăteau prosternați strigând către Dumnezeu. Era o adevărată minune. Cu atâta putere lucra Duhul Sfânt între ei.

Pe data de 10 august s-a dus între indieni şi a început să vorbească celor proaspăt convertiți, dar s-au adunat mulți şi toți erau doritori să audă ce le spunea. A fost o bună atmosferă spirituală. Văzând atenția lor, a început să le vorbească din Evanghelia după Luca 19:10 „Căci Fiul Omului a venit să caute şi să mântuiască ce era pierdut." A insistat să-i facă să înțeleagă mila şi purtarea de grijă a lui Hristos. Mesajul i-a trezit şi pe aceştia. Toți au devenit convinşi de păcatele lor şi au început să plângă căci se gândeau cum ar putea ei, nişte mari păcătoşi să se apropie de un aşa bun Mântuitor. Cei ce cu o zi înainte au avut o slabă convingere, acum se aflau sub un puternic simț al vinovăției şi strigau către Dumnezeu să se îndure de ei. Acum se observa bine starea de pace la cei ce au primit mântuirea şi starea de zbucium la cei nemântuiți.

Trezirile s-au ținut în lanț. El avea întruniri, uneori zilnic şi predica de la ora 11 până seara la ora 7, doar cu mici pauze. Au urmat apoi o serie de botezuri. Până la 4 noiembrie 1745 a botezat 47 persoane. Aceste eforturi, lipsa de hrană potrivită, precum şi faptul că de multe ori în călătoriile sale misionare de la un trib la altul dormea pe pământul rece, toate acestea au dus la înrăutățirea tuberculozei de care suferea. Din zi în zi a devenit tot mai slab. Tuşea era constantă şi avea mari dureri în piept. Duminică 2 noiembrie 1746 nu a mai putut să predice. Atunci pe lângă durerile fizice, au intervenit durerile spirituale pentru credincioşii indieni. Niciunul din ei nu ştia să citească Evanghelia. In

jurnalul său pe aceea dată, el spune că aceasta 1-a îndurerat mult mai mult decât durerile cauzate de boală.

Fiind incapabil de a-şi mai îndeplini lucrarea, el se hotărî să plece în New England la prieteni. Luni 3 noiembrie, el merse de la familie la familie să-şi i-a rămas bun. Părea că a primit puteri deosebite pentru aceasta şi a simțit o mare libertate în duhul său. Indienii însă, toți aveau ochii scăldați în lacrimi. Spre seară a plecat călare şi a mers vreo patru km. până la o locuință unde a trăit vara trecută. Acolo a dormit noaptea. A doua zi a călătorit până la Woodbridge, iar a treia zi a ajuns la Elisabeth Town. Se gândea doar să petreacă noaptea, dar după o oră i s-a făcut rău şi a< fost doborât la pat. După două săptămâni a început să umble pe lângă casă şi abia la 21 decembrie a putut să meargă încet la serviciul de închinăciune. Toată iarna i-a fost foarte rău. În primăvara anului 1747 fratele său Ioan a mers ca misionar la indieni în locul său. Luni 20 aprilie a împlinit 29 ani. Marți 21 aprilie 1747 simțindu-se ceva mai bine a plecat spre New England şi a ajuns la prietenii săi în East Haddam abia la începutul lunii mai. Pe data de 28 mai a ajuns la Northampton, la casa predicatorului Jonathan Edwards, deoarece era logodit cu Jerusha, fiica de 17 ani a acestuia. Părea refăcut şi a fost în stare să călărească 40 km. pe zi. Acolo a intrat sub tratamentul unui medic, dar boala era mult prea avansată ca să se mai poată reface. Jerusha 1-a îngrijit în boala lui timp de 19 săptămâni.

Marți 9 iunie a plecat la Boston unde a stat până către sfârşitul lui iulie când s-a reîntors la Jonathan Edwards. Joi 17 septembrie a fost ultima zi când a mai ieşit din camera sa. De aici înainte a fost doborât cu totul la pat. Unele simptome arătau că moartea se apropie. În aceea seară, el a zis: „O, momentul glorios se apropie! Am dorit să-L servesc pe Dumnezeu în chip desăvârşit. Acum Dumnezeu va gratifica această dorință. Cerul meu e să plac lui Dumnezeu şi să-L glorific, să-I dau totul, să fiu pe deplin devotat slavei Sale. Acesta e cerul pe care îl doresc, aceasta e religia mea, aceasta e fericirea mea şi aceasta a fost mereu de când am adevărata religie. Şi toți care au această religie mă vor întâlni în ceruri.

„Eu nu merg în cer ca să fiu avansat, ci să dau onoare lui Dumnezeu. N-are importanță unde voi fi aşezat în cer, dacă voi avea un scaun înalt sau jos, ci totul este să-L iubesc, să-I fiu plăcut şi să-L glorific pe Dumnezeu.

„Dacă aş fi avut o mie de suflete, toate le-aş fi dat lui Dumnezeu, dar nu mai am nimic să-I dau căci totul e gata. E o mare mângâiere pentru mine să mă gândesc că am făcut ceva pentru Dumnezeu în lumea aceasta. E ceva puțin, dar totuşi am făcut ceva şi îmi pare rău că nu am făcut mai mult pentru El." într-o zi pe când Jerusha plângea văzându-1 pe Brainerd cum se stinge, tatăl ei Jonathan Edwards, distins predicator, a zis: „Mulțumesc lui Dumnezeu că în providența Sa a făcut ca el să

moară în casa mea, ca eu să pot auzi rugăciunile sale, să văd consacrarea sa şi să pot fi inspirat de exemplul său."

Vineri 25 septembrie 1747 a făcut ultima notiță în jurnalul său. El a scris: „Astăzi a fost ceva mai mult decât o zi a tăcerii. Oricum, am fost în stare să scriu puțin. Sufletul meu s-a înviorat gândindu-mă la lucrurile de odinioară, la dorința de a-L glorifica pe Dumnezeu, la plăcerea de a trăi pentru El. O, Dumnezeul meu, vreau să vin mai de grabă la Tine! Grăbeşte, Doamne, ziua aceea, dacă e voia Ta. O, vino, Doamne Isuse, vino curând." Acestea au fost ultimele cuvinte scrise de mâna sa. Se părea că se sfârşeşte în aceea noapte, i-a fost foarte rău, dar a mai avut de suferit până vineri dimineață 9 octombrie 1747 ora şase când a plecat acasă la Domnul.

David Brainerd a trăit o viață scurtă. La moarte nu avea nici 30 ani, iar ca misionar a lucrat doar trei ani şi jumătate, totuşi a făcut mai mult decât alții în 70 ani. El a fost o forță în lucrarea sfântă. Părtăşia sa cu Domnul şi devotamentul său în câştigarea altora pentru Mântuitorul continuă să inspire pe mulți. Dacă el cu o sănătate atât de şubredă a putut fi folosit de Duhul Sfânt, desigur că El te poate folosi şi pe tine. Dar tu trebuie să răspunzi chemării dumnezeieşti.

JOHN WESLEY.

Oamenii mari în cele spirituale şi lucrările lor, cu atât sclipesc mai mult cu cât cunoaştem starea rea, decăderea celor din timpul lor, precum şi împrejurările critice prin care au trecut.

L.

Niciodată religia nu ajunsese la o aşa decădere în Anglia ca în decursul primei jumătăți a veacului al optsprezecelea. În biserica oficială, obiceiurile şi morala clerului erau îngrozitoare. Raționalismul pătrunsese în teologie. Demnitatea în biserică era acordată celor ce se dovedeau mai supuşi față de cei de la conducere, indiferent că erau beți sau desfrânați.

Ca să nu dau loc la bănuiala ca tabloul acesta a fost pictat prea negru de o mână duşmănoasă, las pe un cleric să vorbească. Episcopul Ryle spune: „Da la anul 1700 până cam pe vremea revoluției franceze, Anglia părea golită de tot bunul. În locurile de sus era întuneric şi întuneric era şi în locurile de jos, întuneric în tribunal, în cazarmă, în parlament şi în judecătorie, întuneric la țară şi întuneric şi la oraş, întuneric între cei bogați şi întuneric între cei săraci, un întuneric gros, des, religios şi moral, un întuneric care se putea pipăi."

Dar tocmai pentru această împrejurare critică s-a născut la Epworth în 17 iunie 1703 John Wesley şi apoi a fost pregătit prin o lungă şi deosebită experiență ca să lupte cu forțele întunericului. El a fost al cincisprezecelea, dintre nouăsprezece copii ai familiei. Tatăl său, bunicul său şi străbunicul său au fost preoți anglicani. La vârsta de 6 ani, casa lor a luat foc în noaptea de 7 feb. 1709. Susana şi Samuel Wesley şi-au

scos copiii afară din casa în flăcări. Dar când i-au numărat, au constatat că John a rămas înlăuntru. Tatăl a încercat să meargă după el, dar flăcările erau prea mari şi căldura prea puternică. Copilul a apărut însă la o fereastră de sus. Un vecin strigă altuia: „Urcă-te pe umerii mei." astfel cu o scară vie formată din trei oameni, au putut ajunge la geamul lui şi să-1 salveze, tocmai înainte de a cădea tavanul. Mai târziu, nu odată, în predici, el a mărturisit că a fost scos din foc.

Susana Wesley, mama eroină, era fiica lui Dr. Anesley. Ea a fost o femeie foarte evlavioasă şi bine educată. De la vârsta de 5 ani, copiii începeau să învețe. Era foarte grijulie în educația copiilor şi menținea o disciplină de fier în familie.

Fiecare copil ştia ce are de făcut şi cum să-şi țină în ordine cărțile, hainele şi celelalte lucruri. Timpul zilei era bine împărțit, 3 ore dimineața şi 3 ore după masa pentru lecții. Ea îi învăța cititul, apoi limba latină, greacă, ebraică, franceză, matematică şi istorie. Culcarea era la oră anumită şi la fel deşteptarea. Punctualitatea avea mare importanță. Se pare că această disciplină a devenit trăsătură de caracter în viața lui John Wesley şi i-a fost de mult folos.

El a fost educat la Oxford ca un credincios înflăcărat în principiile înalte ale bisericii. Era plin de neprihănire personală, în şcoală se hotărî să lupte pentru trezirea sufletelor la o adevărată viață creştinească. La vârsta de 21 de ani, terminând facultatea, a fost ordinat ca diacon în biserica Anglicană. La 23 de ani a fost hirotonisit ca preot. După aceasta a petrecut 2 ani şi jumătate ca ajutor al tatălui său la parohie. În anul 1729 s-a reîntors la Oxford. Atunci s-a unit cu „Clubul Sfânt" organizat de fratele său Charles cu un an înainte şi numaidecât a fost făcut liderul clubului. „Clubul Sfânt" era o mică societate a tinerilor iubitori de Dumnezeu. Aici se întruneau pentru citirea Noului Testament în greacă, pentru împărtăşirea de experiențe şi pentru cercetarea inimii. Membrii acestui club depuneau eforturi pentru ridicarea morală şi religioasă a studenților, pentru ajutorarea săracilor, suferinzilor şi a prizonierilor, precum şi pentru instruirea literară şi religioasă a copiilor săraci. El a fost inspirat de cărțile: „Urmarea lui Hristos" a lui Toma de Kampis, „Traiul sfânt" şi „Moartea sfântă" a lui Jeremy Taylor, „Desăvârşirea creştină" şi „Chemarea serioasă" a lui Wiliam Law.

El nici nu se putea gândi că acțiunea lor modestă pentru trezirea păcătoşilor, trezire pe care nici el nu o avea, îi va purta prin experiențe binecuvântate şi va face din el instrumentul care, folosit de puterea divină, va provoca o trezire religioasă de mare amploare.

După ce şi-a terminat pregătirea, John Wesley împreună cu fratele său Carol Wesley, a fost trimis de biserica Anglicană ca misionar în Georgia, Statele Unite.

La începutul anului 1736 erau în drum spre America. Pe aceeaşi corabie se afla şi o grupă de emigranți moravieni. În timpul unei

groaznice furtuni, pericolul unui naufragiu părea iminent. John Wesley scrie următoarele în jurnalul său: „La ora şapte am mers la germani. Cu mult înainte, eu am observat marea seriozitate a credinţei lor. Despre umilinţa lor au dat o dovadă continuă, prin îndeplinirea anumitor servicii josnice pentru alţi pasageri, pe care niciunul dintre englezi nu le-ar fi făcut, servicii pe care le făceau cu bucurie şi nu voiau să primescă nici o plată, ci spuneau că: „Prinde bine mândriei lor„ şi „Scumpul lor Mântuitor a făcut mult mai mult pentru ei.„ Şi fiecare zi le oferea ocazia să-şi arate blândeţea, fără ca vreo batjocură sau altceva să-i poată schimba. Dacă erau îmbrânciţi, loviţi sau trântiţi jos, ei se ridicau iarăşi liniştiţi şi îşi vedeau de drum; nici cea mai mică jeluire nu se auzea din gura lor. Acum era o ocazie de a căuta să văd dacă sunt scăpaţi de duhul fricii tot aşa cum erau scăpaţi de duhul mândriei şi al răzbunării. În timp ce cântau un psalm cu care au început serviciul, valurile puternice se repeziră şi rupseră în bucăţi principala pânză şi învă-luiră corabia, încât apa curgea înăuntru printre scândurile de la punte, de parcă am fi fost înghiţiţi de adânc. Ţipete de groază se auziră printre englezi. Germanii cântau liniştit mai departe. După aceea am întrebat pe unul din ei: „Nu v-a fost frică?„ – „Slavă Domnului, nu„ – răspunse el. Şi am întrebat: „Dar nici femeile şi nici copiii nu s-au speriat?„ El îmi răspunse blând: „Nu, căci femeile şi copiii noştri nu se tem de moarte.”

După ce a ajuns în Georgia, Wesley 1-a căutat pe A. G. Spangenberg, păstorul moravilor, spre a-i cere un sfat spiritual cu privire la conduita sa. În jurnalul său, la data de 7 feb. 1736 a scris următoarele: „Dr. Oglethorpe s-a reîntors de la Savanah cu Mr. Spangenberg, unul din păstorii germanilor. Curând mi-am dat seama ce duh are şi, cerându-i sfatul, el mi-a zis: „Fratele meu, întâi trebuie să-ţi pun una sau două întrebări: Ai tu mărturia lăuntrică? Duhul lui Dumnezeu mărturiseşte împreună cu duhul tău că eşti copil al lui Dumnezeu?” Am fost spurprins şi nu ştiam ce să răspund. El a observat şi m-a întrebat: „Cunoşti d-ta pe Hristos?” Statui puţin şi apoi răspunsei: „Eu ştiu că El este Mântuito-rul lumii.” – „Adevărat. – răspunse el – dar ştii D-ta că El te-a mântuit?” – „Sper că pentru aceea a murit, ca să mă mântuie.” El adăugă: „D-ta te cunoşti pe D-ta însuţi?” La aceasta îi răspunsei „Da”, însă mă tem că a fost o vorbă goală. Apoi el luă parte la un serviciu de închinăciune al fraţilor moravieni, serviciu care lăsă o adâncă impresie asupra lui. El mărturiseşte contrastul izbitor dintre serviciul lor divin şi formalismul sec al bisericii anglicane, spunând „Simplitatea mare precum şi solemnitatea întregului serviciu m-au făcut să uit perioada celor 1700 de ani şi m-au transportat cu spiritul într-una din acele adunări unde nu era formalism şi stat, ci în care conducea apostolul Pavel, făcătorul de corturi, sau Petru, pescarul, sub călăuza Duhului şi a puterii.”

Experiența lui Wesley cu frații moravieni pe bordul corăbiei, precum şi probarea inimii sale de către Spangenberg cu privire la naşterea din nou şi siguranța mântuirii, au făcut o impresie neuitată asupra întregii sale vieți şi în mod permanent a influențat nu numai învățătura sa, ci şi comportarea sa în timpurile de încercare şi persecuții. Întorcându-se în Anglia după 2 ani, Wesley scria în jurnalul său: „Am mers în America să convertesc pe Indieni, dar oh! cine mă va converti pe mine? Cine va fi acela care mă va scăpa de această inimă rea şi necredincioasă? Eu am o religie de vreme bună. Eu pot vorbi bine şi cred câtă vreme nu e nici un pericol, dar să nu mi se arate moartea în față, căci îndată duhul meu se tulbură. Eu nu pot să spun: „Moartea îmi este un câştig!" în Marea Britanie, John şi Carol Wesley s-au împrietenit cu „frații moravieni". Peter Boehler, mai târziu conducător de seamă în Biserica Moraviană, a fost binecuvântat în mod deosebit în eforturile sale de a-1 conduce pe John Wesley la deplina lumină a Evangheliei. La data de 4 martie 1738, Wesley a scris în jurnalul său: „Mi-am găsit fratele la Oxford, abia scăpat de pleurezie, stând de vorbă cu Peter Boehler prin care (în mâna marelui Dumnezeu) am fost convins în mod clar duminică, 5, de necredința, de lipsa de acea credință, singura prin care putem fi mântuiți. Imediat mi-a venit gândul „Părăseşte predicarea. Cum poți predica altora, când tu însuți nu ai credința?„ Am întrebat pe Boehler dacă e bine sau nu să mă las de predicat. El îmi răspunse: „Nicidecum!„ L-am întrebat „Dar ce pot să predic?„ El spuse: „Predică credința până ce o vei avea, apoi vei predica credința fiindcă o vei avea. „După aceea, luni 6 am început predicarea acestei noi doctrine, deşi sufletul meu căuta să se rețină de la lucru. Prima persoană căruia i-am oferit mântuirea numai prin credință a fost un prizonier condamnat la moarte."

Nu peste mult timp, el însuşi a fost condus la deplina siguranță a mântuirii. Mărturia sa în această privință este conclusivă. În jurnalul său citim: „Miercuri 3 mai 1738. Fratele meu a avut o lungă conversație cu Peter Boehler. Şi Dumnezeu a găsit cu cale să-i deschidă ochii, aşa că a văzut clar natura adevăratei credințe vii, singura prin care „suntem mântuiți prin har.„ „Miercuri 24 mai. Seara am mers fără voie la o societate în str. Aldersgate, unde cineva citea prefața scrisă de Luther la epistola către Romani. Cam pe la 9 fără un sfert, în timp ce descria schimbarea ce o face Dumnezeu prin credința în Hristos, deodată îmi simții inima cumva încălzită. Am simțit că m-am încrezut în Hristos, numai în Hristos pentru mântu-ire, şi o asigurare mi-a fost dată că El a luat fărădelegile mele şi că m-a izbăvit de legea păcatului şi a morții."

Dr. F. B. Meyer spune următoarele despre pocăința lui Wesley: „Aceia din voi care vizitați Londra, pot foarte bine să coboare de la Holborn la Fleet Street printr-o străduță cunoscută sub numele de Fetter Lane, iar pe partea stângă puteți vedea o uşă simplă având deasupra ei cuvintele „Capela Moraviană." Ori de câte ori trec pe acolo, mă opresc

pentru un moment şi îmi ridic pălăria. Ce s-a întâmplat acolo? Wesley, după cum ştiți, a mers în America la Savanah, dar n-a făcut nimic deosebit, căci el încă nu cunoştea puterea dinamică de care am vorbit. El era un om de rând. S-a întors la Londra şi a întâlnit pe un om foarte remarcabil, Peter Boehler. Acesta era în legătură cu contele Zinzendorf. Moravienii sunt urmaşii lui Jan Hus după cum ştiți, şi ei trăiesc în puterea Duhului Sfânt.

„Când a venit din nou în strada Aldersgate, el a întâlnit aici vreo 40 sau 50 de persoane şi s-au înțeles să se întâlneas-că iarăşi după masă la orele 5, în Capela din str. Fetter Lane, ceea ce au şi făcut. Wesley, fratele său, Whitefield şi alții ale căror nume sunt scrise în cartea vieții, au fost acolo. O vreme au stat tăcuți, cercetându-şi fiecare inima. Apoi au aşteptat pe Dumnezeu, şi în părtăşia acelei ore, ei au devenit conştienți de mişcarea Duhului lui Dumnezeu. Au căzut apoi cu fețele la pământ, spune Wesley în jurnalul său şi au stat aşa biruiți de recunoştință, apoi s-au ridicat şi au cântat un imn de slavă."

Căutând să arate importanța pocăinței lui Wesley la 24 mai 1738 în ora de rugăciune a fraților moravieni, Lecky în lucrarea sa „Istoria Moraviei" spune: „Ce s-a întâmplat în aceea camera a fost de mai mare importanță pentru Anglia decât toate biruințele lui Pitt pe uscat şi pe mare."

Jurnalul său continuă.

„Vineri 26 mai. Sufletul meu a continuat să aibă pace, cu toate că aveam o tristețe din pricina numeroaselor ispite. Am întrebat pe Fr. Telchig, un moravian, ce să fac. El îmi răspunse: Nu trebuie să te lupți cu ele cum făceai mai înainte, ci în momentul în care apar, să fugi de ele şi să-ți cauți adăpost în rănile Domnului Isus."

Convertirea lui John şi Carol Wesley marchează o epocă în istoria Protestanismului. Dr. W. H. Fitchett, unul din cei mai buni biografi ai lui Wesley, rezumă astfel: „In fond sunt trei lucruri în adevăratul alfabet al creştinismului, lucruri pe care nici instruirea din casa evlavioasă a părinților, nici marea universitate, nici vechea biserică şi nici cărțile renumite nu l-au învățat pe Wesley. Acestea sunt: că mântuirea e numai prin ispăşirea făcută de Domnul Isus şi nu prin faptele noastre proprii, că singura ei condiție e credința şi că ea este adeverită cunoştiinței spirituale de Duhul Sfânt.

Aceste lucruri au fost pentru Wesley adevărate descoperiri."

Câteva extrase dintr-o scrisoare a lui Peter Boehler către contele Zinzendorf aruncă o lumină deosebită asupra pocăinței sale. El scria: „La data de 28 feb. 1738, am călătorit cu frații John şi Carol Wesley de la Londra la Oxford. Cel mai mare, John, e un om prietenos. El ştie că încă nu-1 cunoaşte în mod real pe Mântuitorul, dar vrea să fie îndrumat. Ne iubeşte sincer. Fratele său, cu care ați vorbit adeseori când ați fost la Londra, este foarte tulburat în gândurile sale şi nu ştie cum să înceapă

să învețe să-L cunoască pe Mântuitorul. L-am auzit pe John Wesley predicând. N-am putut înțelege totul, dar nu a fost ceea ce doream să aud. După aceea am luat 4 frați cu mine, printre care şi pe Wolf să-1 vadă şi să-i spună experiența lor şi să-i arate cum Salvatorul primeşte bucuros şi imediat pe cei păcătoşi. Unul câte unul au început să-i istorisească lui Wesley experiența lor. Wolf, în special, un nou convertit a vorbit cu multă simțire şi cu mare putere despre harul pe care el 1-a primit. Wesley şi cu ceilați care erau cu el au ascultat înmărmuriți. L-am întrebat apoi pe Wesley ce a învățat din aceste experiențe? El mi-a răspuns că 4 exemple au fost prea puțin şi că nu-1 pot convinge. I-am spus că îi pot aduce mai mult de 8 cazuri de acest fel în Londra. După puțin timp el se sculă şi zise: „Să cântăm cântarea 456: Sufletul meu înaintea Ta stă prosternut." în timp ce cântam mereu îşi ştergea ochii plini de lacrimi, şi imediat după aceea m-a chemat în dormitorul său şi mi-a mărturisit că acum e convins de adevărul a ceea ce i-am spus despre credință şi că mai mult nu mai vrea să discute, dar că el nu a ajuns să aibe acest har. Cum să-şi însuşească el o aşa credință? El nu a păcătuit aşa de mult ca alții. I-am spus că a nu crede în Mântuitorul e un păcat destul de mare şi l-am încredințat să-L caute pe Hristos până ce îl va găsi. Am fost foarte mişcat rugându-mă cu el şi am cerut Răscumpărătorului să aibă milă de acest păcătos. După rugăciune, Wesley a spus că, după ce va primi darul credinței mântuitoare, nu va mai predica nici un alt subiect decât despre acesta."

Am mai avut apoi a altă convorbire prietenească cu Wesley. El m-a informat despre opoziția pe care a întâm-pinat-o din partea câtorva preoți drept credincioşi, cărora el le-a făcut cunoscut convingerile sale, că încă nu are adevărata credință mântuitoare. El m-a întrebat ce ar trebui să facă? E nevoie să spună poporului căruia i-a predicat, starea sa? I-am spus că nu îi pot da o regulă în privința aceasta, dar că trebuie să urmeze cu hotărâre pe Mântuitorul. I-am cerut fierbinte să nu privească după harul Mântuitorului ca după ceva depărtat, în viitor, ci să creadă că e prezent, aproape de el, că inima lui Isus e deschisă şi dragostea Lui pentru el e foarte mare. Pot afirma că e un sărman păcătos cu inima zdrobită, flămând după o neprihănire mai bună decât aceea pe care a avut-o, după neprihănirea lui Isus Hristos. Seara a predicat din 1 Cor. 1:23-24 „Noi predicăm pe Hristos cel răstignit." Avea mai mult de 4 mii de ascultători şi a vorbit în aşa fel că toți au rămas mirați. Niciodată înainte n-au auzit aşa doctrine de la buzele lui. Primele lui cuvinte au fost: „Vă mărturisesc sincer nevrednicia mea de a vă predica pe Hristos cel răstignit." Toți bieții păcătoşi au putut aprecia aceasta, toți cei ce îşi simțeau mizeria lor proprie. Mulți au fost treziți prin această predică!"

Toată viața apoi a vestit mesajul crucii, a mântuirii prin credința. La vârsta de 86 de ani a vorbit în fața unei mulțimi de 25.000 persoane.

Adeseori repeta: „Sunt cel mai mare dintre păcătoşi, Dar Isus a murit pentru mine!”

Wesley nu se putea gjndi că s-ar putea petrece pocăința oamenilor în afară de zidurile bisericii. A fost o mare biruință când Wesley s-a ridicat şi a predicat pe mormântul tatălui său, fiindcă preotul parohiei nu i-a dat voie să intre în aşa numitul locaş sfânt. Atunci Wesley a scris: „Sunt bine încredințat că am făcut mai mult bine în cele 3 zile cât am predicat pe mormântul tatălui meu, decât în cei 3 ani cât am predicat pe amvonul lui. „Whitefield, prietenul său, a început o serie de evanghelizări în aer liber la Bristol, pentru cărbunari. Aproape 20.000 mineri au acceptat mesajul salvării şi au devenit credincioşi. Numaidecât a scris lui Wesley, rugându-1 să vină urgent să-1 ajute în marea lucrare. O vreme, Wesley a ezitat, dar în cele din urmă a plecat. În timp ce stătea alături de Whitefield, era uimit de ceea ce vedea. A fost şocat privind convertirea oamenilor în afară de biserică. În ziua a doua a consimțit să predice şi el în aer liber, în fața a 3 mii de suflete. Deschizând Biblia la întâmplare, a zărit cuvintele: „Duhul Domnului este peste mine fiindcă m-a uns să. predic săracilor Evanghelia.” A predicat cu atâta putere din acest text, încât sute de suflete au fost convertite. Atunci a învățat că pentru a mântui sufletele de la pierzare nu e nevoie numaidecât de clădirile bisericilor. Din aceea clipă, lui Wesley i s-a deschis o nouă cale. Aproape de Londra, la Blackheat, s-au adunat vreo 14.000 să-i asculte predica. In duminica următoare s-au adunat 7 mii la Noorfields, iar seara vreo 15 mii.

Ca un foc, aşa s-a întins de la un capăt la altul al Angliei o mare trezire spirituală. John Wesley, cu fratele său Carol şi cu Whitefield pe oriunde ajungeau, ca vulpile lui Samson, aprindeau totul. O imensă turnătorie a fost preschimbată în casa de rugăciune cu o capacitate de o mie de locuri şi nu mult după asta el şi-a mutat aici locuința şi cartierul său general.

Într-o zi, Wesley a plecat la Newcastle. După ce a ajuns aici, a constatat decăderea mare a locuitorilor. După câtva timp, un mare număr de mineri au fost convertiți la predicile lui. Apoi a stăruit de ei să se hotărască să zidească un locaş de închinăciune care se ridica la 700 de lire şi el avea numai 26 şilingi în mină. Şi cum convertiții lui erau toți săraci, poporul râdea de gândurile năstruşnice ale predicatorului.

„Niciodată n-o să vedeți pus acoperişul pe această clădire” – zise un batjocoritor.

„Eu sunt de altă părere, spuse Wesley. Nu-i nici un motiv de îndoială căci, după cum ea a început pentru Numele lui Dumnezeu, El va purta de grijă de ceea ce este necesar pentru terminarea ei.” „Mare este credința ta,” spuse un quaker care era prezent la punerea pietrei de temelie şi, după ce se duse acasă, îi trimise predicatorului suma de 100 de lire. Peste 3 luni Wesley a predicat în această casă de rugăciune, care

nu numai că fusese acoperită, dar şi terminată pentru închinăciune. Şi erau atât de plini de râvnă minerii pentru a-1 asculta pe Wesley, încât la amiază, când se termina serviciul, nici nu se duceau, ci se culcau acolo pe bănci până la serviciul de seară, ca apoi noaptea să poată cobori iarăşi în mină.

În lucrarea sa a avut şi multe de înfruntat, dar în toate Dumnezeu i-a dat biruință. În timp ce predica la Cole-Orton Moor, moşierul locului care avea mare influență asupra minerilor, a dat la câțiva băuturi tari şi, după ce i-a îmbătat, i-a trimis să conturbe şi să împrăştie adunarea lui Wesley. I-a înarmat cu ciomege şi i-a pus sub comanda unui bătăuş numit John Massey. Cu ciomegele ascunse pe sub haine, oamenii aceştia şi-au însoțit şeful la adunare şi aşteptau ca el să dea semnalul şi să înceapă atacul împotriva predicatorul. Dar, în timp ce ascultau predicarea Evangheliei, Duhul lui Dumnezeu a lucrat aspura şefului bandei şi 1-a convertit, în cele din urmă bătăuşii au devenit nerăbdători şi unul din ei a strigat şefului: „Ioane pentru ce nu dai comanda?" Spre uimirea minierilor, Massey îi răspunse: „Dacă cineva îndrăzneşte să se atingă de predicator, atunci mă voi socoti cu el mâine la gura minei." După aceasta minerii n-au mai îndrăznit să tulbure serviciul, iar drept rezultat al acestei întruniri a fost că şeful bătăuşilor s-a pocăit şi a devenit mare predicator.

Altădată, la Falmouth, răzvrătiții au atacat casa unde era găzduit Wesley, au spart uşa de afară şi mai aveau una simplă dinlăuntru. În timp ce dădeau asaltul asupra acesteia, o fetiță a început să țipe: „Vai, ce să facem?" Să ne rugăm„ spuse Wesley. „Nu e mai bine oare să vă ascundeți?„ – „Nu, pentru mine e mai bine să stau unde sunt.„ Doar câteva clipe şi uşa trosni prăbuşindu-se. Wesley păşi în fața lor şi spuse: Aici sunt. Care din voi are ceva, să-mi spună. Căruia din voi i-am făcut vreun rău? Ție? Sau ție? Şi zicând acestea, el ieşi încet pe uşa sfărâmată în stradă şi început să strige: „Vecini, cetățeni doriți să mă auziți vorbind?„ „Da, da! strigă mulțimea, în câteva momente mulțimea gălăgioasă se linişti şi el se folosi şi de această ocazie să predice Evanghelia.

Procedeul clericilor de a-1 osândi de la amvon, asmuți puterile întunericului, ale ignoranței şi ale fărădelegii. Numai datorită unei minuni dumnezeieşti, Wesley scăpă în diferite rânduri de la moarte. Când se revărsa furia gloatei asupra lui şi când se părea că nu mai există nici un mijloc de scăpare, îngerul Domnului în chip de făptură omenească îi venea în ajutor, mulțimea se dădea la o parte şi servul lui Hristos pleca în siguranță de acolo.

O aşa scăpare, Wesley o povesteşte în următoarele cuvinte: „Mulți încercară să mă doboare pe când coboram o pantă lunecoasă spre oraş, zicându-şi că odată ce voi fi aruncat la pământ, nu mă voi putea ridica niciodată. Dar nu căzui, nici nu am alunecat pe pantă până ce în sfârşit

am scăpat cu totul din mâinile lor. Deşi mulţi îşi dădeau osteneala să mă apuce de guler sau de haină spre a mă trânti la pământ, nu reuşiră. Numai unul singur reuşi să mă apuce de o pulpană a jiletcei mele, cu care rămase în mâinile sale, în timp ce cealaltă pulpană care avea un buzunar cu o bancnotă în el, o rupse numai pe jumătate. Un om robust care se afla la spatele meu, încercă în mai multe rânduri să mă lovească cu un ciomag gros de stejar – dacă m-ar fi lovit numai o singură dată în ceafă s-ar fi putut scuti de altă osteneală. Dar de fiecare dată lovitura ricoşa în mod misterios, nici eu nu ştiu cum, căci nu mă puteam mişca nici la dreapta nici la stânga. Un altul se năpusti din îmbulzeală, ridică braţul să mă lovească, dar deodată îl lăsă să cadă jos şi, netezându-mi capul cu mâna zise: „Ce păr moale are!" Cei dintâi oameni ale căror inimă fusese schimbată, erau bandiţi oraşului, conducătorii mitocănimei dintre care unul fusese boxer de profesiune în grădinile pentru luptele cu urşii." „Cu ce gingaşă solicitudine ne pregăteşte Domnul pe nesimţite pentru îndeplinirea voinţei Sale! Acum doi ani o bucată de cărămidă mă atinsese în treacăt între ochi. Luna trecută am primit o lovitură şi astă seară două, una înainte de a veni în oraş şi alta după ce am ieşit, dar amândouă fură ca nimic, căci deşi un om mă lovi greu în piept, iar altul mă lovi cu furie peste gură, aşa încât sângele începu să curgă, totuşi aceste două lovituri nu mi-au pricinuit mai mare rău decât dacă aş fi fost atins cu un pai." „Eu am crezut în Hristos şi numai în Hristos pentru mântuire şi am primit asigurarea că El îmi luase păcatele mele, chiar pe ale mele şi m-a mântuit de legea păcatului şi a morţii." Acestea sunt cuvintele prin care îşi mărturisea experienţa mântuirii sale.

Nu mult după aceasta întreaga Anglie a fost zguduită prin predicarea naşterii din nou şi îndreptăţirea imediată prin credinţă. Cu aceasta începuse o a doua reformaţie. La început nu se gândi să se despartă de biserica anglicană, ci să lucreze în ea, dar fiind alungat de la amvoanele bisericii oficiale, Wesley a început să predice pe câmpuri. Împreună cu George Whitefield, un coleg de la Oxford şi membru de asemenea al acelui mic club religios întemeiat când erau la studii. Membrii acestui club fuseseră porecliţi „Metodişti". De aici apoi numele s-a extins asupra tuturor celor treziţi de el sau de ai lui. Wesley era bun organizator, conducător şi predicator. Când predica el, zeci de mii de suflete se adunau la ascultarea Evangheliei. Prin predicile lui aspre contra păcatului, nu odată a aţâţat mânia unor oameni de nimic care se năpusteau asupra lui. Astfel, fie din partea acestora, fie din partea acelora care îl duşmăneau de moarte, John Wesley a fost mai de multe ori bătut. Dar lucrarea a luat mari proporţii. Ajutat fiind de George Whitefield şi de alţii, bisericile metodiste s-au întins în toată ţara, iar la moartea lui John Wesley numărau cam 100000 de membri.

Dar numărul acesta, cu toate că a fost destul de frumos, nu a fost decât cel mai slab rezultat al trezirii făcute de Dumnezeu prin Wesley,

căci cine oare poate spune până unde va merge un val ridicat în mijlocul oceanului. Tot aşa, cine ar putea înşira rezultatele directe şi indirecte ale vieţii lui? Influenţa vieţii lui a fost ca nişte brazde adânci trase pe caracterul întregii naţiuni. Un mare val de zel religios a mişcat poporul. Până şi biserica anglicană a fost binecuvântată prin el, cu toate că îl ura. Clerul s-a trezit din somnul său adânc şi faţa bisericii a fost schimbată. Scepticismul a fost înghiţit de val. O grupă evanghelică se ridică în biserica anglicană şi avuse conducerea mai bine de 50 de ani.

Un mare entuziasm moral cuprinse întreaga naţiune. Multe rele fură înlăturate. Instituţii noi începură să ia fiinţă. Din gurile predicatorilor începură să pornească tunete împotriva comerţului cu sclavi. Lupte pentru eliberarea sclavilor din Indii, care erau consideraţi ca suflete scumpe pentru care a murit Hristos, fu pornită de vestitorii Evangheliei. Aceste lupte ajunseră la bun sfârşit în anul 1833, câştigând decretarea libertăţii pentru sclavi, precum şi trimiterea de misionari în India.

John Wesley era un om al rugăciunii şi un sârguincios cercetător al Bibliei. In ultimii 40 de ani ai vieţii sale se scula la ora 4 dimineaţa şi întrebuinţa un ceas sau chiar două în studiul Bibliei şi în rugăciune.

El a murit la 2 martie 1791, în Londra, în vârstă de 83 de ani. Timp de 53 de ani el a călătorit pe cal peste 350000 km. şi a predicat peste 40000 de predici. El a scris 233 cărţi. Azi scrierile lui sunt cuprinse în 32 de volume. Una mai de seamă e: „O examinare a înţelepciunii lui Dumnezeu în creaţiune."

GEORGE WHITEFIELD.

Unul din cei mai vajnici şi înflăcăraţi vestitori ai Evangheliei din secolul al XVIII-lea a fost George Whitefield. El s-a născut la 27 decembrie 1714 şi era fiul unui hangiu din Glouchester, Anglia. El era al şaptelea copil. Tatăl său a murit când el era doar de doi ani. Opt ani mai târziu mamă-sa s-a recăsătorit. La vârsta de 15 ani a fost luat de la şcoală, ca să poată munci la curăţenia hanului. Fiindcă afacerea a mers prost, la han a rămas fratele mai mare, iar ei s-au mutat la Bristol. De aici merge ca servitor la Coleiul Pembroke, Oxford. Continuă şcoala, apoi facultatea.

Ncă din prima parte a vieţii de elev, el a dovedit bune calităţi actoriceşti. Îi plăceau piesele teatrale pentru copii şi îşi juca rolul excelent. Din când în când mergea pe la adunarea credincioşilor din localitate şi asculta predica, apoi venea la han şi le expunea celor ce erau acolo predica, imitându-1 pe bătrânul Cole. Talentul dramatic înăscut în el părea că îl va face unul din cei mai mari actori ai Angliei. A primit chiar şi câteva medalii.

Adeseori stătea seara până târziu şi citea Biblia, dar Duhul Sfânt nu săvârşise naşterea din nou. Gnd s-a dus la Oxford, datorită mediului, a devenit ateu. Prietenii săi l-au târât în păcate. Dar aceasta a fost o

perioadă scurtă. Au urmat stări de frământare şi pocăinţă. A început să postească de două ori pe săptămână, să se împărtăşească în fiecare Duminică, se ruga de mai multe ori pe zi, dar sufletul său nu avea pacea. Adeseori gemea ore întregi pe patul său sau cu faţa la pământ cerând izbăvirea. Se vedea stăpânit de mândrie şi a început să lupte împotriva ei. Purta mănuşi grosolane de lână, o haină peticită şi încălţăminte murdare, dar nici acestea nu i-au adus descătuşarea. Plângea şi sufletul îi era îndurerat.

Prin vremea aceasta, Charles Wesley i-a împrumutat o carte intitulată „Viaţa lui Dumnezeu în sufletul omului". Aceasta avea să-i dea lumină că lucrurile exterioare, formele, ceremoniile nu pot mântui sufletul omului, că adevărata religie e unirea sufletului cu Dumnezeu. În acest timp se uneşte cu un grup de tineri plini de râvnă numiţi „metodişti", grup înfiinţat de către Wesley cu vreo trei ani înainte. El era format din 15 persoane şi a fost ca un mic aluat ce dospeşte toată frământătura. În cadrul grupului de metodişti, Whitefield a desfăşurat o activitate frumoasă între bolnavi şi săraci. Aici leagă prietenie cu John Wesley.

Decăderea spirituală din această vreme era mare. Puritanismul era luat în derâdere de lorzi şi damele bogate, care nu se ruşinau să umble beţi pe stradă ziua-n amiaza mare. Jocurile de noroc era ocupaţia nobolimii engleze. Un predicator convertit era rar ca o cometă. Preoţimea îşi petrecea timpul la vânătoare de vulpi şi la banchete. Jafurile şi asalturile pe stradă erau la culme. După ce se însera, londonezii nu mai îndrăzneau să iasă din case decât în grupe şi bine înarmaţi. iată cum descrie cineva starea spirituală din aceea vreme: „Sub dominaţia Bisericii recunoscută de Stat, Anglia suferise un declin religios care se deosebea foarte puţin de păgânism. O religie a naturii era studiul privilegiat al clerului şi cuprindea şi cea mai mare parte a teologiei lor. Clasele mai înalte îşi băteau joc de pietate şi se lăudau a fi mai pe sus de ceea ce ele numeau fanatism. Clasele de jos zăceau într-o ignoranţă grosolană şi erau dedate la tot felul de vicii, în timp ce biserica nu avea nici curajul, nici credinţa necesară pentru a sprijini cauza ruinată a adevărului."

La vârsta de 20 ani George Whitefield a fost convertit. El a auzit pe cineva spunând că Isus după ce a strigat „Mi-e sete", curând I s-au sfârşit toate durerile. El a prins ideea aceasta, s-a dus în camera sa, s-a aruncat pe pat şi a început să strige în rugăciune: „Doamne, mi-e sete! Mi-e sete!" Cu adevărat îi era sete de izbăvire, sete de o altă viaţă şi Dumnezeu a avut milă de el. Până aici, prin posturi lungi, că uneori abia mai urca treptele, prin împărtăşanie, prin binefaceri, muncă intensă în spitale, prin lupte şi înfrânări încercase să câştige mântuirea, dar n-a primit-o, acum şi-a îndreptat privirile spre Hristos Domnul ca un istovit şi însetat şi viaţa i-a devenit schimbată, a primit pacea sufletului şi inima i s-a umplut de bucurie. El zice: „Dar, o, ce bucurie, bucurie

negrăită, bucurie copleşitoare şi plină de glorie a umplut sufletul meu când mi-a fost înlăturată povara păcatului şi un simțământ al dragostei iertătoare a lui Dumnezeu, cu o deplină asigurare a credinței s-a revărsat în sufletul meu sărman." După această experiență, pentru totdeauna el a avut clară învățătura că mântuirea e numai prin credință în jertfa Domnului Isus Hristos, nicidecum prin religiozitate şi eforturi personale. Şi căuta să spună tuturor lucrul acesta. La început frații Wesley n-au putut pricepe învățătura cu privire la naşterea din nou. Ei au plecat ca misionari în America şi abia după doi ani când s-au reîntors înapoi, au ajuns şi ei să cunoască mântuirea rin credință şi lucrarea de înoire a vieții prin Duhul Sfânt.

iitr-o predică a sa ținută duminică dimineață 13 septembrie 1741, deci la câțiva ani după convertire, căutând să-i trezească pe cei ce se credeau buni, religioşi, striga împotriva religiozității fără Hristos, arătând cum oamenii ajung înşelați cu sufletul. Ştia aceasta din propria sa viață, şi el trecuse pe aici. Dar să-1 lăsăm pe el să ne mărturisească: „Pentru voi care sunteți liniştiți, trebuie să fiu un fiu al tunetului şi, o, de v-ar trezi Dumnezeu măcar şi prin tunet! Eu ştiu din trista mea experiență ce înseamnă a fi legănat şi adormit de o pace falsă. Multă vreme am fost legănat, multă vreme mă credeam creştin, în schimb nu ştiam nimic despre Domnul Isus Hristos. Eu am mers mult mai departe decât mulți alții. Obişnuiam să postesc de două ori pe săptă-mână, mă rugam uneori de nouă ori pe zi, mă împărtăşeam în fiecare Duminică şi totuşi eu nu ştiam nimic despre Hristos Isus în inima mea, nu ştiam că trebuie să fiu o făptură nouă, nu ştiam nimic despre o religie lăuntrică în sufletul meu."

După ce s-a predat cu totul Domnului, viața i-a devenit cu totul schimbată. De acum îşi dădea bine seama de deosebirea între starea celui mântuit şi a celui nemântuit. El spunea ascultătorilor săi: „Cei mai mulți dintre voi dacă şi-ar examina inima, ar trebui să mărturisească adevărul că Dumnezeu niciodată nu le-a grăit „Pace vouă„. Voi sunteți copii ai diavolului, dacă Hristos nu este în voi, dacă Dumnezeu încă nu v-a grăit pace. Sărmane suflet! în ce stare de blestem te afli! Nu aş vrea să fiu în locul tău nici pentru zece mii de lumi."

După pocăință a căutat să trăiască o viață de sfințenie în toate privințele. Nu se putea împăca cu acei creştini care trăiau ca şi lumea. El cerea o despărțire totală de orice păcat. Spunea că acum Isus e rănit în casa prietenilor săi. Era îndurerat când se gândea că El sufere mai mult din cauza prietenilor decât din cauza duşmanilor. El consideră acum că cel mai mare blestem pe un popor sau o națiune este să aibă conducători religioşi, nenăscuți din nou, orbi, fireşti, reci.

La vârsta de 21 ani, pe data de 20 iunie 1736, a fost ordinat ca diacon de Dr. Benson, episcopul de Glouchester. Episcopul avea ca regulă să nu ordineze pe nimeni înainte de a împlini 23 ani, dar pentru

Whitefield, fiindcă au cerut mulți care l-au ascultat predicând să-1 ordineze, el a fost gata să facă aceasta.

După ordinare s-a dus din nou la Oxford să-şi termine studiile. Pentru duminica, primise o invitație de la un prieten ca să-1 înlocuiască timp de două luni într-o parte cam obscură a Londrei. El a acceptat invitația, dar când s-a dus şi l-au văzut aşa tinerel, cei din parohia respectivă au cam strâmbat din nas. După ce l-au auzit însă predicând au fost foarte satisfăcuți şi mulțimi au venit la biserică încât nu mai aveau locuri. Gnd a revenit acasă prietenul său, el a trecut la Bristol şi a predicat acolo de câteva ori. Prin predicile sale despre naşterea din nou a stârnit atâta vâlvă în oraş încât şi celelalte grupări religioase, care ieşiseră de la Anglicani şi se numeau Neconformişti, au venit să-1 asculte.

În 1736, el şi-a luat licența la Oxford. Deja ajunse cunoscut ca bun orator. Poseda un dar de vorbire genial şi peste tot mulțimile alergau să-1 asculte. Dar aceasta a tras asupra lui gelozia celorlalți preoți.

Din Georgia, U. S. A., frații Wesley i-au scris: „Vino şi ajută-ne aici unde secerişul e atât de mare şi lucrători atât de puțini." Whitefield a consimțit să plece, dar autoritățile i-au spus că se poate îmbarca abia după 12 luni. În timpul acesta predica ici colo. Gnd a spus Bisericii din Bristol intenția sa de a merge în Georgia, mulțimi mari după predică, l-au urmat plângând acasă, iar în ziua următoare a trebuit să le vorbească de la ora şapte dimineața până la miezul nopții. În ziua când trebuia să plece cu corabia spre America, au sosit frații Wesley din America înfrânți şi descurajați, în grabă John Wesley a scris o notă: „Simt că Dumnezeu nu ar vrea să te duci." Dar tânărul de 22 ani a ascultat de o altă voce care îi spunea să plece, şi s-a îmbarcat. Drumul până în America pe vremea aceea a durat două luni. În timpul călătoriei, Whitefield a ținut în fiecare dimineață servicii de închinăciune pe puntea corăbiei, într-o zi în mijlocul Atlanticului s-au întâlnit cu alte două corăbii şi au avut un serviciu cu toți împreună.

În America a stat până în anul următor, 1739, când s-a reîntors în Anglia şi împreună cu frații Wesley a început să lucreze cu Evanghelia la trezirea spirituală a Angliei. De fapt, când fusese în America, el a citit un tractat al lui Jonathan Edwards despre treziri şi a zis: „Desigur acesta e lucrul Domnului pentru mine." Atunci s-a devotat să fie evanghelist.

În anul 1741, după înapoierea din a doua călătorie în America, Whitefield s-a căsătorit cu Elizabeth James. La două săptămâni de la căsătorie, a plecat din nou în lucrare. Deşi a trebuit să stea mult singură, soția i-a fost foarte credincioasă şi de mare ajutor în lucrarea sa.

La început, şi el ca şi Wesley, plin de înflăcărare, predica de pe amvoanele bisericii oficiale mântuirea prin credință. Şi mâna binecuvântată a Domnului era cu el. Mulțimile se adunau cu grămada ca

să-1 asculte. Numaidecât ceilalți clerici se ridicară împotriva lor, îi izgoniră din biserică şi nu le mai dădură voie să predice de la amvoanele bisericii oficiale. Doar ici colea mai aveau acces în câte o biserică mai mărginaşă.

Într-o Duminică după amiază, văzând că vreo o mie de oameni nu puteau să intre în clădirea bisericii unde voia să predice, lui Whitefield i-a venit gândul să predice în aer liber. Cei câțiva prieteni cărora le-a împărtăşit gândul acesta nu l-au încurajat de loc, ci socoteau că este un gând nebunesc. Totuşi, el era hotărât să-şi pună planul în aplicare duminica viitoare. Dar cum nădejdile lui au fost înşelate, căci au venit ascultători destul de puțini, el le-a vorbit de la amvon. Acest gând, care devenise o hotărâre şi o dorință, a ajuns să fie realizat nu peste mult timp. Punându-i-se piedici de a predica în bisericile din B. pentru orfelinatul lui W, s-a dus să predice minerilor, pentru întâia oară într-o sâmbătă după amiază şi s-a aşezat pe un munte. A vorbit din Matei 5:1-3 la câți au venit să-1 asculte. Erau mai mult de două sute. In jurnalul său el spune numai atât: „Binecuvântat să fie Dumnezeu că s-a rupt ghiată şi am ieşit la câmp! Unii, poate, mă vor mustra. Dar nu au motiv. Nu mi se dă voie să vorbesc de pe amvoane şi sărmanii mineri pier din lipsă de cunoştință." De acum avea un amvon pe care nimeni nu i-1 putea lua şi inima lui se bucură mult de acest mare har. În ziua următoare, în jurnalul lui spune: „Fiindcă toate uşile bisericilor îmi sunt închise acum – şi chiar dacă ar fi deschise nu pot să încapă nici jumătate din cei ce vin să asculte – la trei după amiază m-am dus printre mineri. Dumnezeu ne-a arătat multă bunăvoință, dându-ne o zi frumoasă şi s-au adunat aproape două mii de oameni. Am vorbit şi am lămurit textul din Ioan 3:3 timp de aproape un ceas." După două zile în acelaşi loc a predicat la o mulțime de patru sau cinci mii de oameni. Soarele care strălucea cu putere şi marea mulțime care stătea în jurul său într-o tăcere înfricoşată, formau un tablou care 1-a umplut de o „sfântă admirație". Într-o altă duminică următoare, biserica unui sat i-a deschis uşile şi s-au strâns mulți oameni, întâi a cântat în biserică, iar după acea a predicat în cimitirul de lângă biserică. La ora 4 a plecat în altă parte. Deşi era luna februarie, vremea era neobişnuit de blândă şi moale, soarele tocmai apunea arătându-şi toată strălucirea. Oamenii care voiau să vadă şi să audă pe predicator umpluseră copacii şi gardurile. A vorbit timp de un ceas cu glas destul de tare ca să-1 audă toți şi a predicat cu bucurie. El scrie în jurnalul său: „Binecuvântat să fie Domnul, focul s-a aprins, niciodată porțile locuinței morților nu o să-1 poată stinge." în vremea aceasta, el părăsise rugăciunile din carte şi predicile scrise. A început să se roage din inimă şi să vorbească liber, cum îi da Duhul.

Şi cine ar putea spune ce simțea el când se vedea înconjurat de mulțimi uriaşe, mulțimi ce crescuseră de la două sute la peste douăzeci

de mii? Ce efect avea predica lui asupra acestor ascultători! Iată ce spune el: „Neavând o neprihănire a lor de care să se lapede, minerii erau bucuroşi să audă despre Isus, prietenul păcătoşilor, care venise să cheme la pocăință nu pe cei drepți, ci pe cei păcătoşi. Am observat mai întâi că sunt mişcați văzând dâra albă făcută de lacrimile care le curgeau din belşug pe obrajii, care erau negri când ieşeau din minele de cărbuni. Multe sute dintre ei au fost încredințați de păcat, lucru ce a dus, cum s-a adeverit în chip binecuvântat, la o întoarcere serioasă. Toți puteau să vadă schimbarea deşi unora le-a plăcut s-o pună pe seama oricărei alte pricini decât pe seama lui Dumnezeu. Fiindcă aceste lucruri erau noi şi începusem să predic fără pregătire, aceasta dădea naştere la multe lupte lăuntrice. Uneori când erau înaintea mea douăzeci de mii de oameni, mi se părea că n-am nimic de spus nici lui Dumnezeu, nici lor. Dar niciodată n-am fost părăsit cu totul şi adeseaori am cunoscut într-un chip binecuvântat ce a vrut Domnul să spună prin cuvintele: „Din el vor curge nuri de apă vie.„ Cerul descoperit deasupra capului meu, vederea câmpuri-lor verzi şi a multor mii de oameni, unii în trăsuri, alții călare, iar alții în copaci, uneori mişcați până la lacrimi, lucru la care se adăuga solemnitatea apropierii serii, toate acestea însemnau prea mult pentru mine, şi mă copleşeau.” în predică el era plin de vigoare, putere şi simțire. Fiind exclus de la amvoanele bisericii, el predica în aer liber, în corturi şi hale, pe câmp, în livezi şi cimitire. Totdeauna aceste servicii erau ținute la alte ore decât acelea ale bisericii oficiale. El predica o Evanghelie a bucuriei şi a simțirii, plină de cântare şi mişcare. Poporul se mişca încoace şi încolo în timp ce el vorbea, ca holdele coapte legănate de vânt.

La unele predici ale lui Whitefield din mulțimile de oameni ce îl ascultau, au fost cazuri când două mii de suflete se ridicau mărturisind că doresc să fie mântuite, iar câte-odată nu era niciunul.

Despre „marea trezire” făcută de Dumnezeu prin Whitefield, Spurgeon pomenea cu adâncă admirație în nenumărate predici ale sale. Iată o frântură: „Nu ați auzit niciodată de marea trezire făcută sub Whitefield? Să luam de exemplu acea de la Camslang. El predica unei mari mulțimi adunate pe care nici o clădire nu o putea cuprinde. În timp ce predica, puterea lui Dumnezeu s-a revărsat asupra poporului şi unul după altul au căzut în genunchi de parcă ar fi fost loviți de cineva. In cele din urmă s-a socotit că nu mai puțin de trei mii de suflete se aflau strigând în acelaşi timp sub convingerea păcatului. El predica acum tunând ca Boaner-ges, apoi mângâind ca Barnaba, iar Evanghelia s-a răspân-dit atât de mult încât nici o limbă nu poate spune marile lucrări pe care le-a făcut Dumnezeu sub acea predică a lui Whitefield. Nici chiar predica lui Petru de la Rusalii nu a egalat-o.” El a făcut 7 călătorii pentru evanghelizări peste ocean în America şi străbătând țara de la un capăt la altul el a contribuit mult la marea trezire, dând un impuls deosebit

mişcării începută prin predicatorul Jonathan Ed-wards. Aici a avut şi unele din cele mai mari mulțimi adunate pentru ascultarea Evangheliei, uneori ridicându-se la câteva zeci de mii de ascultători. Charles Forbes Taylor spune că în America, Whitefield a predicat la un popor mai mare decât oricare altul, fără ajutorul microfonului sau radio-ului. S-a socotit că uneori întrunirile sale au depăşit cifra de 70000 persoane care stăteau în aer liber, în timp ce acest vestitor înflăcărat proclama mesajul despre Hristos cel răstignit. Avea o voce clară şi sonoră. El a fost numit Demostene al amvonului. Vocea lui putea fi auzită pe Drumul Bristolului la un km. depărtare pledând cu minerii din Kingswood, ca să se pregătească spre a se întâlni cu Dumnezeul lor. El împreună cu Wesley au revărsat asupra națiunii un puternic val de evlavie, care ca şi un torent a dobo-rât totul în calea lui. Ei au strălucit deasupra țării ca un fulger în noaptea întunecoasă, făcând pe oameni să se mire de unde au venit şi cine sunt. Împlinind o lucrare aşa de mare, atât înlăuntru cât şi în afară, Evanghelia a ajuns să fie predicată cu multă putere şi vigoare."

El căuta să prindă orice ocazie spre a vorbi oamenilor de mântuirea lui Dumnezeu. Un foc lăuntric îl mâna mereu la aceasta. Odată a trecut pe lângă un loc unde se făceau curse de cai şi unde erau adunați vreo 10000 de oameni. Plin de îndrăzneală sfântă, a zis: „Cu ajutorul lui Dumnezeu, mă duc să atac pe diavolul în însăşi întăriturile sale." A păşit pe teren, le-a predicat Evanghelia în câteva minute, apoi i-a lăsat să se uite la alergările de cai. Chiar dacă ar fi fost dat afară, pentru el nu ar fi fost ceva ruşinos. Fusese dat afară de la atâtea amvoane ale bisericii anglicane, nu ar fi considerat mare lucru să fie dat afară şi din hipodrom. Dar a avut reuşită.

Altădată, în ziua de Anul Nou 1740, fiind prin South Carolina, Statele Unite, a zărit undeva o horă, numaidecât a mers în mijlocul lor şi a început să le spună: „Diavolul se bucură de fiecare pas pe care voi îl faceți." Dansatorii se opriră din dans, muzica a încetat, iar el le-a predicat Evanghelia.

Pentru îndrăzneala sa şi pentru felul cum îşi făcea lucrarea a avut multe de suferit. Preoțimea anglicană nu s-a mulțumit că l-au dat afară din biserici, ci acum alarmați că aduna mii de suflete şi în predicile sale, Whitefield ataca vehement corupția lor, ei instigau anumite persoane să-1 atace. Astfel nu odată, în timp ce predica afară în aer liber, a fost împroşcat cu ouă clocite, uneori a fost bătut, altădată a fost atacat cu cuțitul şi a primit împunsături. La Boston a fost rănit rău cu o piatră. Într-o zi, în timp ce se afla în cameră, a intrat un huligan să-1 omoare, dar 1-a văzut proprietăreasa şi a strigat după ajutorul vecinilor, care au venit şi l-au scăpat. Dar toate acestea, departe de a-1 în-spăimânta, din contră îl înflăcărau tot mai tare, căci vedea în ele ura diavolului şi minunata purtare de grijă a lui Dumnezeu. Vicarul de Bideford a înştiințat poporul să nu meargă să-1 asculte pe Whitefield fiindcă e

rătăcit, dar a doua zi 10000 s-au dus să-1 asculte. Chiar nobilimea se aşeza la picioarele sale şi-i sorbeau cuvântul.

El predica cu putere şi zugrăvea adevărurile spuse cu scene ce păreau vii în fața ochilor lor. Odată vorbea despre un orb care, fără să ştie, mergea spre marginea unei prăpăstii. Portretizarea a fost atât de dramatică încât atunci când a spus că a atins marginea, Lordul Chesterfield, care era prezent, a sărit în picioare şi a strigat: „O, Dumnezeule, s-a prăbuşit!" Altădată a predicat marinarilor şi le descria o furtună pe mare, cum rupe catargul şi corabia e gata să se scufunde. A făcut o pauză, apoi a strigat: „ce urmează?" Toți marinarii au sărit ca arşi şi au strigat: „lansăm barca de salvare! lansăm barca de salvare!" Faimoşii actori englezi Garrick, Foote şi Shuter îl ascultau cu mare plăcere. David Garrick a zis: „Aş da o sută de galbeni numai să pot spune „Ah, „ cum spune Whitefield. Mulțimile se topeau în plâns la predicile lui. La Cambuslang, lângă Glasgow în Scoția, unde erau ceva sub 100000 de ascultători, timp de o oră şi jumătate au fost scăldați în lacrimi. Atunci vreo 10000 au fost convertiți. Subiectele sale favorite au fost: „Naşterea din nou„ şi „Judecata cea din urmă." Prin ele, Duhul Sfânt a trezit mii şi mii de suflete. Oamenii îşi vedeau păcătoşenia lor, îşi plângeau păcatul şi primeau mântuirea lui Dumnezeu.

Când a vizitat America, se spune că celebrul predicator Jonathan Edwards, prin care s-a făcut marea trezire spirituală din secolul al XVIII-lea, ascultându-1 nu-şi putea reține plânsul. La fel distinsul bărbat de stat Benjamin Franklin era adânc impresionat de predicile lui. Unii susțin că atunci când a ținut evanghelizări la Universitatea Har-ward toți studenții au fost convertiți. La Philadelphia a predicat de pe treptele tribunalului mulțimii ce se adunase în piața din centru. Erau vreo 30000 de persoane, după socotelile lui Benjamin Franklin. Pentru evanghelizările sale în acest oraş a fost construit un mare auditoriu, care a fost prima structură a Universității Pennsylvania. Tot lui i se datorează înființarea Facultăților din Darmouth, Princeton şi Brown. El a contribuit la avansul marii treziri spirituale din America, începută prin Jonathan Edwards.

Whitefield a fost neobosit în lucrare. O putere sfântă îl întărea mereu. Munca intensă îi era o desfătare. Nu mult după convertire, a fost doborât de o boală. În febra mare se gândea că moare, dar o negresă credincioasă care îl îngrijea îi spuse: „Nu, Domnule Whitefield, nu veți muri. Mai sunt încă mii de suflete care trebuiesc aduse la Hristos. Păstrați-vă moralul ridicat, căci trebuie să trăiți, nu să muriți. Stăpânul Dvs. are încă un lucru pe care trebuie să-1 faceți."

Spurgeon spune despre el, căutând să arate munca ce a depus-o, în următoarele cuvinte de apreciere: „în viața lui Whitefield, nu-1 poți găsi în multe rânduri plângându-se de lipsa de credință – sau dacă a făcut-o, a fost când a predicat numai de nouă ori pe săptămână,

nicidecum nu s-a plâns când a predicat de 16 ori pe săptămână." El a fost omul care a stat înaintea a 20000 şi predica, iar convertiţii şi-i număra cu miile chiar la o singură predică, omul care a îndurat persecuţii şi totuşi a rămas neclintit, omul de care lumea nu era vrednică, omul care a trăit pentru cei din jurul său şi în cele din urmă a murit pentru cauza lor."

Când îi studiezi viaţa, te uimeşte puterea de titan a lui Whitefield. Fiziceşte era de 1,65 m. cu înfăţişare frumoasă, dar cam firav, cu plămâni slabi, însă cu o voce ce putea fi auzită de la un kilometru şi jumătate. În prima parte a lucrării, rareori predica mai puţin de 16 ori pe săptămână. S-a calculat că a predicat 18000 de predici în timp de 34 ani. Uneori a predicat şi de 4-5 ori pe zi. Nu e mirare că s-a îmbolnăvit de astmă. El nu avea o minte atât de logică ca Wesley, dar era plin de înflăcărare. Serviciile sale erau pline de viaţă şi entuziasm. Unii l-au criticat că în predicile sale uneori se abătea de la subiect, se rătăcea. El calm le-a răspuns: „Dacă oamenii se rătăcesc ca nişte oi, eu la fel trebuie să mă rătăcesc să-i caut."

Fiindcă în predicile sale înflăcărate numea clerul „conducători orbi", a întâmpinat o mare împotrivire. În 1739 deja au apărut vreo 49 publicaţii contra lui. În lucrul său a fost mult ajutat de Contesa de Huntington care a primit cu entuziasm convingerile lui şi i-a oferit oportunitatea de a predica nobilimii şi clerului. Cu banii ei a contribuit la ridicarea caselor de rugăciune, la susţinerea predicatorilor şi la fondarea unui seminar pentru instruirea păstorilor şi evangheliştilor.

„Am rugat pe Dumnezeu să mă facă un creştin extraordinar", scria Whitefield în jurnalul său, şi Edwards spune despre el: „în duh, în rugăciune şi în muncă neobosită, în iubire pentru Hristos, în serioase şi necontenite eforturi de a câştiga pe oameni din păcatele lor la Domnul, el a fost exact cum ceruse în rugăciune: un creştin extraordinar."

Avea o natură înflăcărată şi dramatică. El şi-a dat seama că spre a fi slujitor al lui Hristos trebuie să fii la dispoziţia unei Puteri irezistibile, să depinzi de Voinţa Lui, a cărui Suveranitate nu poate fi mulţumită cu nimic mai puţin decât predarea întregii fiinţe.

Verdictul aproape universal e că în puterea dramatică şi declamatorie, el n-a avut nici un rival în timpul său şi nici un superior în celelalte veacuri. Predicile lui înflăcărate ţişneau ca nişte limbi de foc din convingerile sale arzânde, iar gesturile erau fără greşuri, în toată frumuseţea şi naturaleţea lor. Avea o extraordinară măsură de tact care-1 făcea ca orator să se adapteze numaidecât la caracterul şi dispoziţia auditoriului şi poseda un entuziasm fierbinte, molipsitor, care, ca un torent, dobora orice piedici din cale.

Toate aceste caracteristici aparţineau laturei exterioare a slujbei sale şi se poate spune că fără ele, campaniile sale de evanghelizare în aer liber probabil n-ar fi avut acelaşi succes. E bine însă să ne dăm seama

de felul cum el a privit oportunitatea. Pentru el, Anglia era teatrul unei mari bătălii, a unui grozav război, care trebuia purtat cu tot armamentul de către cei credincioşi, altfel ziua avea să fie pierdută şi sufletele la fel pierdute pe veci. El nu s-a bazat pe retorică, nici pe dibăcia dramatică. Pe acestea le folosea doar aşa cum a zis Pa vel: „M-am făcut tuturor totul, ca oricum să mântuiesc pe unii din ei." Prin ele şi-a câştigat ca admiratori pe Garrick, David Hume, Benjamin Franklin, Lordul Chesterfield şi pe Contesa Huntington. Avea însă calități lăuntrice. O dragoste adâncă pentru cei păcătoşi îl mistuia şi-1 făcea neastâmpărat. Nimeni până la el n-a coborât la mineri şi la cei oropsiți care se zbăteau în mizerie. Vocea lui, uneori aspră, alteori înăbuşită în lacrimi a fost o solie divină pentru ei. Şi mai avea un curaj neînfricat. El a înflăcărat mulțimile, a trezit credință şi a inspirat idealuri nobile unui popor întreg.

Printre lucrările cele mai de seamă scrise de el sunt: „Istoria creştină" sau o privire generală asupra progresului Evangheliei în Anglia, Wales, Scoția şi America, o serie de predici şi lucrări autobiografice.

Lucrarea sa în cele două continente a ajuns la sfârşit pe data de 30 Septembrie 1770. Cu o zi înainte, un prieten 1-a sfătuit să se oprească de la predicarea Evangheliei. Era în Nowbury-port, Massachusetts, în cea de a şaptea călătorie în America. „Domnule, nu mai eşti bun de nimic, decât să te aşezi în pat"-i-a zis prietenul. „Cu adevărat"-zise Whitefield. Apoi bătu din palme şi privi spre cer zicând: „Doamne Isuse, sunt obosit în lucrul Tău, dar nu de lucrul Tău. Dacă nu mi-am terminat lucrul mai lasă-mă odată să vorbesc despre Tine, să pecetluieşti adevărul Tău, să vin acasă şi să mor." Seara a predicat din textul: „Cercetați-vă să vedeți dacă voi înşivă sunteți în credință." între altele el a zis: „Soarele meu a răsărit şi prin ajutorul cerului am dat lumină multora. Acum e spre apus. o, nu, e să răsară la zenitul gloriei nemuritoare. Trupul meu e epuizat, dar duhul meu se întăreşte. Ce mult aş vrea să predic veşnic pe Hristos. Dar mor să fiu cu El." Din cauza obiceiului său să se scoale la ora 4, el şi-a trimis ascultătorii acasă, şi la ora 10 s-a dus să se culce.

Pe la ora 2 noaptea a făcut o criză de astmă. După ce s-a mai liniştit a început să se roage pentru cei nemântuiți, pentru copiii orfani ce-i îngrijea la Betezda. Pe la ora 6 dimineața a murit pe genunchi rugându-se. Şi-a încetat munca şi a mers să-şi primească răsplata.

JOHN KNOX

„Mă tem de John Knox mai mult decât de o armată de 20.000 soldați", spunea regina catolică Mana Stuart a Scoției. Istoricul Kenneth Scott Latourette în cartea sa: „A History of Christianity", retipărită la Londra în 1964, la pagina 770 spune că Knox a fost un lider de seamă al Reformei în Scoția. Nu se ştie precis anul naşterii, dar se presupune anul 1505, iar ca localitate se dă Haddington sau Giffordgate, lângă Haddington, la răsărit de Edinburg, Scoția. Părinții săi au fost simpli

muncitori, dar fiindcă lui i-a plăcut să învețe, după ce a terminat şcoala elementară, a fost trimis la Universitatea din Glasgow.

Pe aceea vreme Scoția nu era unită cu Anglia, care devenise protestantă, ci prin înrudirea regală era aliată cu Franța, de aceea catolicismul era dominant ca forță politică, dar era cu totul ruinat din punct de vedere spiritual. Chiar catolicii George Johnson, Jerome Hamran şi M. Domenica, care au compus un manual de istorie bisericească „The Story of the Church" tipărit la New York în 1940, având cuvenita aprobare eclesiastică, recunosc că starea religiei în Scoția a devenit foarte rea, că lipsea disciplina în mănăstiri, că îmbogățirea bisericii a ațâțat lăcomia nobililor, că poporul de rând nu mai avea nici un zel pentru interesele bisericii şi nici un respect față de preoți.

Pe de altă parte, când oamenii pierd suportul, încearcă să se mențină la putere oprimând drastic orice persoană care îndrăznea să cugete, să creadă sau să vorbească altfel decât ei. Aceasta era starea de lucruri pe când Knox era student la Glasgow. Gnd a isprăvit studiile universitare a fost hirotonisit ca preot. El a devenit un ucenic al lui George Wishart, care a fost un puternic propovăduitor al Reforma-ției. În anul 1546, Wishart a fost condamnat pentru ideile lui şi ars pe rug. După moartea acestuia, Knox şi alți câțiva au continuat să predice Evanghelia şi învățăturile protestante. O mulțime răsculată a omorât pe cardinalul Beaton. Atunci Knox şi alți protestanți s-au refugiat în castelul St. Andrews. Dar răsculații scoțieni ajutați de marina franceză, au capturat castelul şi Knox a fost luat ca prizonier, dus în Franța şi pedepsit ca sclav la galere. Aceştia erau puşi în lanțuri şi biciuiți ca să vâslească mai repede. După 19 luni, în 1549. la intervenția regelui Edward VI, a scăpat şi s-a reîntors nu în Scoția, ci în Anglia căci acolo reformația era în plină înflorire sub Edward VI. La scurt timp a devenit capelanul regelui. În Anglia şi-a desfăşurat activitatea aproape cinci ani.

Când Măria Tudor, o catolică înflăcărată, a devenit regină a Angliei, în anul 1553, Knox s-a refugiat la Frankfurt, unde a fost păstorul unor refugiați englezi. A trecut apoi la Geneva în Elveția, unde a petrecut câțiva ani cu Calvin, însuşindu-şi doctrinele lui. Aproape zece ani a stat în acest exil voluntar. Prin 1555 s-a căsătorit cu Marjorie Bowes din Northumber-land cu care era logodit de pe vremea când era în Anglia.

În 1559 s-a reîntors în Scoția şi a ajutat la revolta protestantă împotriva Manei de Guise, care era regentă a fiicei sale Măria, regina Scoției. Predicile sale pline de elocință ținute la Perț şi la St. Andrews au câştigat mult popor de partea lui. Totuşi n-au putut înlătura regența, căci era suportată de trupele franceze. Knox a apelat la guvernul englez să intervină. Astfel cu ajutorul lor şi datorită faptului că regenta a murit în 1560, iar trupele franceze s-au retras din Scoția, partida protestanților a ajuns să controleze guvernul. Parlamentul întrunit în ziua de 1 august

a decis ca păstorii bisericii protestante să întocmească o mărturisire de credință. Knox a fost însărcinat să redacteze această mărturisire. Pe baza ei, la 17 august, parlamentul a votat ca religia Scoției să nu mai fie cea catolică, ci cea protestantă.

Knox era înalt de statură, robust, cu o privire pătrunzătoare, foarte hotărâtă în acțiunile sale neînfricat în lupta pentru adevăr, vehement împotriva papalității şi înflăcărat în predicarea Evangheliei. El dorea cu ardoare mântuirea Scoției. Nu se putea mulțumi văzând pe compatrioții săi că purtau doar numele de creştin, dar trăiau în toate păcatele. Prigoana, greutățile, viața de sclav la galere, l-au învățat să recurgă la Dumnezeu cu toate problemele. Într-o seară un prieten al său a venit la el, dar nu 1-a găsit în casă. Ieşind în curte s-a uitat să vadă unde este Knox, dar nu 1-a găsit. L-a aşteptat căci presupunea că trebuie să apară de undeva. De odată, în liniştea serii, în grădină a auzit un strigăt sfâşietor: „Doamne, dă-mi Scoția sau mor! Doamne, dă-mi Scoția sau mor!" El era la rugăciune, agoniza îngenunchiat pentru mântuirea poporului său. Nu e mirare că Dumnezeu l-a folosit în chip deosebit.

Odată în chip miraculos Dumnezeu 1-a silit să se mute de la locul lui obişnuit lângă geam sus la etaj. Un simțământ neînțeles presant era să plece de acolo şi abia a coborât, că un glonț a şi spart geamul şi a trecut în zidul celălalt. El a fost scăpat în chip miraculos.

În anul 1560, Măria Stuart a ocupat tronul Scoției şi a domnit până în 1567. John Haverstick în cartea sa „The Progress of the Protestant" tipărită la New York în 1968 la pag. 53 spune că regina a vrut să se mărite cu prințul Don Carlos al Spaniei şi să impună din nou catolicismul în Scoția. Odată a izbucnit în lacrimi către Knox zicând: „Ce vrei să faci cu căsătoria mea? Sau cine eşti tu în acest Commonwealth?" La aceasta el răspunse: „Sunt un supus născut aici, Madamă. Nu sunt şi nici nu voi fi niciodată nici Conte, nici Lord, nici Baron aici, totuşi Dumnezeu – oricât de abject aş fi în ochii tăi – m-a făcut să fiu un membru profitor al acestei țări." în 1565 ea s-a căsătorit cu Lordul Darnley, tot un catolic. Knox a fost într-o continuă luptă cu ea. În toate ocaziile, el folosea Biblia ca pe o sabie cu două tăişuri. Văzându-1 neînduplecat, ea a poruncit arestarea lui pentru trădare, dar tribunalul 1-a achitat. Într-o altă ocazie, ea 1-a invitat pe Knox la palat şi i-a zis: „Crezi că supuşii pot să se împotrivească prinților?" La aceasta predicatorul răspunse calm: „Dacă prinții îşi depăşesc limitele, Madamă, poporul li se poate împotrivi, ba chiar poate să-i alunge." – „Presupun – zise ea – că supuşii mei ascultă mai mult de tine decât de mine." – „Nicidecum, Majestate, noi toți trebuie să fim supuşi lui Dumnezeu şi Bisericii Sale," iar după mai multe discuții, la despărțire, el a zis reginei: „Aş vrea să fiți binecuvântată în Scoția, cum a fost Debora în Israel."

Dar Măria Stuart avea căile ei, nu căile Domnului. Un complot urzit împotriva soțului ei, care s-a soldat cu moartea lui, la care se pare

că şi ea a fost complice şi căsătorirea ei în grabă cu altul a revoltat pe scoțienii protestanți şi a provocat furia lorzilor. Ea a fost forțată să abdice în favoarea fiului ei, aşa cum zisese Knox. Din Scoția, ea a trecut în Anglia unde după puțin a fost întemnițată, apoi decapitată.

Knox a căutat să ajute la consolidarea guvernului. El a fost neobosit în lucrarea sa. Pentru ziua încoronării copilului rege, el a fost însărcinat să țină predica ocazională.

Viața lui Knox a fost o luptă împotriva religiei formale, împotriva tuturor relelor şi o străduință continuă pentru aplicarea adevărurilor Evangheliei în viața bisericii şi în viața personală.

El a murit în anul 1572. Înaintea morții a zis: „Trăiți în Hristos! Trăiți în Hristos şi atunci carnea n-are ce să se teamă de moarte." Pe mormântul lui Knox se află săpate cuvintele: „Aici zace omul care niciodată nu s-a temut de o față de lut."

GEORGE MULLER.

Nici prin gând nu le putea trece soților Muller în anul 1805 când se născu copilaşul George, că el va deveni un instrument deosebit de valoros în mâna lui Dumnezeu şi că prin el vor fi revărsate binecuvântări ce aveau să pună în uimire chiar şi pe cei mai necredincioşi oameni. Copilaşul plăpând avea să devină „Părintele orfanilor", omul care fără bani în buzunar, fără o societate de binefacere în spatele său şi fără să ceară vreodată cuiva ceva, ci doar numai prin credință în Dumnezeu, singurul la care apela, a întreținut şi crescut mii de orfani şi a zidit cinci corpuri de clădiri pentru orfelinate.

El s-a născut în Germania la 27 septembrie, 1805 din părinți protestanți, dar a apucat cărările păcatului până la vârsta de 21 de ani. Viața de decădere şi stricăciune i-a ruinat nu numai sufletul, ci şi trupul. Cu sănătatea rău zdruncinată – scuipa chiar sânge – în timp ce era student la Universitatea din Halle, el intenționa să devină teolog, dar nu avea nici măcar o Biblie. În anul 1825 a fost zdrobit în inima sa şi s-a întors la Dumnezeu printr-o predică şi rugăciune a unui negustor în casa căruia se predica Evanghelia.

După pocăință, el a făcut cunoştință cu o tânără care îi fură sentimentul. Sub influența ei, el slăbi în credință. Cercetarea Bibliei şi frecventarea bisericii le lăsă la o parte. Şi poate ar fi ajuns rău de tot, dacă conştiința lui nu ar fi fost trezită de exemplul unui tânăr bogat care renunțase la toate bunurile sale şi plecase ca misionar în Persia. Puterea acestui exemplu îl mustră pe el, care, din pricina unei fete, era gata să-L părăsească chiar şi pe Dumnezeu şi lucrul său. Numaidecât rupse prietenia cu aceea tânără şi se predase fără rezerve Domnului.

Din clipa aceea o mare schimbare s-a făcut în viața lui. În râvna sa înflăcărată, el era gata să-şi părăsească studiile spre a deveni vestitor al Evangheliei şi misionar. Stăpânit de aceste gânduri, după ce îşi termină studiile teologice, în 1828, el plecă în Anglia, unde intră în relații cu o

societate misionară pentru vestirea Evangheliei printre evrei şi se hotărî să plece la Bucureşti. Mai întîi se apucă însă de studiul limbii ebraice. Dar fiindcă nu se putea împăca cu anumite principii ale lor, George Muller părăsi aceasta societate şi astfel nu mai veni la Bucureşti. Dar dorul de a deveni misionar îl nutrea mereu. Ar fi vrut să meargă în depărtări şi să spună paginilor despre dragostea mare a lui Dumnezeu. Ca să fie mai sigur de aceasta, el trage la sorți şi sortul îi iese să meargă. Mai încearcă încă o altă cale. Pune la loterie şi îşi spune că dacă câştigă e semn că trebuie să plece. Şi câştigă, dar nu poate pleca, căci Dumnezeu îl împiedică prin tatăl său care nu-şi dă consimțământul, iar fără acest consimțământ Societatea Misionară nu-1 primeşte. Mai târziu, el îşi dă seama şi se căieşte că a folosit asemenea mijloace spre a cunoaşte voia lui Dumnezeu. Viața lui de mai târziu e o dovadă clară că Dumnezeu a avut un alt plan măreț pentru el. Pripeala noastră ne face uneori să o luăm înaintea planului divin. El dorea să devină folositor într-un fel, dar Dumnezeu, care îşi are căile Sale ascunse, a vrut altfel, şi când omul a consimțit, şi-a împlinit cu putere vrerea Sa.

De acum încolo, el se dedică propovăduirii Evangheliei şi îngrijirii copiilor orfani. Timp de 8 ani a predicat în capela Ebenezer din Bristol. Apoi pe data de 6 iulie 1832, George Muller, ajutat de Henry Craik, început lucrarea în capela „Betesda" din Bristol. Erau de tot şapte persoane. Cei doi posedau o înaltă cultură şi erau adânciți în studiul Scripturilor, mai ales Craik cunoştea ebraica şi greaca, deci studia Scriptura în original. Muller nu a fost mare în oratorie, dar a fost mare în rugăciune. În urma lucrării lor, numărul credincioşilor crescu mereu, încât după 41 de ani – în anul 1873 – erau peste o mie de membri. Până aici, clădirea în care se întruneau pentru închinăciune era închiriată, dar în acest an ei cumpă-rară clădirea cu suma de 1500 lire sterline. La prăznuirea centenarului care s-a ținut la Bristol în aceaşi capelă „Betesda" pe data de 6 iulie 1932, la serviciul de dimineață, printre alte mărturii a fost şi aceea a unui misionar din India care se pocăise cu cincizeci de ani înainte în capela „Betesda". El îl cunoştea bine pe George Muller. După ce istorisi cum frații bătrâni l-au primit şi înconjurat cu o dragoste părintească, el adăugă: „Nu-mi aduc aminte să fi avut pe vremea aceea mari predicatori, dar aveam nişte adevărați păstori!"

George Muller era un sincer cercetător al Evangheliei, cu dorul de a trăi adevărul ei, oricât de mare ar fi fost riscul unei aşa trăiri. Iată un exemplu foarte grăitor în privința aceasta, mărturisit de el însuşi: „în aprilie 1830, aflându-mă la Sidmouth (aproape de Bristol) ca să predic Evanghelia, trei surori în Hristos – dintre care una era botezată – vorbeau în apropierea mea despre acest lucru." Pe vremea aceea, el încă nu a fost botezat pe baza mărturisirii credinței sale personale.

„Domnul a binevoit ca să-mi descopere însemnătatea acestei observații – spune George Muller – astfel că îndată ce mi-am făcut timp,

am început să cercetez temeinic, recitind Noul Testament în întregime, rugându-mă stăruitor lui Dumnezeu ca să mă lumineze. De abia am început cercetările, şi o mulțime de pricini împotrivitoare mi se ridicară în minte:

1. Faptul ca oameni sfinți şi luminați ai lui Dumnezeu, din pricina acestei chestiuni – a botezului în apă – s-au despărțit între ei, oare nu dovedeşte aceasta că este cu neputință de a ajunge la un rezultat mulțumitor acum, în starea de nedesăvârşire a Bisericii?

— La aceasta am răspuns: „Pentru că Duhul Sfânt este călăuza credincioşilor, astăzi ca şi altădată, cum nu aş ajunge eu oare să cunosc gândul Domnului (1 Cor. 2.11-16) asupra acestui punct, aşa cum este descoperit în Cuvântul Său?"

2. Foarte mulți din prietenii mei se împotrivesc botezului credincioşilor (a oamenilor mari) şi doar puțini sunt botezați, aşa că dacă eu mă voi hotărî pentru botez, ei îmi vor întoarce spatele!

— La aceasta am răspuns: „Chiar dacă toți oamenii ar trebui să mă părăsească, ce-mi pasă, când eu ştiu că Domnul Isus mă primeşte!"

3. Dacă tu te botezi, cu siguranță vei pierde jumătate din ajutorul material pe care credincioşii ți-1 dau pentru nevoile tale!

— La acest gând mi-am zis că „atât timp cât voi rămâne credincios Domnului, El nu va îngădui să fiu lipsit de nimic."

4. Au să te numească baptist! Au să te socotească ca pe unul din ei, cu toate că tu nu aprobi tot felul lor de a fi.„ La aceasta am răspuns: „Dacă mă botez, nu înseamnă că eu trebuie să urmez toate punctele acelora care botează şi ei pe credincioşi.

5. Iată sunt mai mulți ani de când tu predici Evanghelia. A te boteza acum, înseamnă a mărturisi în public că până acum ai fost în rătăcire.„ – „Răspunsul meu asupra acestui punct a fost că este mai de preț a mărturisi o rătăcire decât a rămâne în ea."

6. Chiar dacă botezul în apă al credincioşilor este după Sfânta Scriptură, întrucât el trebuie să urmeze imediat după întoarcerea omului la Dumnezeu, acum este prea târziu ca să te mai botezi!„ – La aceasta mi-am răspuns că mai bine este să asculți mai târziu poruncile Domnului Isus decât niciodată."

Apoi el continuă: „Domnul a binevoit în marea Sa milă, a-mi da voința de a asculta învățăturile Cuvântului Său îndată ce le înțelegeam. Am urmat deci cu cercetările mele asupra botezului în apă, în condițiile voite, adică cu acest gând bine hotărât: „Voi face voia Ta!„ De aceea n-am zăbovit să înțeleg care este învățătura lui Dumnezeu. Voi spune aici în treacăt că Cuvântul Domnului din Ev. Ioan 7:17 „Dacă cineva voieşte să facă voia lui Dumnezeu, va cunoaşte." a fost pentru mine desluşiirea minunată a mai multor învățături şi sfaturi privind prea sfânta noastră credință.

Şi încă odată, făgăduința „Cine caută, află” s-a împlinit întocmai şi cu George Muller care în chip sincer căută adevărul cu privire la botez. Iată ce spune el în aceasta privință: „Luând hotărârea de a fi ascultător, de îndată ce voi avea lumina în mine, nu mi-a trebuit mult ca să înțeleg că botezul în apă este rânduit numai pentru cei ce vin la credință, iar după Sfânta Scriptură, el trebuie să fie făcut prin scufundare. Citatul care în chip mai deosebit m-a încredințat de primul punct este Faptele 8:36,38, iar acela care m-a ajutat mai mult să înțeleg pe al doilea este Romani 6:3-5. Deci, curând fui botezat, lucru care mi-a pricinuit o mare pace. De atunci, niciodată nu mi-a părut rău de hotărârea luată.”

După botez a scris o carte „Despre botezul în apă”, în care spune: „Dacă în Cuvântul lui Dumnezeu poate fi un adevăr mai bine şi mai lămurit arătat, apoi acela este adevărul cu privire la botezul în apă, care este rânduit numai pentru cei ce mai întâi cred în Evanghelie şi se întorc la Dumnezeu.” în anul 1830, la 7 octombrie, el se căsători cu sora rânărului, care, prin exemplul de renunțare la bogății şi plecarea sa ca misionar în Persia, 1-a trezit din starea lui. Pe ea o chema Măria Groves. Acum nu a mai procedat la alegerea tinerei cu uşurătatea de altă dată. El spune: „Dumnezeu mi-a îngăduit să nu fac pasul acesta decât după ce m-am rugat şi m-am gândit bine, şi am fost deplin încredințat că era mai bine să mă căsătoresc. N-am avut niciodată ocazia să-mi pare rău de pasul acesta şi de alegerea pe care am făcut-o, dimpotrivă doresc să fiu cu adevărat recunoscător față de Dumnezeu că mi-a dat o astfel de soție.” Cu ea a conviețuit în deplină armonie timp de 40 de ani. După moartea ei, el scrie: „Dumnezeu îmi dăduse nevasta cea mai de preț, cea mai plăcută şi cea mai sfântă. Ce binecuvân-tare a fost ea pentru mine, nici un cuvânt n-ar putea-o spune.” Ea a fost un ajutor potrivit pentru el şi o adevărată mamă a copiilor orfani.

Spre a-1 îndruma pe George Muller la lucrarea de îngrijire a orfanilor, Dumnezeu s-a slujit de o carte. Ce rol binecuvântat poate avea o carte bună! Ea a trezit în el dorul de a deveni părinte al copiilor rămaşi fără părinți. Cartea conținea biografia germanului A. H. Francke, care cu vreo 128 ani înainte întemeiase în Germania câteva azile ce au fost întreținute din ajutoarele primite ca răspuns la rugăciunile sale. Această idee a fost ca o scânteie ce i-a aprins viața. Numaidecât s-a dus în Germania şi a petrecut două luni la un aşezământ întemeiat de Francke. Acolo a văzut pe de o parte nevoile mari ale celor fără ajutor şi pe de altă parte, cum oamenii credinței pot deveni adevărați administratori ai lui Dumnezeu spre satisfacerea acestor nevoi. Şi el dorea să devină un astfel de administrator.

Din jurnalul său zilnic, constatăm că acum nu mai e pripit. El se cercetează serios înaintea Domnului. El scrie: 28 noiembrie 1835. „M-am rugat mult în toate zilele din săptămâna aceasta cu privire la casa de orfani, cerând mai ales Domnului să-mi ia cu totul gândul acesta, dacă

nu-1 încuviințează. Mi-am cercetat iarăşi cu grijă inima cu privire la pricinile care mă călăuzesc în lucrarea aceasta şi sunt din ce în ce mai încredințat că planul meu vine de la Dumnezeu."

Numai după multă cercetare de sine, ca nu cumva să fie pornită din duh de mândrie sau dorința după slavă deşartă, el e gata să ia hotărârea. În însemnarea din 2 decembrie, 1835, el scria: „Azi dimineață, m-am dus la fr. Cardecott, cerând în chip deosebit Domnului să binevoiască să se slujească de el ca să-mi cerceteze inima: căci, fiindcă nu doresc decât slava lui Dumnezeu, aş fi foarte mulțumit să se slujească de fratele ca să-mi facă cunoscut dacă nu-mi încuviințează planul. Fratele şi sora Caldecott, dimpotrivă, m-au îmbărbătat mult. Ca urmare, am făcut azi cel dintâi pas, punând să se tipărească nişte cartoane ca să dau de ştire că la 9 decembrie va fi o adunare de obşte ca să arăt fraților gândurile mele cu privire la Casa orfanilor, cu dorința de a cunoaşte mai lămurit voia lui Dumnezeu în această privință." Iar la 5 decembrie scria: „Astă seară, citind Scripturile, m-au izbit cuvintele următoare: „Deschide-ți gura larg şi ți-o voi umplea.„ (Psalmul 81:10) Până azi nu mă rugasem niciodată cu privire la banii şi oamenii care ne-ar trebui pentru aşezământul nostru. Din clipa aceasta, mi-a fost dat să pun în legătură cuvintele acestea cu Casa Orfanilor; am cerut Domnului: un local, 25000 lei şi oameni bine înzestrați ca să îngrijească de copii." în ziua de 7 decembrie a primit cel dintâi ban pentru casa orfanilor.

Primul orfelinat îl deschide la 6 aprilie 1836, într-o casă mobilată luată cu chirie, unde primeşte 30 orfane. Şi aceasta, fără să aibă fonduri, fără un comitet sau organizație care să-1 susțină. El a păşit la acțiune, s-a bazat în totul pe făgăduințele divine ale Cuvântului Sfânt şi Dumnezeu a onorat credința sa cu binecuvântări din plin. La toate cererile sale, Domnul îi răspundea în chip minunat.

După 8 luni, închiriază pe aceaşi stradă o altă casă şi deschide al doilea orfelinat cu 36 copilaşi orfani. Şi cum cererile erau multe şi el nu le putea satisface, după alte 9 luni deschide şi al treilea orfelinat cu alți 36 orfani.

Acțiunea de binefacere a lui George Muller, care a îngrămădit atâția orfani pe o stradă, a produs supărarea vecinilor. Cineva îi semnalează aceasta printr-o scrisoare trimisă la 30 octombrie 1845. După ce cugetă şi se roagă pentru această chestiune, îşi dă seama că vecinii sunt îndreptățiți, ba chiar şi starea orfanilor pleda pentru mutarea lor de aici. Ei aveau nevoie de aer şi de un loc mai larg unde să poată fugi, să se poată juca. Aici nu aveau. De aceea se hotărăşte să zidească nişte clădiri noi afară din oraş. Se roagă pentru aceasta şi are o experiență frumoasă în legătură cu obținerea unui teren pe un preț mai redus. Aici construieşte clădirea Nr. 1 în valoare de 400000 lei şi a fost terminată în iunie 1849, având loc pentru 140 fete, 80 băieți şi 80 copilaşi.

Cum cererile pentru a primi orfani veneau prea multe şi el cu durere nu le putea satisface, se hotărî să înceapă a 2-a clădire. Din mai 1851 începu adunarea darurilor. La 12 noiembrie 1857 deschide Casa Orfanilor Nr. 2 pentru 400 orfani. Clădirea a costat vreo 500000 lei. Apoi clădeşte casa Nr. 3 pentru 450 orfani cu peste 600000 lei, care e deschisă la 12 martie 1862. Şi fiindcă nici aceasta clădire nu a putut satisface cererile atâtor orfani care soseau, el începu strângerea sumei de 1200000 lei pentru clădirile Nr. 4 şi 5. Fiecare pentru 450 orfani care sunt terminate la 5 noiembrie 1868 şi 6 ianuarie 1870.

Cine ar putea pricepe responsabilitatea mare care apăsa umerii acestui bărbat? Familia lui numeroasă nu se compunea din 10 copii, ci în anul 1870 numărul lor a ajuns la 2250 orfani plus 112 slujbaşi. Şi nu trebuie să ne închipuim că întotdeauna treburile au mers bine. Au trecut de multe ori prin crize care au durat uneori nu numai câteva zile, ci chiar luni. Iată câteva notări: „Chiria de 49320 lei, trebuia plătită la 29 septembrie 1838, dar n-am avut bani. A doua zi, 30 septembrie a fost duminică. Luni au sosit mai multe daruri care au îngăduit să se dea câte 1250 lei fiecărei case de orfani. Suma de 1250 lei era tocmai cât trebuia pentru nevoile pe o zi, iar în casă au mai rămas 49320 lei, exact cât trebuia pentru chirie, nimic în plus, nimic în minus.” „13 septembrie, 1838. Ajutorul n-a sosit încă. Am găsit azi dimineață că trebuie numaidecât să fac cunoscut tovarăşilor de lucru, fraţi şi surori, starea fondurilor şi să le dau îndrumărica să nu facă datorii. Ne-am rugat împreună şi adunarea noastră a fost din cele mai fericite. Păreau toţi îmbărbătaţi.

„Am voi să putem pomeni toate aceste izbăviri când ajutorul, uneori foarte mic şi întârziat, nu era totuşi niciodată cu un ban mai puţin decât ne trebuia nici cu un minut mai târziu de ceasul cerut de buna rânduiala a casei.” „La 8 februarie, seara (1842). Casele de adăpost erau mai sărace ca oricând; nu era nici măcar cu ce să se cumpere laptele a doua zi. La 9 februarie, deci, ajutorul trebuia să vină înainte de ceasul 8 dimineaţa, altfel Domnul nu era proslăvit. Însă a doua zi la ceasurile 7, un negustor din Bristol se ducea la biroul lui; era foarte zorit şi făcuse chiar un km., când simte nevoia să dea ceva pentru orfani.

„Nu pot acum – îşi zicea el – mă voi duce deseară.” Îşi urmă deci drumul spre banca lui. Însă neliniştea îi creştea; ea îl sileşte să se oprescă şi să ia drumul spre azile. N-a făcut însă 100 de metri pe calea aceasta că se gândeşte la treburile grabnice care îl aşteaptă la birou. „Cu neputinţă – îşi zice el – trebuie să mă duc la treburi.” Şi iată-1 că apucă din nou drumul spre birou. Însă chemarea lui Dumnezeu răsună mai tare ca oricând în inima lui: „Nu aştepta până deseară, du-te îndată!” Şi iată-1 că schimbă drumul pentru a doua oară şi se grăbeşte, bate la poarta orfelinatului, întinde 75 lei slujbaşului şi o şterge.” „Cititorul – zice Miiller – să-şi închipuiască sarcinile noastre. Mai mult de 2000 inşi

de hrănit în fiecare zi! Cheltuiala în privința aceasta e mare. Dar orfanii nu trebuiesc numai hrăniți, trebuie să-i îmbraci, să le speli şi să le dregi hainele, ceea ce costă multe zeci de mii de lei pe fiecare an. Încălțămintele! Gândiți-vă numai la încălțăminte! Ne trebuiesc 6000 de perechi de încălțăminte pe an. In fiecare an ne sosesc sute de orfani noi şi trebuie să-i înzestrăm cu tot ce le e necesar. Sute pleacă ca ucenici, slugi, elevi, pedagogi, etc, şi trebuie să le facem rost de zestrea întreagă. Pentru fiecare ucenic avem de plătit 330 lei stă-pânului; şi băieții care ne părăsesc ca să se facă ucenici sunt foarte mulți. Pe lângă aceasta toate cheltuielile pentru drum. Mai avem apoi cheltuielile pentru întreținerea a cinci clădiri – dar ele erau mai de grabă cinci şiruri de clădiri – foarte mari în care sunt mai mult de 1700 ferestre mari şi 500 săli. Vă puteți gândi la cât se ridică în fiecare an numai cheltuielile de tencuit, văruit, zugrăvit, felurite întrebuințări. Apoi câte mii de lucruri: pentru albituri, pentru masă, pentru spălat, paturi, etc, şi toate acestea de ținut în bună stare. Apoi curățitul, dresul, înoirea mobilelor din 500 de săli! Unii copii sunt bolnavi; unii mor: alte cheltuieli." „Gândiți-vă iarăşi la acel numeros stat major: inspectori, gospodari, gospodine, institutori, institutoare, personal medical, ajutoare de tot felul, cu o leafă care trebuia căpătată de la Dumnezeu pentru fiecare." „Afară de astea, dări grele de plătit; apoi pe fiecare an cheltuieli mari aduse de împrejurări neobişnuite. Însă e de ajuns atât ca să vă dea o slabă idee de îndatoririle față numai de lucrarea orfelinatelor. Totuşi, totul se face uşor, căci în toate lucrurile privim spre Acela care este nespus de bogat."

Aceste crize însă nu l-au slăbit în credință, ci l-au întărit mai mult. E adevărat că avea strângeri de inimă, gândindu-se la miile de guri care aşteaptă hrana şi la sărăcia din cămara de alimente, dar toate acestea l-au învățat şi mai mult să atârne de Domnul. „Niciodată – zice el – n-am simțit starea de față a Domnului mai bine ca în clipele când, după gustarea de dimineață, n-aveam nimic pentru masa de la amiază, sau după masa de amiază, n-aveam nimic seara pentru ceai. Domnul dădea tot ce trebuia, fără ca vreun om să fi ştiut ceva din nevoia noastră. Totul vine de la Domnul, fără să cer cuiva ceva, nici direct nici indirect. Prin harul lui Dumnezeu aş vrea mai bine să trec prin cele mai mari greutăți şi prin cele mai mari lipsuri, de cât să fac o cerere cuiva, în afara Dumnezeului cel viu. căci n-aş vrea să slăbesc cu nimic dovada pe care trebuie s-o dăm, anume că ajunge să ne încredem în Dumnezeul cel viu.

În însemnările lui din 26 mai 1874 scria: „în aceste vremuri din urmă, îmi vine mereu în gând faptul următor: o lucrare care cere 1000000 lei pe an şi nici un mijloc de a avea bani în mână! 2200 inşi nu numai de hrănit, ci şi de întreținut în totul: de îmbrăcăminte, de încălțat, de încălzit, de luminat, de îngrijit de tot ce le trebuie în viață şi tu să n-ai nimic; 189 misionari de ajutat şi nimic în casă! 100 de şcoli (cu 9000 elevi) de întreținut în totul şi să n-ai nimic pentru ele! Aproape patru

milioane tractate şi zece mii exemplare din Sfânta Scriptură de trimis pe an şi tu să nu ai un ban! însă Dumnezeu m-a călăuzit să întind lucrarea aceasta şi care a întreținut-o timp de 40 ani, Dumnezeul pe care mă bizui, va purta de grijă şi nu va îngădui să fiu dat de ruşine."

Cine ar putea înțelege starea acestui bărbat când scria: „şi să n-ai nimic"? Angrenat într-o lucrare aşa de mare, uriaşă, iar la un moment dat să nu ai nici un ban în casă! Lucrarea mare ne arată curajul credinței lui, iar faptul că nici în cele mai mari nevoi nu recurgea la ajutorul omenesc ne arată atârnarea lui deplină de Domnul. El avea un Dumnezeu viu şi atotputernic care, e adevărat, îl proba uneori, dar nu 1-a lăsat niciodată de ruşine. Pe seama cărei în-tâmplări oarbe ar putea pune cei ce nu cred în Dumnezeu realizările lui George Muller? Cum pot ei explica o aşa viață? Nici cea mai sclipitoare rațiune nu poate soluționa aşa probleme cum le-a avut George Muller decât numai Dumnezeu. In el se încredea copilăreşte şi Lui îi cerea totul. Ba chiar a mers mai departe. El îşi verifica îndeaproape că rugăciunile îi sunt ascultate. De mai multe ori primise din partea unui negustor din Londra, pe care nu-1 cunoştea, suma de 2500 lei. Odată, aflându-se în mare nevoie de bani, Muller cere lui Dumnezeu bani, şi cere în mod deosebit să pună pe inima negustorului gândul să-1 ajute. A doua sau a treia zi negustorul trimite un nou cec de 2500 lei cu următoarele cuvinte: „Scumpul meu domn, cred că într-o înrâurire din partea lui Dumnezeu asupra mea, vă trimit cecul acesta". „Cred – îşi zice Muller – şi acum sunt ascultat de două ori. Dumnezeu îmi trimite bani şi mi-i trimite prin omul pe care I-am cerut să-1 întrebuințeze." Se mai putea îndoi el de existența Dumnezeului celui viu care răspunde prompt rugăciunilor?

Bizuirea lui pe Dumnezeu a determinat şi pe alții la acest lucru. Într-o scrisoare primită la 5 iulie 1880 din Noua Zeelandă cu 125 lei se spunea: „Anul trecut am locuit la Bristol în fața ferestrelor caselor dumneavoastră a căror vedere ne înnoia mereu credința. Am fost atunci opt luni fără lucru, neprimind decât 8 lei şi 75 bani pe săptămână pentru familia mea şi pentru mine. Dar Dumnezeu nu a îngăduit niciodată să fim în nevoie. Când lucrurile păreau mai negre, cele o mie de ferestre ale dumneavoastră luminate seara erau „o mie de făgăduințe" cum zicea soția mea, şi pot să adaug: ele au adus o mie de ascultări."

Iată câteva caracteristici de seamă ale acestui mare bărbat:

El a fost un adânc cercetător al Cuvântului Iui Dumnezeu. Chiar de a două zi după convertire, el a avut o dorință mare după citirea Bibliei, dorință care nu 1-a părăsit până la moarte, în fiecare zi se scula dis de dimineață să cerceteze Cuvântul. Mai întâi de toate la el era Biblia. Într-o scrisoare trimisă Societății Biblice pentru Britania şi Străinătate în 1897, el spunea că a citit Biblia mai mult de 200 ori, de 4 ori pe an timp de 69 ani.

El a dat ascultare deplină voii lui Dumnezeu. Dorea în chip sincer să cunoască în toate voia Lui. Era gata să lapede orice prejudecăți, să se despartă de orice dorințe personale şi să accepte în totul voia Lui. Nu voia să facă un pas fără El. Căuta să-I împlinească voia până în cele mai mici amănunte. Iată regulile lui în căutarea voii lui Dumnezeu:

1. „Dacă vreau să aflu care este voia Domnului trebuie să mă încredințez mai întâi că voia mea a fost adusă la supunere deplină, adică nu păstrez nici urmă de voință proprie în ascunzişurile inimii. Voia Domnului nu ni se descoperă decât când suntem pe deplin hotărâți să o facem.

2. Caut apoi să nu mă las furat de simțiri care m-ar putea amăgi. Pentru aceasta caut serios în Scriptură îndemnul care îmi trebuie. Nu mă mulțumesc cu un îndemn care mi s-ar părea mie „al duhului", până nu cercetez amănunțit Cuvântul, ştiind bine că între Cuvântul scris şi între îndemnurile Duhului e întotdeauna potrivire.

3. Abia după aceea pun în cântar împrejurările ca să le cercetez în lumina Cuvântului şi sub înrâurirea Duhului Sfânt.

4. În sfârşit, mă rog lui Dumnezeu cu toată căldura să-mi arate voia Lui. În felul acesta, prin rugăciune, prin cercetarea Cuvântului, prin întrebuințarea dreptei judecăți, ajung la înțelegerea lucrurilor potrivite cunoştinței şi staturii mele duhovniceşti şi în deplină linişte, pornesc la lucru într-un duh de rugăciune."

EI a fost puternic în credință. II lua pe Dumnezeu pe cuvânt şi se bizuia în totul pe făgăduințele Lui. Păşea cu îndrăzneală pe cărarea minunată a credinței şi niciodată nu a fost dat de ruşine. Viața şi lucrările lui constituie o dovadă că Dumnezeu îşi ține cuvântul dat.

El a fost stăruitor în rugăciune. Cu toate lucrurile, el venea înaintea lui Dumnezeu ca un copil înainte tatălui şi îi cerea până primea. Andrew Murray în cartea sa „Viața de rugăciune" spune: „După cum Dumnezeu a dat pe apostolul Pavel ca exemplu în viața de rugăciune pentru creştinii din toate timpurile, tot aşa a dat pe George Miiller în aceste zile din urmă ca o dovadă pentru biserica Sa, cum în mod minunat şi chiar literal, El ascultă totdeauna rugăciunile." Când a fost odată întrebat cu privire la ascultarea rugăciunilor, el a răspuns: „Există cinci condiții pe care totdeauna mă angajez să le îndeplinesc şi îndeplinindu-le am asigurarea răspunsului la rugăciunea mea:

1. Nu am nici o umbră de îndoială, fiindcă sunt asigurat că Domnul vrea să-i mântuiască „căci El vrea toți oamenii să fie mântuiți şi să vină la cunoştința adevărului" (1 Tim. 2:4) şi noi avem asigurarea că „dacă cerem ceva după voia Lui, ne ascultă" (1 Ioan 5:14).

2. Eu nu am pledat niciodată pentru mântuirea lor în numele meu, ci în numele binecuvântat al scumpului meu Domn Isus şi numai bazat pe meritele Lui (Ioan 14:14).

3. Eu totdeauna cred cu tărie că Dumnezeu vrea şi e gata să asculte rugăciunile mele.

4. Eu nu ştiu în mod conştient să mă fi dedat la vreun păcat, căci „dacă aş fi cugetat lucruri nelegiuite în inima mea, nu m-ar asculta Domnul" când II chem (Ps. 66:18).

5. Am stăruit cu credință în rugăciune mai mult de 52 de ani pentru câțiva şi voi stărui până voi primi răspuns (Luca 18:7).

În 1880, el scria „In noiembrie 1844, am început să mă rog pentru 5 tineri." El îşi avea lista lui de rugăciune. După 18 luni, trei s-au convertit, 2 însă nici în 1897, după 53 ani nu erau întorşi la Dumnezeu, dar el stăruia încă să se roage. Unul s-a întors în anul 1898 după moartea lui George Miiller.

El trăia într-o pace adâncă. Din fire era iritabil. La început, chiar faptul că o soră 1-a ținut mai mult de vorbă, 1-a enervat rău, dar pe măsură ce a înaintat în experiența cu Dumnezeu, a ajuns calm şi plin de pace în toate încercările grele prin care a trebuit să treacă. Era o adeverire că harul şi pacea se înmulțesc prin cunoaşterea Domnului Isus (2 Petru 1:2).

El a fost un harnic câştigător de suflete. Era însetat după mântuirea păcătoşilor. Uneori mergea din casă în casă să spună oamenilor vestea bună. Apoi trimitea în cartierele sărace anumite persoane spre a le citi Biblia. Această pasiune după sufletele pierdute 1-a mistuit până şi la bătrânețe. Între 70 şi 87 ani, adică între anii 1875 şi 1892 el face 17 călătorii misionare. Astfel cutreieră Anglia, Franța, Elveția, Germania, Olanda, Canada, Statele Unite, Spania, Italia, Austria, Boemia, Polonia, Egipt, Palestina, Turcia, Grecia, Rusia, India. Acest jar care îl purta în piept, 1-a făcut să câştige peste 30000 de suflete pentru Domnul.

El a fost un rob smerit. Niciodată nu a căutat să se scoată pe el în evidență. Nu-şi asuma niciodată un merit personal, ci era dornic de proslăvirea Stăpânului său.

În chemarea sa a fost neobosit până în seara zilei de 9 martie 1898, când a ținut ora de rugăciune din casa de orfani Nr. 3, cerând să se cânte una din cântările sale preferate: „Acolo sus o nenumărată mulțime „în cântările ei de laude, cântă Numele lui Isus „Ea respinge orice merite personale, „Dar vesteşte numai lucrarea lui Isus. iar a doua zi dimineață la ora 7 a plecat fără dureri şi suferințe la Domnul şi Mântuitorul său pe care L-a slujit cu atâta elan şi a cărui glorificare a urmărit-o mereu.

JOHN SMYTH.

Prima parte a vieții lui John Smyth e obscură. Se ştie doar că a studiat la Universitatea Cambridge, Anglia cu renumitul profesor Francis Johnson şi şi-a primit diploma prin 1593. Henry C. Vedder în cartea sa „O scurtă istorie a baptiştilor" spune că Smyth a fost hirotonit ca preot în

biserica anglicană de către episcopul Wickham din Lincoln. Pe data de 27 septembrie' 1600 a fost însărcinat cu păstorirea parohiei din Lincoln. El era foarte inteligent şi înzestrat cu o minte cercetătoare. Studiind Biblia el a ajuns să îmbrățişeze convingerile puritanilor. Aceasta a dus la un conflict cu autoritățile. Astfel pe data de 13 octombrie 1602, el a fost destituit din slujba de preot, dar documentele arată că el totuşi a funcționat până în 1605. Atunci s-a mutat la Gainsborough, unde şi-a câştigat existența practi-când medicina.

La Gainsborough el a găsit o parohie neglijată. Vicarul Jerome Phillips primea salarul, dar nu se ostenea să țină servicii sau să se îngrijească de nevoile spirituale ale membrilor. Smyth, fără să stea mult pe gânduri, a vorbit cu poporul şi au început să aibă servicii de închinăciune. Ei l-au ales ca păstor, dar episcopul n-a vrut să-i dea recunoşterea şi l-a condamnat aspru pentru zelul şi îndrăzneala sa de a aduna poporul la închinăciune.

Desărcinat din slujire, el s-a apucat din nou de studierea Bibliei. După nouă luni de mari frământări lăuntrice, în 1606 el a părăsit biserica oficială şi a trecut de partea separatiştilor. Separatişti se numeau cei ce au acceptat reformația şi nu mai recunoşteau autoritatea bisericii anglicane, ci se întruneau separat pentru închinăciune. Ei căutau să trăiască viața curată conform învățăturilor evanghelice. La Gainsborough el a adunat pe câțiva care împărtăşeau aceleaşi idei şi a format cu ei o biserică. El a fost numit învățătorul bisericii, căci ei aveau o reacție față de numele de preot, între membrii de seamă ai acestei biserici au fost Thomas Helwys şi John Murton, care mai târziu au ajuns bărbați de seamă în viața bisericească. Ei au constatat că în localitatea vecină, Scroby, doar la câțiva kilometri se afla o altă grupare, de separatişti printre care se aflau William Bradford, William Bewster şi John Robinson, care au emigrat în America şi au devenit conducători de frunte. În această perioadă separatişti au început să apară peste tot în grupuri tot mai numeroase. Starea de păcătoşenie şi decădere din sânul bisericii oficiale şi stricăciunea din viața preoților a făcut pe tot mai mulți să-şi dea seama de abaterea de la învățăturile Evangheliei. Era un fel de trezire şi revenire la creştinismul primitiv.

Această înmulțire a separatiştilor a stârnit furia regelui James I. El porunci ca toți să se conforme cu biserica oficială sau să părăsească țara. O violentă persecuție s-a pornit împotriva tuturor separatiştilor. Mulți au fost aruncați la închisoare. Chiar şi soția lui Thomas Helwys a fost întemnițată în castelul York. Atunci John Smyth a scris o carte numită „Principiile şi concluziile cu privire la biserica vizibilă.” în ea declara că „Biserica e o părtăşie vizibilă a sfinților. uniți prin legământ cu Dumnezeu şi unii cu alții, să folosească în mod liber lucrurile sfinte ale lui Dumnezeu, conform Cuvântului, pentru edificarea lor mutuală şi spre gloria lui Dumnezeu.” în prima parte a anului 1608 Smyth cu biserica

lui, precum şi alți separatişti au fugit din cauza persecuției în Olanda, s-au stabilit la Amsterdam şi au format a doua biserică engleză. Smyth era învățătorul lor şi se întreținea şi aici din practicarea medicinei. Prima biserică engleză la Amsterdam a fost formată tot din separatişti care s-au refugiat aici încă din anul 1593 şi aveau ca păstor pe Francis Johnson, care a fost profesorul lui Smyth la Cambridge. Gruparea din Scroby au fugit şi ei în Olanda, au stat puțin la Amsterdam, apoi s-au stabilit la Leyden. Aceştia ma târziu au emigrat în America, îmbarcați pe corabia May-flower.

În Amsterdam, Smyth a ajuns în contact cu învățăturile teologului Arminius care susținea că mântuirea e pentru toți cei ce o primesc, în contrast cu Calvin care susținea că mântuirea e numai pentru cei aleşi. La fel a ajuns să cunoască învățăturile anabaptiştilor menoniți care s-au refugiat în mare număr în Olanda. Smyth din nou a luat Biblia şi a cercetat-o cu de-amănuntul. Concluziile lui au fost că da, mântuirea e pentru toți păcătoşii care sunt gata să se pocăiască şi să creadă, iar în legătură cu botezul copiilor mici, şi-a dat seama de netemeinicia lui. În tot Noul Testament el nu a găsit nici un singur verset în care să se arate că ar fi fost botezat vreun copil mic. Din contră a constatat că întâi păcătosul trebuie să primească mântuirea, să fie născut din nou prin Duhul Sfânt, să-şi mărturisească cu gura sa credința şi abia după aceasta poate fi botezat; că biserica trebuie să fie formată din membri născuți din nou şi botezați pe baza mărturisirii credinței lor. Aceste convingeri biblice el le-a împărtăşit grupului său. Apoi în 1609 a scris un tractat cu aceste adevăruri ale Noului Testament, în contrast cu practica bisericii oficiale. Tractatul 1-a intitulat: „Caracterul fiarei."

De fapt încă din 1608 găsim că relațiile dintre cele două biserici separatiste engleze au fost rupte datorită divergențelor de păreri. Acum John Smyth în înțelegerea cu grupul său au făcut un pas mai îndrăzneț. Au dizolvat biserica lor care era formată pe baza semnării unui legă-mânt şi au format o nouă biserică, după modelul bisericii primare, formată pe baza mărturisirii de credință şi a botezului, întrucât niciunul nu era botezat, Smyth s-a botezat pe sine apoi a botezat pe Thomas Helwys şi pe alți 36 membri. Aceasta a fost prima biserică baptistă despre care există documente precise. Mai sunt încă vreo 10 biserici baptiste care îşi pretind întâietatea fiindcă au existat cu mult înainte. Astfel la Hill Cliff a luat ființă în 1522, la Eythorne, Cogges-hall şi Braintree în 1550 şi altele, dar nu avem nici un document precis despre ele, doar în vreo două cazuri există o evidență arheologică: baptistiere dezgropate care au fost folosite pentru botezarea oamenilor mari, nu a copilaşilor.

Despre biserica baptistă a lui Smyth avem o relatare a lui Robinson, pastorul separatiştilor de la Leyden. Iată ce a scris el: „Dl. Smyth, Dl. Helwys şi ceilalți au dizolvat biserica lor de odinioară, au tăgăduit-o şi s-au întrunit pentru a forma o nouă biserică pe baza

botezului. Dl. Smyth s-a botezat întâi, apoi a botezat pe Dl. Helwys şi pe restul care au făcut mărturisire personală."

Chiar Smyth a considerat că e necesar să explice celorlalţi pasul acesta. Într-o „Epistolă către cetitor" el a scris: „Către oricine iubeşte Adevărul, salutare. Poate părea cu totul curios ca un om să-şi schimbe adeseori religia şi nu poate fi socotit ca ceva recomandabil la un om să facă multe alteraţii şi schimbări în chestiuni de aşa greutate cum sunt cazurile de conştiinţă şi dacă statornicia se cere în ceva e în religie." El a căutat în această scrisoare să arate celorlalţi separatişti doctrina botezului, care 1-a determinat să se separe de ei.

„Deci, aceasta e întrebarea: dacă botezul copilaşilor poate fi valabil, da sau nu; şi dacă persoana fiind botezată ca şi copilaş nu trebuie să renunţe la acel botez fals şi să-şi asume adevăratul botez al lui Hristos, care trebuie administrat persoanelor care îşi mărturisesc credinţa lor şi păcatele lor, aceasta fiind controversa între noi şi separatişti. Considerând ce este botezul, un copilaş nu e cu nimic mai capabil pentru botez decât orice altă vieţuitoare neraţională şi insensibilă. Căci botezul nu e o spălare cu apă, ci e botezul duhului, mărturisirea cu gura şi apoi spălarea cu apă." în continuare el arată că „adevărata biserică" trebuie să fie fondată nu numai pe separarea de biserica oficială a Angliei, ci pe principiul botezului, după ce s-a petrecut pocăinţa şi mărturisirea păcatelor. Iar celor ce ridicau chestiunea succesiunii apostolice, el le răspunse că adevărata succesiune apostolică nu e aceea a rânduielilor exterioare şi a organizaţiilor vizibile, ci a credinţei şi practicii adevărate. Afirma cu tărie că oamenii, clerul, trăind în păcat, au pierdut de mult această succesiune.

După formarea acestei biserici, Smyth şi cu Helwys au întocmit o Mărturisire de credinţă. Toate afirmaţiile erau susţinute cu texte biblice. În ea tratau crezul cu privire la Dumnezeu Tatăl, Fiul şi Duhul Sfânt, inspiraţia Bibliei, starea de păcat, mântuirea, botezul, Ziua Domnului, precum şi principiul libertăţii de conştiinţă, că statul nu poate impune cuiva ce să creadă sau ce să nu creadă.

În anul 1611, Regele James I a dispus tipărirea Bibliei cunoscută şi azi ca versiunea King James. Ea a fost folosită de Smyth pentru răspândirea învăţăturilor sale.

După cârva timp John Smyth s-a alăturat menoniţilor, iar cu conducerea bisericii a rămas Thomas Helwys. În anul 1611 membrii bisericii s-au înţeles împreună să se reîntoarcă în Anglia. În anul 1626 în Anglia existau cinci biserici baptiste cu un număr total de 150 membri. In 1644 au fost 47 biserici baptiste.

John Smyth a rămas în Olanda unde s-a îmbolnăvit de tuberculoză şi a murit în anul 1612.

ROGER WILLIAMS.

Roger Williams a fost fondatorul primei biserici baptiste în America. El a fost un vajnic luptător pentru deplina libertate de conştiință, fiecare om să fie liber să creadă ce vrea şi pentru separarea bisericii de stat.

El s-a născut în Londra, Anglia, în anul 1603. Tatăl său avea o prăvălie de haine bărbăteşti. Casa lor era în Piața din fața închisorii Newgate, locul unde autoritățile executau pe cei condamnați la moarte pentru credința lor. Ca băiat, Roger mărturiseşte că a văzut multe execuții. În timp ce gloata adunată la un aşa spectacol râdea şi îşi bătea joc de bieții condamnați, în el s-a dezvoltat un simțământ de milă față de cei martirizați şi de scârbă de cei ce îi torturau şi executau fără pic de simț uman pe cei a căror singură crimă era că nu credeau ca ei. Probabil că acele scene înfiorătoare l-au făcut să devină unul din marii luptători pentru libertatea de conştiință.

Prin relații de familie din partea mamei, tânărul Roger a ajuns în contact cu persoane influente în viața politică a Angliei. Mamă-sa se trăgea din renumita familie Pember-ton, prieteni buni cu Sir Edward Coke, unul din marii avocați ai acelei vremi. Dându-şi seama că Roger e talentat, acesta 1-a pus sub instruirea unui profesor să învețe stenografia. Când Roger a fost de 18 ani i-a asigurat o bursă de studii. Când Sir Edward a fost însărcinat de rege să fie Şeful Justiției, el 1-a angajat pe tânărul Roger ca secretar-stenograf al Camerei înstelate. Zi de zi înaintea acestei Curți de Justiție erau aduşi bărbați, femei şi adeseori copii acuzați de crime religioase. Roger transcria toate acuzele aduse împotriva acelor persoane numite eretice. Nedreptatea pedepsirii pentru refuzarea unor principii religioase impuse de stat, pentru tăgăduirea a ceea ce conştiința lor nu putea accepta, a dezvoltat în el o dârzenie intensă de a lupta împotriva oricărei intoleranțe. Îşi zicea că trebuie să vină ziua când să poată apăra dreptul fiecăruia de a-şi urma conştiința sa în chestiunile religioase.

Sir Edward a continuat să-i asigure bursa la Colegiul Pembroke din Cambridge pe care 1-a absolvit în 1627. Ca student, Roger a participat la multe discuții dintre Sir Edward şi William Laud, episcopul Londrei, iar mai târziu arhiepiscop de Canterbury, care era un înverşunat duşman al puritanilor şi al calviniştilor. Şeful Justiției se opunea unor asemenea păreri, iar Roger lua mereu partea şefului său apărând cauza puritanilor.

El a continuat încă doi ani la Universitatea Cambridge studiind teologia şi limbile: greaca, ebraica, latina, germana şi franceza. La terminare, era cunoscut ca un elocvent predicator, un dibaci purtător de dispute şi un rebel față de o religie impusă de stat. El a fost luat ca şi capelan al casei lui Sir William Masham. Datorită acestei poziții, a ajuns să cunoască pe Oliver Cromwell şi pe alte persoane marcante.

El a făcut propunere de căsătorie unei tinere de viță nobilă, dar fiind refuzat de părinți, s-a căsătorit cu o servitoare din casa Masham numită Mana Barnard. Prietenii l-au criticat pentru această alegere, dar Măria s-a dovedit o soție ideală pentru viața sa supusă atâtor încercări în anii tulburi de mai târziu.

Cu mare dezamăgire şi amărăciune, Roger a văzut pe Sir Edward, şeful lui, degradat din porunca regelui Iacob şi trimis la închisoarea din Turnul Londrei. Şi zile mult mai rele aveau să urmeze după urcarea pe tron a regelui Carol I. Acesta dădu toată puterea arhiepiscopului Land spre a prigoni pe credincioşi puritani. Prin 1630 campania de exterminare a tuturor celor ce nu mai erau catolici a atins culmea. Mulți au fost arestați, amendați, mutilați şi uneori executați. Cu aprinsa indignare, Roger a fost martor la tratamentul crud aplicat lui Dr. Alexander Leighton, un predicator puritan de mare influență. Iată sentința dată de arhiepiscopul Land: „Condamnat la închisoarea Flotei pe viață şi să plătească o amendă de zece mii de lire sterline. Înalta Comisie trebuie să-1 degradeze din slujba lui; să fie adus apoi la stâlpul infamiei la Westminster în timp ce judecătorii îşi vor lua locul acolo şi el să fie biciuit public; după biciuire să fie ținut la stâlpul infamiei un timp potrivit, să i se taie o ureche, să i se despice una din nările nasului, să fie însemnat în față cu fierul roşu cu literele SS semănător de sediție, adică de răscoală; apoi să fie dus înapoi la închisoare şi după câteva zile să fie pus din nou la stâlpul infamiei în cartierul Cheapside; acolo să i se despice cealaltă nară a nasului şi să i se taie cealaltă ureche, iar după aceasta să fie închis într-o celulă strimtă pentru tot restul vieții sale."

Nu e mirare că privind la aşa torturi şi schilodiri, în Roger s-a stârnit îndârjirea de a lupta împotriva unor aşa pedepse sălbatice date pentru diferențe de păreri în cele religioase. Atunci el s-a identificat cu separatiştii baptişti şi a scris un mişcător protest pe care 1-a adresat arhiepiscopului Land, în care prin cuvinte tăioase dădea grai nemuritoarei sale opoziții față de orice intoleranță religioasă.

Vai, câte nu au avut de îndurat frații noştri! Sentința dată de arhiepiscop arată cruzimea ce o avea în inima sa şi reliefează tăria de credință a condamnatului.

Episcopul când a citit protestul lui Roger a poruncit ca autorul să fie arestat şi adus la judecată. Dar acesta calm s-a hotărât să nu cadă victimă în ghiarele unei fiare cu mitră pe cap, ci să lupte mai departe fugind în Olanda. Pe vremea aceea mai mulți baptişti şi quakeri au luat drumul pribegiei. Dar Roger n-a fugit în Olanda căci primi o invitație urgentă de la biserica puritanilor din Boston, America, să devină predicatorul lor. Astfel la 8 decembrie 1630, în secret, el se îmbarcă cu soția pe o corabie din Bristol să meargă în America. În jurnalul guvernatorului John Winthrop din Massachusetts pe data de 5 februarie 1631, ni se spune că a dat un bun venit corăbiei Lion sosită în portul

Boston cu douăzeci de pasageri, şi pomeneşte cu numele pe patru pasageri dintre care doi sunt Roger Williams – păstor – şi soția lui. Alături de guvernator erau mai mulți reprezentanți a bisericilor din Massachusetts care au venit să întâm-pine pe noul păstor, căci auziseră de elocința lui şi că a ales exilul spre a scăpa de furia celor ce-1 urmăreau. În Boston era nevoie de păstori cu pregătire şi acest bărbat înalt, inteligent, în vârstă de 28 ani era urj răspuns la rugăciunile lor.

La Boston, Roger se aştepta să găsească la puritani biserica despărțită de stat, dar oamenii erau tot cu mentalitatea veche că statul trebuie să suporte religia şi să sancționeze pe cei ce nu cred ca ei. Când a aflat aceasta, Roger a refuzat să accepte postul oferit. El era pentru deplina separare a bisericii de stat şi avea intenția să poarte mai departe torța libertății de conştiință.

La început au vizitat mai multe localități din Massachusetts şi au găsit la Salem un grup care au emigrat din Anglia în 1628 şi care s-au separat de cei din Boston pentru aceleaşi motive pentru care Roger n-a acceptat păstoratul. Acolo a predicat şi membrilor le-a plăcut. Ei i-au cerut să rămână păstorul lor şi el a acceptat.

„Conform legii divine – spunea Roger – ofițerii coroanei nu au nici un drept să se amestece în felul cum să se închine o persoană." Aceasta a înfuriat pe demnitarii de la Boston. Ceva mai mult, Roger a mers printre indienii din Narra-gansett, le-a predicat şi lor şi le-a spus că Marele Spirit a fost Creatorul şi Tatăl omenirii, că El poartă de grijă de copiii Lui şi doreşte ca toți oamenii să se trateze ca frați.

Aceşti indieni au vândut terenul celor din Boston, dar coloniştii nu puteau concepe să fie frați cu indienii. De aceea, aceste afirmații ale lui Roger i-a înfuriat şi mai mult. Timp de şase luni l-au hărțuit într-una pe Roger, dar acum l-au amenințat cu arestarea. Din această cauză, el îşi ia soția şi se refugiază la Plymouth, unde e primit ca păstor asistent. Aici a stat doi ani. Guvernatorul William Bradford lua parte şi el la această biserică şi avea o deosebită prețuire pentru tânărul păstor. În mai multe rânduri, Roger s-a dus la indienii Massasoits să-i învețe Evanghelia. Şeful şi vitejii lui l-au primit bine şi le plăcea de el căci îi iubea ca un frate şi le spunea că toți suntem copiii Marelui Spirit. El a făcut cu ei un tratat de prietenie, lucru ce a avut mare importanță ceva mai târziu.

În vara anului 1633, el a primit o chemare oficială să se reîntoarcă la Salem ca păstor. El a acceptat cu bucurie, şi s-au mutat din nou la Salem. Aici li s-a născut primul lor copil. Fiindcă el vorbea tot mai mult împotriva intoleranței religioase, autoritățile au devenit tot mai dârze contra lui, hotărâți să-1 amuțească. Se pare că datorită atitudinii lui, Tribunalul pe data de 14 mai 1634 a dat o ordonanță prin care cerea ca toți să depună jurământul față de autorități. Prin aceasta voiau să lichideze orice opoziție. Oricine refuza, era pedepsit cu expulzarea. Fiindcă Roger nu a fost gata să dea ascultare ordonanței, pe data de 19

octombrie 1635 s-a dat o sentință împotriva lui să fie exilat, dar i s-a dat oportunitatea să renunțe la părerile sale. A doua zi, plenul de judecată s-a adunat să-1 asculte. În fața lor, Roger a declarat: „Eu voi fi gata nu numai să fiu legat şi exilat, ci chiar să mor în Noua Anglie pentru convingerile mele şi pentru adevăr aşa cum îl văd eu."

Tribunalul i-a acordat şase săptămâni de pregătire ca să părăsească colonia. Apoi fiind iarnă i-au prelungit termenul până primăvara. O seamă de prieteni veneau seara, după ce se întuneca, să-şi exprime regretul lor pentru această situație. Printre aceştia a fost şi Henry Vane, junior, fiul unui renumit bărbat de stat din Anglia, care mai târziu i-a fost de mult folos.

Într-o zi un prieten i-a adus în secret vestea de la guvernatorul Winthrop că autoritățile din Boston se pregătesc să-1 aresteze şi să-1 trimită legat în Anglia cu o corabie. Fiindcă nu dorea să ajungă în Anglia, Roger îşi făcu un plan să fugă la indienii din Narragansett. După ce s-a înnoptat, şi-a îmbrăcat hainele groase căci era iarnă, a luat ceva de mâncare, şi a sărutat soția şi copilul şi a plecat. Un viscol cu lapoviță pătrundea până la os. El a luat-o spre sud-vest peste holde, prin păduri cu zăpadă mare. Era în luna ianuarie 1636. Târziu noaptea, obosit fiind, a căutat să rupă crăci de brad şi să-şi facă un culcuş la un loc mai adăpostit. De-odată a auzit ceva în urma lui. Întorcându-se a zărit pe servitorul său credincios că i-a călcat pe urme şi 1-a găsit.

În aceeaşi seară, Magistratul şef a poruncit căpitanului Wainwright să treacă cu corabia de la Boston peste golf la Salem să-1 aresteze noaptea pe Roger Williams, să-1 pună în cătuşe spre a fi dus în Anglia. Căpitanul a executat ordinul, dar nu 1-a mai găsit pe Roger, căci acesta plecase.

A doua zi, Roger şi-a continuat drumul ocolind tribul feroce al Pequoților şi în sfârşit după 14 săptămâni de pribegie, mult timp fără pâine, a ajuns la indienii Narragansett. Aceştia l-au primit bine ca pe un frate. El era extenuat de puteri şi aproape înghețat. Indienii i-au dat hrană şi adăpost şi l-au rugat să rămână ascuns la ei. Mai târziu soția şi alți membri ai bisericii din Salem s-au unit cu el în exil. Prin luna iunie, Roger cu câțiva din aceştia cu o canoe au mers pe râu şi au trecut de partea cealaltă. Acolo au găsit un puternic izvor cu apă rece. Locul acesta îi fusese dăruit de Şeful Massasoit. In timpul iernii, s-a iscat o neînțelegere între doi şefi de trib şi era cât pe-aci să înceapă război, dar Roger s-a dus şi la un şef şi la celălalt şi a mijlocit pacea. Drept recunoştință Massasoit i-a dat pământul de pe malul estic al râului Seekonk. Atunci Roger a luat hotărârea să înființeze o colonie, unde toți cetățenii să se bucure de o deplină libertate religioasă. Fiind sfătuit de guvernatorul Winthrop din Plymouth că şi colonia din Massachusetts are pretenții la acel teren, Roger a cumpărat de la Canonicus, un indian foarte temut, un mare teren în partea de vest a râului Mooshussuc şi

acolo au început să-şi clădească locuințe. Era la o depărtare de 43 km. de la Atlantic şi 72 km. de la Boston. Noua colonie a fost numită Providence, ca mulțumire pentru mila providențială a lui Dumnezeu față de el, oraş providențial de scăpare pentru toți cei asupriți şi prigoniți din pricina credinței lor. El a anunțat că noua colonie va avea un guvern civil, dar nu va avea nici o autoritate în cele religioase, ci fiecare se va închina în felul lui, sau dacă vrea va fi liber să nu se închine. Acesta a fost primul oraş cu deplină libertate de conştiință, şi cu biserica separată de stat.

Atunci au început să se mute la Providence toți cei hărțuiți din Boston şi din Massachusetts, chiar şi câteva familii de evrei din New Amsterdam. Astfel Roger a pus la îndemâna tuturor exilaților şi refugiaților din pricina tiraniei un pământ al libertății.

După trei ani, Roger Williams s-a hotărât să organizeze o biserică conform principiilor evanghelice, după modelul bisericii primare, o biserică ai cărei membri să fie botezați prin cufundare pe baza mărturisirii credinței lor. Astfel într-o zi din luna martie au hotărât să aibă primul botez în apa rece a râului. Roger încă nu era botezat pe baza credinței sale, de aceea el a fost primul care a păşit în apă şi a fost botezat de Ezechiel Holliman, un fost membru al bisericii din Salem, apoi Roger a botezat pe alți unsprezece. Aşa a luat ființă prima biserică baptistă din America. La început serviciile religioase s-au ținut în casa lui Roger, dar mai târziu au clădit o casă de rugăciune. Aceasta a fost prima casă de rugăciune baptistă din America. După câtva timp, în 1640 el şi-a dat demisia din păstorat şi s-a retras din această biserică, dar a rămas cu conducerea coloniei.

Noua colonie a crescut. Apoi s-a format o nouă localitate numită Newport şi altele au urmat. Atunci colonia a luat denumirea de Rhode Island. Roger Williams a întocmit un act care a devenit de o uriaşă însemnătate istorică. E documentul cu privire la libertatea de conştiință şi la separarea bisericii de stat. Iată conținutul: „Noi a căror nume sunt semnate mai jos, dorind să locuim în oraşul Providence, promitem numai în lucrurile civile să ne supunem în ascultare activă sau pasivă la toate ordinele sau învoirile care vor fi făcute pentru binele public al tuturor, într-un fel ordonat, prin consimțământul major al locuitorilor prezenți, a capilor de familii incorporați în acest oraş şi a altora când vor fi admişi aici.”

Desigur atunci când Roger şi ceilalți au semnat acest document n-au putut prevedea că peste un veac şi jumătate, cele patru cuvinte: „numai în lucrurile civile”, aveau să fie acceptate ca parte fundamentală a constituției Statelor Unite.

Roger nu s-a mulțumit să vadă libertatea de conştiință asigurată prin legi în statul Rhode Island, ci a căutat să urmărească aplicarea acestor legi. Odată la consiliul lor, cineva a propus o lege cu privire la

sărbătorirea Duminicii şi interzicerea lucrului în aceea zi, dar Roger s-a opus unei aşa legi spunând că aceasta e o chestiune de conştiință, deci fiecare e liber să o sărbătorească sau să nu o sărbătorească.

Roger Williams nu avea decât 35 ani când a dat lumii acest nou model de libertate a conştiinței. El a fost un bărbat cu o voință puternică, pătruns de dorința de libertate pentru toți, stăpânit de un spirit al păcii şi fără gând de răzbunare, în urma unui atac dat de cei din Boston asupra indienilor, triburile Pequoților s-au unit cu cei din Narra-gansett să dea năvală asupra albilor şi să-i stârpească. Aflând despre aceasta, cei ce l-au condamnat altădată, acum au apelat la Roger să intervină spre a-i linişti pe indieni. Numai datorită eforturilor lui, coloniştii au fost cruțați de un mare măcel. La fel ori de câte ori în tratativele lor cu indienii aveau nevoie de un bun translator, Roger era chemat să-i ajute şi niciodată el nu i-a refuzat.

În 1643, Roger a fost trimis la Londra să obțină recunoaşterea coloniei lor. Acum Sir Henry Vane care era membru al Parlamentului i-a fost de mult ajutor. El i-a aranjat întâlniri cu Oliver Cromwell, cu Milton şi alți înalți demnitari din acea vreme. În sfârşit pe data de 14 martie 1644 Parlamentul Lung a recunoscut noua colonie Rhode Island şi a dat coloniştilor dreptul să-şi formeze propriul lor guvern şi să-şi facă legile lor, iar Roger a fost recunoscut ca preşedinte al coloniei. In acest document întocmit de Roger şi aprobat de Parlament, era precizată forma democratică de guvernământ prin cuvintele: „din popor, prin popor şi pentru popor."

După obținerea recunoaşterii, Roger s-a întors în America şi a fost întâmpinat de colonia lui cu mari ovații. Chiar şi indienii cu trupurile vopsite cu roşu, albastru şi galben pentru paradă, iar şefii de trib împodobiți cu specifica lor coroană de pene strălucitoare au venit să-1 întâmpine. Gnd el a ajuns pe țărmul celălalt al râului, 14 canoe albe şi galbene s-au dus înaintea lui şi l-au trecut peste râu. Când a debarcat, indienii au scos un prelung salut „ua, ua, ua!" apoi l-au luat pe umeri şi l-au dus până în fața Măriei, soția sa. Roger a fost copleşit de această manifestare a dragostei. El le-a împărtăşit reuşitele sale şi s-a bucurat că e din nou în mijlocul lor la Providence.

Azi în oraşul Providence se află un mare parc ce poartă numele lui Roger Williams, iar figura lui imortalizată în piatră priveşte spre oraşul care a devenit un liman al libertății pentru toți cei asupriți. Clădirea bisericii baptiste de un stil arhitectural colonial pentru biserica ce a înființat-o el, serveşte şi azi ca locaş de închinăciune.

El a zis: „Nici prețul, nici banii n-au putut procura Rhode Island. Rhode Island a fost procurată prin dragoste."

El a murit în anul 1684.

ZINZENDORF.

După martirajul prin ardere pe rug a marelui reformator din Boemia, Jan Hus, „frații” au avut de îndurat veacuri de persecuții. Mulți dintre ei au pecetluit cu sângele lor mărturia despre dragostea lui Dumnezeu şi mântuirea prin Isus. Întemnițările, torturile, schingiuirile, i-au determinat în 1722 pe mulți să-şi părăsească casele lor părinteşti şi să fugă în Germania, unde un tânăr nobil le-a acordat azil pe moşiile sale din Saxonia. Acestei aşezări, colonie de refugiați credincioşi, i-au dat numele „Herrnhut” (Paza Domnului). Tânărul nobil era contele de Zinzendorf, omul pe care Dumnezeu 1-a folosit pentru o mare trezire spirituală şi mântuirea multora. Biserica fraților moravieni a primit prin el un nou suflu, a cunoscut vremuri de înviorare şi de ridicare spirituală şi de multă rodnicie.

E minunată grija pe care o desfăşoară Dumnezeu față de unii pe care îi alege pentru lucrări speciale. După cum albinele pentru o viitoare matcă crează o botcă mai mare şi îi dau o alimentație specială, tot aşa şi Dumnezeu crează condiții şi împrejurări speciale pentru unii aleşi ai Săi.

Contele Nikolaus Ludwig von Zinzendorf s-a născut în 26 mai 1700 la Dresda. La numai şase săptămâni după naşterea sa i-a murit tatăl, iar mama s-a recăsătorit. Copilul a fost lăsat în grija bunicii şi a unei mătuşi. Amândouă erau femei foarte evlavioase şi bune prietene cu Spener, întemeietorul pietis-mului german, om inspirat de Baxter. Ele i-au dat copilului o educație aleasă, care a determinat întregul curs al vieții sale; şi toate ispitele şi momelile pe care le poate aduce lumea unui tânăr bogat, talentat şi cu titluri, nu l-au putut abate de la calea lui. Se distinge printr-o evlavie precoce.

Încă la vârsta timpurie de patru ani, el a făcut următorul legământ: „Scumpe Salvator, fii al meu şi eu voi fi al Tău!” El şi-a ales ca motto al vieții sale faimoasa mărturisire: „Am o singură dorință: ea e Hristos şi numai Hristos.” Din vremea copilăriei şi a anilor de şcoală, avem următoarea mărturie: „Eu nu numai că am fost ferit de a săvârşi păcate mari, dar în multe cazuri am reuşit ca pe acei ce încercau să mă ducă pe cărări greşite, să-i fac să îngenunchieze împreună cu mine şi astfel pe unii din ei i-am câştigat pentru Hristos. Acesta a fost cazul nu numai la şcoală, ci chiar şi la universitatea pe care am urmat-o şi în călătoriile pe care le-am făcut de atunci. În timp ce eram la Universitate, făceam exerciții fizice, căci le socoteam folositoare. Dar niciodată nu mi-am permis să dansez sau să iau parte la întruniri compromițătoare de băieți şi fete, fiindcă le consideram rele şi păcătoase, îmi plăceau distracțiile, dar de îndată ce simțeam că mi se ridică în suflet afecții nedisciplinate, mă simțeam osândit. Sufletul meu în întregime tindea încontinuu spre cruce. Cu fiecare pe care îl întâlneam, vorbeam despre acest subiect.”

La zece ani a început şcoala de gramatică fondată de Franke la Halle, iar la 17 ani a fost admis la Universitate. El dorea mult să devină

un vestitor al Evangheliei, dar întreaga familie, fiind oameni cu titluri, au considerat că ar fi o înjosire pentru ei ca el să apuce o aşa slujbă şi l-au dat să studieze dreptul, ca să poată urma cariera tatălui său de consilier şi ministru de stat.

Terminând cursurile universitare, avea să-şi completeze educația prin călătorii şi vizite în țări străine. Dar pretutindeni dorința supremă de dragoste şi părtăşie cu Hristos cel răstignit îl controla mereu. Vizitând galeria de picturi din Diisseldorf şi privind picturile, atenția i-a fost frapată de un tablou „Ecce Homo", ce reprezenta suferințele lui Hristos Domnul şi dedesubt avea cuvintele: „Aceasta am făcut Eu pentru tine, Ce faci tu pentru Mine?"

Tabloul era lucrat de un pictor credincios numit Stenburg. După trezirea sa spirituală prin citirea Noului Testament, pictorul dorea să împărtăşească şi altora bucuria pe care o primise. Dragostea pentru Mântuitorul îi umplea inima. Dar el nu putea să predice. El ştia doar să picteze. După mai multă rugăciune, i-a venit gândul să lucreze acest tablou pe care îl dăruise galeriei de picturi din oraşul său. Adesea Stenburg stătea în colțul sălii cu picturi şi se ruga ca Dumnezeu să lucreze la inimele celor ce se opreau în fața tabloului său.

Ond Zinzendorf se opri în fața acestui tablou, sorbit de frumusețea lui şi străpuns de cuvintele lui, 1-a privit timp îndelungat. Un fior negrăit îi stăpânea sufletul. Căzuse noaptea şi el nu se putea despărți de acest tablou, până ce păzitorul sălii veni să-1 înştiințeze că sunase pentru închiderea sălii. Tânărul conte plecă cu părere de rău. A doua zi se duse la Paris. Îşi aranja afacerile şi apoi se puse în slujba Domnului cu viață, titluri, avere; cu tot ce avea şi tot ce era, voia să trăiască spre slava Celui ce a făcut totul pentru el. Inima lui s-a alipit de Isus cel răstignit şi apoi toată viața nu a vrut să mai ştie altceva decât pe Hristos şi pe El răstignit. În toate acțiunile sale, el a căutat să răspundă la întrebarea: „Dar tu ce faci pentru Mine?" După aceasta, tânărul conte a scris unui prieten al său: „Dacă obiectul trimiterii mele în Franța a fost să mă facă un om al lumii, eu declar că aceştia sunt bani aruncați, căci Dumnezeu în bunătatea Sa, va păstra în mine dorința să trăiesc numai pentru Isus Hristos." în Paris, o ducesă i-a spus odată: „Bună seara, conte, ai fost seara trecută la operă?" „Nu, madam – răspunse el – nu am timp pentru operă." „Ah, sclipitoare nenorocire!" exclamă el părăsind acest mare oraş.

Reîntors acasă, Francke, fostul lui profesor, îi oferi să devină succesorul baronului Canstein în Casa Biblică din Halle, lucru care ar fi fost după plăcerea lui, dar din nou la stăruințele rudelor, declină această ofertă şi acceptă postul de consilier juridic pe lângă regele Saxoniei. La scurt timp s-a căsătorit şi rudele aşteptau ca tânăra contesă să-1 poată abate de la dorințele lui pentru o viață de evlavie, dar şi ea avea de asemenea o instruire în pietate şi deci împărtăşea vederile soțului său. La început, gândul lui nu a fost să se retragă din biserica luterană, ci să

grupeze pe cei cu adevărat credincioşi. Curând se convinse că nu putea face aceasta şi se găsi tot mai interesat şi legat de „Unitas fratrum”, Unitatea frățească, denumire pe care o purtau credincioşii refugiați la Herrnhut. Astfel, el îşi părăsi slujba de la Dresda în 1727 şi se stabili la Berthelsdorf, unindu-se cu moravienii.

Refugiații la Herrnhut erau de diferite credințe: luterani, ' reformați, baptişti. Prima parte a anului 1727 a fost petrecută în frământări. Chestiuni doctrinare cu privire la predestinație, la botez, sfințire, etc, amenințau să împartă adunarea. Pe atunci Zinzendorf avea 27 de ani. Ceea ce a putut face el a fost să-i unească la rugăciune şi aceasta i-a adus la o trezire deosebită şi la o unitate deplină prin Duhul Domnului, încă cu puțin mai înainte a început să dea îndrumări spirituale unei clase de nouă fete între 10 şi 13 ani. Totuşi, cu toate străduințele, nu a putut vedea trăsături de viață nouă la ele. Cu cât căuta să le spună mai mult despre Domnul Isus Hristos, cu atât ele păreau mai nepăsătoare. Văzând aceasta, el a început să se roage fierbinte ca Dumnezeu să le dea harul şi binecuvântarea Sa. Ce spectacol! Un tânăr nobil, talentat, sănătos, bogat, să-1 vezi îngenunchiat, luptându-se în rugăciune pentru alții. În ziua de 16 iulie, inima lui a fost copleşită de durere şi, îngenunchiat, a vărsat nuri de lacrimi în mijlocul bisericii. Această rugăciune a produs un efect extraordinar asupra celorlalți. Un număr de frați s-au unit cu el în rugăciune. Au hotărât ore speciale când fiecare, oriunde s-ar afla, să se roage pentru trezirea lor şi a altora, precum şi zile deosebite de rugăciune când adunați împreună îşi vărsau inimile înaintea Domnului. Ziua de 13 august 1727 a fost o zi de răspuns la rugăciunile lui Zinzendorf şi a fraților moravieni, o zi de experiențe deosebite cu Dumnezeu. Pe când erau la Cina Domnului s-a făcut o revărsare a Duhului. Apoi a urmat trezirea tinerilor şi predarea vieții lor Domnului.

Matthew Henry în comentariul său asupra lui Zaharia 12:10 „voi turna. un duh de îndurare şi rugăciune”, spune că „Dumnezeu când intenționează să dea o mare îndurare poporului Său, primul lucru e că îi pune pe rugăciune.” Aşa a fost şi cu mişcarea începută de Zinzendorf între „frații moravieni.” Şi aceste întruniri pentru rugăciune au durat din 1727 mai mult de 100 de ani. Ele sunt cunoscute sub numele de „ora de mijlocire.”

Zinzendorf avea un dar deosebit de conducător. Din nişte memrii simpli ai bisericii din Herrnhut s-au ridicat bărbați de seamă, diaconi, evanghelişti, păstori şi misionari. Cu vreo 50 de ani înainte de începerea misiunilor moderne pentru străinătate prin William Carey, biserica moravă avea deja misionari în țările păgâne. În 1731 contele Zinzendorf a mers la Copenhaga spre a lua parte la încoronarea Regelui Christian VI şi aici a auzit de la unii de starea spirituală a celor din Groenlanda. Venind acasă, el a istorisit fraților cele auzite. Aceasta a produs o adâncă

impresie asupra bisericii, care avea vreo şase sute de membri, dar n-au trecut imediat la o acțiune. Tot la Copenhaga, unii din însoțitorii contelui au întâlnit un negru din Indiile de Vest, care le-a descris starea de acolo. Acest negru i-a vizitat după aceea la Herrnhut. Aceasta i-a înflăcărat şi în doi a aprins dorul de a vesti Evanghelia acestor sărmani sclavi. Era un olar Leonhardt Dober şi un tâmplar David Nitzschmann. Aşa se face că cinci ani după trezire, adică la 10 ani de la venirea lor aici, ei au deschis misiunea în Indiile de Vest, iar în anul următor au trimis trei misionari în Groenlanda. Revista misionară a fraților moravieni Periodical Accounts (Dări de seamă periodice) 1-a inspirat pe Carey şi la o conferință a baptiştilor, el a trântit revista pe masă şi a spus cuvintele: „Uitați-vă ce au făcut moravienii! Noi nu putem urma exemplul lor şi, în ascultare de Stăpânul nostru ceresc, să mergem în lume şi să predicăm Evanghelia la păgâni?„ Binecunoscutul istoric german al misiunilor protestante spune despre lucrarea fraților moravieni: „Această bisericuță în 20 de ani a înființat mai multe misiuni decât întreaga Biserică Evanghelică în 200 de ani."

O altă latură a influenței lui Zinzendorf a fost văzută în trezirea lui John şi Carol Wesley, întemeietorii metodismului.

El a trăit o viață umilă. Cu toate că era conte, era frate cu toți săracii. El predica Evanghelia în toată simplitatea, dar cu o putere deosebită. Atât cântările cât şi predicile erau pline de Hristos şi ispăşirea Sa. În una din scrisorile lui Zinzendorf găsim următoarea declarație: „Metoda noastră în proclamarea mântuirii e aceasta: Să arătăm fiecărei inimi pe Mielul plin de dragoste care a murit pentru noi şi, deşi a fost Fiul lui Dumnezeu, S-a dat pe Sine însuşi pentru păcatele noastre; să-L arătăm fiecăruia ca Dumnezeu al său, Mijlocitor al său între om şi Dumnezeu, Exemplu al său, Frate al său, Mângâietor al său, Sfătuitor al său, Mântuitor al său, pe scurt Hristos e totul în toate. Prin predicarea sângelui Său şi a dragostei Sale până la moarte şi încă moarte de cruce, şi niciodată, fie în predică, fie în discuție de argumentare, să nu ne abatem nici măcar pentru un sfert de ceas de la Mielul, plin de dragoste, să nu pomenin nici o virtute care să nu fie în El, din El şi bazată pe El, să nu predicăm nici o poruncă afară de credința în El, nici o altă justificare decât aceea prin ispăşirea sa pentru noi, nici o altă sfințire decât privilegiul de a nu păcătui mai mult, nici o altă fericire decât de a fi mai aproape de El, de a gândi la El, de a face plăcerea Sa, nici o altă viață decât în El."

Predicile lui erau Hristo-centrice. Acest mesaj evanghelic 1-a vestit oamenilor de toate rangurile şi în jumătate din țările Europei, precum şi printre coloniştii din America. El a fost un mare evanghelist.

Despre Zinzendorf ca predicator, noi avem următorul tablou descris de unul din contemporanii săi, contele Schrautenbach: „El cu greu citea alte cărți afară de Biblie. Niciodată nu şi-a scris predicile, dar

efectul lor a fost foarte mare. Convingerile personale puteau fi simțite în toate cuvintele sale. Vocea lui era plină, plăcută, sonoră şi capabilă de expresii şi modulări fine, atât în vorbire cât şi în cântare. Viață, suflet şi armonie se observa în tot ce spunea şi făcea. Înfățişarea sa era sublimă şi în stare de o mare expresibilitate, avea fruntea lată şi amplă, ochii albastru închis, plini de foc şi de continuă mişcare. Buzele îi erau bine formate şi uşor închise. Privirea îi era ageră şi pătrunzătoare. Era respectuos față de fiecare cu care avea de-a face, deşi toți simțeau şi cunoşteau superioritatea lui."

El a avut de suferit multe prigoniri din pricină că a fost foarte activ. Fiind principalul turburător al împărăției diavolului, toate săgețile au fost îndreptate spre el, dar niciodată n-a dat înapoi. Din contră, îi încuraja şi îi îndruma pe frații săi de slujbă să fie trezitori de suflete, predicatori ai trezirilor, orice i-ar costa. Într-una din predicile sale către lucrătorii evangheliei, el a spus: „Fiecare predicator să fie deplin asigurat că, dacă vrea să se bucure de o viață uşoară şi toate lucrurile să decurgă liniştit în biserica sa, acolo nu se vor petrece treziri şi convertiri. Căci imediat ce acestea se petrec, diavolul se agită." „într-o biserică apostolică, un mod blând de a învăța e potrivit. Dar dacă într-o adunare de credincioşi şi necredincioşi nu sunt „fii ai tunetului„, nici Ilie, poporul va adormi." „Stilul predicilor pe care mulți sunt forțați să-1 asculte e prea filosofic, rece, logic, abstract şi rezervat; un predicator, spre a fi cu adevărat plin de succes, trebuie să fie îndrăzneț, puternic prin Dumnezeu, spre a doborî întăriturile, să răstoarne invodirile minții şi orice înălțime care se ridică împotriva cunoştinței de Dumnezeu, şi orice gând să-1 facă rob ascultării de Hristos. El trebuie să doboare orice împotrivire, să sfărâme falsele fabricate ale formalismului şi a personale, să prăbuşească, să ardă şi să nimicească orice temelie rea împreună cu tot ce s-a clădit pe ea, căci făcând aşa e posibil să clădească o casă spirituală Domnului."

Suma şi substanța Evangheliei pe care o predica poate fi văzută din următoarele fraze luate aproape la întâmplare dintr-una din predicile lui Zinzendorf: „Creştinii sunt poporul lui Dumnezeu, născuți prin Duhul Sfânt, ascultători de El, aprinşi de focul Său, sângele Lui e gloria lor." „Ca să predici bine, priveşte trei lucruri înainte de fiecare predică: „întâi la păcătoşenia ta personală, apoi la adânca nenorocire umană din jurul tău şi trei la dragostea lui Dumnezeu în Hristos. Astfel, golit de tine însuți şi plin de compătimire față de semenii tăi, tu poți fi învrednicit să împărțeşti mângâierea lui Dumnezeu sufletelor." „Eu sunt, ca totdeauna, un biet păcătos, un captiv al dragostei divine ce aleargă alături de carul Său de biruință şi nu am nici o dorință să fiu altceva toată viața mea." „întreg pământul e al Domnului, sufletele oamenilor sunt ale Lui, eu sunt dator tuturor." „în orice fază şi grad al vieții noastre spirituale, al creşterii şi al slujbei noastre, sângele lui Isus e indispensabil." „Duhul

vine la noi prin calea sângelui pentru deplina mân-tuire." „Sângele lui Hristos nu e numai remediul suveran pentru păcat. El e de asemenea şi hrana principală a vieţii creştine."

La început Zinzendorf n-a avut intenţia să părăsească biserica luterană, ci a adoptat metoda lui Spener şi a organizat pe fraţi ca biserică în biserică. Dar trezirea făcută a produs turburare bisericii luterane, care s-a plâns guvernului. Clerul a susţinut că dacă conducătorul va fi înlăturat, credincioşii de la Herrnhut vor fi asimilaţi de biserica de stat. Astfel s-a ajuns în 1736 ca el să fie exilat, izgonit din ţară. Câţiva ani de exil i-a petrecut în America, unde a lucrat printre germanii din statele New York şi Pennsylvania şi la fel printre indienii americani. O caracteristică a comunităţilor înfiinţate de el era colectivizarea bunurilor materiale, aveau toate de obşte, un fel de comunism primar. Mai târziu în 1749, el a fost rechemat în ţară unde s-a bucurat cu fraţii săi de care a fost despărţit atâta timp.

De la el au rămas predici, lucrări doctrinare şi devoţionale, precum şi un mare număr de cântări religioase.

Valurile trezirii de la Herrnhut au ajuns până departe şi influenţa a fost atât de binecuvântată. În anul 1760 când familia şi prietenii stăteau în jurul viteazului luptător şi lucrător al Evangheliei ce se afla pe patul morţii, el le-a spus: „Eu merg la Mântuitorul meu. Sunt gata. Nu mai e nimic care să mă împiedice acum. Nu vă pot spune cât de mult vă iubesc pe toţi. Cine ar fi putut crede că rugăciunea mijlocitoare a lui Isus „ca ei să fie una„ s-ar fi putut împlini în chip aşa de izbitor între noi! Eu am cerut primele misiuni printre păgâni şi mi-au fost date. Nu suntem noi ca în cer? Domnul şi robii săi se înţeleg unii pe alţii. Eu sunt gata!" Câteva ore mai târziu, în timp ce ginerele său citea binecuvântarea din Vechiul Testament „Domnul să te binecuvinteze şi să te păzească. Domnul să facă să lumineze Faţa Sa peste tine şi să se îndure de tine. Domnul să-şi înalţe Faţa peste tine şi să-ţi dea pacea," acest om scump al lui Dumnezeu a adormit în Domnul, plecând la casa sa veşnică.

La înmormântarea lui au luat parte peste 4.000 de persoane, printre care erau predicatori moravieni veniţi din Olanda, Anglia, Irlanda, Groenlanda şi America de Nord. Pe piatra de la mormântul lui sunt săpate cuvintele: „Aici zac rămăşiţele nemuritorului om al lui Dumnezeu, Nickolaus Ludwig, Conte şi Domn de Zinzendorf şi Pattendorf, care prin harul lui Dumnezeu şi slujba sa neobosită a devenit lucrătorul Bisericii Fraţilor, renăscută în acest al XVIII-lea veac. El a fost născut la Dresda în 26 mai 1700 şi a intrat în bucuria Stăpânului său la Herrnhut în 9 mai 1760. El a fost rânduit să aducă roadă şi roadă lui să rămână."

JOHANN GERHARD ONCKEN.

Dr. J. H. Rushbrooke din Anglia, fost secretar al Alianţei Mondiale Baptiste, cu ocazia împlinirii a o sută de ani de la botezul lui Oncken, a scris un articol despre el care a fost publicat în revista „Farul Creştin"

Nr. 8 din 15 aprilie 1934, revista baptiştilor din România ce se tipărea la Arad. El spunea: „Farmecul personalității sale, elocvența sa, puterea sa de organizare, curajul şi înțelepciunea sa în persecuții, călătoriile sale întinse în țară şi în străinătate şi deasupra tuturor zelul în succesul său de a dobândi pe oameni la Hristos şi în a-i trimite să câştige pe alții, toate acestea sunt părți din istoria unei vieți care ar trebui să fie cunoscută mai bine de cum este. El a fost în adevăr un dar al lui Dumnezeu pentru continentul Europei şi pentru lume şi nici un baptist modern, afară de Carey, nu se poate asemăna cu el ca fondator al unei mişcări puternice şi vaste. Botezul său a însemnat o nouă epocă în istoria frățietății noastre."

Johann Gerhardt Oncken s-a născut la 26 ianuarie 1800 în localitatea Varel din Germania. Din cauza invaziei franceze sub Napoleon, asupra Germaniei, tatăl său a fugit în Anglia unde a murit, iar copilul a rămas cu bunică-sa. Când a ajuns la vârsta de 14 ani, un negustor din Scoția a fost pe la bunică-sa şi văzându-1 pe băiat că e drăguț, bine dezvoltat şi inteligent, a zis: „Vreau să fac om din acest băiat. El are nevoie de un tată şi eu am să fiu ca un tată pentru el." Băiatul tocmai fusese confirmat în biserica luterană. Pe aceea vreme, în Germania se obişnuia ca băieții să meargă să facă ucenicie pentru a învăța o meserie, aşa că bunica lui a consimțit ca băiatul să plece. Prima întrebare a negustorului către băiat a fost dacă are o Biblie. Întrucât băiatul a răspuns că nu are, primul lucru din partea negustorului a fost să meargă să-i cumpere o Biblie.

Plecând în Scoția cu negustorul, acesta a căutat să-1 introducă în ale negustoriei. Aşa se face că a ajuns să călătorească prin toată Scoția, prin Anglia, prin Franța şi Germania, în aceste călătorii de afaceri, el a ajuns să facă multe cunoştințe şi prin contactul cu mulți a ajuns să aibă abilitatea de a cunoaşte oamenii, ceea ce i-a fost de mare folos mai târziu. În Londra a intrat în legătură cu o familie de credincioşi care l-au ajutat să cugete mai adânc la starea sufletului său. Ei s-au rugat mult pentru mântuirea sufletului său. Era prin anul 1820, când odată l-au adus la biserica metodistă unde a ascultat o predică, care 1-a determinat să se pocăiască.

După ce s-a predat Domnului, el a început să mărturisească altora pe Mântuitorul. Pentru el a fi mântuit însemna a mântui pe alții. Aceasta a devenit lozinca vieții sale. Din banii lui a procurat tractate religioase pe care le împărțea altora. Rudeniilor sale şi prietenilor le scria lungi scrisori prin care căuta să vorbească sufletului lor despre mântuire. Primul suflet câştigat pentru Hristos a fost un tânăr. Societatea de tractate „Continental Society" aflând de activitatea lui 1-a angajat ca misionar şi 1-a trimis la Hamburg. Deci din 1823 îl găsim din nou în Germania. Prima predică, Oncken a ținut-o la 4 ianuarie 1824. Textul său a fost Isaia 55:1 în fața a 18 ascultători. Între ei a fost C. F. Lange,

care s-a pocăit şi a devenit unul din colaboratorii săi de mai târziu. După şapte săptămâni de predicare a Evangheliei localul de adunare nu mai putea cuprinde poporul care venea să-1 asculte. Fiindcă era tinerel, poporul îl numea predicatoraşul. El predica la Hamburg şi la Bremen. Mai multe suflete au fost convertite. Aceasta însă a stârnit ostilitatea bisericii oficiale. Raționalismul german a pus stăpânire şi pe mințile preoților, aşa că aproape toți erau atei. Lucrarea lui Oncken i-a provocat la ură şi numaidecât s-a pornit prigoana împotriva lui. El a trebuit să predice prin pivnițe şi să se mute dintr-un cartier în altul ca să scape de urmărirea poliției. În mai multe rânduri a fost prins şi aruncat în închisoare. Dese ori a trebuit să plătească amenzi mari pentru că a predicat Evanghelia. Dar Oncken a'fost un lucrător neînfricat. Toată ziua alerga într-o parte şi alta şi distribuia Biblii. Odată a trimis pe cineva să-i mai aducă Biblii de la depozitul de literatură religioasă. Pastorul luteran când a auzit că iarăş îi trebuie Biblii a zis: „Dar ce face acesta cu atâtea Biblii? Le mănâncă? Nu am să-i mai dau." Aşa stând lucrurile, Oncken se duse el personal. Gnd îl văzu pastorul, îl întrebă: „Dumneata eşti cel ce predică prin privnițe, prin gherete şi peste tot? Blestemată predicare! Cine ți-a spus să predici?" Fără să se intimideze, Oncken răspunse: „Domnul Isus Hristos mi-a poruncit să predic." Atunci pastorul luteran sări de pe scaun şi strigă înfuriat: „Dracul ți-a poruncit."

Şi aceasta, pe lângă multe altele, îi spunea lui Oncken că dreptul lui de a predica Evanghelia îi era tot mai restrâns. De aceea se hotărî ca tot mai mult timp să dea răspândirii Bibliei tipărite. În 1828, el făcu legătură cu Societatea Biblică din Edinburg şi cu ajutorul lor, în timpul vieții sale, el a tipărit şi distribuit peste două milioane de Biblii şi Nou Testamente, în casa sa a deschis o librărie pentru vânzarea lor. Apoi a înjghebat o tipografie şi o editură care există şi astăzi în Germania. În timpul celui de al doilea război mondial casa de editură şi tipografia au fost bombardate, dar clădirile au fost reconstruite şi lucrarea merge înainte.

În familia lui s-a născut primul copilaş. Datorită studierii Bibliei, Oncken a ajuns la convingerea că botezul copiilor mici nu are nici un temei biblic, că Hristos Domnul nu a poruncit aşa ceva, porunca lui prevede că întâi omul trebuie să creadă Evanghelia, or copiii mici nu pot să creadă. A căutat în Faptele Apostolilor şi nu a găsit nici un caz unde să fi fost botezați copiii mici. În Faptele Apostolilor 16:33 se spune despre temnicer că a fost botezat cu toți ai lui, dar imediat în versetul următor se spune că s-a bucurat cu toată casa lui că a crezut în Dumnezeu. Dacă ar fi fost copii ei nu s-ar fi bucurat şi ei nu ar fi crezut. Deci versetul acesta arată că în casa temnicerului au fost persoane care au înțeles ce le-a spus apostolul Pavel, au crezut, au fost botezați şi s-au bucurat de acest lucru.

În urma acestui studiu, el s-a convins că nu trebuie să-şi boteze copilaşii, dar totodată şi-a dat seama că botezul lui ca şi copilaş nu are nici o valabilitate biblică şi că ar trebui să fie botezat acum om mare. El nu avusese nici un contact cu baptiştii şi nu cunoştea nimic despre doctrina lor cu privire la botezul celor ce se pocăiesc de păcatele lor şi cred în Domnul Isus ca Mântuitor, totul era doar în urma Cercetării Bibliei. Aceste convingeri a căutat acum să le împărtăşească şi celorlalți credincioşi! Iată ce a scris el însuşi în privința aceasta: „Cam prin vremea aceasta (1828) am devenit convins pe deplin din studiul Scripturilor (căci eram complet necunoscător de sentimentele baptiştilor) despre botezul celor credincioşi şi despre natura bisericii creştine. Eu şi câțiva convertiți care au văzut acelaşi adevăr, acum aşteptam după cineva care să fi urmat pe Domnul în această orânduire, ca astfel să fie calificat să ne boteze pe noi şi astfel să formăm o biserică. Dar pentru aceasta a trebuit să aşteptăm cinci ani lungi, deşi am cerut atât în Anglia cât şi în Scoția. În 1834 (22 aprilie) o grupă mică de şapte credincioşi vâsleau pe frumosul fluviu Elba în orele liniştite ale nopții spre o insuliță; acolo am coborât în apă şi am fost înmormântați cu Hristos în botez. A doua zi ne-am format o biserică iar eu am fost ales ca păstor."

Acesta e un extras dintr-un tractat tipărit de Oncken la Hamburg intitulat „Triumful Evangheliei." Pe vremea aceea nu se găsea nici un singur baptist în Germania ca să-i poată boteza. După multă rugăciune ca Dumnezeu să le trimită pe cineva care să săvârşească botezul, un baptist american numit Bârnaş Sears, profesor la Institutul Literar şi Teologic Hamilton, a mers pentru ceva studii în Germania. Oncken a ajuns să facă cunoştință cu el şi i-a spus dorința lor. Din pricină că Oncken pentru convingerile şi activitatea lui mereu era urmărit de poliție, au hotărât să meargă în secret la miezul nopții să fie botezați în Elba. „Deşi afară era întuneric – scria Oncken – înlăuntrul nostru era lumină."

După ce s-a aflat aceasta, valul de prigoană s-a întețit mult mai rău. La început au căutat să se scape de ei. L-au chemat pe Oncken şi i-au spus că îi dau voie să plece cu familia în America, numai să părăsească Germania. Oncken a refuzat o aşa ofertă şi a căutat să lucreze pentru răspândirea Bibliilor. Doi din cei botezați au devenit bune ajutoare. Primul, Julius Kobner era un evreu danez, fiu de rabin, avea o bună voce; al doilea, Gottfried Wilhelm Lehman era plin de zel. Kobner a devenit bun poet şi compozitor de cântări.

Fiindcă Oncken n-a acceptat oferta să plece, la scurt timp a fost arestat împreună cu Kobner şi amândoi au fost aruncați în închisoarea de stat Winserbaum din Hamburg. Ca şi temnița în care a stat Bunyan, şi aceasta era lângă un pod. Kobner a fost pus într-o celulă deasupra lui Oncken. Acolo în celulă Kobner a început să cânte, Oncken i-a recunoscut vocea şi s-a unit cu el în slăvirea Domnului. Pe pod s-au

adunat mai mulți credincioşi din biserica lor, dar curând au fost împrăştiați de poliție şi n-au mai îndrăznit să vină, căci podul era supravegheat de poliție.

Celula lui Oncken era întunecoasă şi umedă, căci pe două părți curgea apă. Aerul era înnecăcios cu miros de mucegai. Oncken s-a îmbolnăvit aici şi n-a mai scăpat de ea toată viața. Cu toate durerile în trup, el a avut o stare înaltă în închisoare. Starea inimii sale poate fi înțeleasă mai uşor din ceea ce el a scris în jurnalul său zilnic: „De îndată ce a fost plecat gardianul, am căzut pe genunchi mulțumind şi binecuvântând pe Domnul care m-a găsit vrednic să sufer întemnițarea pentru Numele Său. M-am simțit bine şi fericit şi m-am rugat pentru convertirea celor ce mă prigoneau." Pentru aceasta în repetate rânduri, Oncken a stat de vorbă cu directorul închisorii şi i-a vorbit despre mântuire. Dorea să fructifice chiar şi timpul petrecut în puşcărie.

Oncken a suferit numeroase arestări şi întemnițări. Chiar şi când era în libertate mereu se ştia sub amenințarea arestării pe neaşteptate. Într-o zi, în timp ce stătea de vorbă în parc pe malul fluviului Elba cu câțiva prieteni ai săi, o femeie necunoscută se apropie şi îi şopti la ureche: „Dragonii sunt la intrare în parc şi aşteaptă să ieşiți spre a vă aresta." Imediat fugi ca o căprioară în partea opusă, sări gardul şi coborî la malul râului. Acolo zări un alt prieten al său că era cu barca. „Domnul te-a trimis aici să mă scapi" – zisese el urcându-se în barcă. În multe rânduri, el a văzut chiar mâna lui Dumnezeu care 1-a scăpat de urmăritorii săi.

În ciuda persecuției, biserica baptista din Hamburg a crescut. În anul 1838 biserica avea 75 membri şi alte trei biserici au fost formate. Aceasta a înfuriat şi mai mult pe clericii luterani care s-au plâns Senatului. Senatul a dat dispoziții poliției să împiedice întrunirile baptiştilor. Astfel, persecuții şi mai severe au avut loc cu întemnițări şi mari amenzi. În mai 1840 a fost întemnițat patru săptămâni, iar la eliberarea lui a trebuit să-şi vândă bunurile din casă spre a putea plăti amenda. Lui Oncken i s-a interzis să mai participe la vreun serviciu de închinăciune. Aceeaşi interdicție s-a aplicat şi membrilor familiei sale, iar membrilor bisericii li s-a cerut să-şi boteze copiii la biserica luterană şi proprietatea era cât pe aici să fie confiscată. Ei au fost tratați ca oameni fără drepturi. Toate aceste măsuri au provocat o seamă de proteste din Anglia şi America.

Tot prin această vreme, Oncken a fost numit ca misionar al bisericilor baptiste din America pentru Germania şi Europa. Puțini şi-au dat seama atunci că ei însăşi aveau să fie ajutați prin lucrarea lui Oncken. E de ajuns să fie pomenit un singur caz: Oncken a botezat pe bunicul lui Dr. Herbert Gezork. Emigrând în America, Dr. Gezork a devenit unul din cei mai de seamă preşedinți ai Convenției Baptiste

Americane şi directorul Seminarului Teologic Baptist Andover Newton, cel mai vechi seminar baptist.

În anul 1842 prigoana a încetat din cauza unui mare incendiu care a distrus o treime din oraşul Hamburg şi a lăsat fără case vreo 20.000 familii. Oncken, care abia ieşise din închisoare, a pus la dispoziția sinistraților locaşul de închinăciune, cele trei etaje, şi toate dependințele Casei Baptiste pentru găzduirea şi hrănirea unui mare număr de sinistrați. Această acțiune de binefacere a schimbat cu totul atitudinea Senatului şi opinia publică față de baptişti. După aceasta, baptiştii din Hamburg nu au mai fost prigoniți. Cei din Germaniei au mai avut de îndurat, căci abia în anul 1850, în noua constituție, s-a recunoscut libertatea religioasă. Munca neobosită şi suferințele lui Oncken nu au fost zadarnice.

Oncken a fost un bărbat cu inițiativă şi bun organizator. El a constatat nevoia de pregătire a predicatorilor. Astfel a pus bazele Seminarului Teologic Baptist din Hamburg, unde predicatorii bisericilor baptiste din Germania au putut să primească educația teologică. Chiar şi baptiştii din România au avut parte de binefacerile acelui seminar, căci în anul 1909 tânărul frate Constantin Adorian din Bucureşti a plecat şi a studiat la acel Seminar. Apoi Oncken a organizat Casa predicatorilor pensionari, a văduvelor şi a orfanilor.

El a fost animat de un înflăcărat spirit misionar. A călătorit în toată Germania predicând Evanghelia. La fel a crescut şi pe toți membrii bisericii sale ca fiecare să fie un vestitor al Evangheliei. Motto-ul său era „Fiecare baptist un misionar.” într-una din călătoriile sale misionare în străinătate, Oncken a fost întrebat câți misionari are în Germania şi el a răspuns: „Şapte mii.” – „M-ați înțeles greşit, am dori să ştim numărul misionarilor, nu al membrilor.” – Oncken răspunse: „Şapte mii! La noi în Germania fiecare baptist e un misionar.” Aşa se explică faptul că de la cei şapte membrii, după 50 de ani numărul baptiştilor în Germania a ajuns la 32.000 membrii.

De asemenea, el a călătorit mult în afara Germaniei pentru predicarea Evangheliei. În octombrie 1839, însoțit de Kob-ner a mers la Copenhaga, a predicat Evanghelia, apoi a botezat 11 persoane formând prima biserică baptistă din Copenhaga, Danemarca. În 1840 a făcut o altă călătorie în Danemarca şi a botezat alte 9 persoane în insula Langeland. În 1845 el a botezat trei în Olanda şi a fondat o biserică baptistă în Amsterdam. În 1847 a botezat pe F. O. Nilsson care a format prima biserică în Suedia. În 1858, când cu ocazia unui congres, Oncken a mers în Suedia, acolo se aflau deja 70 biserici baptiste cu 3000 membrii. El nu a putut merge în Austria şi Ungaria, dar a trimis acolo pe alți frați. Primul botez la Viena, a avut loc la 28 Octombrie 1847. Karl Johann Scharschmidt, baptist german mutat la Bucureşti în anul 1856, a fost botezat tot de Oncken în anul 1845. La Bucureşti această familie a

predicat Evanghelia la alți germani şi câteva suflete au fost convertite la credința lor. Atunci ei au cerut lui Oncken să trimită pe cineva la Bucureşti spre a-i boteza. Oncken nu a putut satisface această cerere imediat. Abia în 1863, el a trimis pe August Liebig, care a botezat patru persoane în Dâmbovița. Deci, în mod indirect, Oncken a avut un rol în predicarea Evangheliei la Bucureşti.

În 1869 Oncken în vârstă de 69 ani, a făcut o călătorie misionară la Petrograd în Rusia. Călătoria a fost destul de grea. Vagoanele de cale ferată nu aveau arcuri şi nici scaune, ci stătea cu genunchii la gură pe podeaua vagonului, iar noaptea dormea în vagon pe nişte paie. La Odesa a sosit extenuat de puteri. El a vizitat pe frații baptişti care au fost botezați de el în anul 1864. În Rusia a săvârşit mai multe botezuri noaptea. Din Rusia, drumul înapoi 1-a făcut prin România. El s-a oprit la Cataloi în județul Tulcea, unde se afla o biserică baptistă germană. De la Cataloi a plecat la Bucureşti. Aici a ținut câteva servicii de evanghelizare, a dat îndrumări şi a stimulat lucrarea sfântă. De la Bucureşti a mers la Braşov, la Cluj, Budapesta şi Viena, apoi s-a întors acasă la Hamburg.

Lucrarea misionară a lui Oncken nu s-a mărginit numai la Europa. El a trimis pe predicatorul Hugo Gutsche în Africa de Sud şi acesta întemeie la 18 decembrie 1867 prima biserică baptistă. În februarie 1870 a trimis ca misionar în China pe Konrad Baschlin. Chiar şi în America de Nord a întreprins o călătorie misionară între 19 aprilie 1853 şi 27 august 1854.

Oncken a purtat grijă nu numai unei biserici vii în oraşul Hamburg, ci a construit şi un frumos locaş de închinăciune cu o capacitate de 1400 locuri. La serviciul de inaugurare ce a avut loc pe data de 17 aprilie 1867, C. H. Spurgeon a ținut predica ocazională.

Când s-a apropiat de 80 de ani, după o aşa muncă istovitoare, el a scris: „Sănătatea mea s-a dus şi suferințele mele fizice nu pot să facă altceva decât să doresc să plec la Domnul şi Mântuitorul meu, să-L văd în toată gloria.” Dar nu a plecat până la 2 ianuarie 1884.

Pe piatra de la mormântul lui Oncken sunt săpate cuvintele din Efeseni 4:5 „Un Domn, o credință, un botez.” Monumentul a fost ridicat de biserică „în amintirea neuitatului lor păstor.”

V. GH. PAVLOV.

Baptiştii români datorează baptiştilor ruşi chiar unele începuturi istorice la noi în țară, cum e în Delta Dunării biserica din Tulcea. Această biserică baptistă e una din cele mai vechi din România. Ea a fost întemeiată de câțiva ruşi şi germani veniți din Ucraina. Predicatori din Odesa cercetau adeseori această biserică. Dacă căutăm să împingem istoria mai în trecut, descoperim că baptiştii de pe meleagurile noastre au avut legături cu baptiştii din Rusia chiar de prin secolul XVI, potrivit codicelui de la Novgorod.

Unul care a iubit pe români şi a dorit mântuirea lor, strădu-indu-se pentru aceasta să înveţe limba română, a fost predicatorul misionar Vasilii Gureevici Pavlov. El s-a născut în anul 1854 dintr-o familie săracă din oraşul Tiflis. Tatăl său, un simplu birjar, avea un câştig aşa de modest că abia putea să-şi întreţină familia. Astfel datorită acestei situaţii, Vasilii Gureevici fu dat încă de mic ca ucenic la un magazin de ceai. Carte a învăţat puţină şi aceasta doar pe apucate. Fiind dotat cu un spirit de iniţiativă, când a ajuns mare a căutat să-şi completeze puţina sa învăţătură şi să-şi dezvolte puterea sa de gândire. Datorită acestui fapt a ajuns un adevărat autodidact. Gnd a fost de 16 ani printr-o împrejurare a ajuns la biserica baptistă din Tiflis, unde ascultând Cuvântul lui Dumnezeu s-a convertit şi nu după multă vreme, în anul 1870 a fost botezat.

După puţin timp, s-a apucat să vestească Evanghelia prin împrejurimi, apoi cercul lui de lucru a fost mereu lărgit până ce a călătorit întreaga Rusie, de la un capăt la celălalt.

În lucrarea sa a avut parte de bucurii şi succese, dar nu a fost scutit nici de suferinţi şi greutăţi. Poliţia ţaristă era veşnic pe urmele lui. A fost arestat de nenumărate ori. A colindat multe puşcării şi cu mâinile în lanţuri, era purtat dintr-o parte în alta ca un hoţ şi criminal. Odată a fost condamnat la opt ani de deportare, într-un loc unde datorită greutăţilor şi-a pierdut soţia şi copiii.

Cum în Rusia se găseau o mulţime de naţionalităţi conlocuitoare, iar în el era dorinţă aprinsă de a le vesti Evanghelia, adevărul lui Dumnezeu în limba lor, Pavlov s-a apucat şi a învăţat următoarele limbi: gruzină, armeană, tătară, turcească, persană, greacă, cehă, polonă, bulgară, arabă, franceză, engleză şi română.

Puţini bărbaţi din timpul lui, s-au putut măsura cu el în această muncă uriaşă pe care a dus-o pentru cauza lui Hristos şi mântuirea păcătoşilor. Focul Duhului Sfânt ce i-a cuprins fiinţa 1-a făcut să nu cunoască oboseala în a învăţa spre a putea fi de folos altora. Nici distanţele mari, nici ameninţările, nici suferinţele nu l-au putut împiedeca din lucrarea la care se simţea chemat.

El a trecut din viaţa aceasta la Domnul în aprilie 1924, în vârstă de 70 ani, în oraşul Baku.

GEORGE TRUETT.

Unul din cei mai talentaţi lucrători din prima jumătate a veacului al XX-lea a fost George Truett. El a fost supranu-mint „Spurgeon al Americii" şi „Clopoţelul de argint", din cauza vocii atât de sonore şi pătrunzătoare. Avea nişte ochi foarte ageri care te străfulgerau. Era de statură înaltă, foarte impunător şi grozav de serios.

El s-a născut în munţi. Mama lui a fost una din cele mai credincioase femei şi iubitoare care au trăit vreodată pe pământ. Dr. L. R. Scarborroug povesteşte în cartea sa „A search for souls„ (O cercetare

pentru suflete) că odată a ținut serviciu de evanghelizare într-un sat şi la urmă a cerut tuturor celor întorşi la Dumnezeu să se ridice de pe scaun şi să meargă să strângă mâna celor ce i-au influențat mai mult să primească mântuirea. A urmat o scenă glorioasă. Unii s-au dus la păstor, alții la conducătorul Şcoalei Duminecale, alții la învățători, soți la soțiile lor, copii la părinții lor. În stânga lui se afla o bătrânică tăcută, îmbrăcată modest. Ea nu a vorbit niciodată în public. Nu a fost nici învățătoare în Şcoala Duminecală şi nici nu avea o slujbă în biserică. Avea mai bine de 75 de ani. În fața ei s-a format un lung şireag. Unii îi strângeau mâna, alții o îmbrățişau plângând de bucurie. Lucrul ei personal, dragostea fața de cei pierduți şi mărturia ei despre Hristos i-a câştigat. Aceea bătrână nobilă a fost mama lui Truett. Ea şi-a crescut copilul în frica de Dumnezeu şi dragostea pentru cei pierduți. În legătură cu pocăința sa, el istoriseşte în cartea sa „Am vrea sa vedem pe Isus„ următoarele: „Să iau o foaie din viața mea, cum eu am căutat pe Domnul? Ani de zile l-am căutat pe Mântuitorul. Eu nu cred că a fost o zi în toți acei ani din copilărie până la bărbăție, când să nu-L fi căutat mai mult sau mai puțin pe Mântuitorul. Dar ce concepții greşite aveam despre calea cum pot fi mântuit! Eu cred acum, când studiez Scripturile şi studiez experiența şi studiez experiența mea proprie, că dacă cineva în orice vreme din acei ani ar fi venit la mine şi mi-ar fi arătat doar atât: „Dacă tu eşti gata aici şi acum să te predai pe tine însuți şi tot ce ai lui Isus Hristos, să fii al Lui pentru veci şi să-L primeşti pe El să fie al tău", mi se pare acum că dacă vreunul mi-ar fi arătat această cale, într-un moment eu m-aş fi decis pentru Hristos." Cu toate că nu a fost cine să se ocupe de el, în cele din urmă a ajuns de a înțeles calea şi s-a predat Domnului. După aceea a căutat în mod deosebit să se ocupe de mântuirea altora.

Prima lucrare mare făcută de Dr. Truett a fost o colectă pentru Universitatea Baylor din Texas. Atunci faima lui de predicator s-a răspândit în toate părțile. Prima Biserică Baptistă din Texas 1-a chemat să fie predicator. Mai bine de 40 de ani a lucrat aici şi astfel a zidit sufleteşte cea mai puternică biserică baptistă din lume. La fiecare predică a sa se sculau suflete şi treceau înainte pentru a se devota lui Hristos. In biserica sa, el ținea botez în fiecare Duminecă seara. În 1934, biserica număra 6453 de membri, iar în 1944, 6670.

Cineva spunea că pe Dr. Truett îl caracterizau cel puțin patru lucruri:

1. Convingeri puternice. Cunoştea bine adevărul Sfintelor Scripturi şi învățăturile ei le credea cu toată inima. Un ateu a mers odată să-1 asculte. După ce i-a auzit predica, a spus: „Ce puternic crede omul acesta ce spune! Am să vin să-1 mai ascult." Şi convingerile puternice l-au molipsit. Ateul s-a pocăit. Dr. G. Truett credea cu toată inima ceea ce spunea.

2. Iubire fierbinte pentru suflete. Pe deasupra tuturor lucrurilor, Dr. Truett a fost un zelos câştigător de suflete, un puternic evanghelist. Pasiunea vieții sale a fost să vadă păcătoşii întorcându-se la Dumnezeu. Acesta a fost motivul dominant al vieții sale. Într-o seară, după predică, s-a apropiat de un tânăr frământat ce a rămas în urmă şi i-a zis: „Ce ai face dacă Isus Hristos în persoana ar sta aici lângă tine, încât să-L poți vedea, să poți pipăi şi să-I vorbeşti față în față? Şi dacă El ți-ar face această propunere deosebită: „tinere, cu toate păcatele şi temerile tale, cu îndoielile şi greutățile mentale şi morale sau de orice alt fel, dacă cu ele toate, tu te-ai preda Mie pe deplin şi pentru veci, Eu te-aş mântui şi păzi„, ce ai răspunde?" Cu ochii scânteietori, el zise: „M-aş preda Lui."

3. Puterea personalității. Dr Truett avea o personalitate impresionantă, cuceritoare. Nişte ochi magnetici în care era greu să priveşti, o față impunătoare şi o prezență covârşitoare.

Păcătoşii îşi dădeau seama că se află în fața unui om al lui Dumnezeu.

4. Putere în vorbire. Toți au recunoscut că a fost cel mai mare predicator baptist al timpului său, un orator de forță. De aceea a fost supranumit „Clopoțelul de argint". Însă puterea nu era numai în frumusețea frazelor, în dulceața graiului şi în farmecul personalității. Gnd îl auzeai vorbind, simțeai că e un om stăpânit de puterea lui Dumnezeu, că Duhul Sfânt vorbeşte prin el, că ceea ce spune e rupt din suflet. De aceea predicile sale nu numai că încântau şi produceau admirație, ci zguduiau sufletele, trezeau conştiința păcătoşilor şi îi făceau să vină la crucea lui Hristos cu pocăință şi credință.

El credea cu tărie că numai Hristos poate corespunde nevoilor adânci ale lumii. La o conferință a lucrătorilor Evangheliei fără pregătire teologică, organizată de Societatea laicilor baptişti în oraşul Dallas, Texas unde s-au adunat peste trei mii de delegați, el a spus la încheierea lucrărilor conferinței, într-o cuvântare strălucită, următoarele: „Adevărata temelie a omenirii e cunoştința, nu ignoranța. Oamenii sunt frânți de roata păcatului. Lumea sângerează. Nevoile ei sunt urgente. Există o singură doctorie: Isus Hristos. Lumea, prin schimbările economice, financiare, educaționale morale şi religioase e la răscrucile drumului. Există o singură ieşire din această dilemă: Isus Hristos. Evanghelia lui Isus nu poate fi înlocuită cu nimic. Hristos stă în mijlocul lumii încurcate şi dezorientate şi spune: „Încercați-Mă! Urmați-Mă şi vă voi scoate din întuneric.„ Lăsați ca această să fie o oră de predare pentru noi toți. Dacă vom întrupa în viețile noastre dragostea lui Hristos, vom cuceri lumea pentru El."

Lucrarea de mântuire a celor pierduți care o purta pe inima sa, căuta cu toată înflăcărarea să o aşeze şi pe inimile altora. Odată a spus următoarele despre baptişti: „Trebuie să predicăm ori să pierim; să aducem suflete la Hristos ori să devenim cadavre; să fim o forță

misionară ori să devenim un câmp de misiune pentru alții.„ Cu o altă ocazie a spus: „Nevoia supremă a lumii e evanghelizarea. Orice ucenic al lui Hristos trebuie să fie un lucrător al Lui şi cu El. Să plătim prețul, oricât de mare ar fi, de a înfăptui în fiecare biserică idealul pe care îl prezintă Pavel în epistola sa către Efeseni. Să începem o mare cruciadă pentru a da fiecărui membru de lucru în lățirea împărăției lui Dumnezeu pe pământ!"

El a fost un bun inspirator şi organizator al lucrării evanghelice, în 1929, din inițiativa lui s-au adunat bani şi s-a clădit o biserică baptistă la Nazaret, Palestina. În 1937 baptiştii din statul Texas au avut o retragere spirituală la care au luat parte 1250 de predicatori. Dr. Truett a fost în mijlocul lor. Retragerea a avut loc pe Muntele Seminarului din Forth Worth. Ceasuri întregi de rugăciuni în lacrimi şi în lupte cu Dumnezeu pentru mântuirea lumii, au petrecut aceşti predicatori. Se spune că niciodată în viața de orator, Dr. Truett n-a fost mai măreț ca aici. De pe munte, ei s-au pogorât hotărâți să aducă statul Texas la Hristos. Statul e împărțit în 17 ținuturi şi în fiecare ținut au fost plănuite 700 evanghelizări.

În 1935, Dr. Truett a ținut o săptămână de evanghelizare în biserica sa, în care timp 110 suflete s-au predat lui Hristos.

În 1939, el a condus mai multe servicii de evanghelizare la Universitatea Baylor din Waco, Texas. Aceasta e o universitate baptistă şi se ocupă mult de starea spirituală a studenților. Din cei 2250 de studenți, aproape trei sferturi şi-au predat viața lor Domnului Isus Hristos.

În 1934, el a luat parte la centenarul lui Spurgeon sărbătorit la Londra, iar după sosirea sa în America, a fost invitat de Consiliul federal al tuturor bisericilor protestante ca pe data de 3 mai 1934 să fie vorbitorul principal la sărbătorirea centenarului lui Spurgeon în America.

El a fost nu numai un mare predicator, ci şi un bun conducător. De aceea la Congresul Alianței Mondiale Baptiste, ținut la Berlin în 7 august 1934, el a fost ales preşedintele Alianței. După ce s-a săvârşit alegerea, el s-a ridicat şi a mărturisit smerit că nu se simte destoinic pentru această onoare şi răspundere. „Dar dacă iubirea față de marea familie baptistă este calificarea pentru a primi această slujbă, atunci o am pe aceasta" – spuse el. Apoi a dat celor 12 milioane de baptişti, câți erau pe atunci în lumea întreagă, următorul cuvânt de ordine: Libertate – îngăduință – serviciu, în cuvântarea de închidere a congresului a spus: „Baptiştii trebuie să-i dea lui Hristos ce au mai bun. Trebuie să întărim bisericile locale. Ele sunt organizații libere şi de sine stătătoare. Nimeni nu trebuie să stăpânească peste ele, afară de Hristos. Dar libertatea nu trebuie să ne despartă. Ultimul cuvânt în vocabularul baptist nu este libertate, ci dragoste. Această dragoste trebuie să facă pe bisericile lui Hristos să conlucreze împreună.

În mesajul său de Anul Nou în 1935, în calitatea sa de predicator al Alianței Baptiste mondiale, el a propus trei scopuri vitale:

1. „Să înălțăm neîncetat primul nostru scop de a dobândi suflete la Hristos ca Mântuitorul lor personal. El e singura speranță şi singurul ajutor adevărat pentru toate nevoile omenirii."

2. „Să luptăm cu toată inima ca să punem pe fiecare membru al bisericii baptiste la lucrul rânduit de Hristos în împărăția Sa."

3. „Şi deasupra tuturor, să fim hotărâți ca de aici înainte să plătim prețul, oricât de scump ar fi, pentru a deveni pocăiți şi creştini, aşa cum trebuie să fim. Înaintea oricărei alte probleme, să luptăm ca să întrupăm în viețile noastre învățătura şi spiritul lui Hristos. Să trăim numai şi numai pentru El, aşa încât viețile noastre să devină o mărturie atctcuceritoare despre puterea transformatoare a Evangheliei Sale."

El susținea că Hristos trebuie să fie Domnul absolut al vieții. Credinciosul trebuie să aparțină cu tot ce are lui Hristos, deci predarea să fie 100%. Într-o duminecă după ce a insistat pentru aceasta într-o predică, în fața unor credincioşi ce se ocupau cu creşterea vitelor, unul din ei i-a strâns mâna şi 1-a invitat să facă o plimbare cu el, căci are să-i spună ceva. Truett s-a învoit şi au plecat împreună. Au urcat spre munte mai bine de un km. fără să spună o vorbă. Se vedea pe el că e frământat şi Dr. Truett aştepta ca el să rupă tăcerea. În sfârşit, ajunşi într-un loc, fratele se opri şi zise cu respirația întretăiată: „Doresc să vă rugați o rugăciune de dedicare pentru mine." Şi apoi continuă printre suspine: „Niciodată până azi nu am ştiut că sunt răspunzător față de Isus şi de proprietatea mea. Nu sunt de mult timp credincios, nu am auzit multe despre El şi nu ştiam prea mult ce aşteaptă El de la mine. Niciodată n-am ştiut până ce ați predicat azi, că aceste mii de vite, că fiecare corn al lor, pe care eu ziceam că sunt ale mele, nu sunt în mod real ale mele, ci aparțin lui Hristos şi că eu sunt un simplu administrator, un econom al Său. Niciodată până azi n-am ştiut aceasta. Şi niciodată n-am ştiut că holdele acestea despre care eu ziceam că sunt ale mele, nu sunt ale mele, ci ale Lui. Acum, zise el, doresc să îngenunchi aici şi să-I spuneți Domnului pentru mine că vreau să-mi iau locul meu, că accept slujba de econom, că vreau să fiu administratorul Său peste bunurile Sale. Şi apoi mă voi ruga şi eu." Au îngenunchiat împreună şi, în timp ce Dr. Truett se ruga fierbinte, fratele îi întărea rugăciunea cu suspine şi cuvinte de consimțire. După ce a zis „Amin", fratele a mai aşteptat câteva minute până ce a putut să spună câteve cuvinte. Apoi a zis: „Doamne, oare nu sunt acum în stare să-Ți dau de asemenea şi pe cel preaiubit pentru care mă rog de atâta timp? Nu sunt în stare acum să Ți-1 dau Ție? Deodată cu toate celelalte, Ți-1 predau şi pe el Ție. Salvează-1 pentru gloria Ta. Ți-1 dau Ție azi pentru veci de veci!" Apoi s-au întors tăcuți acasă. Seara au plecat la biserică pentru evanghelizare. Nici nu a predicat zece minute, Dr. Truett, şi deodată un tânăr dezmățat ce stătea la o margine a

mulțimii de o mie de oameni, se ridică şi zise: „Nu pot să aştept până ce omul îşi termină predica, să vă spun că eu am găsit pe Domnul!” Era băiatul tatălui care se predase cu totul Domnului.

Truett a fost foarte puternic şi în rugăciune. La congresul mondial baptist ținut la Berlin în 4-10 august 1934 el a încheiat cu rugăciune, cerând binecuvântarea lui Dumnezeu peste fiecare credincios din orice colț al pământului. Un predicator care a luat parte la congres, spunea că cel mai măreț lucru la acest congres a fost această rugăciune, „în adevăr, spunea acest predicator, Truett e mai tare în rugăciune chiar decât în predici.”

El punea deosebit preț pe citirea Cuvântului lui Dumnezeu în public. Cerea să fie o linişte solemnă, nimeni să nu umble, să nu mişte. Îl citea rar şi puternic, încât fiecare din miile de ascultători să-L poată auzi.

Un accent deosebit punea pe citirea literaturii şi a revistelor de către fiecare membru. O mie de abonamente erau din biserica sa la revista „Baptist Standard”. El spunea: „Eu nu sunt mulțumit dacă membrii noştri nu citesc revista noastră.”

Cu toate că a fost unul din cei mai puternici predicatori ai veacului nostru, Dr. Truett nu a neglijat nici lucrarea personală, ci o mare parte din timp o consacra căutării celor pierduți, atât în biserică cât şi în afară. Avea un deosebit tact să se apropie de ei, le arăta limpede calea mântuirii şi insista să o urmeze fără zăbavă.

În 1936, ca preşedinte al Alianței, el a făcut o călătorie misionară în jurul lumii. În 1937, când Ministerul Cultelor din România a dat o decizie să asuprească baptiştii din țara noastră, Dr. Truett fiind atunci în Anglia, în calitatea ce o deținea ca preşedinte al Alianței, a făcut o vizită ministrului României de la Londra, arătând îngrijorarea baptiştilor din lumea întreagă cu privire la noua decizie şi la felul cum sunt tratați credincioşii în România, Tot în acelaşi an, 31 iulie, 1 şi 2 august 1937 a vizitat țara noastră, luând parte la un congres ce s-a ținut în sala Vox din Bucureşti.

Dr. Truett a fost ales în trei rânduri preşedinte al Alianței Mondiale Baptiste şi a activat în această funcție timp de 5 ani. El a fost ordinat ca păstor în anul 1890 la Biserica Baptistă Waco, Texas. În 1897 a fost ales ca păstor al Primei Biserici Baptiste din Dallas, Texas. Pe atunci avea 700 membrii. Aici a slujit în mod neîntrerupt timp de 47 ani. În timpul acesta biserica a crescut la 7800 de membrii. El a murit în anul 1944.

KAGAVA.

H. Gezork, care după anul 1930 a făcut o călătorie în jurul globului timp de doi ani şi jumătate spre a cunoaşte diferitele câmpuri de misiune creştină, în cartea sa „Lumea aşa cum am văzut-o” scrie următoarele despre Kagava: „Era ultima mea zi în China. În dimineața următoare trebuia să plec mai departe în India. Şedeam la masa de

prânz în casa Dr. Lina, rectorul universității baptiste din Shanghai. Cu toate că se discuta cu privire la mine, chiar în limba engleză, nu putui să contribui mult la convorbiri, Lfiindcă eram şi de data aceasta nevoit să mănânc cu beţişoa-rele chinezeşti (în loc de furculiță). Asta îmi cerea toată atenția.

„Un comesean mă întreabă dacă ştiu că Kagava din Japonia e la Shanghai, luând parte la o conferință a conducătorilor creştini din China. Într-o clipă am uitat de beți-şoare şi de farfuria cu orez. Kagava e aici? Omul despre care am auzit atâta în America şi despre care tinerii japonezi mi-au istorisit cu înflăcărare, omul pe care doream să-1 văd mai mult decât pe capetele încoronate. „Acum ori niciodată" îmi ziceam. Numaidecât mi-am luat rămas bun, deşi aşa ceva era cu totul împotriva obiceiurilor de pe acolo. Am renunțat la toate planurile mele pentru ultima după amiază la Shanghai şi căutam să dau de urma lui Kagava în oraşul milioanelor. În sfârşit, seara am reuşit să dau de el, pe când se întorcea de la conferința şi se îndrepta spre o mare întrunire japoneză unde trebuia să vorbească. Nu voi uita niciodată aceste scurte minute petrecute cu el într-o bodegă întunecoasă, unde îşi lua în grabă modesta lui cină.

Dar cine este Kagava? întrebați pe oricine în Japonia, fie creştin, budist, sau ateu şi afară de cazul că dați peste cineva prea neştiutor de ce se întâmplă în țara lor, oricine vă va spune multe despre Kagava. Acest japonez nearătos, cam de 45 ani, cu fața zâmbitoare, cu părul negru, cu ochii iubitori sub nişte ochelari mari, este azi unul din bărbații cei mai cu influență din viața religioasă şi socială din Japonia şi Asia Orientală.

Istoria lui Toyohico Kagava sună aproape ca un roman, căci chiar el este romantic. Te pune în uimire de ce poate să facă Hristos şi azi din cei care-L urmează. La vârsta de 12 ani a fost trimis de tatăl său, care era înalt funcționar în guvernul japonez, la un templu budist ca să învețe de preot. Le ştia regulile pe din afară, dar astea nu l-au putut mulțumi. S-a îndreptat apoi către învățătura lui Confucius, dar nici aceasta nu a liniştit inima lui căutătoare de adevăr.

Pocăința lui. Iată ce declara el în ceea ce priveşte convertirea lui: „Am luat parte la o clasă de limba engleză. Tatăl meu murise, iar fratele meu îmi spuse: „Poți să înveți limba engleză, dar să te păzeşti să nu devii creştin.„ Eu doream însă să trăiesc o viață curată. Atunci am început să mă rog. În felul meu copilăresc, tot ce ştiam să spun era: „Fă-mă, Doamne, un om mare ca şi Hristos!„ Dumnezeu a răspuns acestei rugăciuni şi mi-a dat darul sfințeniei. Am fost convertit la 14 ani, în timp ce luam parte la un studiu biblic. La 15 ani am fost botezat. Eu respect pe Buddha şi pe Confucius, dar ei n-au puterea vieții. Când a venit Hristos la mine, am fost reînoit. Am primit o nouă viață. Fără Dumnezeu, eu sufeream şi plângeam. Dar când s-a revărsat puterea lui Dumnezeu

peste mine, totul s-a înoit. Hristos e izvorul vieții!" înrâurirea hotărâtoare nu i-a venit nici prin predici, nici prin scrierile creştine, ci prin viața dezinteresată, plină de jertfă a unui misionar creştin cu care se împrietenise.

Începutul lucrării. Familia lui Kagava suferea de tuberculoză, în urma căreia fratele lui a murit. Când era student de 21 ani, Kagava s-a dus la doctor, care i-a spus că probabil nu va mai trăi decât un an. De aceea, el se hotărî să-şi cheltuiască ultimul an al vieții sale în lucrări de dragoste creştinească. Pentru aceasta s-a instalat într-o mahala a marelui port Kobe, acolo unde în cuibul mizeriei celei mai crunte mişună săracii săracilor, cerşetorii, beţivii, târfele, jucătorii de cărți şi hoții, gunoiul societății. Pentru câțiva bani a închiriat o colibă mică de tot. A întins pe jos singura lui mobilă: rogojina. Încet, încet câştiga încrederea noilor săi vecini că trăieşte întocmai după cele spuse în predica de pe munte. Împărțea ultimul său bănuț, da ultima sa oca de orez oricui venea să-i ceară ceva. În orele libere îşi câştiga pâinea zilnică lucrând cu mâinile sale. Se ducea pe la cei bolnavi, la cei părăsiți de toți. Le curăță camera, le gătea de mâncare. Aduna copiii de pe maidanuri în jurul său, se juca cu ei şi le istorisea despre Isus. Seara, lângă coliba lui, predica celor amărâți ai soartei. Cine mai văzuse aşa ceva în iadul de acolo? Unii îl ocoleau bănuitori, alții râdeau de el, iar alții profitau de bunătatea lui şi-1 lăsau lefter de tot ce avea.

Printre ei putem vedea pe Izu, un cerşetor care, cu o punctualitate de admirat, se prezenta la masa fratelui nostru să-şi primească porția de orez. Puteam vedea pe Kodera, jucătorul de cărți, care vroia bani cu forță, amenințându-1 cu revolverul. Un beţiv îi rupse lui Kagava patru dinți lovindu-1 cu pumnii. Dar se puteau vedea şi de cei care îi pricinuiau bucurie. Un fost puşcăriaş înțelesese din ce în ce mai mult pe Dumnezeul care iartă şi poate schimba inimile. O fată decăzută a început o viață nouă. O bătrână îl iubea ca pe fiul ei. Ea căuta prin gunoaiele oraşului şi aduna cartofi pe care îi aducea lui Kagava şi apoi, strălucind de bucurie, se uita cum el îi gătea şi-i mânca. Copiii se agățau de mânecile lui cârpite când ieşea pe uliță şi-1 rugau; „Hai, domnule învățător, joacă-te cu noi!"

Anul care trebuia să fie ultimul din viața lui a trecut, şi el se simțea mai bine prin regimul dus, decât dacă ar fi fost într-un sanatoriu. Îşi zicea că nici nu mai are timp să moară, față de câte avea de făcut. Nenorociții din toată țara aveau nevoie de el. De aceea s-a apucat să scrie istoria vieții sale sub titlul: „Dincolo de hotarul morții." în ea mărturiseşte cum s-a întors la Dumnezeu, apoi îşi povesteşte întâmplă-rile de prin cartierele cele mai mizerabile. Cartea produse multă vâlvă. În câteva luni s-au vândut mai multe ediții ale ei. A ajuns să fie una din cele mai citite cărți din Japonia. Pe neaşteptate ajunsese om vestit. Cu toate acestea, el şi-a continuat acelaşi fel de trai: iubea şi se jertfea

slujind semenilor săi. Tot pentru ajutorarea lor a pus şi condeiul, căci nu reținea nimic din marile venituri provenite din vânzarea cărților lui. Una după alta, cărțile lui îşi croiesc drum până în coliba cea mai umilă, mişcând inimile şi mâinile a mii de japonezi. Ziarele îi ofereau rubrici ca el să scrie tot ce vrea în ele cu privire la lucrarea ce-i stăpâneşte inima. Acum avea pentru aceasta un întreg stat major de lucrători.

Kagava şi viața socială. Prin ceea ce a făcut, Kagava a ajuns să ia parte activă şi la viața oficială a poporului său. Îşi înălța glasul contra marelui capitalism care tiranizează Japonia modernă. El lupta pentru dreptatea socială. Mijloceşte între stăpân şi muncitori. E un fel de socialist, dar adevărat creştin. A refuzat să fie ales ca preşedinte al partidului muncitoresc de acolo, nevrând să se vâre în murdăria politicii obişnuite. Totuşi numele lui Kagava ajunge să țină loc de program politic. Administrațiile oraşelor, parlamentul şi autoritățile, toți țin cont de acest neobosit predicator al dreptății şi nu-şi mai pot întoarce fața de la acest protestator împotriva mizeriei din mahalale. Scrierile şi luptele lui Kagava au avut şi sfârşit un efect asupra opiniei publice şi atacurile lui au prăbuşit zidurile nepăsării. În 1926, Statul, mişcat de cuvintele şi scrisorile lui Kagava a început să se ocupe îndeaproape de prefacerea mahalalelor celor şase mari oraşe ale Japoniei. În timp de şase ani totul s-a schimbat. În locul colibelor s-au ridicat blocuri muncitoreşti. Drumurile s-au transformat în străzi pavate şi instalațiile de apă merg la fiecare casă. S-au amenajat parcuri speciale pentru copii.

În 1923, când s-a produs cutremurul acela mare şi o treime din capitala imperiului, ce avea o populație de peste 5 milioane de locuitori, a fost distrusă, la fel liniile de tramvaie, telefoanele şi căile ferate, s-a organizat o comisie de reconstruire. Primul ministru a fost preşedintele comisiei. Kagava, care cu câțiva ani înainte a fost urmărit de autorități, a fost chemat acum să ia parte în comisie. El singur a fost ales din popor, ceilalți toți erau oamenii guvernului. El a trimis o solie către țară în care arăta că primeşte să lucreze cu guvernul, dar cu condiția să nu primească nici un salariu. De ce să primească leafă când țara are nevoie de atâta refacere? – zicea el. El a vrut să facă un serviciu în care să fie jertfă.

În birourile autorităților a venit în hainele lui de muncitor. Primul lucru a fost să vadă locurile unde oamenii trăiau în mizerie. Programul propus de el pentru reconstruire a fost aşa de vast, aşa de modern şi de plin de înțelepciune, că a primit aprobarea primului ministru. După cinci luni de lucru a reuşit să introducă o nouă lege, ca muncitorul ajuns fără lucru să aibă o asigurare. Lucrarea lui pentru Japonia a fost salutată de toți muncitorii.

El a luptat şi contra relelor sociale, a viciului, a patimei sexuale, a fumatului. A fost cel mai harnic conducător în societatea pentru lecuirea leprei şi în cea pentru combaterea tuberculozei. Acest luptător cu idei şi

idealuri şi cu forța sa spirituală biruieşte în luptă. Guvernul a luat măsuri pentru stârpirea leprei, înființând mai multe spitale izolate. La fel s-au luat toate măsurile pentru combaterea tuberculozei. Mişcarea antialcoolică era în plină creştere. Prin 1939 erau 53 sate care au adoptat prohibiția, iar 2 milioane oameni au devenit membri într-o organizație antialcoolică.

Kagava ca predicator. El şi-a început lucrarea de predicator al Evangheliei în anul 1909, ca evanghelist de mahalale. Când a fost la Oslo în 1936, la al 12-lea congres mondial al Se. Duminecală i s-a făcut o primire entuziastă. A 3-a zi, vorbind în fața congresului despre Şcoala Duminecală şi evanghelizare, printre altele el a spus: „Când am început în 1909 evanghelizarea mahalalelor, un prieten de al meu, predicatorul Hachihama, m-a sfătuit să mă ocup mai mult de mântuirea copiilor din mahalale decât de a adulților. Dar m-am gândit eu că dacă îmi sacrific timpul mai mult pentru copii decât pentru adulți mai e de aşteptat încă zece ani sau chiar 15 până ce voi putea înființa o biserică în mahala. Am încercat să formez o biserica bună convertind pe bețivii şi pungaşii mahalalelor, depunând străduințe deosebite în această lucrare. Dar, acum după mai bine de

26 ani, am constatat că copiii au devenit criminali, bețivi, fete prostituate, iar pungaşii şi bețivii pe care căutam să-i convertesc au rămas tot aşa de răi ca şi atunci. Trebuie să mărturisesc că am făcut o serioasă greşeală în metodele mele de evanghelizare. Dacă depuneam mai multă energie în evanghelizarea copiilor mahalalelor, care probabil i-ar fi condus la Hristos, eu aş fi avut mult mai mult succes în ridicarea celor din mahalale. Probabil că i-aş fi putut conduce la Hristos, cu ajutorul lui Dumnezeu, mult mai uşor, în loc de a-i lăsa să devină criminali. Prin eforturile lor apoi, poate mulți din părinții lor ar fi venit la Hristos."

El punea deosebit accent pe educația creştină. In privința aceasta el a spus: „Gnd Pavel a constatat la Efes că evanghelismul obişnuit nu are efect, el şi-a schimbat tehnica. S-a dus la o şcoală şi acolo a început să țină lecții şi cu această metodă a schimbat întreaga atmosfera a Efesului. Când gheața este groasă, noi trebuie să o spargem, să facem o gaură în ea spre a putea scoate apa. Educația religioasă e singura nietodă de a da găuri în gheață."

Cea mai mare pasiune a lui Kagava a fost aceea de a-L face cunoscut pe Hristos. El a fost un apostol înflăcărat al împărăției lui Dumnezeu. Se scula dis de dimineață, ca şi învățătorul său şi când muncitorii plecau spre fabrică, el îi conducea cu o lanternă. Mergând, le predica şi pe fața lui curgeau lacrimi. Aceşti fii ai muncii, exploatați, păcătoşi, au trezit simțirea lui cea mai adâncă. Cu multe lacrimi le spunea despre Tâmplarul din Nazaret, despre Fiul lui Dumnezeu, care şi

El a muncit. Le spunea despre un Dumnezeu care de la începutul timpului şi până acum nu a încetat să muncească.

În 1927, s-au adunat într-un mare congres conducătorii celor trei religii mari ale Japoniei. Erau cam două mii de oameni, reprezentanții Şintoismului, Budismului şi Creştinismului. Preoții şintoişti îşi făceau apariția în hainele lor scumpe, lungi şi ornamentate. Urmaşii lui Buddha, într-o strălucitoare ținută, căutară să se impună prin cuvântul lor şi prin îmbrăcămintea lor, nu mai puțin scumpă ca a şintoiştilor. Fără uniforme printre ei se pierdeau, îmbrăcați în haine negre, predicatorii şi misionarii creştini. În numele lui Hristos se pare că nu a venit decât un singur om, într-un corp plăpând şi îmbrăcat într-o haină simplă de salahor. Din rândurile din urmă se desprinse această figură care păşi pe marea tribună. O clipă de emoție, o clipă de tăcere şi Kagava a început să vorbească. El a descris starea chinuită a muncitorilor de toate categoriile sociale. Această lume de nevoiaşi, de suferinzi se pare că a avut un singur reprezentant aici şi acela a fost rupt din inima lor: era Kagava.

El spuse: „Ei sunt flămânzi, n-au unde să-şi plece capul. Pentru acei ce n-au nici casă, nici masă, ce ajutor se află numai în a le predica? Dumnezeu cere milă, nu ceremonii. A sosit timpul când preoții templelor şi păstorii bisericilor trebuie să se trezească din somnul lor şi să stea față în față cu realitatea." „Voi, Budeştilor, citiți din nou scripturile voastre şi găsiți în ele spiritul care a mişcat pe pionierii voştri. Dacă nu puteți descoperi şi reîntrupa spiritul lor, atunci înfăşurați din nou sulurile şi le trimiteți înapoi în India, de unde le-ați adus." „Voi, Şintoiştilor, dacă nu puteți pricepe şi înfăptui viziunea care împinge spre serviciu pentru cei mai slabi, pentru cei nenorociți, ce rost mai au riturile voastre numeroase şi pompoase?" „Şi voi, creştinilor, nu vă e ruşine că zidiți biserici mari şi costisitoare şi nu urmați Omului născut în iesle şi îngropat în mormântul altuia?" în urma cuvântării sale, el a fost dat afară din congres, dar s-a dus singur pe drumurile Japoniei, mărturisind cu putere despre Profetul din Galilea şi despre jertfa Sa mântui-toare şi ispăşitoare.

El nu se putea împăca cu religia catedralelor şi a ceremoniilor. „Religia clădirilor mărețe – spunea el – e ceva care îți sfâşie inima. Religia care clădeşte oameni şi nu temple este mult mai de preferat. Din această cauză resping tot ce găsesc în legătură cu religia arhitecturii impunătoare. Sub straşina catedralei se află partea cea mai mizerabilă a mahalalei, înaintea palatului religios, armata comercianților face paza. Nu există nimic mai de compătimit ca religia care nu are altceva decât temple şi edificii. Religia adevărată trebuie să intre în birou, să meargă pe stradă, să pătrundă în fabrică, în invenție, în laborator, să meargă în excursie cu noi, în munca noastră, în recreația noastră şi chiar în somnul nostru." După el, viața nu poate fi împărțită în secții, ci

creştinismul trebuie să ocupe fiecare parte a vieții. El aplica exemplul lui Hristos în toate împrejurările vieții. Hristosul lui Kagava n-a pierdut nimic din spiritul lui de jertfă. El a fost gata să jertfească totul ca să înalțe pe om. Evanghelia lui nu este uşoară. Crucea este partea centrală în religia lui.

El s-a gândit că toate lucrurile nu-şi vor atinge ținta până ce nu vor fi un milion de creştini în Japonia. Pe atunci erau abia 300.000 creştini. El a organizat „Mişcarea împărăției lui Dumnezeu." Ținta mişcării era: „împărăția lui Dumnezeu este o societate creştină." Lozinca lui a fost: „Să împărțim cu alții slujba şi jertfa." El a întrebuințat toți predicatorii, toți păstorii şi toți membrii bisericilor creştine. A fost o adevărată bătălie spre a evangheliza fiecare grup şi fiecare clasă socială. În armata lui a avut 5.000 predicatori laici. A început cursuri biblice pentru a câştiga participarea laicilor în mişcarea aceasta. Ei au atins 12.000 sate unde n-au mai fost predicatori creştini. Au publicat o revistă care a fost organul oficial al mişcării. El dorea Japonia pentru Hristos. Pentru realizarea acestui gând a mai lăsat la o parte alte lucrări şi a pus tot accentul pe vestirea Evangheliei. Neobosit, colinda țara în lung şi lat şi oriunde ajungea, mulțimile se adunau cu grămada să-1 asculte.

Avea o voce puternică în volum. Când a fost la Oslo a vorbit în marea sală a congresului, fără ajutorul microfonului.

Vocea îi era plăcută şi cu accente deosebite asupra unor pasaje. Iar gesturile lui îi dădeau o elocvență deosebită. Auditorii săi erau cuceriți de sufletul lui cald. E extrem de rapid în mişcări. Avea o înfățişare senină, iar în dosul ei e o vitalitate copleşitoare, pulsând o forță care 1-a făcut una din cele mai dinamice personalități creştine a veacului nostru. El vorbea liber. Cu toate că avea schița, nu se ținea în mod rigid de ea. Belşugul energiei sale îl făcea ca într-o singură zi să se apuce de atâtea lucrări, pe care alții le-ar face abia într-o săptămână. Dis de dimineață predica pe stradă, lucrătorilor, care aşteptau în fața porților de fabrici. Pe urmă mergea la tot felul de întâlniri, unde ținea conferințe, apoi dicta secretarilor săi. Chiar şi pe la miezul nopții mai putea fi găsit în mijlocul vreunei grupe de studenți şi discuta cu ei problemele religioase.

În viața privată. Kagava a fost căsătorit şi a avut trei copii. Când copiii au crescut puțin mai mari, s-a mutat din coliba în care locuia, pentru că starea lor fizica şi morală erau în primejdie. Din capete de materiale rămase de la reconstruirea caselor după cutremurul cel mare, el şi-a clădit o casă japoneză cu mâinile proprii. Astfel 1-a costat o sumă minimă de bani.

El era foarte darnic. Era aprins de spiritul de jertfă. Nimic nu era prea mult pentru el. În multe seri se întorcea acasă fără palton, căci întâlnea în drum pe cineva desbrăcat şi tre-murând de frig şi i-1 dădea. A preferat să trăiască în sărăcie neagră pentru a alina suferințele şi

nevoile altora. La cărțile pe care le tipărise avusese un câştig de peste 16 milioane lei, dar fiecare bănuț a fost cheltuit în cele 3 aziluri. El susținea că suferința cauzată de lipsa banilor e mai uşoară de purtat decât grija care însoțeşte acumularea lor.

Altă caracteristică a lui era modestia. Niciodată nu a făcut lux. Îmbrăcămintea lui era cât se poate de simplă. Şi cu toate că a ajuns aşa de renumit, niciodată nu şi-a dat aere, ci a rămas acelaşi credincios modest, urmând în totul pilda lui Hristos, Domnul său. Dr. Franklin, directorul Seminarului Baptist din Chester USA şi fost misionar în Japonia, povesteşte în chip interesant prima lui întâlnire cu Dr. Toyohico Kagava. „L-am anunțat că doresc să-i fac o vizită" – spunea Dr. Franklin. M-am pregătit să dau față cu un om mare. Aşteptam mişcat clipa când mi se va da harul să întâlnesc pe unul dintre cei mai admirați oameni de pe pământ. Am ajuns la casa lui. La poarta casei sale a ieşit un tânăr să mă invite înlăuntru. Era un băiat slab, cu fața stinsă şi foarte modest îmbrăcat. Am ajuns înlăuntru şi aşteptam ca acum să întâlnesc pe Kagava. Spre marea mea surpriză, băiatul de la poartă îmi spuse: „Eu sunt Kagava, pe mine ați vânit să mă vedeți?"

Kagava era un om care a studiat foarte mult. Era un cititor nemăsurat. Profesorul lui din America a rămas uimit când au studiat împreună problema evoluției şi Kagava i-a prezentat o listă de 42 cărți pe care le citise în legătură cu acest subiect: „A citi o carte este ca şi cum te-ai ridica pe un munte. Eu vreau să fiu un excursionist pe Alpii gândirii luminate", a spus Kagava.

În trupul său, el era foarte plăpând. Era mic de statură şi măcinat de mai multe boli. Plămânii îi erau infectați, inima îi era mereu amenințată. Ochii îi erau pe cale de a orbi cu totul. Iată cauza: într-o seară pe când se găsea acasă, a venit un cerşetor beat, cu un pumnal în mână, plătit de cârciumari ca să-l omoare, fiindcă le lua clientela. Kagava s-a găsit prea de multe ori în pericole de felul acesta, ca să se înspăimânte. Şi fiind convins că nu trebuie să se împotrivească cu rău la răul ce i se face, a izbutit să înduplece pe criminal ca mai întâi să doarmă. Cum nu avea două paturi, l-a culcat în patul său în care încăpeau cu greu 2 persoane. Fiind deci prea înghesuit lângă oaspetele său, s-a molipsit de la acesta de o boală de ochi. Dimineața, acela s-a trezit ruşinat de cele plănuite în ajun. După aceasta a trebuit să stea luni de zile ochii legați, într-o cameră întunecoasă. „E incomod, nu-i aşa?„ – îi spuse cineva. „Ce-i incomod?„ – „Orbirea Dvs.!„ – „Da, dar este incomod şi faptul că oamenii n-au aripi, nu-i aşa? însă inventându-se avioanele acestea, înlocuiesc aripile. Tot aşa este şi cu ochii de afară. Dacă îți pierzi vederea este foarte uşor să inventezi ochii lăuntrici. Dumnezeu e însăşi lumina. Dacă lucrurile din afară sunt acoperite în întuneric, lumina este ascunsă în odăița interioară a sufletului meu. Lumina eternului Dumnezeu străluceşte mereu.„ Dar cu toate

ameninţările împotriva sănătăţii sale, el era cu capul neaplecat şi cu inima fără frică, înfrunta viaţa în plinătatea ei. Puternic în credinţă că este nemuritor chiar pe pământ, până nu-şi va sfârşi misiunea, el zicea: „Voi păşi până ia sfâr-şitul celui din urmă kilometru şi acolo dacă trebuie să cad, voi cădea bucuros. N-am nici o dorinţă să mor pe patul meu!”

El era o fire foarte simţitoare. Şi în această privinţă se asemăna cu Domnul Isus care a zis: „Mi-e milă de popor.” Inima lui era ca o harfă eolină ce vibrează la orice adiere. Sentimentele sale puternice erau adânc mişcate la vederea suferinţei. În 1937, din pricina războiului chino-japonez, venitul lui Kagava din vânzarea cărţilor sale a încetat. Nu mai putea ajuta pe alţii aşa cum dorea. Dar şi atunci, în timp de război, el a continuat a propovădui mesajul Prinţului Păcii. La una din întrunirile sale, el a stat tăcut, cu capul plecat mult timp, iar când a vorbit, a zis: „Acesta care stă aici nu-i Kagava, e numai umbra lui. Adevăratul Kagava e colo, în China, cu mamele suferinde şi cu copiii mutilaţi, lăsaţi fără adăpost de război.”

Taina vieţii sale era în legătura lui cu Dumnezeu. Fratele acesta a prins secretul puterii de nesecat. În fiecare dimineaţă se scula la orele 4 şi înainte de a auzi zgomotele zilei, el îşi petrecea un ceas cufundat în rugăciune mută, în ascultarea glasului de sus. Sufletul lui era deosebit de simţitor la chemările dragostei lui Dumnezeu. Părtăşia cu Dumnezeu era viaţa lui. Toate hotărârile vieţii şi toate viziunile lui, care au avut atâta influenţă, se datorau momentului în care sufletul său a tras la o parte cortina care-1 despărţea de Cel nevăzut şi a vorbit cu Dumnezeu. El folosea mult postul, meditaţia şi rugăciunea îndelungată. Dorinţa sufletului adevărat este de a se sătura nu de mâncare, ci de Dumnezeu. El este izvorul puterii. Un singur lucru putea să tulbure liniştea sufletului său. Acesta era simţirea adâncă atunci când privea la iubirea adevărată a lui Hristos, căutând să salveze lumea pierdută.

Pentru Kagava fiecare tufiş era o catedrală, fiecare piatră un altar, fiecare muncă o predică, fiecare faptă o rugăciune, fiecare respiraţie o nouă predare lui Dumnezeu care aşteaptă închinăciunea pretutindeni.

HENRY MOORHOUSE.

Pentru unii, mântuirea e o experienţă liniştită, plăcută, binecuvântată, ca cea a lui Corneliu. Pentru alţii e cu şocuri mari, e o smulgere din valuri năpraznice şi aşezarea pe stâncă, e ridicare din prăbuşire, e salvare chiar de la sinucidere, cum a fost cea a temnicerului din Filipi. Cam aşa a fost şi pocăinţa lui Henry Moorhouse.

El s-a născut în anul 1840 în Ardnich. Tinereţea sa a fost o trăire în toate păcatele. La 20 de ani el era beţiv şi cu totul înrăit. În mai multe rânduri a fost aruncat în închisoare. Dorea fericirea, dar a constatat că păcatul 1-a nenorocit.

Zbuciumat în suflet, cu remuşcări în conştiinţă, vedea că nu mai poate trăi aşa. Atunci s-a hotărât să se sinucidă. Într-o seară a luat

pistolul şi a plecat. La o intrare întunecoasă într-o clădire s-a oprit, şi-a scos pistolul să-şi tragă un glonț în cap. Dar chiar în acel moment a auzit o voce citind pilda fiului risipitor. Sus la etaj în acea clădire era o sală de rugăciune şi cum uşa era deschisă, iar vestitorul Evangheliei începuse să citească textul, pe el cuvântul 1-a săgetat. S-a oprit şi gândul că şi el ar putea fi primit de Tatăl, 1-a făcut să vâre pistolul înapoi în buzunar şi să urce la etaj. A ascultat predicarea Evangheliei, dar mântuirea a primit-o abia după câteva săptămâni, când un pompier credincios 1-a făcut să creadă şi să înțeleagă textul din Romani 10:9,10. Atunci şi-a predat viața sa Domnului.

Imediat după pocăință, el a început să aplice cuvintele din Romani, adică să-1 mărturisească pe Hristos ca Domn. Dădea tractate, vorbea cu trecătorii şi uneori predica la colțuri de stradă. Fiindcă nimeni nu i-a sugerat vreo metodă de studiu şi vorbire, el a învățat să se țină în totul de Biblie. A savurat-o şi s-a îmbibat de ea până în măduva oaselor. In patru ani a devenit o lumină puternic strălucitoare. Mergea peste tot şi predica Evanghelia. Oameni din toate straturile sociale stăteau fermecați înaintea lui. Dumnezeu a început să-1 folosească cu putere. El a fost supranumit „Băiatul predicator". Prin vestirea clară a Evangheliei, mulți au ajuns să cunoască mântuirea lui Dumnezeu, iar zelul său înflăcărat a aprins pe mulți vestitori ai Evangheliei.

Chiar despre Moody se spune că nu ar fi devenit aşa mare predicator dacă nu ar fi cunoscut pe Moorhouse. Prin anul 1867, fiindcă Moody ajunsese epuizat, soția sa motivând că pentru bronşita ei, 1-a silit să facă o călătorie peste ocean în Anglia. Dar ni se spune că ea avea în vedere nu bronşita ei firească, ci bronşita lui spirituală. Ea ştia că acolo sunt adevărați giganți spirituali, mari bărbați ai credinței şi spera că prin contactul cu ei se va reaprinde şi el.

În timpul acelei călătorii, la Dublin 1-a întâlnit pe Moorhouse. El citise despre „băiatul predicator", dar nu-1 cunoştea, într-o zi, i s-a prezentat singur şi i-a spus că ar vrea să predice în biserica sa. Fiindcă părea băiat de 17 ani, era încă nebărbierit, Moody s-a gândit că nu poate să predice, de aceea a evitat să-i dea un răspuns clar. Moorhouse ar fi vrut să vină cu el în America, dar Moody nu i-a spus data plecării.

La câteva săptămâni după ce Moody a ajuns acasă la Chicago, s-a pomenit cu o scrisoare de la Moorhouse în care îi comunica că a sosit în America şi că e gata să predice la Chicago. La aceasta, Moody i-a răspuns că dacă e în drum spre vest, poate da şi pe la el. La acest răspuns rece, Moody considera că nu îl va mai vedea. Dar planurile Domnului sunt altele decât ale noastre. Nu a trecut mult şi Moorhouse i-a scris din nou că e încă în America şi că e gata să vină la Chicago să predice, bineînțeles dacă va vrea şi Moody lucrul acesta. A urmat un alt răspuns şi mai rece: „Dacă din întâm-plare vii spre vest, abate te şi pe la mine." La câteva zile, Moody a primit o scrisoare în care Moorhouse îl

anunța: „Joi seara voi predica la Chicago.” Cum pentru Joi şi Vineri Moody trebuia să plece undeva, a spus unora din bătrâni că e vorba să vină un tânăr englez care ar vrea să predice, dar el nu-1 credea capabil, totuşi să-1 încerce. În caz că nu poate, Vineri seara vor avea numai ora de rugăciune.

Sâmbătă dimineața când s-a reîntors Moody, prima vorbă către soție a fost întrebarea: „Ce v-a vorbit tânărul? Cum îi place poporului?” – „Foarte mult – i-a răspuns soția – a predicat de 2 ori din Ioan 3:16. El predică puțin diferit de tine. El spune celor mai păcătoşi că Dumnezeu îi iubeşte.” – „Atunci el a greşit”, ripostă Moody, dar soția îl potoli spunându-i: „Cred că vei fi de aceeaşi părere cu el când îl vei auzi, căci tot ce vorbeşte, el dovedeşte cu Cuvântul lui Dumnezeu.” Duminică dimineața când s-a dus la biserică, Moody a observat că fiecare şi-a adus Biblia cu el ceea ce era un lucru neobişnuit înainte. Când a fost să citească textul, Moorhouse a zis: „Preaiubiții mei, dacă deschideți la Evanghelia lui Ioan 3:16 veți găsi textul meu.” A ținut o predică extraordinară, fără s-o împartă pe puncte, el a luat versetul întreg şi a căutat să dovedească că în toate timpurile Dumnezeu a iubit lumea, parcurgând Biblia de la Geneza la Apo-calipsa. „Niciodată până atunci – spunea Moody – nu am ştiut că Dumnezeu ne iubeşte aşa de mult. Inima începu să mi se frângă şi nu mi-am putut reține lacrimile. Cuvintele lui au fost ca o veste bună dintr-o țară îndepărtată, le-am sorbit. Şi aşa a făcut şi mulțimea.” Luni seara a avut acelaşi text şi s-a luptat să dovedească mulțimii iubirea lui Dumnezeu. Marți seara toți credeau că şi-a epuizat textul dar el a deschis iarăşi la Ioan 3:16 şi a insistat asupra faptului că nu după moarte, ci acum fiecare poate avea parte de dragostea lui Dumnezeu şi de viața veşnică. A şaptea seară când a urcat la amvon, toți aveau ochii pironiți spre el. El a început astfel: „Toată ziua am căutat după un text, dar nu am putut găsi unul mai bun ca Ioan 3:16” şi a predicat a şaptea predică din acelaşi text. A excelat. În încheiere a zis: „Prietenilor, am încercat timp de o săptămână să vă spun cât de mult vă iubeşte Dumnezeu, dar n-am putut face acest lucru cum trebuia cu limba mea gângavă. Dacă aş putea lua scara lui Iacov să mă sui la cer şi aş chema pe arhanghelul Gavril, care stă în fața Celui Atotputernic, să-mi spună cât de mult iubeşte Dumnezeu lumea tot ce ar putea să-mi spună ar fi: „Atât de mult a iubit Dumnezeu lumea, că a dat pe singurul Său Fiu ca oricine crede în El să nu piară, ci să aibă viața veşnică.”

Astfel tânărul Moorhouse, printr-un singur verset a răsturnat întreaga concepție a lui Moody. „Până atunci – spune Moody – obişnuiam să predic că Dumnezeu stă la spatele păcătosului cu o sabie cu două tăişuri, gata să ia capul păcătosului. Acum predic că Dumnezeu stă la spatele păcătosului cu dragostea şi că păcătosul fuge de Dumnezeu.”

Zelul înflăcărat, năvalnic, al lui Moorhouse era alimentat de la izvorul vieții, iar predicile lui erau un fel de țâşnire, ca un torent ce copleşea totul. Cuvântul lui Dumnezeu locuia din plin în el, iar el îl dădea poporului. El a lucrat fără răgaz în vestirea Evangheliei. Îşi dădea seama cum în ceasul tragic al vieții sale numai Cuvântul lui Dumnezeu 1-a salvat, şi dorea ca acest cuvânt să-i salveze pe toți.

Cu toată sănătatea lui şubredă, el a făcut patru călătorii misionare în America. În 1879 sănătatea lui a fost zdruncinată. Doctorii i-au spus: „Trebuie să încetezi de a predica."

— „cât voi trăi dacă nu mai predic?" întrebă el. „Probabil vreo 18 luni." – „Iar dacă continui?" – „Poate vreo 9 luni."

— Bine – zisese el – atunci eu aleg 9 luni şi voi predica pe Hristos atât cât pot."

La 25 decembrie 1880, el a plecat la Domnul său să-şi prezinte omagiul său Aceluia care ne-a iubit aşa de mult şi pe care L-a predicat timp de 20 de ani cu toată ardoarea sufletului său. Viața sa a fost o vestire a lui Dumnezeu către cei păcătoşi şi o mijlocire către Dumnezeu pentru cei păcătoşi. Despre el se spune că a fost omul prin care Dumnezeu a mişcat milioane de suflete. Şi tu poți fi un aşa instrument în mâna lui Dumnezeu.

GIPSY SMITH.

Gipsy Smith a fost predicatorul țigan pe care Dumnezeu 1-a folosit în chip binecuvântat pentru mântuirea multor suflete.

„Eu am fost născut în ținutul Essex din Anglia. Sunt născut dintr-o rasă căreia i se zice Romany Chi sau Romany Chel. Însă în mod sigur nimeni nu ştie seminția din care ne tragem. Noi nu avem patria noastră pe pământ şi totuşi suntem cam vreo trei milioane împrăştiați pe tot pământul. Noi vorbim cu toții o singură limbă, oriunde ne-am afla. Şi în America, când întâlnesc țigani, vorbesc cu ei limba în care m-am născut. Majoritatea dintre noi vorbeşte totodată şi limba poporului în care trăim.

„Tatăl meu în limba engleză se numeşte Cornelius Smith şi, ca şi mine, are nume curat țigănesc. Mama mea, la fel, se trage dintr-o bandă țigănească. Chiar şi acum, tata şi unele rudenii ale mele umblă din loc în loc prin Anglia, Franța şi alte părți ale Europei de Sud. Pe unele rudenii nu le-am văzut de câțiva ani.

Până la vârsta de 16 ani, am trăit ca oricare copil de țigan, călătorind din loc în loc, mai cu seamă prin Anglia. Călătoream cu trăsuri şi unde ne ajungea noaptea poposeam în corturile noastre, întocmai cum călătoresc țiganii nomazi.

Cât despre credința țiganilor, ei toți cred într-o ființă divină, totuşi nu sunt creştini, căci majoritatea poporului nostru nu ştie citi şi scrie.

Istoria convertirii mele ar fi prea lungă să o spun toată, dar o spun pe scurt. Mama mea a murit când eram în vârstă de 16 ani. Eu am primit inspirație prin frumoasa conducere a tatălui meu căci, după

moartea mamei mele, tatăl meu prin greutăți a devenit un aşa creştin, încât cu oricine se însoțea, în scurt timp acela primea o viață nouă. Când am predicat mai întâi, nici nu am ştiut să citesc, nici să scriu. Educația am primit-o din Biblie, ajutându-mă cu dicționarul Webster şi cu Dicționarul Biblic al Prof. Eadie. Acum predic de vreo 30 de ani şi am călătorit în toate cele cinci continente. De copil am predicat mai mult în Insulele Britanice. Oamenii ziceau: „Să mergem să auzim pe țiganul predicând." Alții întrebau: „Cine-i țiganul?" – la care li se răspundea: „E Domnul Smith."

Această scurtă autobiografie a făcut-o Gipsy Smith în predica ținută la inaugurarea Tabernacolului din Indianapo-lis, în ziua de Duminecă 13 Martie 1921 şi a fost publicată în revista „The Indianapolis Star."

Generalul Booth, comandantul Armatei Mântuirii i-a cerut să părăsească cortul şi să devină evanghelist. El a acceptat. Atunci a fost prima noapte când a dormit într-o casă. Dimineața i s-a părut că e în închisoare. El a avut să învețe multe pentru a trăi ca ceilalți. Până atunci, el niciodată nu a mâncat cu cuțitul sau furculița. Dar s-a adaptat uşor la noul fel de viață.

Adeseori în predicile sale Gipsy Smith povestea cu lacrimi în ochi cum tânărul Sankey, marele cântăreț, împreună cu Moody, marele evanghelist, şi-au pus mâinile pe capul lui şi i-au zis: „Facă Domnul un predicator din tine, copile." Ei se aflau cu cortul în pădurea Epping din Anglia, iar Moody şi Sankey în drum spre localitate, au trecut prin această pădure. Când au ajuns la corturile țiganilor, s-au oprit şi le-au predicat şi acestora despre dragostea lui Dumnezeu, arătată în Hristos Domnul jertfit pe cruce. După ce le-an predicat, ei au plecat mai departe, dar Gipsy Smith, copil, a vrut să-i însoțească puțin prin pădure. Ajungând la o distanță bunicică de corturi, ei s-au oprit şi au cerut copilului să îngenunchieze, iar ei s-au rugat ca binecuvântarea Domnului să vină peste acest copil de țigan. Puțin şi-au dat ei seama ce fac. Dar gestul lor a săpat o amintire neştearsă în mintea copilului şi Dumnezeu le-a ascultat rugăciunea.

După ce s-a predat Domnului, Gipsy Smith a fost cuprins de un dor fierbinte pentru mântuirea altora. O persoană de care a căutat să se ocupe în mod deosebit a fost unchiul său.

I-a vorbit acestuia dar a fost luat în râs. A mai încercat încă în câteva rânduri, dar unchiul său nu voia să-1 asculte. Atunci tânărul, pentru un timp, nu i-a mai spus nimic, ci a început să se roage intens pentru mântuirea unchiului-său. Făcea ce făcea şi iar mergea şi se ruga. Din cauza deselor îngenun-chieri, pantalonii i s-au rupt în genunchi. Într-o zi, văzându-1, unchiul său 1-a ocărit că şi-a rupt pantalonii în genunchi. Gipsy Smith, după o clipă de tăcere 1-a privit pe unchiul său în ochi şi, izbucnind în plâns, i-a spus unchiului că pantalonii s-au rupt,

rugându-se pentru sufletul lui. Aceasta a zdrobit inima împietrită a unchiului şi 1-a făcut să se predea şi el Domnului. A fost un început binecuvântat. Dorul acesta a fost un jar aprins de Dumnezeu care 1-a mistuit toată viața şi a făcut din el, un țigan disprețuit, bărbatul de valoare în lucrarea de vestire a Evangheliei.

În 1878 s-a căsătorit cu Annie Pennock, o tânără convertită la predicile lui ținute la Whitby. După căsătorie s-au mutat la Huli.

În dorul lui pentru mântuirea altora, curând după convertirea sa, el se înrola să lucreze într-o misiune creştină sub W. Booth. Aici s-a distins prin râvna sa şi a ajuns la rangul de căpitan. În 1882 părăseşte această organizație, lucrând ca evanghelist, fără să facă parte din vreo confesiune. El a condus evanghelizări de trezire spirituală în bisericile tuturor confesiunilor mari protestante. A făcut mai mult de 30 călătorii în Statele Unite ale Americii. În 1939 a predicat în marea catedrală Sf. Ioan din New York la mai mult de 6.000 persoane. Afară de aceste călătorii, el a înconjurat globul pământului de două ori în călătoriile sale evanghe-listice.

Odată, pe când era tânăr, s-a întâlnit cu Dr. Luke Wise-man şi cu Dr. Samuel Chadwick. După ce au discutat despre cei pierduți şi au privit starea lor grozavă, ei s-au aruncat pe genunchi şi au făgăduit solemn că atât cât Dumnezeu le va da suflare, ei vor vesti Evanghelia.

În 1921, a fost chemat pentru o serie de evanghelizări în oraşul Indianapolis din America. Pentru acest scop au ridicat o clădire denumită „Tabernacolul" care avea o capacitate de 8.000 de locuri. În campania de evanghelizare, s-au unit un număr de 140 de biserici ale mai multor confesiuni din acel oraş. Inaugurarea Tabernacolului s-a făcut în ziua de 13 martie 1921, şi prin aceasta a început şi seria de evanghelizări.

Sosirea lui Gipsy Smith în acest oraş a fost anunțată pentru Sâmbătă 12 martie orele 13.50. O mulțime de peste 3.000 de persoane îl aştepta la gară. Când a sosit, mulțimea a început să cânte în cor „Din adâncimi m-a ridicat." Au trecut apoi în sala de aşteptare pe care de astă dată o făcuseră biserică şi au început din nou să cânte şi slăvească pe Dumnezeu.

Curând după începerea evanghelizărilor, Tabernacolul s-a dovedit prea mic pentru mulțimea care venea să-1 asculte pe Gipsy Smith, şi a trebuit să angajeze alte trei clădiri pentru cei ce nu puteau să între în Tabernacol, unde alții predicau Evanghelia. Duhul lui Dumnezeu lucra cu multă putere prin Gipsy Smith. Lumea alerga cu grămada să asculte Evanghelia lui Dumnezeu propovăduită de un țigan şi erau cuceriți. La serviciul de Luni 14 martie, deci a doua zi după începerea evanghelizărilor, la apelul făcut de evanghelist, un număr de 1.300 suflete s-au predat Domnului. El era şi un bun cântăreț. La Transwall, oraşul de aur al Africii, Gipsy Smith cânta în fiecare seară în fața a peste

3.000 de suflete, cântarea „La cele țărmuri dincolo de râu.” în 1935 Gipsy Smith a ținut o serie de evanghelizări în oraşul Launceston, Anglia. După o predică, primarul oraşului cu întreg consiliul oraşului a semnat o declarație că îşi dau viața lui Hristos. In altă seară 500 de persoane au semnat astfel de declarații, iar în a treia seară 300. Au fost oameni care au auzit Evanghelia la megafoane pe stradă şi acolo s-au hotărât să-L urmeze pe Hristos. El susținea responsabilitatea fiecăruia şi voia ca toți să înțeleagă adevărul acesta. „Dacă biserica din care faci parte – spunea el – merge rău şi tu ai o parte de vină.”

El a predicat timp de 70 de ani în patru continente. A ținut evanghelizări în Africa de Sud, în Australia, trei ani şi jumătate i-a petrecut în Franța, şi a călătorit de 30 de ori în America, în total a condus 60 campanii de evanghelizare.

În 1947, fiind în vârstă de 87 de ani, avea auzul perfect şi văzul bun, dar din cauza lucrului prea mult a suferit de tensiunea sângelui şi de tulburări ale inimii. Medicul i-a prescris retragerea din lucru. După un timp de linişte, el s-a refăcut şi şi-a reînceput lucrarea. La începutul lui august 1947 se afla pe vaporul „Queen Mary” în drum spre America unde urma să țină evanghelizări, dar în ziua de 4 august, în timp ce vaporul se apropia de New York, el a trecut „La cele țărmuri dincolo de râu, unde nu mai sunt boale şi nici dureri.”

Dumnezeu îşi chemase lucrătorul, să-i dea răsplata pentru munca sa.

Şi acum un gând pentru tine. Dacă Dumnezeu a putut folosi pe Gipsy Smith, un țigan fără pregătire, El te poate folosi şi pe tine dacă te laşi cu totul în mâna Lui. Fă aceasta acum.

HELEN KELLER

„Este pentru mine o adevărată mulțumire să aflu că vă interesează cartea mea şi mă voi simți fericită dacă publicul îndepărtatei Românei o va găsi plăcută. Țin să ştie oricine că lumea mea este plină de interes, plină de fericire. Iată de ce sper că lucrarea mea va putea deveni un mijloc de încurajare a tuturor acelora care-şi caută deznădăjduiți drumul lor dibuind prin lipsuri fizice.” Acesta e un fragment din scrisoarea cu data de 31 ianuarie 1923 a Helenei Keller adresată Domnului Chirițescu, care i-a tradus în româneşte cartea ei intitulată „Lumea mea.”

Helen Keller s-a născut la 27 iunie 1880 în orăşelul Tus-cumbia, Alabama, din Statele Unite. Ea s-a născut ca un copil normal. Până la 19 luni ea s-a bucurat de lumină, de razele soarelui, de zborul păsărelelor, de coloritul florilor. Atunci, îmbolnăvindu-se grav, rămâne fără vedere şi fără auz. Mama ei nu a ştiut lucrul acesta, dar a observat când o îmbăia că fetița e oarbă. Apoi a observat că fetița nu răspunde la întrebări, la sunetul clopoțelului. Fetița era şi surdă. Pe la trei ani fetița a devenit şi mută. Cuvintele ce le rostea la un an şi jumătate au fost uitate cu totul. De acum era oarbă, surdă, şi mută.

Închisă în întuneric prin pierderea văzului şi izolată de lumea sunetelor prin pierderea auzului, ea a pierdut şi posibilitatea de a i se comunica şi de a comunica. Părinții nu puteau să o învețe nimic. Ea a crescut, s-a dezvoltat, dar era ca un animal. Umbla prin camere şi răsturna totul, ieşea pe afară, se tăvălea prin iarbă şi scotea sunete stridente. Aşezată la masă, răsturna mâncarea, ce apuca ducea la gură şi toată se murdărea. Mama ei, o femeie foarte gingaşă şi fină, ajunsese la disperare cu ea. Fetița devenise rea, egoistă şi răsfățată, când mama era la culmea disperării, a citit în foaia lui Charles Dickens „Notițe Americane" că Laura Bridgman, o fetiță oarbă, surdă, şi mută din New England a început să fie instruită de Samuel Gridley Howe, Directorul Institului Perkins. Helen a fost dusă la Michael Anagnos, care a urmat la conducerea Institului după Howe. Acesta i-a recomandat pe o tânără irlandeză, Annie Sulivan, care tocmai terminase studiile. Timp de jumătate de veac ea a fost tovarăşa de nedespărțit a Helenei Keller. Datorită ei, Helen Keller a devenit savantă.

Am ales să dau câteva pagini şi despre Helen Keller înadins pentru toți acei părinți care au copii suferinzi de a infirmitate sau alta, şi care consideră că nu mai este nici o posibilitate pentru aşa copii nenorociți. Helen Keller e mărturie că ei pot fi educați şi pot deveni folositori societății. Ba chiar se pot ridica până la cele mai înalte culmi. Pe de altă parte, aici se vede importanța mare a educatorului. Prin perseverență şi răbdare, chiar şi cel mai brut şi dur diamant poate fi şlefuit cu multe fețe ca să fie scânteietor.

Constantin Fedeleş, fost profesor la Universitatea din Iaşi, în introducere la versiunea românească a cărții „Lumea mea" scrisă de Helen Keller, se adresa educatorilor de toate gradele, prin cuvintele: „De cel din urmă copil. cu credință şi cu dragoste nemărginită să vă apropiați. Căci nu puteți niciodată bănui ce suflet se ascunde în unii ca aceştia. Nici ce descoperiri mari vă aşteaptă dacă veți şti să-i înțelegeți, să-i ajutați şi să aveți încredere în ei." în anul 1887, educatoarea Annie Sullivan a sosit la casa familiei Keller. În timp ce cobora din trăsură, Helen i-a ieşit în întâmpinare. Annie a fost izbită de fața inteligentă a fetiței şi i-a dat o păpuşă. N-a trebuit să treacă mult ca să observe că fetița devenise capricioasă, deorece părinții îi îngăduiau să facă orice.

Într-o dimineață, pe când îşi luau dejunul, fetița a mirosit că la masă cineva are cârnăciori; ea şi-a răsturnat ceaşca şi învârtindu-se în jurul mesei căuta cu nasul ridicat să vadă cine are cârnăciori. Cum numai Annie mai avea cârnăciori, când ajunsese lângă ea, îşi vârî mâna în farfuria ei şi luă cârnăciorul. Annie o apucă de mână şi îi luă cârnăciorul desfă-cându-i degetele de pe el. Helen deveni nervoasă şi începu să dea din picioare. Căpitanul Keller interveni zicând către Annie: „Ce crezi că faci aici?" Aceasta, calmă, îi răspunse: „Doar mi-am luat înapoi cârnăciorul." – „Domnişoară, ea e un copil ce nu îşi dă seama, noi

întotdeauna i-am îngăduit toate." Annie simțea cum i se înfierbântă sângele, totuşi controlându-şi temperamentul îi zise: „Domnule căpitan, eu ştiu că Helen este disperată, frustrată şi handicapată, dar ea are şi anumite năravuri rele, şi nu poate merge mai departe în felul acesta"; ridicându-se furios de pe scaun, el îi zise: „Niciunul din copiii mei nu va fi lipsit de hrana sa aici în casa mea". Annie la fel deveni furioasă şi îi spuse: „Şi nici un copil în grija mea nu-şi va vârî mâna în farfuria mea." Cu un ton apăsat Keller căută să precizeze că atâta timp cât el e la masă, nimeni nu are ce să se amestece în viața fetiței. Iar educatoarea răspunse şi ea tot aşa de apăsat: „Atunci ar fi mai bine să plecați şi să ne lăsați singure".

Mama fetiței văzând că tensiunea între ei creşte, îl apucă pe soț de mână şi-i zise: „Haidem să mergem căci tu i-ai promis domnişoarei că are mână liberă să facă ce crede de bine. Eu înțeleg ce face. Şi în definitiv nu a fost nu ştiu ce cruzime. E pentru binele ei". Annie a fost încurajată prin aceste ultime cuvinte, în timp ce familia ieşea afară.

După ce ei ieşiseră, Annie se duse să închidă uşa şi scoase cheia din broască, apoi se aşeză iarăşi la masă să-şi termine dejunul, care deja se răcise. Helen era pe duşumea şi bătea furioasă din picioare. Văzând că nimeni nu vine la ea, se opri, se ridică de jos şi căută să vadă cine e acolo. Se învârti în jurul mesei şi constată că numai educatoarea era acolo şi că mânca. Îi pipăi mâna şi apoi încă odată să-şi vâre mâna în farfurie. Annie îi împinse mâna înapoi, dar Helen, flămândă fiind, cu mai mare iuțeală încercă să apuce ce era în farfurie, dar Annie o lovi peste mânuță. Helen explodă în furii şi începu să dea cu picioarele şi să pişte pe Annie de mână.

Annie o lovi. Mai furioasă căută s-o pişte, iar Annie o lovi din nou. A urmat pişcătură şi lovitură pentru câteva momente. În cele din urmă, se mai învârti odată în jurul mesei şi constată că nu e nimeni care să-i vină în ajutor. Atunci se duse la uşă, dar o găsi încuiată. Pipăi după cheie să o descuie, dar cheia nu era acolo. Astfel, cât mai departe de educatoare, se lipi cu spatele la perete. După o vreme, biruită de foame, se apropie de masă, se aşeză la locul ei şi începu să mănânce cu mâna. Părinții o învățaseră să mănânce cu lingura, dar ea îşi avea toanele ei, arunca lingura şi mânca cu mâna. Annie se gândi că acum e momentul să o oblige să mănânce cu lingura. Ea se ridică şi puse lingura în mâna fetiței. Aceasta o aruncă jos. Annie o luă de pe scaun şi o obligă să-şi ia lingura de jos, apoi o aşeză iarăşi în scaunul ei. Gu <mjflga$r (&transă pe mâna fetiței care ținea lingura, îi duse de câteva ori mâncarea la gură. Dar de îndată ce o lăsă de mânuță, ea azvârli lingura în Annie. Annie repetă lecția obligând-o s-o ia de jos şi o ținu mai strâns în mâna ei ca să mănânce îngrijit. După câteva momente o lăsă singură ca să şi continue mâncarea. Helen, fiind prea flămândă şi obosită, îşi termină mâncarea, servindu-se cu lingura până la sfârşit. Annie se gândi că a câştigat

bătălia, dar Helen îşi smulse şervețelul de la gât şi-1 aruncă jos. „Eşti tu încăpățânată şi ai toanele tale să le arunci toate pe jos. – zise Annie – dar şi eu sunt încăpățânată şi, fiindcă sunt ceva mai tare ca tine, nu te voi lăsa să faci aşa ceva." Astfel începu din nou lupta. O luă şi o forță să ia şervețelul să-1 împăturească frumos şi să-1 aşeze la locul lui. Această lecție îi luă încă o oră, căci de îndată ce îl lua de jos, ea îl azvârlea din nou. Abia când o fost extenuată de puteri, ea îl aşeză frumos la locul lui.

Când descuie uşa şi ieşi afară cu Helen, constată că era amiază. Atât a durat dejunul – lecție. Ei nu-i mai trebuia nici un fel de mâncare. Era istovită, urcă la camera ei, se trânti pe pat şi după câteva momente izbucni în plâns nestăvilit, îşi dădea seama de greaua muncă ce o are cu această fetiță lipsită de văz, de auz, şi de grai. Ca să o poată educa, trebuia întâi să o debaraseze de toanele şi capriciile ei pe care părinții ei le cultivaseră, făcându-i totul pe voie. Îşi dădea seama că nu va putea face aceasta decât dacă o izolează de părinții ei. Când discută cu mama problema aceasta, mama se învoi ca Annie şi Helen să se mute într-o cameră care era în grădină, să nu se ducă timp de două săptămâni înăuntru, ci doar să o privească pe geam. Numai aşa spunea Annie că încearcă să scoată din ea toanele ce le avea şi să o facă dependentă de ea, ca să o poată învăța.

Metoda s-a dovedit eficientă. Annie era perseverentă în munca ei, se lupta eu Helen până ce aceasta trebuia să cedeze, să renunțe la toanele şi furiile ei. Aceasta a ajutat-o să devină atentă şi ascultătoare ca să se poată începe lecțiile cu ea. Micuța sălbatică devenise cuminte, liniştită. Acum Annie îi lua mânuța ej şi îi bătea cu degetul ei semne în palma ei, apoi Helen îi lua mâna educatoarei şi cu degetul ei repeta semnalele care constituiau litere ale alfabetului. Munca a fost foarte grea. Fetița nu avea nici cele mai elementare noțiuni în capul ei. De la litere şi cuvinte, trebuia să o facă să înțeleagă, să se formeze noțiunile în minte. Când a venit, Annie i-a adus o păpuşă pe care Helen o iubea foarte mult. Acum îi bătea în palmă literele cuvântului păpuşă şi după ce fetița repeta cuvântul, educatoarea îi dădea păpuşa. Aceasta a fost prima denumire. Oridecâteori dorea păpuşa, Helen bătea în palma educatoarei semnalele cuvenite.

Helen avea o minte foarte ascuțiă. Pe calea aceasta a telegrafierii la minte, cum o numea Annie, Helen a ajuns să învețe 21 de cuvinte, 18 substantive şi trei verbe: păpuşă, ceaşcă, ac, cheie, dine, pălărie, pahar, apă, lapte, cutie, bomboane, ochi, deget, deget de la picior, cap, prăjitură, copilaş, mamă, şezi, stai, umblă. Timpul petrecut în casa din grădină a fost binecuvântat. Ce fericiți au fost părinții când au văzut-o liniştită şi că poate prinde lecțiile. Când au venit să le mute iarăşi în casa lor, cu tata a venit şi un dine de vânătoare. Helen a mirosit că a venit şi câinele, s-a dus la el şi i-a apucat laba, iar cu degetul a început să bată semnalele învățate.

Ca să o învețe ce înseamnă apă, educatoarea a dus-o la cişmea, a mânuit pompa şi când a venit apa, i-a pus mânuța ei acolo, i-a bătut în palmă semnalele cuvântului şi din nou i-a pus mânuța la apă. Ce s-a bucurat, ce a sărit, când fetița a înțeles în mintea ei că cuvântul apă e apa ce curge de la cişmea. A pus mâna pe pompă, a pipăit-o şi a început să bată din picioare ca să-i spună cum se numeşte. Pompă fu numai-decât răspunsul educatoarei. Setea de cunoştință pe calea semnelor bătute în palmă a devenit tot mai mare. Pe tot ce punea mâna, Helen voia să ştie numele acelei jucării sau obiect.

Ceva mult mai greu a fost când s-a ajuns la noțiuni abstracte. Se gândea şi nu le putea pricepe. Scriindu-şi amintirile ei, în cartea „Provestea vieții mele," ea spune: „îmi aduc aminte de dimineața când pentru prima dată am întrebat despre înțelesul cuvântului iubire. Era pe când nu ştiam prea multe cuvinte. Găsisem primele viorele înflorite şi le-am adus învățătoarei mele. Ea a încercat să mă sărute; dar pe atunci nu-mi plăcea să mă sărute nimeni, afară de mama. Domnişoara Sullivan m-a cuprins uşor cu mâna şi mi-a silabisit în palmă: „Te iubesc, Helen!„ „Ce înseamnă iubire?„ – am întrebat-o eu. Ea m-a tras mai aproape şi mi-a spus: „E aici, „ arătând spre inima mea, de a cărei bătăi mi-am dat seama atunci pentru prima oară. Cuvintele ei m-au pus pe gânduri căci pe atunci ne puteam să înțeleg un lucru fără să-1 pipăi.

Am mirosit viorelele din mâna ei şi am întrebat-o: „Este dulceața florilor dragoste?" „Nu," mi-a răspuns ea. M-am gândit iarăşi. Soarele cald strălucea deasupra noastră. „Nu e aceasta dragoste?" am întrebat-o arătând în direcția de unde venea căldura. Nu e aceasta dragostea? Mi se părea că nu poate fi nimic mai frumos ca şi soarele a cărui căldură face totul să crească.

Dar domnişoara Sullivan mi-a răspuns că nu, şi eu am rămas iarăşi încurcată şi dezamăgită. Mi se părea straniu că învățătoarea mea nu-mi putea arăta iubirea.

O zi sau două după aceea înşiram mărgele de diferite mărimi pe sfoară în grupuri simetrice, două mari, trei mici. Făcusem multe greşeli şi domnişoara Sullivan mi le arăta mereu cu multă răbdare. În sfârşit mi-am dat seama de o greşeală foarte clară în ordinea mărgelelor şi mi-am concentrat atenția la lecție, având în minte cum trebuie aranjate mărgelele. Domnişoara Sullivan mi-a atins uşor fruntea şi mi-a silabisit apăsat: „Gândeşte-te".

Într-o străfulgerare mi-am dat seama că era vorba de procesul ce avea loc în capul meu. Aceasta a fost prima percepție conştientă a unei idei abstracte. Pentru mult timp am rămas nemişcată. Nu mă mai gândeam la mărgelele din poală, ci căutam să găsesc înțelesul cuvântului iubire în lumina noii idei pe care o găsisem. Toată ziua aceea soarele a stat ascuns de nori şi plouase din când în când, dar dintr-odată s-a arătat în toată splendoarea lui. Am întrebat-o din nou pe învățătoare:

„Nu e aceasta dragostea?” – „Dragostea e ceva ca şi norii de pe cer, înainte ca soarele să se fi ivit,” mi-a răspuns ea. Şi apoi în cuvinte mai simple decât aceastea mi-a explicat: „Nu poți atinge norii, ştii bine, dar simți ploaia şi ştii cum se bucură de ea florile şi pământul setos după o zi fierbinte. Nici dragostea n-o poți atinge, dar îi simți dulceața care se revarsă peste tot. Fără dragoste n-ai avea fericire.”

Adevărul acesta frumos a țâşnit în mintea mea. Simțeam că sunt întinse funii nevăzute între inima mea şi inimile celorlalți.”

Domnişoara Annie Sullivan a sosit la casa căpitanului Keller pe data de 3 martie 1887. La sfârşitul lunii aprilie, Helen cunoştea mai mult de o sută de cuvinte, iar pe la mijlocul lui mai cunoştea aproape patru sute de cuvinte cu însemnătatea lor. Acum e momentul, se gândi Annie, să o învăț să citească. Ea adusese cu ea nişte cartonaşe cu scrierea în relief denumită Braille. Dintre ele apucase cuvântul „cutie” şi aşează cartonaşul pe o cutie. O puse pe Helen să pipăie cuvântul şi apoi îi puse mânuța să pipăie cutia, dar fetița nu înțelegea nimic, nu putea face nici o legătură între scris şi cutia reală. Răbdătoare, Annie a încercat alte cuvinte şi obiecte, dar Helen nu prindea sensul. Atunci şi-a schimbat metoda, folosind alfabetul. Avea pe un carton literele. A pus degetul de la mâna dreaptă pe litera A, iar în palmă prin semnale i-a spus că e litera A. Helen a pipăit-o îndeaproape, iar Annie i-a trecut degetul la litera B şi în palma stângă i-a bătut cu degetul că e litera B. Acum a înțeles Helen şi nu mai putea de bucurie. A trecut la litera C şi i-a învățat forma, apoi litera D şi E. În două zile a ajuns să stăpânească tot alfabetul. Acum se deschidea o nouă lume pentru ea şi Helen era avidă după cunoştințe. Cartonaş după cartonaş a ajuns să treacă pe sub degetuțul ei. Nu se plictisea, ei ore întregi era la învățătură.

Afară începuseră căldurile de vară şi Annie căută să o încetinească cu învățătura, dar Helen nu o slăbea, ci stăruia să o mai învețe ceva. Într-o zi, îi spuse să învețe liniştită că ea coboară jos să o ajute pe mama. Fetița luă cartonaş după cartonaş. De acum le cunoştea bine, le a mai repetat odată şi mai odată, dar domnişoara zăbovea să vină. Atunci îi veni o idee. Căută printre cartonaşe şi alese patru. Le pipăi încă odată, le aşează în ordine pe duşumea şi ea se ascunse în dulap. Acolo aşteptă o bună bucată de vreme până ce simții primele vibrații ale scării. O va găsi învățătoarea? Pe cartonaşe erau cuvintele: FATA ESTE IN DULAP. Ce bucurie a fost pe fața Helenei când a găsit-o, dar cu nimic mai mică a fost bucuria învățătoarei când a văzut că mintea ei lucrează bine.

Alt pas greu a fost când au trecut la lecții de matematică, însă cu răbdare, tact şi stăruință, ea reuşi să intre în domeniul cifrelor. Şi a fost un salt în anul 1890, când ea a început să vorbească. Învățătoarea i-a luat degetul şi i 1-a pus sub limba ei ca să-şi dea seama cum poate pronunța literele alfabetului. Apoi trecu la cuvinte uşoare, scurte şi după

aceea la cele mai grele. Ea a fost a doua persoană în lume care fără auz şi fără văz, a învățat să vorbească.

La 12 ani, Helen Keller şi-a anunțat părinții şi învățătoarea că vrea să facă studii universitare. În anul 1900 a intrat la facultate şi după patru ani a primit în mână diploma că şi-a terminat studiile „cum laude". Ea a devenit persoana surdă şi oarbă cu cea mai bună educație. Ea s-a dedicat mult scrisului şi mergea la anumite întruniri mari şi ținea conferințe. Era uimitor cum din fetița mută de altădată a ajuns o distinsă vorbitoare. A călătorit pentru a ține conferințe în Anglia, Franța, Italia, Grecia şi Japonia.

Helen Keller avea o frumoasă bibliotecă. Pereții biroului ei, de jur împrejur erau plini de cărți. Dar cea mai prețuită carte a ei a fost Biblia. O citea şi ziua şi noaptea căci, ea nu avea nevoie de lumină. Cunoştea capitole întregi pe din afară.

Ea a fost o bună credincioasă. Odată stând de vorbă cu cântărețul Philip Brooks i-a spus că totdeauna ea a fost convinsă că există Dumnezeu, dar că ea nu i-a ştiut numele. Studierea Bibliei pentru ea a fost o adevărată desfătare. Biblia ei în Braille avea pagini întregi cu literele în relief tocite de degetele ei. Odată a zis: „Eu mulțumesc lui Dumnezeu pentru handicapările mele, căci prin ele m-am găsit pe mine, mi-am găsit lucrul meu şi pe Dumnezeul meu".

Celor ce o deplângeau că e nenorocită fiindcă nu vedea şi nu auzea, ea le-a răspuns: „Cele mai bune şi mai frumoase lucruri din lume nu pot fi văzute, nici auzite, ci trebuie numai simțite în inimă. Am mers alături de oameni ai căror ochi erau plini de lumină şi care cu toate acestea nu văd nimic în păduri, în mare, în cer, nimic pe străzile oraşelor, nimic în cărți. Ce absurdă iluzie e acest fel de vedere! Mai 'bine să rătăceşti pentru totdeauna în noaptea veşnică a orbirei cu bun simț, cu sensibilitate şi inteligență, decât să te mulțumeşti numai cu actul simplu de a vedea".

„Destinul fiecăruia este călăuzit de o viață internă şi secretă; noi suntem susceptibili de a fi buni, de a iubi, de a fi iubiți, de a cerceta după mijloace care să ne facă să devenim mai înțelepți; aceste forțe spirituale le posedăm şi noi ca şi ceilalți copii ai lui Dumnezeu. De asemenea auzim şi noi tunetul şi vedem scăpărând fulgerele pe muntele Sinai, străbatem şi noi pustiul fără drum, care se va bucura sub paşii noştri şi va înflori ca trandafirul; mergem şi noi spre pământul făgăduit, pentru a stăpâni comorile spiritului şi invizibila continuitate a vieții şi a naturii." „Ei mi-au luat ceea ce ar fi trebuit să fie văzul meu.

(Dar mi-aduc aminte de Paradisul lui Milton) „Ei mi-au luat ceea ce trebuia să fie auzul meu.

(Beethoven a venit şi mi-a şters lacrimile mele) „Ei mi-au luat ceea ce trebuia să fie graiul meu.

(Dar am vorbit cu Dumnezeu când am fost tânără) „El nu-i va lăsa să-mi ia sufletul.

Posedând aceasta, eu încă posed totul". Prin strădania ei, prin lecturile ei şi prin scrisul ei, ea a fost o pricină de inspirație, o binecuvântare pentru mulți. Ea rămâne în istorie ca persoană unică care, prin harul lui Dumnezeu, cu minimul ce-1 avea a dat maximul de randament.

Helen Keller a trecut în veşnicie la 1 iunie 1968 în vârstă de 88 ani.

WERNHER VON BRAUN

„Pentru milioane de americani, numele Wernher von Braun a fost strâns legat de explorarea noastră a spațiului şi de aplicarea creativă a tehnologiei. El nu a fost numai un inginer iscusit, ci şi un om de îndrăzneață viziune; conducerea sa plină de inspirație ne-a ajutat să mobilizăm şi să menținem efortul de care era nevoie ca să ajungem la lună şi să trecem de ea." Aceasta a fost declarația ce a făcut-o Preşedintele Carter la Casa Albă cu ocazia morții lui von Braun.

Ziarul „Los Angeles Times" de Sâmbătă 18 iunie 1977, partea I pag. 12, cita pe Dr. Alan Lovelace, directorul Administrației Naționale de Aeronautică şi Spațiu (NASA), că a zis despre el: „A fost unul din cei mai renumiți pionieri ai lumii în domeniul explorării spațiului. În tradiția lui Newton şi Einstein, el a fost un vizionar şi în acelaşi timp un geniu creativ."

Wernher von Braun s-a născut în anul 1912 în localitatea Wirsitz, Germania. Flacăra geniului în el a aprins-o mama lui, o distinsă cunoscătoare a muzicii şi a astronomiei. Ea a dezvoltat în el abilități precoce la violoncel şi pian. Într-o vreme băiatul se gândea să îmbrățişeze o carieră muzicală. „E bine că n-am făcut aceasta – spunea el – căci niciodată n-aş fi devenit altceva decât un muzicant mediocru."

Astronomia i-a stârnit mai mult entuziasm. Aceasta mai ales când la 12 ani a făcut confirmarea la biserică, mama lui în loc să-i cumpere un ceas de aur, aşa cum el dorea, i-a cumpărat un excelent telescop. Aceasta 1-a făcut să se adâncească în nemărginitul spațiu, urmărind mişcarea astre-lor.

Rachetele i-au intrat în cap încă de la 12 ani, când a văzut pe Fritz von Opel că şi-a făcut un automobil de curse cu rachete. Pentru o năzdrăvănie ce o făcuse cu şase rachete, s-a pomenit dus la poliție şi a fost nevoit să stea acolo până când a venit Baronul Magnus von Braun, Ministrul Agriculturii să-şi ia fiul în custodie.

Cartea lui Prof. Hermann Oberth „Racheta spre spații interplanetare" 1-a încântat ca titlu, dar când s-a apucat s-o citească a fost foarte dezamăgit căci ea consista doar din formule matematice separate între ele de fraze scrise într-un jargon fizic. Atunci şi-a dat seama că spre a ajunge să pătrundă în teoriile spațiului, el trebuie să

stăpânească matematica şi fizica – materii care îi erau cele mai neplăcute. S-a apucat însă serios de învățătură cu convingerea că spațiul va putea fi biruit de om şi s-a hotărât ca el să aibă un rol în această biruință.

În anul 1930 s-a înscris la Politehnica din Berlin, un renumit institut de învățământ unde era Profesorul Oberth. Văzând ingeniozitatea lui von Braun, Oberth 1-a invitat să-1 ajute la confecționarea unui motor rachetă. Un an mai târziu Prof. Oberth s-a reîntors în România, dar von Braun şi cu câțiva au rămas să continue experimentele pentru rachetă. In 1932 au reuşit să construiască o rachetă care s-a ridicat până la trei sute şi ceva metri înălțime. Era un fel de jucărie rudimentară. Când şi-a luat licența, a primit din partea armatei germane un fond pentru continuarea experiențelor în domeniul rachetelor. Pe un teren militar şi-a instalat un mic laborator şi s-a înscris la Universitatea din Berlin să-şi ia doctoratul, iar în iunie 1943 a primit titlul de Doctor în fizică. La început el nu prea voia să lucreze pentru război. Himmler 1-a aruncat în închisoare şi acolo a stat trei săptămâni, până ce s-a primit ordin de la cartierul lui Hitler pentru eliberarea lui. Apoi a fost transferat la Peenemiinde, la Marea Baltică. Acolo a făcut un centru de rachete şi a perfecționat racheta balistică V2 cu care germanii au făcut mari ravagii asupra Londrei în timpul celui de al doilea război mondial.

Von Braun a fost nu numai un geniu în inginerie şi în proiectarea rachetelor, ci a fost şi un leader talentat. Poate cea mai mare contribuție ce a făcut-o în 1945 la încheierea războiului al doilea a fost să convingă pe cei 129 experți în rachete să se predea de bună voie trupelor americane. Pe atunci el era director tehnic la Centrul de rachete teleghidate la Peenemiinde. Şi toate documentațiile nu le-au distrus, ci le-au luat cu ei. Năzuința lui era ca rachetele proiectate de el să nu servească în scopuri războinice, ci să zboare în spațiu spre alte astre, care i-au stârnit uimirea încă din copilărie. El se amuza relatând scepticismul cu care a fost primit de patrula americană. Unul din soldați a zis: „Dacă nu vom avea pe cel mai mare savant al Germaniei, vom avea pe cel mai mare mincinos al Germaniei."

Venind în America, a lucrat la centrul de rachete din Fort Bliss, Texas. În 1950 întregul grup a fost transferat la Huntsville, Alabama. Cu mult înainte de a fi lansat primul Sputnic, von Braun a stăruit de Preşedintele Eisenhower să lanseze un satelit artificial care să orbiteze în jurul pămân-tului, dar Eisenhower n-a fost de acord. Abia după ce a fost lansat Sputnicul, atunci le-a cerut ca în 60 zile să facă toate lucrările pentru lansare. În decembrie 1957 racheta Van-guard proiectată de el a fost experimentată. La 31 ianuarie 1958 a pus pe orbită satelitul Explorer 1. Un an mai târziu, Alan Shepard, primul astronaut american a zburat în spațiu cu racheta proiectată de von Braun şi experții săi. În anul 1960 el a fost numit Directorul Centrului de zboruri spațiale la

NASA. Atunci Preşedintele John F. Kennedy 1-a însărcinat pe von Braun să proiecteze până în 1970 o rachetă capabilă să ducă un om pe lună. Rezultatul a fost racheta Saturn 5 înaltă cât o clădire cu 36 etaje, un gigant în stare să plaseze pe orbită nave cosmice în greutate de peste 100000 kg. În 20 iulie 1969, von Braun supraveghea la Centrul de Control din Houston când Neil Armstrong şi Edwin Aldrin au coborât pe lună. Aceasta a fost o realizare a visului său.

În anul 1947 von Braun s-a dus înapoi în Bavaria şi la 1 martie s-a căsătorit cu Maiia Louise von Quistorpe, pe care o cunoştea de copilă pe când el era la Universitate.

La o întrunire a păstorilor ce o avem în fiecare marți, unul care era prieten cu von Braun ne-a împărtăşit că savantul acesta distins e un credincios născut din nou şi bun urmaş al lui Hristos. Gnd făcea experiențe cu rachete în New Mexico, duminică după duminică a văzut un autobus al Bisericii Nazarinene din El Paso, care venea pe acolo să ducă oameni la biserică. Interesându-se a aflat că autobusul e condus de însuşi păstorul bisericii, că parcurge circa 80 km. şi duce gratuit pe cei ce vreau să meargă la serviciul de închinăciune. Aceasta i-a adus aminte de anii copilăriei, când mergea cu plăcere la biserică, dar precum s-a adâncit în ştiință, a uitat de Dumnezeu. Aşa s-a trezit în el din nou dorul sufletului după Dumnezeu. A început să participe la serviciile de închinăciune şi să citească Biblia. „Adevărul lui Hristos – spunea el – a fost o adevărată revelație. Mi-am dat seama că eu purtam doar numele de creştin.” După ce a primit lumina aceasta, el şi-a predat viața sa Domnului. Cu cât programul spațial reuşea să trimită oameni pe lună, cu atât credința lui se întărea tot mai mult. Şi deşi a primit peste zece doctorate de la diferite Universități şi deşi a ajuns să se bucure de o faimă mondială, von Braun nu se ruşina să mărturisească că el crede în Dumnezeu şi în viața veşnică. Odată, când i s-a luat un interviu, celebrul savant a zis: „Zborul navelor cosmice manevrate e o realizare uimitoare, dar el ne-a deschis doar o uşiță mică spre a vedea întinderile fantastice ale spațiului. Privind prin această ferestruică la vastele mistere ale universului ni se confirmă credința noastră în certitudinea Creatorului lui.” El a spus că-i este greu să înțeleagă pe un bărbat de ştiință care nu-şi dă seama de existența unei Rațiuni superioare în dosul existenței universului, după cum îi este greu să priceapă pe un teolog, care ar vrea să tăgăduiască avansurile ştiinței.

Cu o altă ocazie a zis: „Una din cele mai fundamentale legi ale Ştiinței Naturale este că nimic în lumea fizică nu se întâmplă fără o cauză. Deci, simplu, nu poate fi o creație fără un oarecare Creator spiritual. Oricum, aşa de bine rânduit şi perfect creat cum e pământul nostru şi universul trebuie să aibă un Făcător, un Arhitect. Trebuie să fie un Făcător, nu există altă cale.”

Ca om de ştiinţă era mereu invitat să vorbească la anumite întruniri speciale. La un prânz dat la Denver de Guvernatorul Statului Colorado a vorbit despre „Credinţa în Dumnezeu a unui savant”. Printre altele a zis: „Publicul are un adânc respect pentru uimitoarele avansuri ale ştiinţei realizate în timpul vieţii noastre. Există o admiraţie pentru procesul ştiinţific de observare, de experimentare şi de a proba orice concept măsurându-i validitatea. Şi totuşi pe unii îi supăra că noi nu putem dovedi pe cale ştiinţifică că există Dumnezeu. Oare trebuie să aprindem o luminare ca să vedem soarele?”

El a subliniat că „omul poate cunoaşte pe Dumnezeu numai prin revelaţia Sa în persoana lui Isus Hristos, cum e mărturisită de Scriptură. În căutarea noastră de a-L cunoaşte pe Dumnezeu, Isus Hristos trebuie să fie ţinta eforturilor şi a inspiraţiei noastre”.

Revista „The War Cry” a Armatei Mântuirii din 17 iunie 1972 reda secvenţe din cuvântarea rostită de Dr. Wernher von Braun în faţa studenţilor cu ocazia absolvirii Colegiului Belmont Abbey din Belmont, North Carolina. El a zis: „Ştiinţa şi religia nu sunt incompatibile, ci sunt surori. În timp ce ştiinţa încearcă să înveţe tot mai multe despre creaţiune, religia încearcă să înveţe tot mai mult despre Creatorul. Cu cât vom înţelege mai bine universul, cu atât ne vom minuna mai mult de Creatorul său.”

Revista Chicago Tribune Magazine din 13 decembrie 1970 la pagina 43 spunea despre von Braun: „Ca toţi savanţii disciplinaţi, el este dedicat pentru tot ce se poate măsura şi demonstra şi e ascultător de imutabilele legii ale naturii, totuşi el este adânc religios şi crede în Dumnezeu şi în validitatea învăţăturilor Sale. El nu vede nici o incompatibilitate în această şi citează cu plăcere pe Kant: „Două lucruri nu încetează să-mi stârnească admiraţia: cerul înstelat deasupra mea şi legea morală din lăuntrul meu.”

De asemenea, el credea cu tărie în valabilitatea jertfei lui Hristos Domnul, în nemurirea sufletului, în existenţa vieţii după moarte şi în judecata de apoi. Într-un interviu acordat reporterului Adon C. Taft pentru ziarul Miami Herald tocmai înainte de lansarea lui Apollo 9, el şi-a expus o parte din vederile sale teologice: „Sunt sigur – a zis el – că există şi alte fiinţe în univers.” El susţinea că jertfa lui Hristos pe pământ poate fi suficientă şi pentru alte fiinţe din univers. Faptul că răstignirea a fost pe pământ, spunea el, „nu limitează validitatea ei pentru o sferă mult mai mare”, în legătură cu sufletul şi viaţa după moarte, a zis că are o bază ştiinţifică pentru convingera sa: „Ştiinţa a constatat că nimic nu se pierde fără urmă, ci totul se transformă. Dacă Dumnezeu aplică acest principiu fundamental la cele mai mărunte şi neînsemnate părţi ale universului, oare nu face sens să afirmăm că El aplică acelaşi principiu şi la coroana creaţiei Sale – la sufletul omului? Eu cred că da. Viaţa şi sufletul nu se pot dezintegra în nimic. Astfel, sufletul e nemuritor.

Nemurirea sufletului îl poate face să se bucure de răsplată sau să sufere penalitatea decretată."

Von Braun, ca director la NASA, era foarte animat de dorul de a lansa rachete care să ducă astronauți pe Marte sau pe alte planete, dar era tot atât de zelos şi pentru lățirea împărăției lui Dumnezeu. Odată s-a exprimat în cuvintele: „Când omenirii i s-a dat oportunitatea să-L cunoască pe Hristos, cu aproape două mii de ani în urmă, lumea a fost răsturnată cu susul în jos prin larga răspândire a mărturiei urmaşilor Săi. Acelaşi lucru se poate întâmpla şi azi." în timp ce era la culmea activității sale la NASA a ajuns să ştie că are cancer. Deşi i s-a făcut intervenție chirurgicală în 1975, boala a progresat astfel că a fost nevoit să se pensioneze pe data de 31 decembrie 1976. În 1977 Preşedintele Ford 1-a decorat cu Medalia Națională pentru Ştiință. Edward G. Uhl a fost însărcinat să-i prezinte la patul de boală medalia. Într-o scrisoare către Preşedinte, din partea lui Uhl a spus: „Wernher a fost complet surprins şi a apreciat mult. El a reflectat la anii când a venit în Statele Unite cu tot ce avea într-o valiză de carton şi cu lacrimi în ochi a zis: Şi acum Preşedintele Ford îmi dă cea mai înaltă onoare pe care o poate primi un om de ştiință."

Joi, 16 iunie 1977, la Spitalul Alexandria în Virginia, Wernher von Braun a închis ochii pentru pământ, dar sufletul lui şi-a luat zborul, fără rachetă, mai sus de nori şi de stele, la Mântuitorul său pe care L-a mărturisit şi slujit fără ruşine.

„The Rocket Team" la pag. 404, relatează că la un serviciu special pentru el, Dr. Ernst Stuhlinger, fost coleg al lui von Braun la Peenemiinde şi bun prieten, a zis: „Lumea de realizări tehnice a fost numai o parte a universului său, căci el a zis: „Gnd îmi sfârşesc călătoria, sper că îmi voi putea reține mintea mea clară şi voi putea percepe nu numai acele ultime minute prețioase ale vieții mele, ci de asemenea şi tranziția spre ceea ce va veni atunci. O ființă umană este cu mult mai mult decât un trup fizic care se vestejeşte şi piere după ce a umblat un număr de ani. Pentru mine e ceva de neconceput ca să nu mai fie ceva dincolo, după ce am isprăvit voiajul nostru pământesc. Eu sper că pot observa, învăța şi însfârşit voi cunoaşte ce are să vină după toate acele frumoase lucruri pe care le-am experimentat în timpul vieții noastre pe pământ."

Wernher von Braun, unul din cei mai renumiți savanți, a fost un umil slujitor al lui Isus Hristos.

WILLIAM BOOTH.

William Booth s-a născut la Nottingham, Anglia, în anul 1829. La vârsta de 12 ani a stat la căpătâiul tatălui său care trăgea să moară. Până atunci tatăl său nu s-a interesat de mântuire, de sufletul său, dar în aceea situație, Samuel Booth a căutat să se pocăiască, în timp ce soția şi două fiice cântau „Cel ce te-ai deschis mie Stâncă de mântuire".

Aceasta 1-a făcut pe băiat să-şi dea seama de nevoia de mântuire. De atunci a căutat să frecventeze biserica. Într-o duminică a ascultat o predică: „O persoană moare în fiecare minut.” Aceasta 1-a determinat să se pocăiască, să-şi predea viața sa Domnului. Din cauza sărăciei în care au rămas la moartea tatălui, el nu a putut să-şi termine şcoala, ci a trebuit să lucreze pentru pâinea cea de toate zilele. Nimeni din acea bisericuță metodistă nu s-a putut gândi ce va scoate Dumnezeu din acest băiat fără pregătire şcolară şi sărac lipit pământului. Viața lui poate fi un imbold pentru mulți tineri săraci şi fără pregătire. Dumnezeu poate ridica din pulberea pământului la treapta cea mai înaltă pe cei ce se predau cu totul Lui.

Pe la 15 ani, printr-o predică a lui James Caughey, un evanghelist american, el a fost aprins pentru lucrarea lui Dumnezeu, iar la 17 ani a început să predice evanghelia veşnică. El a devenit foarte activ în lucrarea de salvare a sufletelor. Ani de zile a muncit din greu ziua întreagă pentru câştigarea existenței, iar seara de la ora şapte sau opt până la miezul nopții petrecea în vizite la bolnavi, în predicarea Evangheliei pe stradă sau la întruniri prin case. Săracii din mahalalele Londrei, bețivanii, decăzuții făceau ca inima lui să sufere. Lucrând printre ei, Booth a constatat că omul sărac, ce era flămând şi tremura de frig, nu prea era interesat de cer. Gândul că trebuie făcut ceva pentru ei, 1-a frământat multă vreme.

La această vârstă de 17 ani, fiindcă Booth predica bine în biserica metodistă, conducătorul bisericii a vrut să-1 dea la o şcoală, ca la 19 ani să devină păstor. Supus fiind la vizita medicală, doctorul-4-a respins pe motivul că sănătatea lui Booth era prea şubredă ca să poată suporta toată tensiunea ce trebuie s-o îndure un pastor. Nu ştia medicul că Booth avea să se încarce cu toate nevoile sărăcimii din mahalalele Londrei, că avea să lanseze o organizație de proporții mondiale şi că în ciuda eforturilor cerute de o aşa lucrare şi contrar şubrezeniei fizice, avea să ajungă vârsta de 83 de ani.

Între anii 1850-1857, el a lucrat în sânul bisericii metodiste. Duminică după duminică el aducea la biserică un număr de beţivani şi decăzuți. Această acțiune a lui a nemulțumit pe bătrânii bisericii, care au început să-i facă observații. De aici s-au ivit neînțelegeri şi Booth nu a fost gata să părăsească lucrarea, ci a fost gata mai degrabă să părăsească biserica aceea.

Lucrând cu grupe de credincioşi pe teren, el a întâlnit pe Caterina Mumford cu care s-a căsătorit în 1855. Ea i-a devenit un bun ajutor în lucrarea sa mare, căci avea aceeaşi dorință fierbinte de a salva şi ajuta pe cei săraci şi decăzuți. Devotamentul ei a fost o sursă de stimulare şi inspirație pentru el, iar dragostea ei a fost un magnet puternic pentru ridicarea celor decăzuți. Ea a fost una din femeile bine-cuvântate ale lumii, care a condus mii de suflete la picioarele lui Hristos Domnul. Când

ea a trecut în veşnicie, ca semn de adâncă prețuire, trupul ei neînsuflețit a fost depus în Sala Congresului din Londra, iar miniştri, membrii ai parlamentului şi chiar o delegație din partea reginei Angliei a trecut prin fața sicriului ei, iar când uşile au fost deschise pentru public, o mare mulțime a umplut sala şi în tăcere, cu lacrimi pe obraz, treceau prin fața sicriului ei. Erau bețivanii de altă dată, foste prostituate, care prin ea au ajuns să cunoască mântuirea lui Dumnezeu. O bătrânică a zăbovit mai multă vreme lângă sicriul ei. Cei ce stăteau în şir au început să-şi piardă răbdarea. Atunci unul din cei ce făceau de pază a venit şi i-a spus bătrânei să plece, căci ea opreşte tot poporul. Bătrânica însă a zis: „Am tot dreptul să stau ceva mai mult ca alții, căci am venit de la 100 km. să o mai văd încă o dată. Ea a salvat copiii mei." Cu adevărat, ea a fost un „ajutor potrivit" pentru William Booth. Se pare că datorită sfaturilor ei, el s-a separat de Biserica Metodistă, spune „The New Funk and Wagnalis Encyclopedia".

Astfel, din 1857, el a lucrat ca evanghelist independent. Nu a avut nici un suport material, dar s-a încrezut în Domnul şi El i-a purtat de grijă. In această vreme soții Booth au ajuns să-şi adâncească experiența lor cu Dumnezeu, iar prin citirea cărților lui Wesley, au fost mult influențați în ce priveşte curăția inimii şi sfințirea.

El a început să adune popor într-un cort mare. Într-o seară când a venit acasă, a spus soției că trecând prin mahalaua păcătoşeniei a auzit o voce la urechea lui că acolo e locul lui de lucru; că nu este un loc mai păgân ca acela şi care să aibă mai mare nevoie de lucrul lui. In acel loc, el şi-a dedicat viața sa, pe a ei şi pe a copiilor lor să facă această lucrare de salvare; că acel popor va fi de acum încolo poporul lor şi că Dumnezeul lor va trebui să devină Dumnezeul acelor oameni.

Când a venit frigul iernii, Booth s-a mutat cu predicarea Evangheliei din cort într-o veche sală de dans. Pe aceea vreme, lucrarea lor purta numele de „Misiunea Creştină din Londra de Est". Curând sala a ajuns tixită de popor ce venea la ascultarea Evangheliei. Acolo Domnul i-a ridicat un bărbat, un cizmar, care a luat asupra sa responsabilitatea financiară a nevoilor familiei Booth, astfel că el a putut părăsi slujba sa şi să se dedice în totul predicării Evangheliei. Aşa Booth a început să-şi extindă misiunea.

În 1869 Misiunea Creştină era pe baze financiare solide, aveau 14 locuri unde predicau Evanghelia, aveau o seamă de cantine ce serveau un prânz celor nevoiaşi şi 140 case unde credincioşii dădeau o mână de ajutor în fiecare săptă-mână.

Booth şi-a organizat misiunea sade ajutorare a săracilor şi de mântuire a sufletului lor ca o armată, cu o distribuție a muncii; fiecare îşi cunoştea lucrul lui ce-1 avea de făcut, cu grade ierarhice şi cu o severă disciplină. În 1878 „Misiunea creştină" şi-a luat numele de „Armata Mântuirii".

Încă în timpul vieții sale Generalul Booth a ajuns să-şi vadă organizația sa răspândită în 55 țări, ocupându-se de acțiuni filantropice, de predicarea Evangheliei pe străzi şi de lucrarea personală pentru mântuirea păcătoşilor.

Prin munca sa neobosită, sute de mii de suflete au fost ridicate din drojdia societății la rangul de copii ai lui Dumnezeu, la o viață frumoasă şi binecuvântată chiar pe pământ.

La început şi el a avut de îndurat batjocură, persecuții, bătăi, dar a trecut biruitor prin toate. Dr. Fred Barlow în cartea sa „Profiles în Evanghelism" spune că odată Regina Victoria a Angliei 1-a chemat la palat şi 1-a întrebat care e secretul vieții sale. Booth s-a uitat în fața reginei, lacrimile au început să-i brăzdeze fața, apoi a zis: „Majestate, secretul e că Dumnezeu m-a avut în întregime!" El a murit în anul 1912.

ROBERT McCHEYNE.

Nu are importanță câți ani trăieşti, ci are valoare cum trăieşti acei ani dăruiți de Dumnezeu. Robert McCheyne a avut doar şapte ani de slujire cu Evanghelia, dar viața lui a fost aşa de binecuvântată încât după moarte, biserica sa a devenit un loc de pelerinaj. Credincioşi din multe părți au venit să vadă locul de unde s-au revărsat binecuvântări şi au pornit treziri spirituale, doreau să cunoască secretul lui McCheyne.

Bătrânul îngrijitor lua pe rând pe aceştia şi îi ducea în birou şi spunea fiecăruia: „Vrei să cunoşti secretul? Aşează-te la birou, pune-ți capul în mâini şi plângi. Aşa a făcut păstorul nostru." Apoi mergea la amvon şi spunea: „Pune cotul tău aici, aşează-ți capul pe mână şi plângi. Asta e ce a făcut păstorul nostru. Acesta e secretul!"

Odată McCheyne a zis: „Oh, fraților, fiți înțelepți. De ce stați toată ziua fără lucru? într-o clipită totul s-a dus. Încă puțin şi ziua harului s-a încheiat – predicarea, rugăciunile curând vor înceta. Încă puțin şi ne vom înfățişa înaintea Marelui Tron alb – încă puțin şi cei răi nu vor mai fi, îi vom vedea doar mergând în osânda veşnică. Încă puțin şi va începe veşnicia. Vom fi ca El, căci îl vom vedea zi şi noapte în Templul Său, vom cânta cântarea cea nouă, fără păcat şi fără îngrijorări pentru veci de veci."

Robert McCheyne s-a născut la 21 mai 1813 la Edin-burgh, Scoția. Nimeni n-a bănuit atunci că acel copilaş va deveni sursă de mari binecuvântări.

La vârsta de patru ani, în timp ce se refăcea după o boală, el a început să învețe alfabetul grec şi în scurt timp a reuşit să-1 scrie. La şcoală a devenit elev eminent. Avea o voce melodioasă şi un deosebit talent în recitarea poeziilor. Era o plăcere să-1 asculți la biserică recitind psalmi sau capitole din Biblie.

În octombrie 1821 a intrat la liceu şi mereu a fost fruntaşul clasei. Era înalt, cu fața senină, sprinten şi viguros cu un caracter nobil, şi cu o minte sclipitoare. Era fire analitică, foarte ordonat şi cu gusturi alese.

Încă nu era pocăit în vremea aceasta. Iubea societatea veselă, plăcerile, cântecele şi dansul. Trăia o viaţă morală de fariseu. El mărturiseşte că nu avea mulţumirea lăuntrică.

În noiembrie 1827 a intrat la Universitatea din Edin-burgh. În iarna anului 1831 a început să studieze teologia. Când era la universitate şi îşi făcea studiile literare şi filosofia, sufletul său a fost cercetat de Duhul Domnului. Dar ceea ce 1-a şocat în mod deosebit a fost moartea fratelui său mai în vârstă, David. Domnul a găsit cu cale ca în timp ce chema pe unul în glorie, altul să fie trezit şi să primească bogăţiile harului.

În 1836, la 23 ani, McCheyne a devenit pastor în localitatea Dundee la o biserică ce avea peste 4000 de membri. Aici el şi-a început lucrarea. De la acest amvon au început să se reverse şivoaie de har dumnezeiesc. Cu ore înainte, mulţimile alergau la biserică ca să poată găsi un loc pentru a-1 asculta vestind Evanghelia. Foarte curând a izbucnit focul trezirilor spirituale care a aprins Scoţia cu dragoste pentru Dumnezeu.

Viaţa lui a fost o trăire intensă cu Dumnezeu. Cu firea lui sensibilă a căutat să se adâncească tot mai mult în rugăciune şi în citirea Bibliei. O deosebită influenţă asupra lui a avut citirea Memoriilor lui Henry Martin. Aceasta 1-a determinat la o mai mare consacrare, iar Jurnalul lui David Brainerd 1-a făcut să râvnească la aceea viaţă de luptă pe genunchi, la aceea topire pentru mântuirea altora. De acum încolo a început să practice şi postul. Această trăire în lumina Domnului 1-a făcut să vadă mai bine nevoile sufletelor pierdute. I se părea că fiecare păcătos poartă scris pe frunte cuvintele: „Nimănui nu-i pasă de sufletul meu." „Trezeşte-te, suflete al meu – scria el în jurnalul său – de ce să-mi dau eu orele şi zilele mele în zadar lumii, când chiar la uşa mea e o lume de mizerie? Doamne, pune tăria Ta în mine, întăreşte orice hotărâre bună, şi iartă trecutul vieţii mele, trăită fără folos." în 1840, el scria unui student: „Dă-ţi seama că tu acum îţi formezi în mare măsură caracterul de viitor al slujirii tale. Dacă te dedai delăsării şi somnului, niciodată nu vei avea vreun folos din studiu. Fă totul la timpul său. Fă totul cu ardoare – dacă e ceva vrednic – fă-1 cu toată puterea ta. Dar mai presus de toate, caută să stai mult în prezenţa Domnului. Niciodată să nu vezi faţa oamenilor până mai înainte nu ai văzut faţa Domnului, care e viaţa noastră, totul al nostru. Roagă-te pentru alţii, roagă-te pentru profesorii tăi, pentru colegii tăi."

Pentru McCheyne succesul a fost nu o simplă dorinţă, ci o aşteptare, şi Domnul a făcut ca toate aşteptările lui să fie depăşite. El a fost folosit cu putere în lucrarea de trezire a multor păcătoşi. Oamenii au ajuns să-şi dea seama că au în mijlocul lor un om al lui Dumnezeu.

În timp ce căuta să-şi facă lucrarea în localitatea sa şi în împrejurimi, sufletul său a devenit tot mai împovărat de nevoile celor

pierduți din alte țări. Parcă îşi dădea seama că timpul său se scurtează, căci pe toate scrisorile sale aplica cuvintele: „Vine noaptea.”

La sfârşitul anului 1838 a început să aibă unele simptome, care au neliniştit pe prietenii săi. El a fost atacat de o violentă palpitație a inimii. Medicul 1-a sfătuit să înceteze imediat predicarea Evangheliei. Lucrul prea mult şi surmenajul au cauzat aceasta. Astfel a părăsit Dundee şi s-a mutat la Edinburgh. În locul lui a venit ca pastor William C. Burns. I-a fost foarte greu să-şi părăsească biserica, dar boala 1-a obligat. În scrisoarea adresată bisericii la 18 ianuarie el spunea: „Câte odată mă gândesc că o mare binecuvântare poate fi revărsată asupra poporului meu chiar în absența mea.” într-o zi, Dr. Candlish vorbind cu McCheyne despre Misiunea în Israel, i-a sugerat ideea să meargă în Israel. Numaidecât el a acceptat să meargă cu o echipă şi se gândea că dacă David Brainerd bolnav a putut să lucreze ca traducător, şi ei vor putea să facă ceva ispravă: să întărească pe credincioşii de acolo, să inspire pe misionari şi să câştige pe unii din păcat la Dumnezeu.

Astfel, în primăvara anului 1839, un grup de patru vestitori ai evangheliei din Scoția au plecat în Israel. Drumul l-au făcut prin Franța, Italia, Malta şi au debarcat la Alexandria în Egipt, iar de acolo au plătit unor beduini să-i ducă cu cămilele prin deşert până în Israel. Din deşert, a scris unui alt predicator din Scoția: „Foloseşte-ți sănătatea cât o ai, prietenul şi fratele meu. Nu pierde ocaziile deosebite, care poate niciodată nu se mai întorc înapoi: Nu ştii niciodată când e ultima duminică pentru tine în fața poporului. Vorbeşte pentru eternitate. Pe deasupra tuturor, cultivă-ți spiritul tău. Adu-ți mereu aminte că Dumnezeu, nu omul, trebuie să primească gloria. Nu mărimea predicii, mulțimea vorbelor, ci mărimea credinței e ceea ce are valoare.”

Andrew Bonar, unul din biografii lui McCheyne, spune că deşi era bolnav şi aveau de înfruntat atâtea greutăți în țara lui Israel de pe vremea aceea, totuşi cultivarea sfințeniei pentru McCheyne era una din preocupările de seamă în fiecare zi. Avea timpul său de citire a Bibliei, de meditație, de cercetare de sine în lumina Cuvântului şi de rugăciune. El acorda o deosebită atenție acestei practici. Şi sfințenia se revărsa din el ca nişte nuri de apă vie.

La întoarcerea spre casă, au trecut prin Beirut. Acolo a făcut o vizită unui tânăr din Glasgow care era bolnav de febră. El fiind debil, numaidecât a fost contaminat de febră. Imediat a fost sfătuit să plece la Smirna, căci aerul răcoros de acolo îi va face bine. Astfel s-au îmbarcat, au trecut prin Cipru, iar febra lui a crescut tot mai mult până ce şi-a pierdut cunoştința. Timp de trei zile, fără ajutor medical, se părea că se sfârşeşte. Abia când s-au apropiat de Patmos şi-a revenit puțin şi s-a ridicat să zărească insula. Ajunşi la Smirna au găsit o familie de englezi, familia Lewis, care i-au acordat îngrijirea ca nişte părinți. Acolo s-a

refăcut puțin. Deşi a fost bolnav grav, mereu se ruga pentru biserica sa şi pentru treziri în Scoția.

Drumul spre casă l-au făcut prin Muntenia şi Moldova. Superstiția şi lipsa de cunoaştere a Evangheliei l-au îndurerat mult. La Iaşi a întâlnit câțiva evrei cu care a putut conversa şi le-a vestit Evanghelia. Apoi a trecut prin Polonia la Viena, Berlin, Hamburg, iar de acolo în Scoția.

Acasă la Dundee a sosit într-o joi dupămasă, iar seara s-a întâlnit cu biserica sa. Clădirea a fost supra-tixită cu popor; toate cărările pline, până şi treptele amvonului erau ocupate. După ce s-a rugat şi au cântat câteva cântări melodioase, el a citit Psalmul 64 şi 1 Corinteni 2:1-4, apoi a predicat o oră. Neştiind cât timp va mai putea să predice, nu le-a împărtăşit impresiile din călătorie, ci a arătat păcătoşilor calea mântuirii. Duminica următoare a predicat după masa din 2 Cronici 5:13,14. La încheiere, printre altele a zis: „Mult iubiții şi doriții mei, acum încep un nou an de slujire în mijlocul vostru, şi sunt hotărât că, dacă Dumnezeu îmi dă sănătate şi putere, să nu rămână aici nici un bărbat, femeie sau copil care să nu fi auzit mărturia lui Dumnezeu despre Fiul Său, fie spre mântuire, fie spre condamnare. Şi mă voi ruga, cum am făcut şi până acum, ca Domnul să facă o revărsare a Duhului, în aşa fel încât şi cel mai slab copil dintre voi să vadă că e lucrare dumnezeiască, nu omenească." încă pe când era el în Israel, Dumnezeu începuse un val de treziri spirituale prin noul păstor W. C. Burns. La întoarcerea lui, trezirea a luat un mare avânt. În carnetul lui sunt înscrise peste 400 de nume care s-au predat Domnului, iar ceva mai târziu pomeneşte de 800 de suflete care au fost trezite.

El a făcut multe călătorii misionare prin Scoția şi Irlanda. Inima lui însă în mod deosebit se legase de misiunea printre evrei şi căuta întoarcerea lor la Mesia-Hristos. Prin grai şi prin scrisori îi îndemna să primească mântuirea sufletului. La Iaşi întreținea corespondență cu Edwards. Apoi avea o largă corespondență cu studenți din universități şi cu multe biserici pe care le-a vizitat.

Sănătatea lui se refăcuse mult şi lucra şi în biserica sa şi în alte biserici unde Domnul săvârşise frumoase treziri.

În vara anului 1842 a fost din nou doborât de câteva ori de boală. În jurnalul său din 4 august el a scris: „Adeseori, adeseori aş fi mai bucuros să plec şi să fiu cu Domnul." Totuşi în aceea toamnă a fost gata să meargă în nordul Angliei pentru servicii de evanghelizare. În noiembrie a mers pentru zece zile la Londra. Atunci unii din biserica sa au început să murmure că lipseşte prea mult. Dar dorul lui aprins pentru mântuirea sufletelor îl făcea să nu se cruțe pe sine, ci chiar cu riscul de a nemulțumii pe unii din biserica sa, el era gata să meargă din loc în loc spre a predica Evanghelia. La 17 noiembrie a luat parte la un congres la Edin-burgh. Au fost prezenți vreo 500 predicatori din toate părțile Scoției. Vorbirea lui cu această ocazie a fost neuitată.

Pe la mijlocul lui ianuarie 1843 a mers să viziteze alte biserici. În timp de trei săptămâni a vizitat 24 de localități, în scrisorile lui de acolo se observă o nostalgie după cer în expresii ca aceasta: „De multe ori aş vrea să mă urc pe vârful Pisga şi să-mi iau rămas bun de la biserică, să-mi las trupul acesta şi să fiu cu Domnul. Ah, ar fi cu mult mai bine. Nu mă aştept să trăiesc o viață lungă. Mă aştept să fiu chemat aşa dintr-o dată – poate curând – de aceea vorbesc clar."

La 1 martie s-a întors acasă. Era extenuat de puteri. A predicat de trei ori în duminica de 5 martie şi de două ori în 12 martie. Acestea au fost ultimile predici. Vizitând pe unii bolnavi de tifos a contaminat şi el boala şi pe 25 martie 1843 în vârstă de 29 ani, rugându-se, a trecut în veşnicie să-L întâlnească pe Cel ce 1-a iubit şi slujit cu toată ardoarea.

CITIȚI EVANGHELIA.

TRĂIȚI EVANGHELIA.

VESTIȚI EVANGHELIA.

Astfel vei fi şi tu o lumină în lume.

SFÂRŞIT